

Beaudenom-Gerehy:

Imékedések
Az
Evangeliumról

·pál.

BEAUDENON:

ELMÉLKEDÉSEK

AZ EVANGÉLIUMRÓL

FORDITOTTA:

GERELY JOLÁN

**KORDA R. T. KIADÁSA,
BUDAPEST.**

NIHIL OBSTAT. DR. JULIUS CZAPIK
CENSOR DIOEC. NR. 3630/1935.
IMPRIMATUR. STRIGONII, DIE 11.
NOVEMBRIS 1935. DR. JULIUS
MACHOVICH VIC. GENERALIS.

KORDA R. T. NYOMDÁJA, BUDA-
PEST, VIII., MÁRIA-UTCA 42. SZ.

**TANÁCSOK,
A BUZDÍTÓ ÉS GYAKORLATI ELMÉLKEDÉSEK
MEGKÖNNYÍTÉSÉRE**

Bevezetés.

Egy új elmélkedési könyv, mely már annyiszor és olyan jól tárgyalt dolgokkal foglalkozik, indokolást kíván. Ez azonban — úgy hisszük — megtalálható a célban, amelyet maga elé tűzött és az eszközökben, melyekkel azt elérni kívánja.

Célja kettős: kiemelni az elmélkedés tárgyának felbuzdulásra serkentő oldalát és a belőle merithető gyakorlati alkalmazást. Minden elmélkedési könyv erre a kettős célra törekszik ugyan, de nem ezen a sajátos módon.

Különbözősége abban mutatkozik leginkább, hogy kimerítőbben foglalkozik a gyakorlati eszközökkel. Bizonyos fokozat szemmeltartásával alakítani igyekszik a jámborságra törekvő lelket.

Az igazságok itt nem annyira mint megfontolásból leszűrt igazságok jelentkeznek, hanem inkább mint átélt igazságok. Maga Jézus, az Ő példája, érzelmei és szavai sugározzák reánk, isteni napként, a világosságot, meleget és életet.

Az első kötetek úgyszólván kizárólag az Úr Jézus példáján keresztül szólnak hozzánk. Betlehemben és Názáretben Jézus még kicsiny ahhoz, hogy közölje velünk érzelmeit és gondolatait, azt azonban lehetővé teszi, hogy világosan és szívünket megindító módon felismerjük azokat. Velünk való kapcsolata már ebben az időben is mélységesen megfogja szívünket, de ez azért még nem barátság.

Később, mikor az isteni Mester harminc évének szépségében, szeretete csodáinak és varázsának ragyogásában jelenik meg előttünk, akkor majd tökéletes

barátságot köthetünk vele: a tanítványnak és bizalmasnak a barátságát, mely az Ő részéről mindenekelőtt lelkének gazdag kiárasztásában nyilvánkozik meg, majd véres áldozatokban adja bizonyosságát és végül tökéletesen beteljesül, isteni életének közlésével lelkünkben és szent testével keblünkben.

Akkor majd csatlakozhatunk hozzá, akár úgy, mint a galileai halászok, akik kíséretébe szegődtek, akár úgy, mint a szent asszonyok, akik szükségleteiről gondoskodtak.

Elvegyülve ebben a kis csoportban, mi is hallgathatjuk majd, amit „Isten országáról” beszél s velük együtt csodálhatjuk Őt. Érezhetjük, amint rajtunk is megpihen a tekintete úgy, mint ahogy rajtuk pihent és eddig ismeretlen érzések remegtetik majd meg szívünket, melyet lassankint teljesen megnyer magának.

Ha még több mentség kellene erre a könyvre, nem találjuk-e meg azt, e magukkal ragadó emlékekre való hivatkozásban? . . . Vajjon nem elég gazdagok-e ezek az emlékek ahhoz, hogy a megvilágításnak egy-egy új sugarát hullassák akár a legszegényebb lélekbe is? . . .

Jegyzet. — A szerző kifejezett szándékának megfelelően, a szentírási helyeket többnyire nem szószerint, hanem értelem szerint, az eredeti francia szöveghez híven idéztem.

A fordító.

A SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS

A SZÉPSÉGBEN.

Esti előkészület. — A földet borító tudatlanság és gonoszság sötéttségében, keleten halavány fényt látok derengeni. Még nem a hajnal. A nap egyelőre mélyen a látóhatár alatt rejtőzködik, de a szemembe ötlő gyöngé fény már mégis eljövételének örömteli hirdetője. Mint kora reggel, fent az égen, a láthatatlan sugaraktól megvilágított könnyű felhők.

Ó Mária, milyen tündöklő a te reggeled! Az Ige világosságának tiszta visszfénye isteni ragyogással árasztja el kristályosan átlátszó lelkedet. Igen, istenivel, mert már előzetesen Jézus élete, az Ő kegyelmi élete hullámszik benned.

A te Szeplőtelen Fogantatásod tiszta és sugárzó világosságában teszem meg első lépéseimet ez elmélkedések útján, ahol nemsokára Jézussal, a te Fiaddal, az én Testvéremmel találkozom. Holnap már meglátom, mint rajzolódik ki benned az Ő legtökéletesebb képe. Már erre a gondolatra is csodálat remegteti meg szívemet.

A te szépségedben nevelődik majd lassankint a lelkem a természetfölötti életre . . . Amit csodálunk, annak képe mélyen belevésődik a lelkünkbe, vonzódást ébreszt bennünk, buzdítja törekvéseinket és erőfeszítéseinket, végül pedig átalakítja felfogásunkat, beállítva szempontjainkat és érzelmeinket ebbe az emelkedett, tiszta, mennyei környezetbe.

Ó Mária, eszközöld ki nekem a kegyelmet, hogy

képes legyek a csodálatra és hogy amit csodálok, azt követni is igyekezzem.

Ma este ennek a világosságnak és reménységnek a szemléletében hajtom álomra fejemet.

ELMÉLKEDÉS.

1. Helyezkedjünk Isten jelenlétébe és 2. kérjük a Szentlélek segítségét. — Ezt a két gyakorlatot minden elmélkedésünk előtt végezzük el.

Első pont. — A megvalósult eszmény Szűz Máriában. — Isten nagy gondolata a teremtésben az Ige megtestesülése. Minden egyéb ennek a végcélnek az érdekében és tekintetbevételével történt. Jézus a valóságos, sőt ha szabad így mondanunk, anyagi kapocs, mely az élőlényeket Istennel összeköti, akár tudnak róla, akár nem és akár akarják, akár nem. Az emberek számára még több; Ő rendeltetésük és természetük átistenítője: *Emberré lett, hogy istenekké tegyen bennünket.*

De nem úgy akart emberré lenni, hogy erre a célra külön testet teremtsen magának; a már létező emberi-nemtől kölcsönzi azt. És hol ölti magára? Egy szűz méhében. Vajjon miért? Mert azt akarja, hogy a menyei Atya maradjon egyedüli atyja; nem bírja elviselni, hogy Anyja, bármely más emberi lénnel megossza azt a nagy dicsőséget, hogy életet adhat neki. Tőle, egyedül csak tőle fogadja el testét, vérét és minden egyéb képességét, melyet nagy lelkének szolgálatába állít.

De ha Isten gondolatának Jézus az első és lényeges tárgya, Mária bizonyosan mindjárt a második helyen áll, messze maga mögött hagyva minden más teremtményt. Mária összeolvad Jézussal, amennyiben a Megtestesüléshez saját magából adja az anyagot; és ez az anyag Jézusban marad és Benne él tovább. Ez a teljesen egyedül álló viszony olyan közel hozza Máriát méltóságban Jézushoz, hogy Isten bekapcsolhatja őt is az átistenítés művébe.

Amde ilyen méltóság és ilyen viszony megfelelő

értékű tulajdonságokat is követel. Isten bölcsesége ezért, szeretetével és mindenhatóságával egyesülve, Máriában a természetnek és a kegyelemnek remekművét alakítja ki, melynek első vonása a *Szeplőtelen Fogantatás*. A megtestesült Igének nem szabad Anyjában foltot, vagy hiányt találnia, hogy mindörökre ismételhesse róla a megható dicséretet: „*Teljesen szép vagy!*” ó Anyám.

Ó Mária, ez a Jézus ajkáról elhangzó szó többet mond nekem minden elvont gondolatnál, minden meggyőző érvelésnél. Olyan szépség a tied, mely túlhalad minden más szépséget Fiadén kívül, melynek a tied a legtökéletesebb visszatükröződése.

Ó Mária szépsége! Minél inkább túlhaladod képzeletemet, annál jobban csodállak! Mindazok a tulajdonságok, melyek Isten Anyját és az emberek Anyját megilletik, ott ragyognak benned; nem hiányzik belőlük egyetlen egy sem. Teljes sértetlenségében valósítod meg magadban az Isten elgondolásában élő eszményt.

A sértetlenséghez járul még a legtökéletesebb összhang is, és pedig az ellentétek összhangja. Szűz vagy és anya; parancsolsz és engedelmeskedel; tevékenységed a világban mérhetetlen és mégis rejtett; az egész Evangélium telve van veled, pedig alig említ meg egy-néhányszor. Milyen csodálatos a nagyságnak és alázatosságnak ez a szövetsége!

És szépségednek betetőzése ó Mária, ó Anyám, a szeretet. A szeretet hozza létre minden lénynek teljes kifejlődését. Milyen mérhetetlenül nagynak kellett lennie a szívednek, ó Jézus Anyja, hogy képes volt befogadni magát a végtelen Istent; de ugyanakkor milyen gyöngédnek és leereszkedőnek is kellett lennie, hogy le tudott szállani a mi nyomorúságunk legmélyére is!

Az isteni szépség a szeretet útján közeledik hozzám . . . csodálom őt . . . és szeretem . . .

Második pont. — Az eszmény kialakulása benem.

Előtted, ó Anyám, a minden szépséggel felruhá-

zott teremtmény előtt nincs bennem semmi büszkeség. Amikor szeplőtelennek mondalak, tudom, hogy nem mondok eleget; mert semmi hiány sincsen tebenned: teljesen megvalósítottad a rólad alkotott eszményt. Jézuson kívül te vagy az egyetlen, aki ezt a kiváltságot élvezed és ami legkedvesebb szívednek: ezt Neki köszönheted.

Minden, ami valamely lényben hiányzik ahhoz, hogy megvalósítsa a róla alkotott eszményt, bizonyos értelemben már folt (homályosság, tökéletlenség, hiba). Ez a folt ott éktelenkedik mindannyiunkon . . . sajnos, én magam is növeltem azt hibáimmal és nincs az a legcsekélyebb tökéletlenségem, mely hozzá nem járult volna ennek a hézagnak a kiszélesítéséhez és ennek a foltnak a sötétítéséhez.

Ha azt kérdezem, vajjon miért halmozta el Isten Máriát minden előzetes érdeme nélkül annyi kegyelemmel, egyszerre megvilágosodik előttem a természetfölötti adományok egyik fontos alapelve; a kegyelmek mindig a betöltendő feladathoz méretnek. Tehát azok, amelyeket Máriában látok, fogalmat adnak a neki szánt feladat nagyságáról: ezek a nagy előkészületek nagy események előhírnökei.

Isten elgondolásában rólam is él egy eszmény és ahhoz, hogy megismerjem azt, csak multamat kell átvizsgálnom. Vajjon miért helyezett Isten engem ilyen kedvező körülmények közé? Miért hívott közelebb magához, mint másokat? Miért adott olyan ízlést és igényeket, melyeket nem elégítenek ki a földi javak? Miért tűrt el, miért emelt újra meg újra fel és miért szeretett mindenkinek ellenére is? . . . Azért, mert bensőséges viszonyra hívott meg engem; nem csupán szolgálatára, hanem barátságára akart méltatni; vigasztalást akart meríteni gyermeki odaadásomból, nagylelkűségemtől pedig a jóvátétel és engesztelés segítségét várta.

És én hogyan használtam föl ezeket az adományokat? Megvalósítottam-e a rólam elgondolt eszményt? Más lelkek, hasonló kegyelmek birtokában talán már

teljesen elszakadtak volna önmaguktól, átengedték volna lelküket Jézus bensőséges hatásának és ma már az odaadás és buzgóság csodás eredményeit mutatnák fel . . . Ó, milyen távol vagyok isteni Anyámtól, aki egyetlenegyszer sem, egyetlen pillanatra sem hazudtolta meg Istennek beléhelyezett várakozását . . . Szégyenkezem, szenvedek miatta . . . de azért mégis, mind-ezek ellenére is remélek. Ha Isten tervezett valamit, annak kivitelét nem hagyja abba magától. Mindazt, amit el akart érni nekem juttatott adományaival, ma is akarja; és ha az eszközök, amelyeket most kínál fel nekem erre a célra, súlyosabbak is, ha ma már természetem is nehezebben törik bele a munkába, az Ő irgalmassága bizonyára megadja nekem hozzá a szükséges kegyelmeket, melyeket a magam részéről távolról sem érdemeltem ki . . . Nyerd meg azokat számomra te, ó Anyám; arra a mérhetetlen öröme kérek, melyet a Szeplőtelen Fogantatás kegyelme árasztott egész életedre, előkészítésül, soha meg nem fogyatkozó hűségedhez . . . Máris növekedni érzem bátorságomat, de ugyanakkor azt is látom, milyen távol vagyok még attól az eszménytől, melyet a nekem juttatott adományok mértéke szerint kellene magamban kialakítanom . . . De nem kegyelem-e már az is, hogy világosabban látok? . . . Nem nekilendülés-e már maga a vágyódás is?

Elhatározások. — 1. Nagy vágyódás a tökéletességben való előhaladásra. — 2. Jelöljünk meg néhány áldozatos cselekedetet, melyet el akarunk végezni. — 3. Mondjuk el többször a következő kis imát: Ó Szeplőtelenül fogantatott Szűz Mária, könyörögj értünk, kik hozzád menekülünk.

A SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS.

IRTÓZÁS A BÜNTŐL.

Esti előkészület. — A holnapi elmélkedés célja, hogy irtózást ébresszen bennem a bűnnel szemben. Félünk a büntől, talán kerüljük is, de többnyire a büntetéstől való félelemből, nem pedig azért, mert ellenkezik Istennel és nem erkölcsi rútsága miatt. Ez a két indok nehezebben talál utat az ember értelméhez. Isten kinyilatkoztatására van hozzá szükség, amit Ő meg is ad és pedig határozottan és ragyogóan a Szeplőtelen Fogantatásban.

A büntől való félelem kielégítheti a köznapi lelkeket, az istenes léleknek azonban irtóznia kell a büntől, mert ő ismeri Isten érzelmeit és osztoznia kell azokban. Igaz, hogy a büntől való félelem is elég arra, hogy kerüljük, de csak az irtózat képes valósággal szakadékot alkotni a bűn és a lélek között. Ez az érzelem tehát világosságból és szeretetből szőtt erény; mélyreható természetfölötti világosságból és végtelenül finom Istenszeretetből való.

Ó Mária, a te makulátlan tisztaságod olyan ki-mondhatatlanul drága volt előtted, hogy meghaltál volna a fájdalomtól, ha arra a legcsekélyebb folt is esett volna.

Milyen távol vagyok én a te érzelmeidtől . . .

Jöjj segítségemre, Anyám!

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Isten és a bűn.** — Az áteredő bűn az emberi faj bűne, benne van a vérben; Ádám minden utóda magával hozza. Ahhoz, hogy Mária kivéssék ez általános törvény alól, egy egész rendszert kellett felborítani. De Isten nem hátrált meg ez elől sem.

De hát miről is volt szó voltaképen? Egy szemé-

lyes bűnről? Semmiesetre sem. Hanem egy bűnnek a következményeiről: egy magasabb rendű élet elvesztéséről. Talán úgy gondoljuk, hogy ezt az életet Isten megadhatta volna Máriának azonnal, a fogantatását követő legelső pillanatban. Alig egy villanásig kellett volna csak nélkülöznie azt. És mégis, éppen ez a szinte megfoghatatlan pillanat volt az oka az egésznek. Azért, hogy megőrizze Máriát ettől az egyetlen pillanattól, Isten nem sajnált kegyelmének legnagyobb bőkezűségéhez folyamodni; olyan nagy az irtózása minden bűntől, sőt még annak a nyomától is.

Mi lehet az oka, hogy Isten a legkisebb foltot sem bírja elviselni abban a lélekben, amelyet szeret? Az, hogy amikor rajta akarja nyugtatni a tekintetét, ne sebezze, ne bántsa azt ott semmi; sőt azt akarja, hogy mocsoktalan legyen még a multja is. Mert hiába mosódott el számunkra a messze távolban a mult, Isten tudatában örökké jelenvaló marad; hiába vannak bűneink megbocsátva, meg nem történekké nem tehetők többé . . .

Az iméntimegfontolások megvilágításában, amelyeket Te adtál nekem Uram, a halálos bűn irtózáttal tölt el, lelkem fellázad ellene s úgy érzem, megértem azt a mérhetetlen undort, melyet végtelenül tiszta és igazságos Szentséged érez iránta; hiszen az határozott szembehelyezkedés akaratoddal, örök terveidnek megbontása, melyben részünkről még hálátlanságot és semmibe sem vevést is találsz.

Tiltakozom — bárha gyöngébben — a tudatosan és akarattal elkövetett bocsánatos vétkek ellen is, mert bár kisebb mértékben, de mégis csak szembehelyezkedés az is akaratoddal, szintén megbontása terveidnek, s ugyancsak megtalálod benne hálátlanságunkat, sőt a megvetés bizonyos fokát is.

És én mégsem tudnék elég mélyen elszomorodni miattuk és nem tudnám elhatározni, hogy mindenkorra elfordulok tőlük?! . . . Ó Istenem, most megismétlem előtted őszinte és erős elhatározásomat, hogy ezentúl

bocsánatos bűnt sem akarok elkövetni többé; kegyelmeddel mindenre képes vagyok.

De a halálos bűn és a tudatos bocsánatos bűn még nem az összes rossz; a meglepetésszerűen és gyöngeségünk ből eredő hibák is ugyanezt a szomorú jelleget viselik magukon. Ha valamivel kisebb mértékben is, de mégis csak tökéletlen cselekedetek: ha például visszautasítok egy áldozatot, melyre a körülmények ugyszólván felhívnak; ha engedek érzéseim kívánságainak; ha tetszelgek az önszeretet valamilyen formájában, stb. . . . Mindezek nem valóságos hibák ugyan, de mégis apró hűtlenségek, mert általuk ellenállok a kegyelemnek; ezek a cselekedetek útját állják Isten munkájának bennem; hiányt, szépség hibát jelentenek lelkemen, s nem engedik meg Istennek, hogy igazán tetszését találja bennem.

Fájdalom! az életem telve van ilyen könnyű kis hibákkal és tökéletlen cselekedetekkel! S amikor szemrehányást teszek magamnak miattuk, vajjon teljesen őszinte vagyok-e önmagam iránt? És ha vádolom magamat miattuk a gyónásban, valóban megalázkodom-e s nem érzek-e hajlandóságot rá, hogy inkább ilyesmit mondjak magamban: Lám, milyen érzékeny a lelkiismeretem.

Ez azonban nem a szentek érzékenysége!

Második pont. — Jézus és a bűn. Mikor az Ige testté lett, ezzel elfogadta emberi természetünket is. Magára vette minden vétkünket, hogy vérével lemossa azokat. Amit azonban mindig messze elutasít magától, az a lehetőség — már az egyszerű lehetőség is — hogy *Ő maga* megbánthatná Atyját. Ott lehet a bűn körülötte, ránehezédhetik a vállára, véresre kínozhatja testét és a megvettetés gyalázatát boríthatja rá, Jézus mindezt elfogadja, sőt akarja: ez a győzedelmes hadvezér találkozása ellenségével. De semmi más formában nem érintkezhet vele.

Jézus ezt a személyes gyűlöletét a bűn iránt átterjeszti Máriára is. És nem természetes-e ez? Hiszen a gyermek az anya életének kibővülése; hosszú hóna-

pokon keresztül a legbensőségesebb kapcsolatban áll vele; kettejük élete teljesen egybeolvad; a vérnek egyik szívből kiáradó árama hozza lüktetésbe a másik szívet is. Mária vére tehát nem hordozhatott magával semmi tisztátalant; Jézus nem viselhette el, hogy azt a legcsekélyebb folt csak egyetlen pillanatig is beszennyezze; Ő csak egy hótiszta és kegyelemmel teli lényből szívhatja életét.

Eszembe jutnak szentáldozásaim, melyek engem is a legbensőségesebb kapcsolatba hoznak Jézussal: nem két élet egybeolvadása ez is? . . . Ő, a tökéletes tisztaság leszáll hozzám, bennem tartózkodik. Feltáru előtte minden, ami a lelkemben van. Tekintetét sem kerülheti el. A legkisebb hiba, a legcsekélyebb ellenállás a kegyelemmel szemben, mint folt jelentkezik a szemében. Hát még az akaratom beleegyezésével történt hibák és azok, amelyek iránt továbbra is megőriztem hajlandóságomat! Mindmegannyi akadály szeretetének az útjában. Derűs mosolygással, bizalommal jött hozzám, hogy megnyissa számomra a szívét . . . de íme, mosolya elhal és a szavak elakadnak ajkán! Mint a bárka galambja, nem talál helyet, ahová léphessen; a magasba emeli hát szemét és sajnálja, hogy elhagyta mennyei birodalmát . . . Továbbra is ilyen, a megbántással határos szomorúságot akarok okozni isteni Vendégemnek? . . . Továbbra is meg akarom fosztani magamat azoktól az édes ajándékoktól, melyeket a tiszta lelkeknek tart fenn? Nem! félre ezentúl minden tudatos bűnnel, minden ellenállással a kegyelemmel szemben, minden elrűtítő folttal! . . . Szentáldozásaimban ezentúl eszembe idézem, hogy Jézus nem tűrte meg Máriában, akivel olyan bensőséges kapcsolatba lépett, a legcsekélyebb foltot sem, még az áteredő bűnnek akarattunktól teljesen ment foltját sem, én is arra törekszem hát ezentúl, hogy ne találkozzék többé az én lelkemben sem, tudatosan, szabad akaratomból elkövetett hibával!

Elhatározások. — 1. Megújítom őszinte szándékomat, hogy nem követek el soha többé semmi bűnt.

— 2. Ma egész nap vigyázni fogok, hogy megszokott hibáim kísértésének ellenálljak. — 3. Állandóan ébren tartom magamban az undort a bűnnel szemben.

3. ELMÉLKEDÉS.

MÁRIA A TEMPLOMBAN.

AZ ELŐKÉSZÜLET.

Esti előkészület. — Ahhoz, hogy Isten bensőséges viszonyba lépjen a lélekkel, két feltétel szükséges: hogy *tiszta* legyen és hogy kellőképen *elő legyen készítve rá*. A Szeplőtelen Fogantatás már betekintést engedett az első feltételbe, Mária bemutatása a templomban a másodikra ad útmutatást. Mária már három éves korától fogva készül hivatására. Holnap majd meglátjuk, miképen tölti be a szentség három nagy törvényét: a *lemondást*, az *összeszedettséget* és a *hűséget*.

Azután pedig saját lelkembe tekintek és megvizsgálom, megvannak-e ezek az elengedhetetlen feltételek bennem is? Megvan-e mindenekelőtt azoknak ismertetőjele: az Istennel egyesült élet. Ha az én életem nem ilyen, nem elégszem meg annak egyszerű megállapításával, hanem kikutatom, hogy a három feltétel közül melyik az, amelyet eddig legkevésbé sikerült megvalósítanom magamban.

Ó Istenem, Mária példája megvilágosít és föllelkesít, mert én is vágyódom a Veled való bensőséges viszony édességére.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Első követelmény a lemondás.** — Milyen nagy lemondás egy ilyen kicsiny, gyöngye és szeretettel gondozott gyermektől, hogy el kell hagyania otthonát! Nagyra hivatott lelkektől Isten nagy áldozatokat kíván; másoknál megelégszik annyival, amennyit a jóban való kitartás követel tőlük . . . Vajjon én

hogyan állok ebben a tekintetben? Azt mindenesetre tudom, hogy le kell mondanom mindenről, ami bűn. De vajjon tudom-e, hogy le kell mondanom mindarról is, ami gátol lelki előmenetelemben? . . . Minden olyan léleknek, amely Isten felé törekszik, el kell szánnia magát a lemondásokra, az erőfeszítésekre és a küzdelmekre. Ha ilyesmire sohasem akadok utamban, az annak a jele, hogy nem figyelek rájuk. Ha pedig észreveszem, de nem találok szükségeseeknek azokat, ezzel azt bizonyítom, hogy nem tudom, miben áll az erény. Vajjon ilyen közönséges lélek volnék?

Második pont. — A haladás második törvénye az összeszedettség. — Ahhoz, hogy láthassuk a csillagokat, meg kell várnunk az éjtszakát; s hogy fölfedezhessük a mennyei dolgokat, előbb el kell távolítanunk minden földi fényt. A láthatatlan csak lassan, fokozatosan bontakozik ki előttünk. Ha a napfényből sötét helyre megyünk, szemünknek előbb meg kell szoknia az új környezetet, hogy tájékozódhassunk. Így van ez akkor is, ha a látható dolgokról a láthatatlanokra akarunk áttérni. Felhasználtam-e ehhez az alkalmazkodáshoz a szükséges eszközöket? . . . Az *ájtatossági gyakorlatokat*, különösen a kissé hosszabbakat . . . a *hallgatást*, a nap néhány órájában . . . *Isten állandó jelenlétének* átérzését . . . a lélekben őrzött és kifelé is okosan érvényesített *békességet*?

Összeszedettségem hiányát, vagy fogyatékkosságát rendszerint életkörülményeimre hárítom, holott az a megfelelő eszközök elhanyagolásának a következménye . . . Fáj, hogy nem bírok elég érzékkel Isten dolgai iránt s mégsem veszem észre, hogyan vesztegetem el életemet a haszontalan foglalatosságok és túlságosan emberi gondok közepette . . . Az ég azért rejtli el előlem világosságát, mert nem készíték számára bensőmben alkalmas sötétséget.

Harmadik pont. — A haladás feltétele még az állhatatos hűség is. Figyeljük csak meg, milyen nagy és nyugodalmas lassúsággal fejlődik minden a

természetben. Némely fának évszázadokra van szüksége, míg eléri teljes kifejlődését . . . ősszel elvetett gabona türelmesen pihen egész télen át és azután lassan, fokozatosan növekedik . . . a test szinte észrevétlenül fejlődik és a szellem képességei is lassan bontakoznak ki. És a jámborságban mégis át akarjuk ugrani a közbeeső útszakaszokat és csodálkozunk, ha erényünk sokáig tökéletlen marad? Ha Isten türelmes velünk szemben, miért nem viseljük el mi magunk is türelmesen nyomorúságainkat, melyek ismételt erőfeszítéseink ellenére is újra meg újra jelentkeznek?

Mária előkészülete egész ifjúságán át tartott; de megérte a fáradságot, mert elérte a tökéletességet. Minden nap, minden óra, minden perc előbbre vitte őt. Jámbor lelkek számíthatni próbálták, milyen magas fokra emelkedhetett így az erényben: a teológia mestereinek állítása szerint, ha egy lélek szellemi életének teljességét állítja bele ebbe a munkába, az erény, minden egyes így végzett cselekedet által kétszeresére növekedik. Ennek a számításnak az alapján milyen elképzelhetetlen mértékben fokozódhatott a tökéletesedés Máriában egy óra, egy nap, egy év alatt, mikor a lelke minden pillanatban teljesen odaadta magát Istenének?

És én? Hogyan használtam fel az időt és az alkalmakat, amelyeket Isten rendelkezésemre bocsátott? Beleöntöttem-e minden munkámba és cselekedetembe azt a természetfölötti buzgóságot, mely a megszentelő kegyelem növekedését vonja maga után? Növekedtem-e Isten és az angyalok szemében? . . . Ó, mennyi elvesztegetett idő, mennyi elmulasztott alkalom! . . . Közömbösségben és lanyhaságban folyt le egész eddigi életem. Megelégedtem annyival, hogy kerültem a bűnt, de nem tápláltam magamban a tökéletesedés szent vágyát. Időnkint tettem ugyan egy-egy nagylelkűbb elhatározást, sőt némi erőfeszítést is a megvalósítására, de nemsokára, észrevétlenül kialudt a buzgóságom lángja és én ismét csak visszatértem a közepszerűség megszokott útjára . . .

Lemondás, összeszedettség, növekedés vágya, ó milyen csodálattal adózom nektek! A ti közvetítésekkel dolgozik együtt az erény a kegyelemmel, a lélek Istennel. Ti vagytok az előhaladás mozgatói, az isteni élet indító erői. Mondjátok meg, hol szerezhettünk meg benneteket? — Mária a templomban talált rájuk, mert ott az igazi helyük: a szent dolgoknak ez az otthonuk . . . De az anyagból épült templomokon kívül és azok fölött egy még fönségesebb templom tárul szemem elé. Magának Istennek ölében: ez a benső élet biztos menedéke, a szentély, ahová csak a lemondás árán lehet belépni, ahonnan az összeszedettség az isteni igazságokat meríti és ahová a buzgóság útján, mint égbetörő lángok szállnak föl a folyton megújuló vágyak, az egyre magasztosabb érzelmek és az egyre tökéletesebb egyesülés Istennel . . . Így Istenben élve készülök annak a tervnek a megvalósítására, melyet nekem szánt és arra a munkára, amelyet elvár tőlem: én is munkatársa leszek, mint Mária a templomban és Jézus bejöhet az én lelkembe is, hogy ott alakot öltjön, növekedjék, jól érezze magát, vigasztalódjék és végezetül állandóan benne éljen.

Bánat, remény, bizalom fölkelése . . .

Ó Mária, segíts, hogy én is élni tudjam templomi előkészületed idejét!

Elhatározás. — Az Istennel egyesülő benső élet három követelménye közül különösen egyre fordítom figyelmemet és meghatározom, hogy ebben a tekintetben mit változtatok az életemen.

MÁRIA A TEMPLOMBAN.

A MEGVÁLTÓ ELJÖVETELÉT
SIETTETŐ VÁGYÓDÁS.

Esti előkészület. — Holnapi elmélkedésünkben megfigyeljük Máriát a templomban, amint minden gondolatát a várt Megváltóra irányítja és buzgó imáival ostromolja az eget, hogy azzal is siettesse érkezését. Miután pedig látjuk, hogy imái milyen hatásosaknak bizonyultak, feltesszük magunknak a kérdést, vajjon lehet-e a mi *most* végzett imáinknak is részük ebben a nagy kiváltságban. Ennek a kérdésnek a kapcsán mélyebben be kell hatolnunk Isten örökkévalóságának a kérdésébe, mely egyedül adhat megoldást problémánkra.

Akadnak talán, akiknek ez az elmélkedés túlságosan elvont, finom, sőt talán nehéz is. Akik ilyenek érzik, azok nyugodtan, minden lelkiismeretfurdalás nélkül hagyják egyelőre ki. Lehet, hogy később még eljön az ideje, amikor önként előveszik. Mások számára viszont élénk világosságot vet majd nemcsak a szóbanforgó kérdésre, hanem azontúl egész hitünkre is. Mert miután bizonyos tekintetben ledönti szemünk előtt az idő korlátait, magával ragad bennünket és odaállít a pásztorokkal és bölcsekkel együtt a jászol elé, elvisz Názáretbe, Galileába és mindenüvé, ahol az isteni Mester megfordult. S ennek a megjelenítő hatásnak a nyomán áhítatunk bensőségesebbé válik.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Mária hívja a Megváltót.** — A Messiás várása állandóan foglalkoztatta a zsidó nép lelkét és pedig annál erősebben, minél inkább közeledett az idők telje. Sőt ez a vágyakozás túl is lépte e kicsiny nép országának határait és határozatlan formában áterjedt a világ összes népeire.

Hogyne foglalkoztatta volna tehát Mária gondolatait, imáit és vágyait is? A templomban naponta hallott bibliai magyarázatok új meglátásokat adtak neki a Messiás nagyságáról, magasztos szépségéről és azokról a csodálatos adományokról, melyekkel megajándékozta majd az emberiséget. Ezért már most körülfonta Őt csodálatával, szíve vágyainak szárnyán elébe repült és a pátriárkák és próféták sürgető szavával hívta: „*Jöjj Uram és ne késs, oldd le népedről, Izraelről bűneinek rabláncát. Jöjj, ó jöjj, Te, aki mindent megtehetsz! . . .*” És tekintetét a magasba irányítva esdekelte: *Egek, harmatozzátok az Igazat és a föld teremje az Üdvözítőt!*

Ezek az első bűn elkövetése óta állandóan ismételt könyörgések nem csupán egyszerű hódolatként szálltak az Úrhoz, hanem erejük, hatásuk is volt, mégpedig az, hogy siettették a Megváltó olyannyira várt érkezését. Mert az ima megindítja az Atya szívét.

Igy, ebből a szempontból nézve, szeretem magam elé képzelni Máriát, ezt a csodálatraméltó tizenötéves fiatal leányt, amint az ég azurjába vesző tekintettel, a homályba burkolt jövőben a Megváltót szemléli, *az erős és szelíd Messiást, a könyörülettel teljest, aki a legszebb az emberek fiai között, Izrael dicsósége és a világ üdvössége.* — Tekintetét semmi személyes gondolat sem homályosítja el . . . Juda többi asszonyai reménykedtek, hátha belőlük lesz a Megváltó anyja; . . . de Mária elől a szüzesség fogadalma, ez a gyönyörű, drága fogadalom elzárja még a reménységet is . . . Az ő vágyakozása, az ő hívása teljesen önzetlenül, a föld érintése nélkül, minden kötelektől szabadon száll Istenhez . . . Ki tudná még csak elképzelni is, milyen hatalmas ennek az imának a vonzóereje! Hangjára megmozdul Atyja ölében az Ige; egy másik tabernákulum hívja . . . Hála Máriának, a Messiás földre jövele a megjelölt időben megtörténik.

Második pont. — Mire képesek az én vágyaim.
— Ó Mária, drága jó Anyám, nem tölthet-e el engem

irigységgel a te hívásodnak hatalmas ereje? Talán! Hiszen én is elismétlem a vágyódó imát, amit adventben az Egyház ad ajkunkra: „*Egek, harmatozzátok az Igazat és a föld teremje az Üdvözítőt. Jöjj, ó jöjj!*” — . . . Vajjon ez az én imám csak egyszerű emlékezés volna, semmi más? az idők távolában való egyesülés a te imáddal és a prófétákéval? vagy talán ennek az én fohászkodásomnak is megvan a maga visszaható ereje és része van amazoknak döntő hatásában? De sajnos, hogy hatolhatna át az én gyöngye hangom annyi elmúlt évszázadon és hogyan lehetne döntő hatása az én ma elhangzó könyörgésemnek a már oly régóta beteljesült történetekre? . . . Immár tizenkilenc évszázad múlt el születésed óta, Jézusom. Én ma már csak köszönetet mondhatok, de nem kiálthatom feléd, hogy: Jöjj! . . . És mégis, ha ennek az én gyöngye szavamnak hatása lehetne eljöveteledre, az nem volna indokolatlan: hiszen minden emberért jöttél, úgy volna hát rendjén, hogy mindannyian hívjunk Téged.

Ó Mária, a te példád némi reménységet ébreszt bennem. Mert hogyan képzelhető el, hogy a te vágyakozásod siettetten volna a Megváltó eljöveteletét, mikor az idő, melyben Jézus Anyjává lettél, már oly közel volt? Nem gondolhatok mást, mint hogy vágyaid már rég időktől fogva ismertek voltak odaönt és hívásod már régesrégen meghallgatásra talált! De hiszen akkor a te imáid hatalma is visszaható erejű volt . . . és ez a lehetőség reményt nyújt nekem is.

Harmadik pont. — A titok kulcsa.

Jézus. — Gyermekelem, fogadd el bátran bizonyosságnak, amit ajkad olyan kétkedve mondott az imént; higgy imáidnak abban a hatalmában, amire vágyol; gyakorold azt és élvezd.

Ime, megadom értelmednek a titkok kulcsát; benne foglaltatik az Isten örökkévalóságának jól értelmezett felfogásában. Ez az örökkévalóság nem az időnek hosszú, beláthatatlan végtelenbe nyúlása, mint ahogy eddig gondoltad, . . . nem a pillanatoknak vég-

telen sorozata, mely valahol a mult fölfoghatatlan távolában kezdődik és a jövő végtelenségében folytatódik. Csak az időben élő lények látják azt így, a maguk módján. A teremtés előtt idő éppúgy nem létezett, mint tér. Nem; a valóság az, hogy az örökkévalóság nem egymásután következő pillanatokból áll, még ha ezek a pillanatok megszámlálhatatlanok és soha véget nem érők volnának is, mert annak, ami egymásután következik, kellett kezdetének lennie és valamikor végződnie is kell. Az én örökkévalóságom olyan, mint a végtelen nagyságom. Mint ahogy nagyságomnak nincs kiterjedése, úgy végtelenségemnek sincs tartama. Minden egyszerre létezik bennem: végtelen nagyságom túlhaladja a tér kiterjedését és örökkévalóságom túllép az időn. Képzeld el egy partnélküli óceánt, amely síma és mozdulatlan. A benne mozgó dolgok a legapróbb hullámot sem vetik teljesen nyugodt felületén. Így van ez az örökkévaló Lényben; Benne minden jelenvaló; Benne mozog minden. Egyetlen hatalmas ölelésben magába foglal mindent; egyetlen pillantással áttekint mindent és felé száll minden időből és minden helyről együttesen minden hang. Ebben a fölfoghatatlan végtelenségben úgy összpontosul minden, mint egyetlen pillanatban, mely azonban örökké tart.

Érzelmek, felbuzdulás. — *A lélek.* — Ez az értelmemet zavarba ejtő és mégis oly csodálatos fényben ragyogó kinyilatkoztatás kétféle érzelmet ébreszt bennem, Jézusom. Felvilágosít, de ugyanakkor mégis megőrzi titkát; mélységes csodálatot kelt bennem és imádásra késztet. Közvetlen következménye pedig, vagyis az, hogy ami számunkra egymásután következik, az Előtted örök jelen, elragadtatással tölt el. Mert hiszen, ha a Te örökkévalóságodban nincs sem mult, sem jövő, akkor az én mai hívó könyörgésem belevegyül Előtted a pátriárkák és próféták, Mária és József könyörgő hívásába s az én szavam az övékkel együtt siettethette eljöveteledet; mert Tebenned, örök Isten, én már születésem előtt is léteztem . . . Így tehát a hívás, amit az

Egyház ad ajkamra, valóban hívás és én ezentúl szívem lelkesedésével, mélységes örömeivel és bizalmával küldöm azt eléd, ó Jézusom.

Jézus. — Gyermekem, ezt a mély titkot nem fedem fel a közönséges lelkek előtt. Mert ők, teljesen belemerülve az anyagba és az időbe, nem tudnak felemelkedni annak megértéséig, hogy Isten természete más, mint az emberi természet. Hogy Isten a végtelenséget magábafoglaló mivoltában olyan méretekkel bír, melyeket a földi mértékek és határok semmiképen sem tudnak kifejezni. Isten előtt nincs múlt, nincs jövő, hanem csak örök jelen. Milyen világosságot, örömet és milyen haladást jelent számodra ez a titok! Segítségével teljesen beleilleszkedhetsz az egykori történetekbe: hiszen előrelátásomban mindig ott voltál szemem előtt. Mikor a jászolban feküdtem, a te imádásodat is fogadtam éppúgy, mint a pásztorokét és a napkeleti bölcsekét; mikor később Galileában beszéltem a tömegnek és azokat az igazságokat hirdettem, melyek ma megindítják szívedet, ott láttalak téged is hallgatóim között . . . mindenütt ott voltál velem . . . Velem élheted az életemet, követheted lép-teimet, szolgálhatsz engem és érzelmeim megremegejtethetik a te szívedet is. Ha az Evangélium valamelyik eseményének hallatára megdobban a szíved, tudjad, hogy ott dobog az enyém mellett.

Elhatározások. — 1. Köszönd meg a kapott mély megvilágításokat. 2. Kísérelj meg néha benne érezni magadat Istenben, végtelenségében, örökkévalóságában.

5. ELMÉLKEDÉS.

AZ ANGYALI ÜDVÖZLET.

Jegyzet. — Názáret egy kis magaslaton épült. Messziről olyannak látszott, mintha a zöld domboldalon függne. Szent Jeromos szerint olyan volt, mint egy ég felé nyíló rózsza. Körülbelül 20 mérföldnyire fekszik Jeruzsálemtől és 8 mérföldnyire a Tibériástól.

Esti előkészület. — Ennek az elmélkedésnek a célja, hogy megkezdje Mária szerepének a megvilágítását. Nagyon fontos kérdés ez. Mert tudnom kell és pedig komolyan, mi az alapja annak, hogy Mária olyan nagy befolyást gyakorol Isten szívére és a miénkre. E nélkül nem érthetjük meg, miért foglal el tisztelete olyan jelentős helyet az Egyházban s e nélkül iránta való tiszteletünk határozatlan és csupán érzelmi. Az angyali üdvözllet emlékezetes jelenete megadja számunkra a szükséges felvilágosítást. Holnap erről fogunk elmélkedni.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Mária szerepének nagysága.

Az imádság ideje volt; Mária térdenállva küldte szép lelkének dalát és áhítat-illatát az ég felé . . . Hirtelen ragyogó felhő ereszkedik alá s abból, kezdetben határozatlanul, majd egyre világosabban, egy alak bontakozik ki . . . egy angyal, a nagy égi közlések hírnöke, ugyanaz, aki Dánielnek is megjelent . . . „Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Úr van teveled . . .” A Szűz elfogódik, megzavarodik; . . . az angyal megnyugtatta: „Ne félj . . . kegyelmet találtál Istennél; íme méhedben fogansz és Fiat szülsz és Jézusnak (vagyis Megváltónak) nevezed. Nagy leszen Ő és a Magasságbeli Fiának fog hívadni és neki adja az Úr Isten az ő atyjának, Dávidnak trónját és uralkodni fog Jákob házában mindörökké és az ő uralkodásának nem lesz vége.”

Mária hallgat . . . És ebben a pillanatban az emberiség sorsa az ő ajkán nyugszik . . . A megtestesülés függőben van . . . ahhoz, hogy az isteni terv megvalósuljon, egy asszony beleegyezése kell! Isten nem kényszeríti, csak ajánlatot tesz neki . . . Bizonyos pillanatok, rövid, de elhatározó pillanatok, a gondolatoknak egész világát képesek magukba fogadni . . . Mária egyetlen, csodálatosan világos pillantással áttekinti mindazt, amit a jövődölések és az isteni megvilágítások

mondtak a Messiásról; szépségéről, nagyságáról és megváltó haláláról . . . és ez a Messiás az ő fia lesz; vele élheti majd át örömeit és fájdalmait; s ezt a drága gyermeket Isten csak azért adja neki, hogy ő viszont odaadhassa véres áldozatul az emberekért! . . .

Mária fölemeli a fejét: „*Ime, az Úr szolgálóleánya* — mondja — *legyen nekem a te igéd szerint* . . .“ És ebben a pillanatban megvalósul a megtestesülés nagy titka. És ez a tény, minden idők legnagyobbika, a legtökéletesebb megsemmisülés útján történik: Jézus, Mária beleegyezéséből születik . . .

Ó, termékeny beleegyezés, mely megvalósítod Isten terveit! Beleegyezés, mely által az egyszerű teremtmény Isten munkatársává lesz és a földre áradó összes kegyelmek titkos csatornájává válik! . . .

Második pont. — Csodálat és gyermeki bizalom.

Ó Mária, ó Anyám, eddig nem becsültelek igazi értéked szerint; eddig nem láttam szerepedet ilyen mérhetetlenül nagynak; nem fogtam fel a világegyetem Teremtőjének hozzád intézett ajánlatára adott beleegyezésed szükségességét és óriási jelentőségét . . . Milyen nagy megtiszteltetés ez számodra! Milyen nagy a te hatalmad! . . . Eddig nem láttam ebben az emlékezetes jelenetben mást, csak megható egyszerűséget, kegyelmi ajándékot és íme, most egy komoly megegyezéssel állok szembe, amelynek folyamán Isten — emberileg kifejezve — úgyszólván mint magához hasonlóval tárgyal veled. Milyen nagy méltóságra emel ez téged! . . . Milyen boldog vagyok, hogy ilyen nagynak, Istenhez ilyen közelállónak, ilyen egészen külön rendbe helyezettnek tudlak! . . . Ezentúl még sokkal mélyebben tisztellek és sokkal jobban szeretlek, mint eddig . . . Igaz, a szeretet mindenekelőtt a bensőséges érintkezésből táplálkozik, de mégis a csodálat az, ami növekedését és emelkedését fokozza. A csodálat kifejleszti a szeretetet és érezhetőbbé teszi a leereszkedés jóságát. Ó, milyen bámulatos a te leereszkedésed hozzám! Lehajolsz, hogy meghallgasd bizalmas közléseimet, panaszaimat: örven-

dező, vagy aggódó, de mindig anyai tekinteted állandóan és mindenüvé követ életem útján. Veled szemben bátrabb vagyok, mert te kieszközölsz számomra minden bocsánatot, minden segítséget és ami a leginkább meghat, minden nyomorúságom, sőt még hidegségem ellenére is szeretsz engem: a gyermeket semmi sem szakíthatja el egészen anyjától és te oly kegyes vagy, hogy anyám maradsz mindig!

Elhatározás. — Csodálom Máriát. — Ezt az érzésemet igyekszem ébren tartani a rózsafűzér elmondása közben is, főként ma. Valahányszor az *Üdvözlégyet*, de kiváltképpen, mikor az *Ürangyalát* imádkozom, újra emlékezetembe idézem mai elmélkedésemet.

6. ELMÉLKEDÉS.

AZ ANGYAL TÁVOZÁSA UTÁN.

Esti előkészület. — Képzeletemben ott vagyok a názáreti házban az angyal távozása után; látom Máriát térdre borulva, homlokát lehajtva, mozdulatlanul. Arcát fátyol takarja . . . Egyedül van; egyetlen más élőlény sincs a házban, hacsak maga Isten nem, aki az imént öltött testet . . .

Megpróbálom elképzelni benyomásait, érzelmeit, nemcsak azért, hogy csodáljam azokat, hanem azért is, hogy a magam szerény módján igyekezzek hasonló érzelmeket kelteni magamban; mert erre képes vagyok, képesnek kellennem: amint holnapi elmélkedésemben majd meglátom.

Ó Mária, nyerd meg számomra ezt a kegyelmet!
Ó Jézus, hallgasd meg Anyád kérését és az én nagy kívánságomat!

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Magam elé képzelem Máriát, még mindig térdre borulva, meghatottan, mély imádásba merülten. Érzelmei azonban most nem az ég felé

emelkednek, hanem befelé, saját magába áramlanak: hiszen szüzi méhében maga az isteni Ige vett lakást, egy emberi lény határozott alakjában és ez a lény az ő fia, az ő tulajdon fia. És ez a piciny lény valóban ott van, valóban él, sőt a természet általános törvényeinek jogos fölfüggesztésével már érez, gondolkodik és szeret. Nagy lelke nincs beleszorítva a kicsiny testbe, mely még csak egy piciny atom, hanem megvan a maga teljessége, mely később megnyilatkozik fönséges tanításaiban; és szíve ugyanaz a mérhetetlen nagyságú szív, mely magába fogadja az egész emberiséget . . .

Múlnak az órák és Mária még mindig nem mozdul. Mélységes csend veszi körül; teljesen egyedül vannak: ő és Jézus. Elragadtatását semmi sem zavarja . . . az az Isten, aki az összes emberekért jött a földre, az az Istenember, aki tömegeket vonz magához Galileában, akinek nyomába szegődik a föld minden nemzetsége, az a Jézus, aki annyi nemes lélek szeretetének tárgya lesz, most, ebben a pillanatban senki másé, csak egyetlen egy lényé, az édesanyjáé . . . És ez az édesanya teljes tudatában van ennek a bensőséges kegyelemnek: „Csakugyan?! Én vagyok az egyetlen, aki tudok eljöveteledről, ó én Istenem, én Fiam; egyedül én imádlak, szeretlek és én vagyok az egyetlen, — legalább is így érzem — akit te is szeretsz!” . . . Mária úgy érezte, hogy egy, a mi napunknál sokkal izzóbb nap végtelen sugarai járvák át s állandóan hallani vélt egy suttogásszerű hangot, mely ezt mondta neki: „Igen, egyedül a tied vagyok, mint egyetlen imádómé; és mint fiad, mindig egyedül a tied maradok.”

És ezeknek a benyomásoknak a hatása alatt Mária teljesen, fönn tartás nélkül odaadta magát: „Ó! fogadd el minden gondolatomat, minden érzésemet; fogadd el véretem, mely a tied is lesz; fogadd el egész életemet és rendelkezézz vele teljesen, mint ahogy a tulajdonos rendelkezik a sajátjával . . . Ó, végy és olvassz magadba engem, hogy mindörökre egyek legyünk; hatalmas, misztikus testedben aláztos

kis sejt akarok lenni, mely a te életedet éli és neked él csupán."

De most hirtelen különös kép tárul szeme elé . . . elvonul előtte minden idők szomorú emberisége, nyomorúsága rongyaiban, vétkeinek sebeivel és minden szükségének keserves terhével. Erre a látványra Mária jobban megérti, mint eddig, hogy Jézus a világot megmenteni jött a földre: odaadta magát anyjának, de csak azért, hogy ő viszont odaadja Őt az emberiségnek. De amikor odaadja, ugyanakkor követni is fogja Őt: végtelen könyörülettel lesz minden nyomorúságunk iránt, örökös szükségünk fölött. Közbenjár a bűnösökért és gyöngédsége határtalan lesz a szerető lelkek iránt. Igen, követni fogja az ő Jézusát minden fájdalomában, minden reménységében és minden örömeiben. Mária ilymódon még abban a pillanatban is, amikor Jézus csupán csak az övé, egyedül az övé, nem önzően élvezi kiváltságát.

Második pont. — Lehet-e vajjon Jézus az enyém is így, egészen, egyedül az enyém? Vagy ez a képzelet játéka csupán? Ha arról van szó, hogy mindenki más kizárásával, akkor nem lehetséges. De igenis lehetséges, ha arról van szó, hogy *teljesen* nekünk adja magát. Mert Jézusnak megvan az a kiváltsága, hogy képes mindenkinek teljesen odaadni magát, úgy, mintha csak egyetlenegynek adná: nem gyönyörű bizonyítéka ennek a szentáldozás? Ne mérjük Jézust a magunk véges emberi mértékeivel. A kizárás és korlátozás a határolt, véges hatalom ténye: akinek kevés a pénze, szűkebbre fogja az alamizsnát; akinek kicsiny a szíve, ösztönszerűen takarékoskodik az érzelmeivel. Aki sokat adhat, irigylésreméltó; aki sok szeretetet tud adni, az a tökéletesség jelentős fokára jutott. Jézus lelke és szíve mérhetetlen. Ebben a lélekben és ebben a szívben a gondolatok és érzések, valamint a lények egész világa áramlik. Az, aki az anyagi világúrt olyan nagynak teremtette; az, aki ebbe a mérhetetlen tér-ségbe az óriási ragyogó csillagok milliárdjait vetette,

nem teremthette-e meg a nagyszerűségnek egy még nagyobb csodáját abban az emberi lélekben és szívben, melyet egyesíteni akart Istenségével! Az anya szíve nem fogyatkozik meg egy új gyermek születése által: szeretetét nem osztja kisebb részekre, hogy abból mindegyiknek jusson, hanem ellenkezőleg, úgy megnövekedik és kifejlődik a szíve, hogy mindegyiknek odaadhatja a maga egészében. És az emberré lett Isten szívének nem volna meg ez a csodálatos kiterjeszkedése! . . . Jézusom, hiszem, hogy szereteted teljességével szereted a te szegény gyermekedet!

Harmadik pont. — Miután úgy szeretsz engem, mintha egyetlen gyermeked lennék, nem kereshetném-e, nem kellene-e keresnem lelkem számára azt a magányt, melyben Téged egészen a magaménak érezhetlek? Milyen mélyé válnék a reggeli elmélkedésem, milyen bensőségessé az áldozásom, ha a lelkem teljesen Benned összpontosulna; és milyen elevenné válnék az áhítatom, ha megszabadulnék minden más gondolattól és csak a Te belső szavadra figyelnék! Ha úgy, mint Máriánál, csend volna körülöttem, mindenütt; a világ megszűnnék létezni számomra; ha érezném, hogy teljesen betöltöd a lelkemet; ha érezném, hogy bírlak, hogy az enyém vagy! . . . a meglepetés elvenné szavam, csak csodálnálak, szeretnélek, elmerülnék Benned. Tudnám, hogy Hozzád tartozom, valami vagyok Te belőled, én is egy vagyok azokból a misztikus testedet alkotó sejtekből, melyek egyek Veled; hogy élem a Te kegyelmi életedet, hogy szépülök és tökéletesedem Te-érted.

Jézusom, íme Máriával, Anyámmal együtt én is teljesen Neked adom magamat; vedd és fogadd minden gondolatomat, minden érzésemet . . . javaimat, boldogságomat, életemet . . . Aminek élvezetét mégis meghagyd nekem, azt tisztán és gyöngéden, csupán csak Érted fogom szeretni. Mert Te nem színteleníted el a mi emberi érzelmeinket, hanem inkább megszépítod azokat jelenléted visszfényében. Igen, én továbbra is

élem a magam családi és munkás életét; átérzem továbbra is örömeit és szomorúságait a legcsekélyebb lelkiismeretfurdalás és zavar nélkül. Magamhoz vonom a lelkeket, hogy úgy, mint Mária, Feléd fordíthassam őket; igyekszem széppé tenni őket, hogy tetszésedet találjad bennük. A szeretetem türelmes lesz és a bizgóságom találékony. Szeretnék minél több lelket adni Neked, mert úgy érzem, általuk is az én szívem szeretne Téged!

Elhatározások. — 1. Elmélkedéseimben és áldozásaimban igyekszem néha magam elé képzelni Máriát, amint szemléli önmagában Jézust, aki éppúgy bennem van szellemileg a kegyelem által és testileg a szentáldozásban. Kérni fogom őt, hogy részesítsen engem is szemlélődésének és érzelmeinek mélységében. — 2. Táplálom magamban a vágyat a lelkiéletben való előhaladás után, mely a földi örömöket messze fölülmúló szépségeket tartogat számomra. Érezni igyekszem Jézust, úgy, amint teljesen és egyedül az enyém, mintha kettőnkön kívül nem is léteznék semmi más. Milyen gyönyörű kilátások . . . És én hideg, érzéketlen, közömbös maradhatnék ezek után?

7. ELMÉLKEDÉS.

A MEGTESTESÜLT IGE.

Esti előkészület. — Holnapi elmélkedésemben azzal a nagy eseménnyel kerülök szembe, mely bámulattal tölti el az emberi értelmet s az áhítat számára végtelen távlatokat nyit: a megváltással. Olyan figyelemmel akarom azt szemlélni, hogy lelkem mélyéről felhozza azokat az érzelmeket, melyek akkor ébrednének bennem, ha most először hallanék az isteni szeretetnek erről a csodájáról . . . Ó Mária, aki olyan mélyen behatoltál ennek a titoknak a csodáiba, aki élvezted annak legmegindítóbb gyönyörűségeit, fedj fel előttem is valamit ebből a mérhetetlen nagy-

ságból és szépségből. Hogy a megtestesült Igébe vetett hitem fokozódjék erejében, tiszteletem mélységében és szeretetem odaadásában: mert ezt a célt kell szolgálnia holnap elmélkedésemnek.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Az elrejtőzött Ige. — Az egyszerű, alázatos szavakra: „*Ime az Úr szolgáló leánya*“, a következő méltósággal teljes, hatalmas és mérhetetlen súlyú szavak adják meg a feleletet: „*az Ige testté lőn.*“ És ennek a néhány rövid, egyszerű szónak a következménye, hogy a legnagyobb, legfőnségesebb csoda egyetlen pillanat alatt megtörtént.

De hát kicsoda voltaképen ez a megtestesült Isten? . . . Hallgasd csak én lelkem: „*Kezdetben — tehát minden időben való kezdődés előtt az örökkévalóságban — vala az Ige és az Ige Istennél vala és Isten vala az Ige . . .*“

Ó Ige, Te tehát nem csupán ragyogó kép vagy, mely Istennek, a te Atyádnak minden szépségét visszatükrözöd; Te nemcsak főnséges kifejeződése vagy a Lényében foglalt összes tökéletességnek, hanem maga az isteni lényeg vagy; saját személyedben éppoly örökkévaló, éppoly végtelen és imádandó, mint Ő . . . Ó Ige, Te Atyáddal együtt, kettőtök kölcsönös szeretetéből, anélkül, hogy magatok a legkevésbé is megfoghatkoznátok, egy éppoly nagy Lényt hoztok létre, mint Ti magatok vagytok: a Szentlelket. És ez a születés, melyet Te Atyádtól kaptál és ez a létrehozás, melyet ketten együtt végeztetek, folytatódik az egész örökkévalóságon át, mindig régi és mindig új, a gyönyörűség kiapadhatatlan forrása . . . Miközben ezt az eget magasságában lefolyó, örökkétartó jelenetet szemlélem, egyszerre csak úgy látom, mintha az Ige kívánnék ebből a dicsőséges együttesből; lejön a földre és bezárkózik egy az enyémhez hasonló testbe és lélekbe.

És mindez egy szerény kis városkában, Názáret-

ben történik. Semmi sem árulja el, hogy a világ legnagyobb eseménye ez, mely uralni fogja az összes századokat a világ végezetéig. És az isteni vendéget nem mennyei szellők hozták le tüzes szekéren a földre; a nap sem ragyogja be fényesebb sugarakkal azt a kis lakást, melyet magának kiválasztott; és az emberek a környékbeli mezőkön nyugodtan folytatják mindennapi foglalatosságait: Isten a titok tökéletes sötét-ségébe burkolja Fiának földre érkezését és ez a Fiú a saját határozott akaratából, a legteljesebb lemondás és megsemmisülés útján kezdi meg a megváltás misszióját.

Maga választotta ezeket a föltételeket. És nem mond le azokról földi élete egész folyamán; sőt eljön az idő, amikor még teljesebben elrejtőzködik az Oltári-szentségben.

Véssük jól szívünkbe Istennek ezt az eljárását, hogy terveinek kivitelére a homályt, a csendet és a lassan folyó időt választotta. Ez lesz mindig a mi hitünk föltétele és próbája, s érdemeinknek forrása is. Értelmemmel mélyen bele kell hatolnom ebbe az igazságba, hogy erősséget meríthessek belőle, mikor az Egyház megaláztatását, és dogmáinak lelkemet sokszor zavarba ejtő homályosságát látom. De szükségem van erre az igazságra életem irányításához is: semmi hiábavaló zaj és feltűnés, semmi kapkodó sietség, hanem alázatos, határozott és biztos haladás előre.

Második pont. — Az Ige megsemmisülése. — Néhány további szó még messzebb visz bennünket: „*Exinavit semetipsum — Megsemmisítette önmagát.*” Hogy ezt a kifejezést értelmem számára megközelíthetővé tegyem, nem elégszem meg azzal, hogy jelezem két egymással egyesült olyan lénynek mérhetetlen különbségét, mint aminő a Végtelen Lény és az emberi lény, hanem tovább megyek és megvizsgálom ennek az emberi lénynek állapotát a megtestesülés pillanatában.

Ez még nem az az ember, akit majd később

csodálatunkkal veszünk körül, ez még csak egy alak-talan vázlat, egy csíra, egy átalakult vércsepp — sőt még ennél is kevesebb — egy érzékelhetetlen sejt . . . Erre az állapotra jobb kifejezést csakugyan nem találhatunk, mint a „megsemmisülés“. És az Ige nem a külső körülmények kényszerítő hatására vette fel azt, hanem megfontolt, saját választásából . . . Nagyon tanulságos lecke ez számomra, Jézusom; megérteti velem az önmegtagadás szükségességét és az alázatosságát, mely Téged, az Igét arra bírta, hogy ilyen mélyre szállj alá, ilyen gyökeresen kifoszd magadat mindenből s ennyire megközelítsd a semmiséget!

Milyen gyűlöletesnek kell lennie szememben ezekután az önzésnek és a gőgnek! — S mennyire nem méltó ahhoz a lényhez, melyet az isteni megsemmisülés kegyelme olyan magasra emelt, hogy legfőbb gondja önmaga fölemeltetése és feltűnése legyen! . . .

Elhatározás. — Gondolkozzunk, vajjon az alázatosságnak milyen tényeit gyakorolhatnók a mai napon. Ha egyebet nem találunk, csókoljuk meg többször az földet, az önmagát megsemmisített Ige imáadására.

8. ELMÉLKEDÉS.

A SZENTLÉLEK.

MŰVE JÉZUSBAN.

Esti előkészület. — Holnapi elmélkedésem tárgya a Szentlélek szerepe a megtestesülés isteni művében; majd ennek a munkának a folytatása az én lelkem természetfölötti alakításában. Ezeknek a megfontolásoknak a célja: főként az, hogy csodálatot ébresszenek bennem. Mert ezek a gondolatok meglehetősen ismeretlenek előttem; alig foglalkozom azzal a munkával, melyet a Szentlélek bennem végez s csak határozatlan fogalmaim vannak arról is, amit Jézusban

művelt és művel ma is. — Isteni Lélek, áraszd el a lelkemet világossággal a holnapi elmélkedéshez.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — A Szentlélek, Jézus emberségének alakítója. — Az angyal így szól Máriához: „*A Szentlélek száll tereád és a Magasságbelinek ereje megárnýékoz téged; azért a Szent is, ki tőled születik, Isten Fiának fog hivatni.*“

„*A Szentlélek száll tereád.*“ Tehát nem az Ige érkezik elsőnek. Ő csak azután jön, mikor a Szentlélek már előkészítette számára a testet és a lelket.

Igy tehát, míg isteni természetében az Ige, Atyjával egyesülve hozza létre a Szentlelket, addig Ő viszont az emberi természetet, melyet magára akar venni, teljesen a Szentlélektől kapja. — Csodás ellentét, bámulatos csere, amely íme, most elmélkedésemben szemem elé tárul!

Istenem, érzem, hogy nem tudok ennek a titoknak a mélyére hatolni; arra sem merlek kérni, hogy adj nekem abból a belső világosságból, mellyel egyes lelkeket kitüntetni kegyeskedel; de segítségeddel igyekszem mégis megérteni valamennyire az angyal szavát, melyet Evangéliumod útján hozzám is eljuttattál.

Az Egyház különböző szimbolikus neveken mutatja be nekünk a Szentlelket: Teremtő Lélek, Isten Keze, Isten jobbjának Ujja. Ezekkel a nevekkal azt a tevékeny szerepet akarja kifejezésre juttatni, melyet az Istenség minden külső művében Neki tulajdonít. Az Ige számára test és lélek kell, hogy abban lakozhassék. A Szentlélek jön, hogy előkészítse azt; szűzi vérből a mienkhez hasonló testet formál számára s miután beléhelyezte mindazt a tökéletességet, mely a maga idejében majd mind kifejlődik, olyan nagy, olyan szép, olyan értelmes és szerető lelket önt belé, amely az emberi lélekesszűnynek tökéletes hordozója.

Második pont. — A Szentlélek Jézus lelkének átistenítője. — A Szentlélek Jézusban mester-

művet alkotott. A természet törvényeinek keretén belül maga a Teremtő Lélek sem adhatott már hozzá többet. A Mindenhatóság azonban nem ismer határokat: számára megmaradt a lehetőség, hogy fölemelje a természetfölötti rendbe. És az Ige Személyisége nemcsak felhatalmazta erre, hanem megtestesülése egyenesen szükségessé tette azt, mert hiszen nem kellett-e Emberségének szükségképen érintkezésbe lépnie Atyjával és a Szentlélekkel a természetfölötti, isteni rendben? Ahhoz pedig, hogy Embersége képességet nyerjen erre, ilyen természetű átalakuláson kell keresztül mennie; s ezt az átalakítást a Szentlélek végzi.

Hogy miben áll ez az átalakulás, hogy mit ad szépségben és nagyságban a természetes remekműhöz, arról hiába akarnék magamnak fogalmat alkotni. De valamennyire mégis rajzolhatok róla valami elvont és homályos képet, ami már így is nagyszerű hatást gyakorol reám; mert bárha homályosan is, megsejteti velem az örökkévalóságot. Mint ahogy a csillagos ég felé forduló tekintetem is érez valamit a tejúton keresztül a végtelenségből. És ez a fogalom nem más, mint az átistenülés.

Jézus lelke nem lehet teljesen isteni, de nyerhet és kell is nyernie isteni képességeket, melyekkel új és a természet fölé emelkedő módon léphet érintkezésbe a Szentháromsággal . . .

Milyen nagyságot, milyen szépséget foglalhat magában ez az így átalakult lélek! Az értelemnek és szívnek milyen pazar, milyen fölfoghatatlan emelkedettsége fejlődhetik ki benne! . . . Ilyen volt az az Emberség, melyet a Szentlélek készített Jézus számára.

Ó, isteni Ige, lakásod kész; ez a test és ez a lélek méltó hozzád; várnak reád . . . „*És az Ige testté lőn és közöttünk lakozék*“ kegyelemmel és igazsággal telve.

Tehát nem az Ige maga szerez magának testet és lelket, nem is az Atya adja neki, hanem a Szentlélek, az istenség működő ereje az, amely kiformalja és beléöltözteti.

Harmadik pont. — Érzelmek. — Az előbbi megfontolások útján nyert megvilágítás után nem törekszem most mélyebben behatolni ebbe a titokba; inkább csöndesen szemlélem s érzem, mint növekedik az, az egyre jobban ráboruló homály mögött; inkább imádom abban a magávalragadó bensőségben, mely annyira mélyíti áhítatomat; inkább átengedem magamat hatásának és élvezem.

Ó, Szentlélek, Jézus Teremtője, — ha szabad magamat így kifejeznem, — légy áldott! Légy áldott, amiért ilyen naggyá és ugyanakkor olyan alázatossá, olyan széppé és olyan vonzóvá tetted Őt! Légy áldott, amiért olyanná formáltad, hogy mindig és mindenben utánozhatatlan, de mégis bátorító példaképem lehet, aki nem riasztja vissza erőfeszítéseimet!

Elhatározás. — Napközben gyakran emlékeztembe idézem a Szentlélek művét Jézusban, azért, hogy lelkem megbarátkozzék ezekkel a titokzatos, de oly magasztos eszmékkel.

9. ELMÉLKEDÉS.

A SZENTLÉLEK.

MŰKÖDÉSE JÉZUSBAN.

Esti előkészület. — Ugyanaz, mint a tegnapi.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **A Szentlélek további működése Jézusban.** — Ennek a titoknak komoly megfontolása egyik bámulatból a másikba ejt bennünket. A Szentlélek nem elégszik meg azzal, hogy Jézusban az emberi lénynek ilyen csodáját hozza létre és bevezesse abba az Igét, hanem Ő maga is lakást vesz benne, betölti jelenlétével és lelkesíti működésével. És benne marad Jézus egész földi életében, Ő az ébresztője minden gondolatának, minden érzelmének és cselekedetének; Jézus lelke pedig teljesen szabadon és a

lehető legtökéletesebb engedelmességgel és szeretettel kapcsolódik bele ezekbe az isteni indításokba.

Ez volt Jézus rendkívüli magasságokba emelt emberségének szükségképeni föltétele; mert emberi mivoltában, önmagától a legcsekélyebb isteni cselekedetre sem lehetett volna képes! . . . A világosságnak milyen áradata önti el ezen keresztül a mi állapotunkat is a természetfölötti rendben, ahová ugyanez a Lélek vezet be bennünket! Igyekszem a következőkben megérteni ezt.

Második pont. — A Szentlélek működése bennünk. — Mély meghatottsággal elmélkedem e föntség és édes titok fölött, s ahogy a megértés fokozódik bennem, a megismerés valósággal zavarba ejt és vágyódom rá, hogy még közelebb juthassak hozzá. Ó, világosság Lelke, világosíts fel engem!

1. Lassan átgondolom mindazt, amit az Egyház tanít erről a tárgyról.

A Szentlélek azért jön lelkembe, hogy bizonyos értelemben isteni lényt alkosson belőlem (átistenítsen). Olymódon cselekszi ezt, hogy természetfölötti képességeket közöl velem, melyek valóságosan, bárha alacsonyabb fokban, olyan átalakulásokat hoznak létre bennem, mint amilyeneket az imént megcsodáltam Jézus lelkében. Ami ezt az állapotot előidézi, az a megszentelő kegyelem.

Míg a Szentlélek ezt az átalakítást végzi bennem, szeme előtt állandóan Jézus szép lelke lebeg és ennek hasonlatosságára formálja az enyémet is . . . Én tehát Jézus másolata vagyok; ugyanannak a művészeknek a műve! . . .

2. Miután ilymódon rendelkezésemre állanak a Jézuséhoz hasonló természetfölötti tulajdonságok, amelyek képessé tesznek arra, hogy egykor színről-színre láthassam Istent, úgy, amint Ő látja önmagát s hogy szerethessem, mint ahogy Ő szereti önmagát, ez egyuttal arra kötelez, hogy tanulmányozzam és tőlem telhetően magamévá tegyem Jézus gondolatait és érzel-

meit. Az Övéihez hasonló képességek birtokában úgy kell élnem, mint ahogy Ő élt . . . Milyen más, milyen magasztos megvilágításba kerül ezzel egyszerre méltóságom és a vele járó kötelesség is! . . . Milyen erősök a szegyenkezésre, de ugyanakkor milyen nemes buzdítás is! Bennem is úgy mint Jézusban a Szentlélek a megindítója minden jó gondolatomnak, minden természetfölötti érzelmemnek és minden jócselekedetemnek; önmagamtól semmi ilyen rendű cselekedetre nem volnék képes. De ez a szükségyszerűség az én legnagyobb dicsőségem is: egy Isten dolgozik velem együtt s nekem megvan a nagy és szomorú jogom, hogy együtt munkálkodhatom vele, vagy ellenállhatok kegyelmének.

Harmadik pont. — Következtetés. — Jézus hasonlóságát viselem magamban, részese vagyok természetének, maga a Szentlélek vezet . . . milyen meglepetés mindez és milyen lelkesítő tudat! Milyen nagy, milyen szép és én mégis alig gondolok reá, legfeljebb csak úgy futólag, felületesen. Nem élem bele magamat ezekbe a gondolatokba és mégcsak el sem pirulok, amiért olyan mélyen alatta maradok ennek a csodálatos eszménynek. Olyan vagyok, mint egy lezülött fejedelmi sarj, aki nem törődik származásának nemességével és a saját méltóságával . . . Büszke vagyok-e a Jézussal való hasonlóságra és arra, hogy ugyanabban a légkörben élhetek, melyben a megtestesülés végbement? Boldogsággal tölt-e el az a tudat, hogy ugyanazokat az érzelmeket, melyeket Jézus kifejez Atyja előtt, én is kifejezhetem? Milyen a hálám, az engedelmességem és tiszteletem a Szentlélek iránt, akinek mindeme jótéteményeket köszönhetem? . . . A Szentlélek — sajnos — úgyszólván idegen előttem!

Ó Mária, úgy szeretlek az elragadtatásnak ebben az állapotában szemlélni téged, amikor ezek a kinyilatkoztatásszerű megvilágosítások áradnak reád; te az eleven valóságot csodálad bennük; érzed, mint ragadta-

tol a látóhatáron és csillagokon túl föl a végtelen felé, érzed, mint istenülsz át . . . A lelkesülésnek milyen fölkiáltásai szállanak ajkadról mindeme nagy dolgok Szerzője felé! Milyen tökéletes odaadással engeded át magadat, az Ő szent kezének! . . . Ezek a látomások, ezek az érzelmek és magasba lendülések betöltötték minden órát. Folytonos, megszakítás nélküli ünnep voltál Isten számára . . . S mindez nyugodt és alázatos külsőd fátyola alá rejtve folyt le benned, természetfölötti életed benső mozgalmasságát teljesen elzárva a világ tekintete elől . . . A Szentlélek működése még leghatásosabb ténykedéseiben is mindig meghagyja a lélek teljes szabadságát a közönséges élet rendjében.

Elhatározás: — Igyekszem a mai nap folyamán minden áhítatgyakorlatom előtt emlékezetembe idézni ezeket a gondolatokat.

10. ELMÉLKEDÉS.

JÉZUS ÉLETE MÁRIÁBAN.

A MEGTESTESÜLÉS ÉS A SZENTÁLDOZÁS.

Esti előkészület. — Elmélkedésem holnapi tárgya az a csodálatos élet, melyet Mária élt, mialatt magában hordozta Jézust és mindenben osztozott Vele. Első célom ezúttal is az, hogy még jobban megismerjem gondolatainak magasztosságát és érzelmeinek szépségét. Majd pedig, miután megcsodáltam benne ennek a bensőséges egyesülésnek nagyszerű hatásait, magam felé fordulok és azt vizsgálom, milyen hatásokat hoz létre bennem egy — ha ezzel nem is azonosítható — de bizonyos tekintetben mégis hasonló egyesülés, az, amikor Jézus nekem adja magát a szentáldozásban . . . Mi az oka, hogy e fölött nem csodálkozom, hogy szívem nem dobog hevesebben, hogy az életem teljesen emberi marad és nem tükrözi semmiképen sem Jézus életét.

Ebben az elmélkedésemben szembeszállok majd azzal a homállyal, amely a még gyermekkoromban tanult igazságok után maradt meg bennem és azzal a közömbösséggel, melyet ugyanannak a jótéteménynek gyakori ismétlődése idéz elő bennünk. Holnap úgy akarom fontolóra venni a szentáldozást, mintha eddig nem is ismer-tem volna.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Jézus Máriában, a megtestesülés által. — Ha csak valamennyire is ráirányítom figyelmemet erre a tényre, nem nehéz elképzelnem, milyen érzelmek töltötték el Máriát, mikor ott tudta Jézust a szíve közelében, s milyen összeszedettséggel irányította tekintetét erre az isteni Vendégre . . . Mert az igazi összeszedettség éppen az, hogy a lélek minden gondolatát, minden érzelmét és életének minden megnyilvánulását abban gyűjti egybe, abban összpontosítja, ami megejtette a szívét.

Máriának az első pillanatokban érzett meglepetése nem múlik el, hanem éppoly élénken, éppoly megragadó erővel folytatódik továbbra is: még mindig nem bírja fölfogni, hogy a végtelen így akarta a világnak adni önmagát és hogy választása éppen őreá esett.

A nagy ellentétek csodálata egyre mélyebb alázatosságra készíteti s ebben az alázatosságban anynyira elmerül, hogy Annak mélységes imádatában „*aki van*“, megfelelkezik mindenről, „*ami nincs*“.

De a meglepetés, alázat és imádat mind, szinte a semmibe vész egy még nagyobb, még ragyogóbb és még elragadóbb érzelem: *a szeretet* előtt! Ez a szeretet mérhetetlenül fölülmúlja az anyai szeretetet, mert arányai isteniek; Mária szeretné azt olyan méretűvé növesztetni, hogy teljesen magába ölelhesse végtelen tárgyat, aki pedig benne lakik.

Az érzelmek gazdag bősége úgy áramlik ebben a nagy szívben, mint a föltornyosuló, majd lesimuló hullámóriások, vagy mint a világűrben szárnyaló meny-

neyei hangok, melyek hol a végtelenbe emelkednek, hol pedig reszkető sóhajként hálnak el egy piciny gyermek lábainál!

Ó, ez a gyermek, az ő Fia, aki egyedül az övé és egyedül az Istené! . . . Ez az Isten, aki tőle veszi szent testét, piciny tagjait, most még szunnyadó érzékeit és azt a szívet, mely annyira szereti majd az embereket! . . . Milyen boldogság, hogy cseppenként neki adhatja vérét és életét! . . . Miért is nem adhatja magát oda úgy, hogy teljesen átolvadjon belé! . . . Ha egészen Ő lehetne, vagy legalább valami Belőle! Milyen csodás álom! . . . S nemsokára ezt is megvalósulva látjuk.

Második pont. — Jézus bennünk, a szentáldozás útján. — Mindeme nagyság láttára rámnehezedik egy gondolat: Mária összeszedettsége egészen természetes, hiszen a Fia ott van valóban; benne él, gondolatait szinte ellenállhatatlanul magához vonzza. Megértem csodálatát, háláját és magasztos érzelmeit is, hiszen maga a legtökéletesebb Lény, a kifogyhatatlan Jóság, az örök Szépség, a világot kormányzó Isten az ő Fia . . . Hogyne áldozott volna fel mindent, hogyne adta volna oda önmagát fenntartás nélkül cserébe azért, hogy valóságosan, mint tulajdonát bírhatta Jézust! . . .

De íme, ezekre a megfontolásokra, melyek eddig mintegy mentségül látszottak szolgálni érzelmeim lanyhaságára és életem hanyagságára, lassankint egyre világosabb, határozottabb felelet alakul ki, mely lenyűgözi gondolataimat és zavarba ejt: Nem adja-e Jézus önmagát nekem is teljesen és valóságosan a szentáldozásban? És nem fon-e körül engem is, mintegy trónjáról alátekintve, állandóan reámszegeződő pillantásával? Ugyanaz a mindenható, végtelen, szép és nagy Isten az, aki bennem van!

Ó, semmi, de semmi sem mentheti az én hideg és eredményekben olyan szegény szentáldozásaimat . . . Semmi, hacsak bizonyos tekintetben némi tudatlanság nem. Mert olyan vagyok, mintha sem Jézust, sem a

lelkemet nem ismerném; nem tudom eltávolítani a titkot fedő fátyolt, hogy behatolhassak a láthatatlan valóságba; és közömbösen nézem, mint halványulnak el érzéseim egy olyan egyesülés gyakori ismétlődése folyamán, melynek napról-napra újabb, nagyobb és lelkesültebb érzéseket kellene kiváltania . . . A reggeli szent találkozás után egész napom Jézustól távol telik el, nem viszem Őt magammal . . . Nyugodtan, emberi köznapiassággal végzem külső életem ténykedéseit s eszembe sem jut, hogy azokhoz társul hívjam Őt.

Harmadik pont. — Érzelmek. — Ó Mária, aki minden gondolatodat egyesítetted az Övével, egész életedet egybekapcsoltad Vele, mennyire fájhat neked az én közönyösségem Az iránt, akit te testvéremül adtál nekem! Te, aki oly nagyon szereted Őt, tedd, hogy én is szeressem . . . Te, akinek olyan nagy hatalmad van az Ő szíve fölött, eszközöld ki, hogy ha kell, erőszakkal is ragadja magához a szívemet! . . . A szeretet minden! Ha szeretem Őt, szentáldozásom mindíg életem középpontja, boldogságom forrása és áldozatkészségem tűzhelye lesz . . . Ó, hogy szégyenkezem most eddigi lanyha áldozásaim miatt! Jézusom, következő buzgó áldozásaim engeszteljenek meg eddigi közönyösségemért! . . . Ezentúl te is meg leszel elégedve velem, Anyám! Ó Mária, add, hogy ígéretem megtartása a te műved legyen!

Elhatározások: Ki akarok bontakozni eddigi lanyhaságomból. Milyen eszközöket veszek e célra segítségül? Melyek azok a gyakorlatok, melyek máskor, hasonló esetekben már segítségemre voltak?

11. ELMÉLKEDÉS.

JÉZUS ÉLETE MÁRIÁBAN.

A TERMÉSZETFÖLÖTTI ÉLET.

Esti előkészület. — Ezúttal nem arról van szó, hogy bizonyos kérdést tanulmányozzunk, hanem arról,

hogy egy nagy igazságról elmélkedjünk. Azt azonban mégis tudatunkba kell idéznünk, hogy mi élő tagjai vagyunk egy hatalmas testnek, amelynek feje Jézus és hogy ez az imádott fő uralkodik a természetfölötti rendben minden gondolatunk, minden érzelmünk és minden cselekedetünk fölött. Köztünk és Jézus között tehát az élet közössége áll fenn, s ez magyarázza meg lényünk átistenülését.

Ennek következményeképpen máris látom: keresztény voltomnak nagy méltóságát, az összeszedettség szükségességét és a Jézussal való bensőséges viszonyt.

Ebben a természetfölötti átalakulásban Máriával osztozom; én is úgy, mint ő, isteni cselekedetekre vagyok képes. De milyen nagy különbség van érzelmeink tisztaságában, emelkedettségében és bensőségében! Különösen pedig milyen nagy a különbség a kegyelemhez való hűségben; pedig éppen ebben hasonlíthatnék hozzá leginkább. Az ő nagyságának titka az, hogy teljesen átengedte magát Jézus reáhatásának . . . Ó, ha én is megérthetném ezt a titkot! . . .

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **A természetfölötti élet Máriában.**
— Milyen bensőséges az anya testi életének egyesülése gyermekével! És milyen fönségessé válik ez az egyesülés, ha ez a gyermek Isten! És mégis, mikor a természetfölötti élet felfedi Mária előtt titkait, ez az egyesülés szinte eltűnik egy másik, emelt megkoronázó magasztos egyesülés mögött, amely nem más, mint a *kegyelmi egyesülés*, vagyis az, amely az isteni természetben való igazi részesedést jelenti. Az anyai méltóság bizonyos tekintetben külső szépség, olyan, mint egy vállra boruló gyönyörű köntös; a természetfölötti átalakulás azonban, melyet a kegyelem végez, legbensőbb valójáig isteníti át az embert. Azért, bár megcsodálom Máriát, amint szívére szorítja Istenét, aki az ő fia, de még jobban megcsodálom őt, amiért éli ennek az Istennek az életét.

És nem csupán időnkint éli azt, hanem óráról-órára, percről-percre, állandóan. Ki tudná csak elképzelni is, milyen nagy lehetett így előhaladása a világosságban, a szeretetben, a tökéletességben és az egyesülés bensőségében? Minden törekvése az, hogy lelkének állapotát a neki juttatott méltóság magaslatára emelje; de ez a méltóság egyre nagyobbak látszott a szemében, úgyhogy már szinte roskadozott a súlya alatt és olyan mély alázatosságot hívott életre benne, hogy végül egyáltalán semmi mást nem lát magában, csak Isten művét, mely teljesen betölti az ő semmiségét . . . És megtelik a szíve imádattal, hálával, az önátadás nagylelkűségével és szeretettel!

Második pont. — A természetfölötti élet bennünk. — És ezt az életet én is élhetem, sőt élnem kell . . .

1. Ha arra gondolok, ami vagyok, egy szegény, nyomorult lény a földet benépesítő emberek óriási tömegében, s arra, hogy ez a föld maga is elvész a tér mérhetetlenségében, s ha másrészt viszont ráeszmélek, hogy milyen jelentéktelen apróságok foglalkoztatnak hol komoly gondot okozva, hol meg elszórakoztatva reggeltől napestig, elcsodálkozom, hogy Isten mégis életének közlésére méltat s én viszont nem is gondolok arra, hogy éljem ezt az életet. Körülöttem minden arra indít, hogy megfélemedkezzem róla: a tárgyak és személyek, az életemben bekövetkező események, a körülmények kényszere, a vágyaim, az aggodalmaim . . . egész életem halad a maga teljesen emberi útján, mintha lelkemben semmi természetfölötti sem volna, ami gondolataimat, szavaimat és cselekedeteimet istenivé tehetné.

2. Pedig életem legnagyobb valósága az, hogy Jézus bennem, a lelkem legmélyén él; Ő sugallja minden nagy gondolatomat, akaratomnak minden jóra irányuló tényét és mindazt, ami jót végbeinni képes vagyok. Minden pillanatban kész átisteníteni még legemberibb érzelmeimet és legköznapiabb cselekedeteimet

is, olyan érdemszerzőkké téve azokat, hogy általuk Isten boldogságának részesévé válhatok . . . Milyen leereszkedés! Milyen megtiszteltetés! Milyen jótétemény! Az egyesülésnek milyen éltetőeleme . . . és mindebben mennyi szeretet!

3. Jézusom, alig merem hinni, hogy ez az élet, a Te életed bennem valóság. Lehetséges volna valóban, hogy ez a szeretet, a Te szereteted odáig megy, hogy hajlandó akkor is élni bennem, mikor én megfeledekzem róla, mikor nem törődöm vele; továbbra is támogat, anélkül, hogy mutatkoznék előtte; tanácsokkal lát el, anélkül, hogy szólna hozzám és folytatja átistenítésemet anélkül, hogy tudnék róla! . . . Úgy foglalkozol velem, mint az anya egynapos csecsemőjével; teljesen megfelelkezve önmagadról és nem várva tőlem semmit . . . Mennyi mélységet rejt magában ez a titok! . . . A hit titka idelent, ahol minden rejtve van szemünk előtt; — a boldog elragadtatás titka az égben, ahol minden titok feltárul előttünk.

4. Milyen széppé válhatna az életem: ha elfogadnám Jézus eszméit, ha alkalmazkodnék ízléséhez, ha keresném azt, amiben kedve telik, ha beszélgetnék vele és igyekeznék meghallani azt, amit Ő mond nekem . . . Ő, hogy kifejlődnék ily módon bennem az Ő élete! Mennyire megnövekednék, sőt talán olyan finom érzékenységet nyerne, hogy azt már idelent, a földön is megérezném . . . És öntudatos büszkeséggel töltene el, szép, keresztény méltóságot adva egész létemnek. — És meghatna; s ez a mély érzés fokozná szeretetemet Jézus iránt, valamint jószágomat embertársaim iránt, ami viszont széppé tenne engem Atyám előtt, aki a mennyekben van.

Harmadik pont. — Jézus életének akadályai bennünk. — Fájdalom, ettől az élettől még nagyon messze vagyok! Hitem látása még ugyancsak határozatlan és ingadozó; ezek a távoli szépségek elsuhannak a szemem előtt és nem indítják meg a szívemet . . . Hogyan bontakozhatnék ki ebből a szomorú közö-

nyősségből? Úgy, hogy a világosság birodalma felé irányítom tekintetemet és abban helyezkedem el. De miképen juthatok el oda? Az összeszedettség által.

1. Az összeszedettség első kelléke, hogy felszabadítsam magamat. Időm nagy részét nem olyan foglalatosságok töltik-e be, melyeket nem a kötelesség ró reám? Olyan szórakozások, utak és olvasmányok, amiket semmi sem indokol? Nem zavarja-e erősen lelkem békéjét sok olyan gond, melyre nem Isten akaratára hagyatkozva keresek enyhülést?

2. Másrészt, hűségesen végzem-e ájtatossági gyakorlataimat? Elmélkedésemre szánok-e annyi időt, hogy az mély benyomást tehessen rám és komoly elhatározásokat ébreszthessen bennem? Liguori szent Alfonz napi két órát kívánt imára fordítani. De bármennyi legyen is az idő tartama, ha jól végeztem el, nagyobb összeszedettséggel, valósággal megújnodva kell abból kikerülnöm, mert ez a célja. Így van-e ez nálam?

3. A reggeli elmélkedésnek ez az Istenközelsége azonban egymagában még nem elég, mert erejét veszti, ha bölcs tartózkodással nem óvjuk azt magunkban s nem elevenítjük fel újra meg újra buzgó és átértett Istenhez fordulásokkal. Vajjon nincs-e okom e tekintetben komoly szemrehányást tennem magamnak?

4. Hűségesen elvégzem-e egyéb ájtatossági gyakorlataimat is, aminők a lelkiismeretvizsgálat, az Oltáriszentség meglátogatása vagy legalább lélekben való imádása, lelki olvasmány, rózsafüzér? . . . Milyen lelkülettel hallgatom a szentmisét, ahol a Kálvária előtt állok és milyen a szentáldozásom, melyben Jézus valóságosan nekem adja magát?

A megfontolások eredménye: — Ezeknek a csodálatos igazságoknak és hasonlíthatatlan eszközöknek a megfontolása megindítja bennem a benső élet áramát és mind mélyebbre hatol a lelkembe. Ez az élet a Te életed, ó Jézusom, s lüktetése misztikus testednek legutolsó tagjába is eljut. De csak az össze-

szedettség képes azt megragadni és csak a hűség tudja terméknnyé tenni . . . Milyen édes érzés Veled egyesülve lenni! És milyen dicsőség, hogy hozzájárulhatsz bennem való növekedésedhez! Hogyan lehetséges, hogy nem erre irányul legfőbb gondom? Általad élnék és biztosíthatnám a Te életedet bennem; együtt járnánk a titok árnyékában, annak a nagy kinyilatkoztatásnak a napjáig, mikor ez a rejtett élet teljes fényében kiderül. Akkor ez a mi egyesülésünk, ó Jézusom, a maga egész bensőségében, elképzelhetetlenségében és teljes szépségében feltárul és az én boldog megelégedésem nem ér véget többé soha: lelked a lelkemmel, szíved a szívemmel, életed az életemmel szinte egybeolvad s így zengheti el végre a Végtelenhez méltó dicsőítő dalát.

12. ELMÉLKEDÉS.

SZENT JÁNOS, AZ ELŐHIRNŐK.

PÉLDAKÉPÜNK.

Jegyzet. — Mária látogatása előtt Zakariás és Erzsébet egy papi városban laktak.

Zakariás a nagy Heródes király idejében élt. Nem volt ugyan főpap, de a legmagasabb papi rendből, Abiás-éből való volt. A papoknak egyetlen hivatása a templom szolgálata volt. Ezért egymást felváltó csoportokra osztottak. Csak ők léphettek be a Szentek Szentjébe, melyet nagy szőnyegek takartak el a hívek szemei elől. Napfölkeltkor és napnyugtakor mindennap tömjént égettek az illatok oltárán. Mikor egy-egy csoport szolgálatának ideje letelt, az odatartozó papok visszavonulhattak egy számukra kijelölt városba, melyet papi városnak neveztek, vagy Jeruzsálemben is maradhattak.

Esti előkészület. — Holnap azzal a küldetéssel foglalkozom, melyet kereszttelő szent Jánosnak kellett megvalósítania, s melyet az angyal közölt Zakariással, János atyjával; majd fontolóra veszem, vajjon ez a küldetés nem szól-e sok tekintetben nekem is. Szent János hivatása az volt, hogy megismertesse és elfogad-

tassa Jézust egy bizalmatlan néppel. De nincs-e ma is szükség rá, hogy Jézust megismertessük és elfogadtassuk egy olyan nemzedékkel, mely nem ismeri, vagy félreismeri Őt? . . . Ugyan kikre számíthatna ebben a munkában az Úr Jézus, ha nem azokra a lelkekre, akik legközelebb állanak hozzá? Merem-e mondani, hogy ez a küldetés nekem nem szól? Ha eddig talán könnyelműségből nem hallottam ezt a hívást, vagy közönyösségem következményeképen nem részesültem benne, annak oka az, hogy nem bírok azokkal a tulajdonságokkal, melyeket az angyal elvár a jövődő előhírnöktől s amelyek a következők: erkölcsi nagyság, önmegtagadás, buzgóság . . . holnap mindezeket tanulmányozni fogom.

Isten angyala, jöjj segítségemre, hogy szavaid lelkem legmélyére hatoljanak és kiváltsák belőle a Jézus iránt való odaadást.

ELMÉLKEDÉS.

Mindenekelőtt magam elé képzelem az angyal megjelenését, mely titokzatos, de ugyanakkor egyszerű. Itt az idő, mikor a nép a templom bejáratánál imára gyülekezik. Egyelőre még csak Zakariás léphette át papi minőségében a küszöböt. És íme, a tömjénoltár mellett jobbról egy angyal jelenik meg előtte. Zakariást szent rémület fogja el, de az angyal megnyugtatta: *Ne félj Zakariás! mert meghallgatást nyer könyörgésed; Feleséged Erzsébet, fiat szül neked és az ő nevét Jánosnak fogod hívni. Ő örömed és vigasságod lesz és sokan örülnek majd az ő születésének. Mert nagy lesz az Úr előtt; bort és részegítő italt nem iszik és betelik Szentlélekkel már anyja méhétől fogva és Izrael fiai közül sokakat fog Urunkhoz Istenünkhöz téríteni.* . . . Ismerjük Zakariás kételkedését és büntetését . . . A nép egy darabig várt, de amikor látta őt szent zavarban és hangjától megfosztva kijönni a templomból, megértette, hogy látomásban volt része.

Első pont. — Lelki nagyság. — Az első gon-

dolat, ami megkap az, hogy ez a gyermek: „*nagy leszen az Úr előtt*“. Az Úr előtt. Tehát nem arról a felszínes nagyságról van szó, melyet a világ csodál, hanem arról az igazi nagyságról, melynek mértéke az Úrnál van. Ennek a lelki nagyságnak fővonása a teljesen *tiszta szándék*, mely mindenekfölött Istent keresi, — a *gondolatok és érzelmek emelkedettsége*, mely a valódi nemesség lényege, — az *akarat szilárdsága*, melyet semmi sem bátortalanít el, — és végül, ami egybefoglal mindent: a mélységes *egyesülés Istennel*.

Itt tehát szó sem lehet efféle apró számíttatásokról: Vajjon bűn-e ez? Halálos bűn-e ez? Szigorúan véve köteles vagyok-e erre? Mi lesz a következménye? Nem lesz-e kellemetlenségem belőle? . . . Ó lelkem, ha nagy akarsz lenni, akkor inkább így beszélj: Vajjon tetszik-e ez így a jó Istennek? Dicsőségére szolgál-e, legalább valamennyire? . . . Isten, Isten, mindig csak Isten a szándékaimban, a gondolataimban, a szívemben! . . . Érte élni és Belőle élni. — Ó, milyen kicsinyes dolog, sőt sokszor milyen csúnya is, mindenben személyi érdekeinket keresni! Magunkért élni annyi, mint lealacsonyodni, hiszen arra vagyunk hivatva, hogy a végtelenül jó és tökéletes Lényért éljünk!

Emelkedj hát föl lelkem, erre a magaslatra az önmegebecsülés, az erőfeszítés és a buzgó könyörgés által. Miért élnél földhöz tapadó életet, mikor isteni eszmény ragyog a szemed előtt?

Második pont. — Az önmegtagadás. — Az angyal e szavakkal utal rá: „*bort és részegítő italt nem iszik*“; de mi jól tudjuk, milyen önsanyargatásban élt az Előhírnök a pusztában, kora gyermekségétől fogva. — Minden lelki emelkedettség és minden hasznos élet föltétele az önmegtagadás; nagyok csak ennek az erénynek a hatása alatt lehetünk.

Tudom, hogy az önmegtagadásnak két neme van: az egyik *fékez*, a másik *buzdit*. Az első megfékezi és visszatartja a természetet, mely a rossz felé hajlik.

E nélkül az erény állandó veszélyben van. — Elég meggondolt és elég határozott vagyok-e abban, hogy megvonjak magamtól mindent, ami káros lehetne a lelkemre; mindent, ami kifejleszti bennem az élvezet-vágyat és mindent, ami megpuhítja az akaratomat? . . . Ilyen okos szigorúsággal rendeztem-e be az életemet?

A buzdító önmegtagadásnak más a tárgya és a módja: ez inkább a szándékos nélkülözésekben és szenvedésekben áll. Nem olyan kötelező, mint az előbbi, de az igazán buzgó élethez föltétlenül szükséges. „*A fegyelem hozza meg az étvágyat a jámborsághoz*“, mondja Szalézi szent Ferenc.

Ha azt látom, hogy jámborságomban nincs igazi buzgóság, hiányzik belőle a bensőség, kevés, vagy semmi az eredménye, nem kellene-e ennek okát és orvosságát a testi önmegtagadás hiányában keresnem? Csodálkozhatom-e, ha nem talállok örömet Isten szolgálatában? Hiszen a vigasztalást az önmagukat megtagadóknak tartotta fenn az Úr!

Milyen gyakorlatot végezhetnék ebben a tekintetben? . . . még ma? . . .

Harmadik pont. — A buzgóság. — Lelkeket megmenteni és Jézushoz vezetni, hogy Őt jobban megismerjék és jobban szeressék, nem ez-e Isten nagy célja? Adhatott volna-e ennél nagyobb küldetést egy léleknek? Már pedig az én küldetésem ez. Mert én, ha méltatlanul is, de Jézus barátjai közé tartozom; gyakran fogadom Őt a szentáldozásban; . . . hányszor ismétlem Neki, hogy szeretem; és mégsem kívánnám, hogy mások is szeressék Őt? . . . Igaz, ez a vágy megvan bennem, de nem tudom, hogyan valósítsam meg; . . . valahogy úgy érzem, hogy próbálkozásom úgysis hiábavaló és hatástalan volna.

Ó! ha szeretetem Jézus iránt igazán mély és lángoló volna, bizonyára megtalálná rá a módokat, melyek ma rejtve vannak előtte . . . Ha erényességem nagyobb és önmegtartóztatásom láthatóbb volna, környezetem illetékesebbnek tartana és el tudnám velük fogadtatni Krisztust! A világ a vallást a jámbor emberek után

ítéli meg. Nem igazságos megítélés, de így van. Kötelességem tehát, hogy erre gondoljak.

Milyen nagy, milyen komoly ok ez arra, hogy nagylelkűbb, önmegtartóztatóbb és szeretőbb szívű legyek! Ki tudja, nincs-e közelemben egy lélek, — talán több is — akit Jézushoz vezethetnék, ha legalább valamennyire hasonlítanék keresztfő szent Jánosra! Ó Jézusom, úgy szeretnék lelkeket adni Neked!

13. ELMÉLKEDÉS.

MÁRIA LÁTOGATÁSA.

AZ ISTENI ÉLET KIÁRASZTÁSA.

Jegyzet. — Mária, teljesen áthatva a mennyei üzenettől, elindul és a hegyeken keresztül Hebronba megy. Zakariás házába lépve, üdvözli Erzsébetet. És ebben a pillanatban történik, hogy Erzsébet érzi, mint repes méhében fia az örömtől s ő maga betelvé Szentlélekkel, felkiált: „Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse! De hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Urnak anyja jön hozzám? Mert íme, amint fülembe hangzék köszöntésed szava, örömtől repese a magzat méhemben. És boldog vagy te, ki hittél, mert be fog teljesedni, amiket mondt nek ed az Úr.”

Mária viszont így felelt: „Magasztalja az én lelkem az Urat stb.”

Holnap és a következő napokon elkísérem az isteni Anyát Názáretből Hebronba. Názáretben megvalósult a megtestesülés titka, de a legmélysebb titokban; Hebronban azonban már kifelé is megnyilatkozik.

Esti előkészület. — Felteszem magamnak a kérdést, miért megy Mária Hebronba? Siet, hogy megkezdje küldetését, mely abból áll, hogy eljuttassa Jézust az emberekhez. Fontolóra veszem nagy vágyakozását, mellyel oda akarja adni, meg akarja ismertetni és szerettetni Őt, hogy misztikus testében napról-napra növekedhessék.

Ugyanennek a vágynak kell áthatnia minden Jézushoz kapcsolódott lelket. Hogy állok én ebben a tekintetben?

Hogy másoknak adhassuk, ahhoz előbb magunkban kell hordoznunk Őt; vagyis szeretnünk kell, engednünk kell, hogy teljesen áthasson bennünket és engedelmeskednünk kell bennünk működő akarátának.

E hő vágy és e benső egyesülés nélkül tehetetlen eszközök, üres csatornák vagyunk. Vajjon, nem ez-e a magyarázata eddigi életem eredménytelenségének? . . . Mindezt holnap komolyan vizsgálat alá veszem.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Mária hivatása, hogy közvetítse Jézus életét.

A lélek. — Ó, Mária, miért hagyod el magányodat, mikor még az angyali jelenés fénye ragyog rajtad és egész lényed a megtestesült Ige valóságos jelenlétének csodájától remeg? Ott, a magányban, Jézus egyedül a tied, és téged sem vonhat el Tőle semmi . . . En, aki pedig olyan kevésbé szeretem még Őt, édesebb örömet alig tudok elképzelni, mint egy üres templomban, a tabernákum közelében egyedül érezni magamat Vele. Úgy érzem ilyenkor, mintha nem volna a világon senkije, csak én, és ez az egyszerű érzés jobban egyesít Vele, mint a legmagasztosabb gondolatok. És te Mária, aki ezerszer jobban szereted Őt, mint én, — te, aki az Ő eleven tabernákulum vagy, — neked mégis hiányozhatik valami? Miért még el, mit keresel odakünn?

Mária. — Gyermekek, nem keresek én odakünn semmit, az én Jézusom teljesen kielégít, valósággal eláraszt engem; de Ő maga az, aki bennem élve, általam akarja odaadni magát. Az én szerepem, az én hivatásom az, hogy elvigyem Őt a lelkekhez és közöljem velük isteni életét. Ugyanezt fogom cselekedni később a születő Egyházban is, ugyanezt fogom folytatni a századok hosszú során át titokban és ugyanezt a szerepet töltöm be melletted is . . .

A lélek. — Ó Anyám, milyen szép a te hivatá-

sod! Hiszen Jézus közvetlenül is odaadhatta volna magát, de úgy akarta, hogy ez általa történjék; és amikor anyát választott a maga számára, azt akarta, hogy nekünk is legyen anyánk és ez az anya te légy, az Ő Anyja . . . Az Ő belső indítására sietsz tehát Jánoshoz és megjelenésedre megtörténik a csoda. Kettőtök cselekedete különböző marad, de azért nem válik külön egymástól: ketten együtt közlitek az isteni életet.

Második pont. — Az isteni élet közléséhez szükséges, hogy fennmaradjon az összeköttetés a forrással. — Mária. — Gyermekem, ha igazán átértetted, amit az imént mondtál, akkor érted immár azt is, hogyan történik ennek az isteni életnek a közlése. Én csak a közvetítő csatorna vagyok. De mi a csatorna első kelléke? Az, hogy egyesülve legyen a forrással. Én, amikor Hebronba mentem, nem szakadtam el Jézustól: magammal vittem Őt. A reagondolás állandóan követett az út viszontagságai közepette. És jegyezd meg gyermekem, hogy a lelkekre gyakorolt befolyásomnak ez a titka. Abban a pillanatban, amint elveszíteném a kapcsolatot Fiammal, nem lehetnék többé hasznos eszköz a kezében: a kegyelmi élet nem folytathatna keresztül rajtam, a csatorna üres volna.

Gyermekem, elmélkedj e szavak fölött, mert azok igazak read nézve is.

A lélek. — Köszönöm Anyám. Két dolgot világosan megértettem: minél jobban nekem adja magát az Úr Jézus, annál többet kell belőle adnom másoknak; én viszont nem adhatok belőle, csak akkor, ha úgy mint te, bensőséges egyesülésben élek Vele.

S ha Ő jobban nekem adta magát, mint sok másnak, megelégedhetem-e csupán csak azzal, hogy csodáljam és élvezzem Őt? Minél jobban csodálok valamit, annál jobban szeretem s annál inkább érzem a szükségét, hogy másokkal is megcsodáltassam és megszerettessem. Nem éppen ez-e az emberi természet legállandóbb és legszebb érzelmeinek egyike?

Azzal, hogy Jézus nekem adja magát, bennem

él; ha pedig bennem él, hogyan venném át az Ő érzelmeit, hiszen azért van bennem, hogy közölje azokat velem, ha figyelek a szavára. — És ezeket az érzelmeket én különben is ismerem, hiszen nyíltan hirdette azokat: *Az isteni szeretet tüzét jöttem bocsátani a földre és mit akarok mást, mint azt, hogy égjen!* — Ma nem jár köztünk úgy itt, mint valamikor, buzgalmának jáklyájával, hanem az én kezembe adta át és én az Ő kezével hordozom azt. Általam akar a lelkekhez eljutni. Akár olymódon, hogy gyógyítsam sebeiket, támogassam gyöngeségüket, vagy úgy, hogy tanítsam és irányítsam őket, de az is lehet, hogy önmegetadásaim és könnyeim által kell megnyernem őket. Hiszen Jézus átadásának annyi módja van! Ha pedig talán több olyan mód volna köztük, melyeket a körülmények lehetetlenné tesznek számomra, van egy, amely mindig lehetséges és fölülmúlja valamennyit: s ez az erényes élet befolyása.

Az igazi szentség már pusztá megjelenésével is képes megnyerni a lelkeket. Mária belép Erzsébethez, néhány egyszerű szót mond és nyomában nagy csodák történnek!

Ha Jézus valóban mélyen bent él valamely lélekben, kisugárzik onnan; az arcot olyan magasztos erkölcsi szépséggel vonja be, mely felülmúl minden más szépséget s a szónak olyan hangsúlyt ad, mellyel pusztán emberi szó nem bírhat . . . Én is találkoztam már ilyen jámbor lelkekkel, akiken átsugárzott Jézus . . . Csodáltam őket s jelenlétükben úgy éreztem, hogy jobbá leszek . . . Miért nem vagyok én is egy ezek közül, vagyis miért nem szakadok el komolyan önmagamtól, hogy nagylelkű szeretetben Jézusnak engedjem át magam! Akkor senkit sem fogadnék többé ridegen, dolgaiban nem volna annyi izgatott sietőség s nem lennék többé közömbös és hideg. Akkor igyekeznék mindig nyugodt, jóakaró, szívélyes lenni, azzal az őszinte vággyal, hogy önmagamon keresztül Jézust mutassam és adjam . . .

Jézusom, ezt a kegyelmet nem a magam érdeké-

ben kérem Tőled; Teérted kívánom azt és azokért a lelkekért, akiket általam akarsz megnyerni a magad számára. Ha azonban méltatlannak ítélsz rá, nagy szegénységemben arra kérlek, hogy amit én nem adhatok, azt sok, igen sok, nálam hűségesebb lélek adja meg Neked . . . Így legalább mégis lesz némi, bármily szerény részem abban az örömben, melyet ők szerezhetnek Neked.

Harmadik pont. — Az apostolkodás szükségességét és föltételeit föl kell vennem életprogramomba. — Nem osztottam-e eddig én is azt az általánosan elterjedt tévedést, hogy az apostolkodás kizárólag a papok dolga? — Nem, Jézus a kegyelem állapotában lévő minden lélektől megkívánja azt, mindenkitől, aki az Ő életét éli, tehát tőlem is. — Mit tettem idáig ebben az irányban és mit tehetnék ezután? Igyekeztem-e megszerettetni Jézust családom tagjaival, barátaimmal és mindazokkal, akik valamiképen gondjaimra vannak bízva?

Nem szabad megfélemednem arról, hogy az apostoli buzgóság lényege a szeretet és feltétele az önmagunkról való megfélelkezés. Ez a két tényező legyőz minden félénkséget. Mária, a gyöngye szűz távoli útra vállalkozik és hivatásának tudata határozott biztontságot ad fellépésének . . . Elképzelem magamnak részletesen magatartását, arckifejezését, mosolyát . . . hallani vélem a hangját . . . Ez nemcsak tanulságot ad számomra, hanem bátorítást is.

Máriához hasonlóan, bárha nem is olyan magasrangos címen, én is bekapcsolódhatom Isten munkájába és közreműködhetek a megváltásban. — Jézus működik bennem. — Jézus általam növekedhetik a lelkekben. — És jutalmam, az Ő hálája, az lesz, hogy még jobban szeret. Milyen dicsőség! Az örömmel oly kevéssé ismert bőséges, kimeríthetetlen forrása!

Ha igazán mélyen bekapcsolódnék Jézusba, ha szabad utat engednék magamban munkájának, akkor

az Ő közvetítője, az Ő kinyilatkoztatója lehetnék; . . .
az Ő folytatása, szinte egy másik Jézus!

Elhatározás: — 1. Kinek beszélhetnék ma a jó Istenről? — Vigyázni fogok viselkedésemre, szavaimra, hogy kifejezésre juttassam magamban Jézust.

14. ELMÉLKEDÉS.

MÁRIA LÁTOGATÁSA.

A MAGNIFICAT.

Esti előkészület. — Ennek az elmélkedésnek a célja behatolni Mária lelkének a mélyébe: 1. hogy csodáljam; 2. hogy emelkedettebbé tegyem általa a saját érzéseimet, főként pedig; 3. hogy megismerjem az igazi alázatosságot.

Első pont. — **Miért töri meg Mária hallgatását.** — Mária kilép megszokott tartózkodásából és kiönti nagy lelkét a Magnificatban.

Mi lehet az a sajátságos ok, ami magaválasztotta visszavonultságának elhagyására kényszeríti és arra bírja, hogy megtörje a csendet, amelybe eddig zárkózott? Még az angyalnak adott válasza is rövid, majdnem hideg: „*Íme az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te ígéd szerint.*” . . . Az egész lényét átható lelkesülésnek semmi nyoma szavaiban . . . Mintha attól félné, hogy a kiejtett szó eloszlatja, megsemmisíti érzelmeinek illatát; vagy talán inkább csak Istennek, egyedül csak Neki kívánja azokat felajánlani, állandó, mély-séges bensőségben . . . De íme, Isten maga árulja el titkát, mikor feltárja Erzsébetnek a Mária méhében élő nagy titkot: „*hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uramnak Anyja jön hozzám?*” — „*Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse.*” . . . Miután így maga Isten szólt és kinyilatkoztatta az ő nagy dicsőségét, Mária szükségét érzi, hogy

magasztalásra nyissa ajkát s a benne forrongó magasztos érzelmeknek visszhangját beleszórja a világba.

Második pont. — Mindenben Isten dicsőségét kell látnunk. „*Magnificat anima mea Dominum*“ — „*Magasztalja az én lelkem az Urat!*“

Elmélkedjünk a „*Magnificat*“ szó értelme fölött. „*Magnus*“ nagyot jelent, „*Magnificat*“ pedig: Istent naggyá tenni. Vagyis naggyá tenni Őt külső dicsőségében: magasztalni azt a *jóságot*, mely a megtestesülésben fölülmúlta minden reménységünket, — azt a *hatalmat*, mely ennek az emberfeletti műnek a létrehozására csodát csodára halmoz, — azt a *tökéletes bölcseséget*, mely összeegyezteti az igazságosságot a könyörülettel.

Ó Mária, te növelted Isten dicsőségét fönséges dicsőítéssel; eljön az idő, amikor majd szíved vérző áldozatával növeled azt, később, a századok folyamán pedig apostolkodásoddal teszed ugyanezt, önmagukban Jézust kialakító lelkeket adva Neki . . . Engedd, hadd köszönjem meg neked mindazt, amit Istenért teszel; engedd, hogy szegényes érzelmeimet egyesíthessem a tieddel, hogy így elfogadásra találjanak!

„*És örvendez az én lelkem az én üdvözítő Istenemben.*“ Látod-e, mint emelkednek a mélységesen nyugodt külső alatt a csodálat és lelkesülés hatalmas hullámai? Mint mikor a mérhetetlen tenger hirtelen megmozdul egy szélroham alatt . . . A magasztos érzelmek, emelkedőben a Végtelen felé, olyan lendületet nyerne, mintha a vágy szárnyán el akarnák érni azt . . . Milyen csodálatosan fönséges ez a lélek s milyen magasztos kifejezésekben tör imája az ég felé! És ezek a nagyszerű érzelmek két nagy meglátásból — két mélyenjáró ellentétből táplálkoznak: — egyik Isten határt nem ismerő tökéletességeinek látása, a másik pedig határozott, világos felismerése saját semmiségének, mely úgy tűnik el amannak hatalmas fényében, mint az éjjeli mécses a nap tűzében.

„Mert tekintetbe vette az Ő szolgálójának alázatosságát.“ Saját kicsinységének ez a tudata az isteni kegyelmek megindítója, mert egyedül ez a tudat igaz és helyes, egyedül ez hagyja meg Isten dicsőségét a maga érintetlen teljességében. „Ime mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék. Mert nagy dolgokat cselekedett velem a Hatalmas, kinek Szent az ő neve“: ugyanaz, aki szereti megalázni a gőgösöket és felmagasztalja az alázatosakat. Jótéteményeivel halmozza el a szűkölködőket és a gazdagokat üres kézzel bocsátja el.

Harmadik pont. — Isten dicsősége, valamint Máriaé is, Jézusban foglaltatik. — Ó Mária, mi az a nagy mű, mely így magával ragadja nagy lelkedet? Mi az a mű, mely minden népnek üdvösségére válik s amelyhez Isten a te fönséges kicsinységedet választotta ki? *„Suscepit Israel puerum suum“* Izrael megkapta gyermekét, az ígéret gyermekét, az egész emberiség gyermekét, a könyörületesség és örök boldogság gyermekét . . . És ezt a gyermeket, ó Mária, te kapod és te adod tovább! . . . Bizonyára ez a nagy hivatás vonul el szemed előtt, s ennek nagysága és méltósága adja meg dicsőítő énekednek a tárgyához méltó kifejezést . . . Az elragadtatásnak egy formája ez, mely néhány pillanatra kiragad magad választotta elvonultságodból és állandó szemlélődésed megszokott csendjéből . . . Soha többé nem fordul elő, hogy hangozzon így elárulja kifelé azt, ami lelked legmélyebb, titkos rejtekében történik . . . Egyébként, nem mondtál-e eleget már azzal is, hogy magadat Isten Anyjának nevezted? Minden dicsőséged, minden adományod, minden befolyásod, minden szenvedésed és örömed nem ebből a címből sugárzik-e reánk, ebből a névből, melynél nagyobb csak egy van: Jézusnak, az Isten-embernek a neve.

Az előbb leírt jelenetben bontakozik ki előttünk az igazi, nemes nagyszerű alázatosság, mely fölemel anélkül, hogy büszkévé tenne és lealacsonyít, a nélkül,

hogy rúttá tenne . . . Minden Istentől jön, Istené minden dicsőség! . . . Soha se gondoljunk Tőle kapott adományainkra másért, csak azért, hogy áldjuk Őt értük; . . . De gondolnunk igenis kell rájuk, mert megérdemlik hálánkat, szeretetünket és dicsőítésünket. — Ha előfordulna, ami igen ritka eset, hogy kötelességünk nyilvánosságra hozni azokat, vigyázzunk, hogy semmi emberi ne keveredjék abba . . . Viselkedésünk általában mindig az őszinte és méltó alázatosság legyen.

Elhatározások: 1. Igyekszem magamban megőrizteni a Mária lelkéből kibontakozó komoly és ragyogó szépség benyomásait; 2. Megújítom jószándékomat, hogy mindenben és mindenekelőtt Isten dicsőségét nézem.

15. ELMÉLKEDÉS.

MÁRIA LÁTOGATÁSA.

SZENT ERZSÉBET.

Esti előkészület. — Erzsébet megható alakja vonz engem; holnap közelebből tanulmányozom őt elmélkedésemben. Meglátom majd, mint vezeti Isten a lelkét, fájdalmas előkészület és hosszas várakozás útján az erény magaslatára és mennyi érdemmel gazdagítja. Megfigyelem, hogyan készíti elő benne az alázatosság a szeretetet és az odaadást. De különösen elidőznek majd gondolataim Mária iránt érzett szereteténél; igyekszem megérteni annak erejét és gyöngédségét, hogy azután magamévá tudjam tenni érzelmeit.

Első pont. Hogyan alakította Isten Erzsébet lelkét. — Szegény asszonyt gyermektelensége megalázta népének szemében s éppen ezért ő maga kötelességének tartotta, hogy egyrészt a legnagyobb odaadást tanúsítsa férje iránt, akit megfosztott az apaság nagy boldogságától s másrészt tisztelettel viseltessék a többi asszonyok iránt, akiket Isten gyermekekkel áldott

meg. — Magárahagyottságában azonban több lehetősége van arra, hogy Istenért éljen és jobban szolgálja Őt. — Egy kevésbé tökéletes lélek éppen ellenkezően cselekedett volna: elégedetlen, elkeseredett, követelő és féltékeny lett volna, megnehezítve ezzel a saját sorsát és a másokét is.

Milyen hatást váltanak ki belőlem az élet megpróbáltatásai? Ha természetemre hallgatok, bizonyára türelmetlenséget, ridegséget és elégedetlenséget . . . De ha szerető odaadással egyesülök Isten akaratával, a lelkem mindennek ellenére is szelíd, mások fájdalmában osztozó és készséges marad.

Második pont. — Hogyan jutalmazza Isten Erzsébetet. — Csoda történik vele. Csoda, amely fiút ad neki, még pedig milyen fiút! Az őszövetség legnagyobb szentjét, az előhírnököt, aki elismerteti a néppel Jézust . . . Ime, szegény, alázatos, megvetett aszszony, milyen magasra emelkedtél; te hosszú félrevonultságban megszomorodott szegény szív, íme most a legboldogítóbb érzelmek halmoznak el. A lelked csodálatosan előkészült rá, hogy érezni, élvezni tudjad azokat.

Isten még tovább meggy kegyelmeivel: elsőnek fedi fel előtte a nagy eseményt, mely uralni fogja az eljövendő összes évszázadokat: saját Fiának megtestesülését. Ez nem csupán dicsőség, — és pedig milyen dicsőség! — hanem sokkal több annál: ez isteni bizalmasság.

De a minden kegyelmet magában foglaló legnagyobb ajándék számára *Mária barátsága*. Mennyi szempontot ad ez a tény az elmélkedésre: 1. A barátság kölcsönös szeretet; milyen meleg, milyen mély és milyen odaadó Mária szeretete Erzsébet iránt. Erzsébetével majd azután külön foglalkozunk; 2. a barátság magában foglalja a javak kölcsönös közlését: Mária elviszi hozzá a Szentlelkét, aki fölfedi előtte a nagy titkot és elviszi a megtestesült Istent, aki megszenteli gyermekét; 3. a javak közléséhez járul a lelkek köl-

csönös, bizalmas megnyilatkozása is. Mária Erzsébet előtt — és csakis ő előtte — nyitja meg lelkét a Magnificatban. 4. A barátság értékét az határozza meg, hogy milyen alapon nyugszik . . . Ez esetben Isten világosan megnyilvánuló akarata az, amelyből kiindul és célja az Ő dicsősége. 5. A barátság az élet támogatója és édessége: a kettejüket körülfogó természetfölötti ragyogásban lelkük a béke boldogító légkörébe emelkedik, ahol a legszebb emberi érzelmek, a gondoskodó szeretet legfinomabb megnyilvánulásai és a leggyöngédebb gondolatok találhatnak kifejezést . . . Viszonyukban nincsen semmi mesterkélt, vagy kimért . . . A természetfölötti távolról sem teszi tönkre a természetet, hanem tökéletesíti képességeit és növeli örömeit.

Harmadik pont. — Erzsébet érzelmei Mária iránt, például szolgálnak nekünk. — Miután természetfölötti úton tudomást szerzett Mária jöveteléről milyen nagy megindulással várja őt! Amint, lakása küszöbén ülve, észreveszi közeledtét, felemelkedik és feléje tárja karjait. Milyen ölelés! Mindkettőjük szeme könnyel telik meg. S mikor Erzsébet meghallja Mária üdvözlő szavait, egész testében megremeg. Az anya szent megremegése! És az isteni életé a gyermekben, aki íme csodálatosan megszentelődött! . . . És az anya felkiált: *De hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám?*

Mennyi alázatosság ezekben a szavakban; milyen mély és őszinte alázatosság! . . . Hogy megnöveli ez az alázatosság a háláját és milyen gyöngéddé teszi a szeretetét! Erzsébet összekulcsolt kezekkel áll Mária előtt és könnytelt szemmel nézi őt, majd csodálatának lelkesülésében elfogja a vágy, hogy Isten Anyjának dicsőségét zengje és eljuttassa annak visszhangját az elkövetkező összes századokba: *Áldott vagy az összes asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse.*

Amit Erzsébet tudott, mindazt én is tudom. Tudom, hogy Mária Isten Anyja, hogy malaszttal teljes, hogy maga a túláradó jóság; azt pedig, hogy milyen

anyai szerepet tölt be mellettünk, talán még jobban tudom . . . Megvan-e bennem Mária iránt az a szent tisztelet, amely nem hogy eltávolítana, de méginkább magához vonz, mert csodálatomnak mindig új anyagot, szeretetemnek nagyobb méltóságot és hálámnak nagyobb teret ad? Mária oly nagy és oly tökéletes! A három isteni Személy olyan nagyszerűen értékeli őt s határtalan leereszkedésében ő mégis olyan türelmes, olyan szeretetteljes és olyan segítségre kész velem szemben! Mi lett volna belőlem nélküle? Mennyi felejthetetlenül édes pillanatot töltöttem már lábainál azoknak a szentelyeknek valamelyikében, ahol fogadja gyermekeit!

Elhatározás. — Úgy érzem, hogy bizalommal és szeretettel viseltetem isteni Anyám iránt; szívesen imádkozom hozzá és magamon érzem oltalmazó kezét. De vajjon nem vegyül-e érzelmeimbe sok önzés?

Naponta több ájtatossági gyakorlatomat neki ajánlom föl, tiszteletére igyekszem valami jót tenni, valami áldozatot hozni, de arra nem igen gondolok, hogy időnkint csodáló szeretettel tekintsek fel rá és ezt meg is mondjam neki. Hogyan tehetném ezt meg ezután? Keresek rá valami módot.

Nem törekszem eléggé másokkal is megismertetni és megszerettetni őt. Ha azokról van szó, akiket itt a földön szeretek, nem így teszek! -

Ó Erzsébet, eszközölj ki számomra valamit abból a csodálatból és szeretetből, amivel te viseltettél Mária iránt!

16. ELMÉLKEDÉS.

SZENT JÓZSEF ÉS SZEREPE.

Esti előkészület. — Ennek az elmélkedésnek a célja kiemelni ennek a szentnek fönséges alakját, akit mindig ott találunk Jézus gyermekségének a történetében. Számot vetünk azzal, milyen fontos helyet tölt be, hogy így megfelelő magas fogalmat alkothassunk

magunknak szerepéről és személyéről. Ezúttal csak általános, összefoglaló szempontból szemléljük őt; a később sorra következő körülmények nemsokára alkalmat nyújtanak majd rá, hogy ebbe a gyöngéd és mégis olyan erős szívbe mélyebben betekinthessünk.

De már mától fogva igyekezzünk csodálatunkkal körülvenni őt és ezt közöljük is vele. Viszont arra kérjük, adja kölcsön nekünk tekintetét, mellyel valamikor olyan mélyen bele tudott merülni Jézusba és szívét, mely túláradt az iránta való szeretettől.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Jogcímei. — Az ő nagy méltósága, hogy bizonyos értelemben Jézus atyjává rendeltetett. És ő valóban magáévá fogadja az isteni Gyermecket; reá ruházza jogait, melyek őt, mint Dávid házából származót, megilletik. Jézus származásának levezetésében az Evangélium is Józsefét veszi át.

De József több, mint nevelőatyja. Értsük meg jól: az én földemen álló fának a gyümölcse is az enyém. Jézus, Mária áldott gyümölcse, Mária pedig hitvesi minőségében Józsefé . . . Mikor Mária a Gyermecket József karjaiba helyezi, azt mondja: íme vedd, Ő az enyém, tehát a te Fiad.

Második pont. — Szerepe. — Tudjuk tapasztalásból, hogy az igazi nagy szeretet gyakran több jogot ad valaki fölött, mint az atyaság. Milyen fokot ér el ezen a címen Józsefnek Jézushoz való joga? Az ő szeretete túlhalad minden elképzelhetőt: csak Érte él, egészen az Ő rendelkezésére áll. Lénye szinte beleolvad Jézusba . . . Mindig csak úgy látjuk őt, mint aki táplálja, védi, neveli Jézust . . . Mikor pedig úgy érzi, hogy többé már nem lehet hasznára, az agg Simeon szavával kéri Istent: Most bocsásd el Uram, a te szolgádat . . . és eltűnik.

Máriának oltalmazója, támasza, vigasztalója, barátja; sőt több: becsületének a védője . . . Ne féljünk elképzelni azt a gyöngédséget, mellyel Máriát

körülveszi. Ez az érzés a tisztaság, a tisztelet és az odaadás szépségében ragyog.

Harmadik pont. — Nagysága. — Mindezen címek jogán József maga is helyet foglal a megváltás tervében; ha nem is úgy, mint Mária, a mű kivitelének benső munkájában, hanem beteljesülésének föltételeiben. Ennek következtében természetes, hogy Isten felruházza őt mindazokkal a tulajdonságokkal, melyeket szerepe megkövetel. Ő pedig a maga részéről csodálatraméltóan használja ezeket az adományokat és használat közben kifejleszti azokat . . . Milyen magas fokát éri el így a szentségnek s milyen bámulatraméltó példája az önmagáról megfeledkező nagylelkűségnek és a folytonos imádásnak.

Érzelmek. — Ó szent József, te nagyon szeretted Jézust a földön, de mennyivel jobban szeretheted most odafönt a mennyben! És éppúgy, mint mindazok, akik szeretnek, óhajtod, hogy én is szeressem Őt. Látod, hogy fájdalmat okozok Neki hidegséggel, különösen pedig hibáimmal. Iránta való szeretetedre és irántam való könyörületből kérlek tehát, eszközöld ki számomra a kegyelmet, hogy végre igazán bensőségesen megismerjem Őt: semmi sem kapcsolja úgy egybe a szíveket, mint a bensőség. A bensőség pedig abban áll, hogy olyan közel legyünk Hozzá, mint te voltál. És ez nem volna lehetetlen számomra, csak jobban el kellene mélyednem gyermekisége titkában, napközben időnkint el kellene zárándokolnom lélekben a jászolhoz s ott szemlélni vonásait és hallgatni kicsiny szívnek dobogását . . .

Elhatározás. — Most, miután így őszinte szívvel kértelek, úgy érzem, megfogod a kezemet és bevezetsz a szent Családba, a te csaláodba . . . így a te társaságodban bátrabb vagyok; jobban merek beszélni Máriával és Jézussal is; arra törekszem, hogy megszeressenek, szép ígéretek teszek nekik és te ugye, segítesz majd megtartani azokat!

Az első ígéret, amit mindjárt most lábaik elé

teszek, az, hogy ezentúl vigyázni fogok az állandó összeszedettségemre; mert ha a közelükben akarok élni, össze kell fognom gondolataimat, melyeket annyi minden széthúz . . . bizonyos fokú éjtszaka kell ahhoz, hogy titkok árnyékában tudjunk élni és a nagy távol-ságból jövő hangokat csak csendben lehet felfogni.

17. ELMÉLKEDÉS.

AZ ÖNMEGTAGADÁS HÁROM REMEKMŰVE.

Esti előkészület. — Holnap Mária, József és Erzsébet önmehtagadása fölött elmélkedem; megfigyelem, milyen helyet foglalt az el nagy lelkükben és milyen kedves bájt adott viselkedésüknek; azután pedig ennek a lelkületnek a fontosságával foglalkozom, meggondolva, hogy az isteni Mester megkívánja azt mindazoktól, akik követni akarják Őt. Igyekszem komolyan ráirányítani figyelmemet erre az erényre és imámmal is arra törekszem, hogy minél jobban megszeressem azt.

Munkámhoz világosságodat és kegyelmedet kérem, ó Istenem! A keresztény önmehtagadás valóban természetfölötti erény. A természet nem érti meg és elfordul tőle.

Ó Mária, József és Erzsébet, engedjetek mélyen betekintennem ezirányú érzelmeitekbe.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Példaképeink. — Ha figyelmesen szemlélem Máriát, Józsefet és Erzsébetet, meglep, milyen erősen kidomborodik bennük egy és ugyanaz a jellemvonás; bármilyen különböző is a természetük, szerepük és életük, egy hajlandóságban megegyeznek mindhárman és ez: az önmehtagadás!

Mária a szüzesség fogadalmával lemond az istenanyaság lehetőségéről, de ime, minden várakozás elle-

nére, az angyal mégis neki kínálja fel ezt a dicsőséget. Mit tesz erre Mária? Azonnal kész lemondani róla, csak hogy megtarthassa fogadalmát, melyet kötelességének ismer: *Hogyan lehetséges ez?* — kérdezi — mert szüzességét meg akarja tartani . . . És mikor ez az aggálya eloszlik, mikor az istenanyaság teljes fényében megvilágosodik előtte, nem a kapott hír nagyságára fordul a tekintete, hanem Isten akaratára: *Ime az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint.* — Mennyi egyszerűség ezekben a szavakban! viszont ez az egyszerűség az önmegtagadásnak milyen megszokott gyakorlatát mutatja!

Erzsébet hosszú élete folyamán, megfosztva a családi élet igaz örömétől: a gyermektől, ugyancsak megtanulta az önmegtagadást; és a késő öregségében érkezett vigasztalás gyermeke sem lehetett soha teljesen az övé: már kicsiny korában átengedte a pusztának, az imának, Istennek . . . De mindezt ő természetesnek találja, annyira megszokottá vált nála is az önmegtagadás. Lelkének ez a beállítottsága teszi őt olyan érzékennyé Mária leereszkedésével szemben, mikor eljön hozzá, hogy meglátogassa őt s ez teszi olyan élénkké csodálatát és háláját irányában.

És szent József! Ó, milyen tökéletes mintaképe ő ennek a lelki hajlandóságnak! Minden oldalról megvilágítja, egész életével mintegy azt értelmezi, valósággal megtestesíti. Tegnap elmélkedésem anyagát egybevetve mindazzal, amit róla egyébként tudok, egy teljesen személytelen kép alakul ki róla bennem, mely azonban ugyanakkor nagylelkű és jóságos is; alakja belenő a végtelenbe.

Második pont. — Indokaink. — 1. Az önmegtagadás első, sőt bizonyos tekintetben előzetes feltétele a keresztény erényességnek. Az isteni Mester kifejezetten így tanítja ezt, mikor azt mondja, hogy aki követni akarja Őt, mindenekelőtt tagadja meg magát.

2. Magunkat megtagadni annyit jelent, hogy nem szabad önmagunkat célnak tekinteni; hogy cselekvés

előtt nem kérdezzük, tetszik-e az nekünk, vagy sem; hogy személyes érdekeinket szolgálja-e; hogy hízeleg-e önszeretetünknek és előnyös helyzetet teremtszen számunkra . . . Érdeklődésünk sokkal magasabbra száll: Mit gondol erről Isten? Mi van inkább a kedvére? Mi szolgál nagyobb dicsőségére? — Ime, ezt kérdezi az önmagát megtagadó lélek és pedig — ha önmegtagadása tökéletes — azonnal, tétovázás nélkül, szinte ösztönösen.

Miért ez az önzetlenség? Azért, mert így igazságos. Mert nem önmagunkért, hanem Istenért kell élnünk és az Ő akaratát, kedvét és dicsőségét kell mindenben és mindenekelőtt keresnünk. A saját javunk már csak ennek következménye lehet.

3. Az önmegtagadás tehát a dolgokat a maguk megfelelő, igazi helyére juttatja. De ez nem az egyetlen előnye: csodálatos készségre is hangol bennünket Istennel szemben, aki ily módon teljes szabadságot nyer bennünk; de csodálatos készségre hangol felebarátainkkal szemben is, mert ami meggátol bennünket abban, hogy jók —, sőt gyakran abban is, hogy igazságosak legyünk, az éppen a saját egyéni érdekünk előtérbe helyezése. Az önmagától megszabadult lélek bármilyen nagy odaadásra, gyöngédségre, türelemre és bocsánatra képes. Egyúttal másokba is bizalmat és bátorságot önt; ösztönszerűleg megérzik az ilyen lelken, hogy befogadásra és adásra kész.

4. Az önzés viszont fáraszt és eltávolít. Igaz, hogy kevés ember szenved ebben a hibában felháborítóan nagy fokban, de még kisebb azoknak a száma, akik teljesen mentesek tőle! . . . Szégyelném, ha önzőnek ismerném magamat, de ha ezt a hibámat nem is ismerem el, vajjon elmondhatom-e, hogy az azzal ellentétes erénynek, a keresztény önmegtagadásnak birtokában vagyok? Az önmagunkról való megfélemledésnek legbiztosabb jele a szeretetteljes érdeklődés mások iránt . . . Tekintettel vagyok-e a környezetemben élők szükségleteire, igyekszem-e megérteni, támogatni, vigasztalni őket? Nem foglalnak-e le bizonyos szemé-

lyes jellegű ügyek annyira, hogy közönyös, sőt talán rideg vagyok irántuk? Talán szenvedett is valaki az én hibámból?

5. Az önmegtagadás teljes valónk belehelyezése Isten kezébe. Kész vagyok-e ugyanolyan szívvel fogadni, akár jót, akár rosszat hoz az élet? Eléggé szabad vagyok-e az Isten érdekein kívülálló egyéb erős vágyaktól? Képes volnék-e ezeket a vágyakat tétovázás és félelem nélkül feláldozni, ha Isten érdekei így kívánnák? El tudnám-e hagyni még azt a békés állapotot is, melyben Isten vigasztalásait élvezem, olyan elmélyedést kívánó foglalkozásokért, melyek nem kedveznek ennek a békének? . . . El kell szakadni tudni, ha nem is Istentől magától, de nekünk juttatott javaitól is.

Az igazi szolga, az Írás szerint, tekintetét mindig Urára szegezi, várja rendelkezéseit, ellesve kívánságait . . . Ilyennek kell lennie az én viselkedésemnek is Istennel szemben . . . Ezt pedig csak az önmegtagadás adja meg.

Elhatározás. — Minden akaratomat összeszedve megígérem, hogy ma ebben a lelki készségben igyekszem maradni, de kiváltképen belehelyezkedem abba, a napnak ebben és ebben az idejében.

18. ELMÉLKEDÉS.

SENTE JÓZSEF AGGODALMA.

MÁRIA HALLGATÁSA.

Esti előkészület. — Hogy a megpróbáltatás a földi életnek feltétele, azt minden bizonyítja: úgy Isten szava a Szentírás számos helyén, mint a szentek példája, valamint az egész emberiség hangos panasza a történelem összes századain át. De nem láttam-e körülöttem számtalanszor magam is? És nem tanultam-e meg személyes tapasztalásból is?

Ha pedig beletartozik ennek az életnek a rendes menetébe, akkor jónak kell lennie; akkor benne van Isten tervében; akkor a Gondviselés irányítja azt.

Tehát békével és bizalommal kell fogadnom; talán még odáig is vihetném, hogy megszeressem? . . . Ó, ha elő tudnám készíteni a lelkemet, hogy a jövő ebben a készséges hangulatban találjon! Ezért holnap komolyan megfontolom azt a tanítást és bátorítást, melyet Mária és József életüknek egy nagyon nehéz esetében adnak nekem.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Istenre hagyatkozás a megpróbáltatásban. — Ime, itt van előttünk a legkényesebb, legaggasztóbb és legfájdalmasabb megpróbáltatások egyike: József kételkedik Máriában! Eljegyezte őt magának; nemsokára házába viszi és íme, most kétség fogja el . . . Mélységes zavar lesz úrrá rajta: egyrészt látja Máriát, ezt a tökéletes erényű teremtményt, ezt az Isten visszatükröző lelket . . . másrészt szeme előtt a bizonyosság, az érthetetlen, de mégis valóságos tény . . . Vajjon kiszolgáltassa őt az igazságszolgáltatás kegyetlenségének? . . . A zsidó törvény így kívánja. Nem kötelessége-e tehát? . . . Lelkében minden föllázad ellene: nem, soha! . . . Nem marad hát más hátra, mint összetört szívvel, titokban eltávozni és Istenre hagyni az ítélkezést.

Még súlyosabb a megpróbáltatás Máriára. Világosan látja a József szegény, gyötrődő lelkében forrongó gondolatokat és mégis hallgat . . . Miért? Miért nem fedi fel előtte a Szentlélek művét? . . . Nem lehet. Ez az Isten titka! Egyedül csak ő rendelkezik vele; Mária csak aláztos letéteményese. Nem árulás volna-e határozott parancsa nélkül felfedni azt? . . . Rokónak, Erzsébetnek sem ő mondta el; . . . és ha akkor, e kivételes alkalommal ő is megnyitotta lelkét, az éppen azért történt, mert Isten maga nyilvánította ki nagy művét . . .

És különben is — gondolja tovább — mit érne az én tagadásom? Nem igyekeznék-e minden vétkes ember kimenteni magát, szükség esetén még kitalált mesékkel is? . . . Vajjon hinne-e nekem József? Ő, aki ismer engem és íme most mégis kételkedik bennem. — Ha az áldozat nélküli az ártatlanságát bizonyító eszközöket, akkor a cselekvés gondja és joga Istenre hárul — mondja magában . . . Isten pedig majd cselekszik, akkor és ahogyan jónak látja, az Ő végtelen bölcsesége és jósága szerint.

A reánk súlyosodó legkeményebb megpróbáltatások között is legnehezebb azokat elviselni, amelyek becsületünket érintik. Ezek egyenesen homlokunkba, vagyis legnemesebb részünkbe vágnak. A fej védelmére ösztönszerűen a test minden tagja összefog. A becsület megmentésére a legnagyobb áldozat sem sok. A megbecstelenített élet már csak egy hosszú vértanúság . . . Ó, Istenem, ha valaha megengednéd, hogy az emberek gyanúsítsanak és védelmemre éppúgy, mint Mária nem rendelkeznie semmivel, a Te kezébe tenném le én is ügyemet s igyekeznék magamévá tenni az ő megnyugtató fájalmát, türelmét és szelídségét, örömmel fogadva azt a megaláztatást, mely Téged megdicsőít, engem pedig nagyobbá tesz szemedben. Ma, a tényektől távol, ilyen a lelkem beállítottsága . . . De vajjon szembe tudna-e nézni egy valóságos támadással is? Ó, bizonynyal nem, ha a harcot Nélküled akarnám megvívni, én Istenem! De Veled és azért, hogy Hozzád juthasson, emberi természetünk képes járni a viharos hullámokon is.

Második pont. — A megpróbáltatásjótéteménye. — Gondviselészerű törvény, hogy a legnagyobb fájdalom éppen a legnagyobb lelkeknek jutnak osztályrészül. Az erény, azáltal, hogy fölemelkedik a megpróbáltatáshoz, olyan nagyra növekedik, amilyenné a békés élet útján nem fejlődhetett volna . . . Az önmegtagadó hallgatásnak ezek a hosszú órái és napjai Mária alázatosságát a hősiességig növelték. Ezután már

ez az alázatosság zavartalan lelki nyugalommal tud majd elszenvedni bármit: a megalázás többé nem férközhet közel hozzá!

És József! milyen nagy haladást tett ő is minden erényben: az önuralomban, okosságban, szeretetben . . . mindenekfölött azonban az önmegtagadásban: életének boldogsága összetörve, becsülete pellengérre téve s bizalmának — e súlyos csalódás után — mindenkorra vége . . . De Isten megengedte, hogy így legyen! és József belenyugszik.

A megpróbáltatásban megnövekedett lelke még nagyobbá válik a vigasztalás által, melyet utóbb Istentől nyer . . . Ez a vigasztalás mérhetetlen, fölfoghatatlan: hogy én — gondolja — a Messiásnak, az emberré lett Istennek nevelőatyja lehetek! És szeplőtelen Anyjának támasza . . . Ó, hogy is kételkedhettem egyetlen pillanatig is! — Milyen alázatos és milyen megindító ezután odaadása Mária iránt: sohasem tehet eleget, hogy helyrehozza akaratlan megbántását, mellyel keserűen vádolja magát: „Nincs a világon semmi, amit nem kívánhatna tőlem, akár az életemet is; mindent, mindent kész szívvel odaadnék érte . . .” És ezek az érzelmei életének utolsó percéig sem szűntek meg soha . . .

Harmadik pont. — Alkalmazás. — Ha életem folyamán megpróbáltatás ér, milyen távol vagyok ettől a csodálatos viselkedéstől! Felizgulok, panaszkodom, állandó felindulásban élek és a zavar annyira előnt, hogy feldúlja egész lelki életemet. — Legfeljebb kényszerűségből nyugszom meg, vagy akkor, ha a folytonos izgalom kimerít; de ez a megnyugvás nem önmagam bízó átengedése egy szelíd, felsőbb befolyásnak; ezért azután a megpróbáltatás nem is hangolja szívemet nagyobb gyöngédségre Isten iránt, hanem inkább kiszárítja; és ahelyett, hogy növelné erényeim, inkább kisebbiti és elnyomja azokat . . . Sőt nem történik-e meg velem sokszor az is, hogy miután a természetfölötti szempontok olyan távol vannak tőlem, helyüket

a természet csábításai foglalják el és lelkem lecsillapítására veszedelmes külső vizsgáztatásokat keresek?

Istenem, bocsáss meg nekem és emelj föl engem! Add, hogy megértsem a megpróbáltatások célját, nagyságát, édességét, kiváltképen pedig örök jutalmát. Növeld bennem az alázatosságot, mely előkészítője a megnyugvásnak és a gyermeki bizalmat, mely karodba veti magát . . . Ha merném, nagy nyomorúságomban, a szenvedésnek és megaláztatásnak azt a szeretetét kérném, amely minden megpróbáltatás fölé emel. Ez azonban teljesen a Te munkád és a Te dicsőséged volna Uram, mert ennek az érzésnek se csírája, se gyökere, sem éltető nedve nincsen meg bennem.

Elhatározás: — Igyekszem ezentúl föl nem indulni a megpróbáltatások fölé, bármilyen ártatlanul érjenek is azok. Inkább arra törekszem, hogy általuk méltóbbá legyek Istenhez és növekedjem. — Megtanulok megnyugodni és várni. — Ha a vizsgáztatás nem jön meg ezen a földön, annál túlradóbb lesz majd odafönt.

Jegyzet. — Ezzel a tárggyal (a megpróbáltatás) a következő kőtet végén még kimerítőbben foglalkozunk.

19. ELMÉLKEDÉS.

ISTEN ÚTJAI.

Esti előkészület. — Ennek az elmélkedésnek a célja, hogy megerősítse bennünk a hit szellemét, megvilágítva előttünk a következő két igazságot: A világon mindent Isten irányít, még a legapróbb részletekben is, és ezt az irányítást többnyire rejtve, másodlagos okok, ú. m. dolgok, emberek, események felhasználásával végzi.

Jézus születésének helye, melyet látszólag az események véletlen folyása határozott meg, kitűnő példát szolgáltat erre s eloszlatja majd zavaromat, melyet az Egyháznak néha különös megaláztatása fölért érezek;

a saját életem bizonytalanságaival szemben pedig Istenre hagyatkozó bizalmat önt belém.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Jézus másodlagos okoknak kiszolgáltatva. — Közeledik Isten Fiának megszületése. Minden századok legnagyobb eseménye. Hogyan történik meg? A legszerényebb és teljesen öntudatlan okok hatása folytán. A dolgok természetes rendje szerint Jézusnak Názáretben kellene születnie, ott lakik az édesanyja, akinek ott megvan a maga családi otthona, mely szerény és szegényes ugyan, de a Gyermekek mégis födelet nyújtana, bölcsővel várná Őt és megadná Neki az otthon ezer más apró édességét. Ámde a próféták jövendölése szerint a Megváltónak Betlehemben kell születnie.

E célból Isten talán egy angyalt küld Máriához azzal az üzenettel, hogy költözzék át oda s megbízza az angyalt, hogy maradjon mellette és könnyítse meg számára az utat? Nem; célja kivitelére másodlagos okokat állít be: a hatóság népszámlálást rendel el; a rendelet az emberek ezreinek szól. Máriára és Józsefekre is vonatkozik. A törzs származási központjába tóduló tömeg közepette a szerény párt észre sem veszik és a hivatalnokoknak, akik nevüket beírják, meg sem remeg a kezük . . .

Erre a nagy tömegmegmozdulásra bízva Isten egy olyan terv megvalósulását, melytől a világ üdvössége függ.

Figyeljük csak meg, milyen nyugodtan folyik le minden; József azt mondja: rendelet érkezett, el kell mennünk. Mária szomorúan, de szelíden és megnyugvóan összeszedi azt a keveset, amit nagyobb megterhelés nélkül magával vihet: egy kevés élelmiszert és a Gyermekek számára annyi szeretettel előkészített holmit. Magában így gondolkozik: ha Isten így akarja, bizonyára gondoskodik arról, ami hiányzik; ez az akarat magában foglal mindent és felelet minden kér-

désre. Mária nem is akar kívül tudni semmiről. De bizalma azért nem akadályozza meg abban, hogy ne lássa azt az ezer meg ezer kellemetlenséget, mely ilyen körülmények között a Születendőre vár és szenved e miatt; de Mária már ismeri a fensőségesen békés szenvedés titkát.

Mennyi ellenvetést talált volna a pusztán emberi okosság? Mennyi panasz fakadt volna a kevésbbé bízó belenyugvás nyomán . . . Megengedhető-e, hogy Isten Fia talán útközben jöjjön a világra, s hogy ne legyen otthona?! . . . Mi szükség van éppen most erre a népszámlálásra? . . . Hogy kényszeríthetnek egy szegény asszonyt ilyen állapotban arra, hogy elhagyja az otthonát? Ám mindezek az ellenvetések és panaszok csak az emberi vakságról tanúskodtak volna s az engedelmesség megtagadása megzavarta volna egy bölcsen előkészített terv megvalósulását.

Második pont. — Isten és életünk viszontagságai. — Ez a tény kitűnő és tanulságos megvilágításba helyezi a Gondviselés munkáját, mely gyakran olyan zavarba ejt bennünket.

Isten előszeretettel enged közreműködni, irányítása mellett, másodlagos okokat. Bölcsesége ebben kettős előnyt talál: felhasználja a meglévő erőket és elrejtí saját működését. Ezek a másodlagos okok észrevétlen, hallgatag eszközök a kezében. Mennek a maguk útján, a nélkül, hogy ismernék annak célját és a művet, melynek kivitelében segédkeznek. Mi csak az ő munkájukat látjuk, Istené elrejtőzik mögöttük.

Ez a szándékos sötétség hitünk feltétele és ez adja meg bizalmunk érdemét.

De milyen mély sokszor ez a sötétség! Milyen sűrű és félelmet keltő . . . Mintha az események, az emberi akarások, minden-minden a fizikai törvények következménye volna csupán: a vihar elpusztítja az igaz ember vetését és a szélvész felborítja a hívő halász csónakját; — a betegség, a csapás, a nyomorúság nem nézi és nem kerüli el a legkeresztényebb

családot sem; — a jó művek ki vannak szolgáltatva a gonoszak kénye-kedvének; — az Egyháznak folytonos megaláztatásokat kell elszenvednie és akárhányszor súlyos veszteségek érik; maga a bűn is behatol néha tagjainak a közösségébe, sőt utat talál még vezetőihez is . . .

De a hit uralkodik e sötét éjszaka fölött; rendületlenül hisz Isten örök éberségében, igazságosságában és jóságában; s én a tények minden látszata ellenére, értelmem minden aggodalma mellett és érzékenységem minden lázadozásával szemben is hiszek ebben az örök éberségben, igazságosságban, jóságban és átengedem magamat ennek a rejtett Gondviselésnek, melyről Isten szava biztosít engem. Az ész gyönyörű győzelme ez önmaga fölött! Mélységes és nagyszerű hódolat Isten bölcsesége előtt!

Harmadik pont. — Bizalom és béke. — Emelkedett lelkek szemében Isten munkája életünkben, arra a hatalmas mozgató erőre emlékeztet, mely óriási világok millióit tartja összhangzó rendben, a mérhetetlen világűrben. Meghatározott törvények szerint, láthatatlanul kormányozza őket . . . Ki merne ellenállni neki? . . . De vajjon én megelégedhetem-e azzal, hogy hiszek ebben a Gondviselésben és alávetem magamat határozatának? Méltó volna-e ez ahhoz az Istenhez, aki mint Atya jelenik meg előttem? Méltó volna ez a gyermek szívéhez? . . . Nem! Bizalom, önmagam teljes átengedése . . . ebben a bizalomban benne van a biztonság érzése és az önátadás boldogsága; íme ez az, amit Isten elvár tőlem; de ezt kívánja a lelkem békéje és szépsége is.

Ezentúl nem engedem, hogy bármi is megzavarhasson engem: sem a jövő fenyegetései, sem a jelen csapásai. Bátorságomat többé semmi sem ingathatja meg: ha művem ma összeomlik, holnap újra kezdem.

Elhatározás: — Az Egyház iránt való szeretetembe igyekszem ezentúl optimista lelkületet belevinni. Ez a lelkület bátorságot ad és Isten tiszteletét szolgálja. De

hogy is kételkedhetnék a jövőben az, aki a multba tekint? Nem volt-e az Egyház is épűgy, mint az isteni Gyermek, mindig kiszolgáltatva a dolgok természetes menetének, a bizonytalanságnak és veszélynek? . . . Fájlalni az üldöztetéseket és a rosszat, szenvedni miattuk, igen, ezt mindig lehet! De átengedni magunkat a reményvesztett szomorúságnak, nem, ezt soha!

Ha pedig azt látom, hogy Isten még Egyházában is elrejti működését, hogyan kívánhatnám, hogy kimutassa azt az én életemben! Ezentűl mindig megőrzöm derűlt bizalmamat; megpihenek a magam gyermeki önátengedésében s Isten tervei így mindig igazságosan, bölcsen s atyai jósággal teljesednek be rajtam.

20. ELMÉLKEDÉS.

ELHAGYATVA.

Jegyzet. — Betlehem annyit jelent: a kenyér háza. Termékenységé miatt nyerte ezt a nevet. — Isten azonban előre látta, hogy ez a név végtelenűl nagyobb és mélyebb beigazolást kap majd az Ige személyében.

Betlehem Jeruzsálemtűl délre két mérföldnyire és Názarettűl négy napi járásra fekszik. Egy domboldalon épűlt és teraszszerűen végűdűtt. A város bejáratánál volt a vendűgfogadó-szűllás, egy tágas, de kevés kényelmet nyujtűű épűlet. Az utasok az oszlopos csarnokban helyezkedtek el, az állatok pedig a belűű udvarban.

Esti elűűkűszűlet. — Holnap ezeken a szavakon fogok elműűlkedni: „*a szűűlláson nem volt számukra hely*“. — Mindenekelűűtt megcsodálom Jűűzus teljes igénytelenségűűt, majd megkűűszűűnűűm, hogy példájával ilyen bátorítűűst adott az esetleg reám várűű magamra hagyatottság bűűkűs elviselűűsűűre. — Az elműűlkedűűs vűűgezűűtűűl lelkemnek kűűszűűn kell állania hasonlűű megprűűbűűltatűűs bűűkűs elfogadűűsűűra, sűűt ha lehet, műűg arra is, hogy szeressem azt Jűűzusűűt. Hogyis engedhetnűűm, hogy egyedűűl nűűzzen szembe a lekicsinylűűssel és megvetteűűssel, melyet űűn űűrdemeltűűm ki.

Első pont. — A tanítás. „A szálláson nem volt számukra hely.“

Állítsuk szembe ezt a két helyzetet: az egész föld, az egész világ Istené, — a szálláson nem akad számára egy picinyke hely sem . . . Ime, ismét másodlagos okok, melyek ezt a különös kizárást előidézik: az érkezők túlságosan sokan voltak! . . . És ez a kizártság ugyancsak benne van Isten szándékában: az Ő terveit szolgálja. Ezek a tervek pedig a következők:

Mikor Jézus leszáll értünk az égből a földre, mindenekelőtt teljes önzetlenségéről akar tanúságot tenni: semmit sem akar a mi fényűzésünkől, a mi kényelmünkől; még azt is elutasítja magától, amit pedig nem tagadnak meg senkitől; egy oltalmazó fedelet, mely alatt megszülethessen. — És ugyanezt az önzetlenséget és igénytelenséget kívánja meg szeretett édesanyjától is, aki boldog, hogy sorsát, bármilyen legyen is az, megoszthatja vele . . .

Miután megváltásunkért jött a világra, ezzel az első ténnyel kinyilatkoztatja előttünk a felszabadulás törvényét, mely abban áll, hogy vessünk meg mindent, ami a földhöz köt, ami lealacsonyítja ízlésünket s aminek következménye minden ridegség és igazságtalanság: vagyis a földi javak túlhajtott szeretetét. A szerény, mérsékelt élvezetek egy részét talán meghagyja nekünk, esetleg bizonyos megbecsültetéssel járó helyzetet is, de nem szűnik meg figyelmeztetni bennünket: ne helyeztétek abba a szíveteket; a nagylelkűsége hajló lelkeknek pedig odakiáltja: hagyjatok el mindent, én sem akartam a magam számára belőle semmit . . . Szent szegénység, milyen kevésbé szeretnek még azok is, akik megindult lélekkel hajolnak csupasz bölcsőd fölé! . . . Megaláztatás, hogy menekülnek előled, pedig Jézus éppen benned kívánta aludni gyermekálmait! . . .

Második pont. — A példa. — Ha a lecke nehéz, íme, előttünk a példa, amely vonz. Jézus, mikor az önmehtagadást az erény első feltételeként mutatja be,

nem elégszik meg e szavakkal: Tagadjátok meg magatokat! hanem mindjárt hozzáteszi: és kövessetek engem . . . A lemondás, melyet olyas valakiért hozunk, akit szeretünk, könnyűvé válik, mert mintegy átítatja azt a szeretett lény . . . Lehet-e nem szeretnem Jézust, egyedül, nagy szegénységében és megaláztatásában? . . . Visszatámaszthatom-e, ha arra kér, hogy kövessem Őt oda? . . . Életem folyamán annyi alkalom kínálkozik rá . . . Ne nézzünk irtózáttal szembe velük, hanem tekintsünk annak a végső nyomorúságnak a megvilágításában rájuk, amit ezek a szavak fejeznek ki: a szálláson nem volt számukra hely . . . Szegény, megvetett, elhagyatott Jézus . . . ilyen végső szükségbe engem talán sohasem kényszerít bele az élet . . . És én mégis képes volnék panaszkodni, ha kényelmemből hiányzik valami, ha bántó figyelmetlenség ér! . . . Jézus örömet találja az értem elszenvedett nélkülözésben és én viszont semmi édeséget sem találnék benne, mikor pedig Érte fogadhatom el! . . . Ha helyzetem alacsony, bizonytalan, vagy kínos kellemetlenségekkel jár, most már tudom, mit kell tennem . . . Szeretni és örömmel tűrni: hiszen akkor Jézussal vagyok!

Ne tévesszük szem elől azt sem, amit előbb már megemlítettünk. Jézus nemcsak maga vállalta a nélkülözéseket és megaláztatásokat. Édesanyját sem kímélte meg tőlük . . . Milyen nehéz lehetett ez szerető szívének! . . . Hiába látja az ember az ilyesminek erkölcsi nagyságát, az általa okozott fájdalmat mégis csak érzi és annál jobban szenved miatta, minél jobban szeret . . . És milyen nagy lehetett egy ilyen Fiú szeretete egy ilyen Anya iránt! . . .

Elhatározás: — Amikor Jézus megengedi, hogy fájdalom és megaláztatás érjen engem, azért távolról sem kegyetlen; mert, ha az volna, akkor mindenekelőtt önmagával szemben volna az, mert hiszen Ő is szenved, igen, érezhetően velem szenved, amikor én szenvedek! . . . Még vagyok-e győződve ennek az igazságáról? . . . Ez a túláradó gyöngédség csodálatba ejt . . . Ezentúl ez a tudat támogat majd nehézségeim-

ben! Bár elérkeznék a nap, amikor boldogsággal töltene el! (Ez a tény később még bővebb magyarázatot nyer.)

21. ELMÉLKEDÉS.

JÉZUS SZÜLETÉSE.

Esti előkészület. — Jézus születésének részleteit jól ismerjük. De mégis, ahhoz, hogy igazán átéljem minden édességét és elmélyedjek tanulságaiban, újra szemem elé kell azt állítanom, először a maga egészében, általános szempontból, majd részleteiben. Gondolataimat ilymódon egy eseményre tömörítve, benyomásaim megélnékülnek és érzelmeim kifejezése sokkal igazabb lesz.

Bár ezek a kedves részletek édes érzelmeket ébresztenek bennem, a benyomások ismétlődése mégis mintha lassankint lefokozná bennem ennek a titoknak a nagyságát. Holnapi elmélkedésemnek az lesz a célja, hogy főszege szempontok feltárása útján meglássam hatalmas arányait. Majd a továbbiakban azt keresi, milyen szeretetet kíván tőlem Jézus, isteni Gyermekeének alakjában; meglátom majd, hogy ez mindenekelőtt a gyöngédség szeretete. A gyöngédség azonban nem elégszik meg édes érzelmekkel és tiszteletteljes dédelgetéssel, hanem a legfinomabb megnyilvánulásokat keresi és nagylelkűsége indít.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — A várakozás. — Az éjszaka sűrű fátyolt borít a mezőkre; az égen csillagok tündökölnék; az alvó földből semmi zaj sem kél; teljes magányban vagyunk.

Egyszerre azonban különös fények tűnnek fel a magasságban és ismeretlen hangok csendülnek meg a völgyben; angyalok jönnek, hogy jelentsék egy gyer-

mek születését: Dicsőség Istennek a magasságban és békeesség a földön a jóakaratú embereknek.

És lépések zaját hallom, melybe csöndes beszéd moraja vegyül: a máskor olyan lassú lépésű pásztorok ma sietnek; és útközben kérdéseket tesznek fel egymásnak, melyekre egyikük sem tud feleletet adni.

Amott, a látóhatár távolában, a titokzatos Chaldea-ban fejedelmi kísérettel egy karavánt látok vonulni. Egy csillag vezetése mellett mennek a messze ismeretlenbe, hogy üdvözöljenek egy királyt és imádjanak egy Istent . . . Milyen szegény ez a király és milyen gyöngye ez az Isten!

Ezalatt Heródes, palotájában, szokásos istentelenségében gyáva gáztettre készül, s naponta ismétlődő kegyetlenkedéseinek sorába egy, az egész történelemben hallatlan esetet iktat, az ártatlan gyermekek lemészárlását.

De míg idelent a földön ilyen különös események játszódnak le, még sokkal bámulatosabb dolgok történnek fönt a magasságokban. A Szentháromság látszólag kilép örök nyugalmaiból, meghatottság ömlik el rajta és a mennyei szellemek megszámlálhatatlan légioi várakozásban állnak . . . az égben éppúgy, mint a földön, mélységes csend terül szét; nagy esemény közeledik; a legnagyobb, amit a végtelen Hatalom valaha végbevisz.

Második pont. — A születés. — A földnek melyik pontja felé fordulnak ezek a várakozó tekintetek? . . . Látom, hogy mindannyioké egy pontra szegeződik . . . egy szegényes istállóra.

Elhagyatott, nyomorúságos istálló, vajjon mit rejtgetsz töredezett szikláid és fából összerótt tetőzeted alatt, mi az a végtelenül nagy dolog, amit te adsz a világnak? . . . Az alig néhány lépésnyi szűk helyen a keleti éjtszaka határozatlan félhomályában két emberi lényt látok a barlangban térdreborulva . . . Várnak, imádkoznak . . . Megszületőben van Az, akit esengve hívtak az összes elmúlt évszázadok, aki uralkodni fog

az összes eljövendő századok fölött, a Messiás, az Emmanuel . . . A várakozás egyre mélyebb és az ima egyre sürgetőbb . . . Hirtelen megszólal Mária hangja, halkán, mint a lehelet: Elérkezett az óra. — Szent József leborul a földre és homlokát a porba hajtja. Mária az ég felé emeli tekintetét; és íme, mint ahogy a világosság egy sugara áthatol a tiszta kristályon, Jézus elhagyja Anyja méhét és megpihen karjaiban . . . Igen, egy gyermek, az ő gyermeke! Az a megtestesült Isten, akit csöndes rejtekében már oly régen imádott és akit íme most szemével láthat. — A pillanat megilletődése határtalan. — Az anya elragadtatása, aki teljes lelkével követi fiát. — Nyugodt és sugárzó elragadtatás, mely nem gátolja meg abban, hogy közben cselekedjék . . . Pólyába takarja a piciny testet, mely valóban emberi, olyan, mint a mienk és gyöngéden a jászolba helyezi . . . Az ő Istene az, aki ott pihen, tehát imádja Őt . . . De azért az ő fia, hát megcsókolja . . . Ám ugyanakkor a Megváltó is, Mária tehát nagy hivatásának tudatában, mint a kegyelem törvényének első papja, két kezével fölemeli a gyöngé és mégis oly hatalmas áldozatot s fölajánlja először Istennek, majd az egész mindenségnek.

Ebben a gyöngé, asszonyi kéz tartotta kicsiny gyermektestben a nagy Szentháromság lakik. Ugyanaz a méltóságteljes, mérhetetlen Háromság, mely a magasságokban a megváltás tervét készítette; benne van teljes nagyságában, a legcsekélyebb mértékben sem kisebbbedve. Ott van és fogadja a csoda egyedüli tanúinak, az angyaloknak imádását . . . Ez a piciny lény Isten, egy emberré lett Isten . . . Tudom és hiszem egész lelkemből; és mégsem reméget meg, nem okoz bennem felindulást . . . Ezek a régismert és annyszor újra átélt igazságok megszokottá váltak előttem, elszíntelenedtek szememben és a nyomukban ébredt érzelmek lassankint elhalványultak.

Valamikor mélyen átértzett benyomások és érzelmek, vajjon nem ébredhetnétek-e újra bennem, nem

nyerhetnétek-e vissza régi fényeteket és nem találhatnám-e meg ismét édességeket?

Harmadik pont. — Miért lett Isten kicsiny gyermekké? — Tudom, édes Jézusom, azért jöttél e világra, hogy megválts bennünket; ez mérhetetlenül nagy és szép; de azért is jöttél, hogy megszerettesd magadat velünk és ez olyan végtelenül édes nekünk. Olyan kimondhatatlanul mély minden a Te terveidben. Meg akarván szerettetni magadat, igényt tartottál összes tiszta érzelmeinkre, amelyekre csak képesek vagyunk; íme, ezért vetted föl fokozatosan emberségünk minden állapotát: a gyermekséget, az ifjúságot, a serdülő és a férfikort s ezzel együtt az összes formákat, melyekben az erkölcsi szépség jelentkezhetik.

Amikor ma egy piciny gyermek képében mutatkozol előttem, azt a gyöngéd, meghatott szeretetet akarod megkapni tőlem, melyet a gyöngeség és törekény finomság vált ki belőlünk: karjaimba vehetlek, szívemhez szoríthatlak és tiszteletteljes szeretettel megcsókolhatom lábaidat, kezecskéidet és drága kis arcodat . . . Kicsinyekkel szemben mindent merünk!

Mindazt, amit a jászol előtt mondtam volna Neked, most is elmondhatom, mégpedig nemcsak képzeletben, hanem a valóságban: a szeretet nem ismer akadályt. Átugorja az elmúlt tizenkilenc századot és mit talál ott? Egy gondolatot, mely előre, a távolból reám irányult . . .

Tehát Te, ó Jézusom, már akkor ismerted és fogadtad azokat az érzelmeket, melyeket én *most* fejezek ki előtted; és ezeket a szívemből felfakadó érzelmeket így valóban lábaid elé tehetem: elsősorban az imádást Isten iránt, kiváltképen pedig a gyöngédséget a gyermek iránt. Igen, igen, megmondom neked, szívem teljes őszinteségével kiáltom feléd: szeretlek, meg akarlak vigasztalni és ki akarlak engesztelni . . . Érted akarok élni, Te érted, aki így akartál élni értem.

Elhatározások: — 1. Igyekszem a mai nap folyamán átélni magamban Jézus születésének valamelyik

mozzanatát. 2. Úgy akarok beszélgetni a Gyermekek Jézussal, mintha magam előtt látnám a jászolban.

22. ELMÉLKEDÉS.

DICSŐSÉG ISTENNEK.

Esti előkészület. — Keresve sem találhatnék természetesebb alkalmat arra, hogy felébredjem magamban Isten dicsőségének a vágyát. Ennek a váagnak élnie kell minden lélekben, még a legközönségesebbikben is, mert legegység kötelessége ellen vét az, akiből hiányzik. És minél tisztábban, tüzebben és tevékenyebben él a jámbor lélekben, annál magasabbra emeli és annál jobban növeli azt. Isten dicsősége — amint holnapi elmélkedésünkben meglátjuk — minden lénynek végcélja; még magáé Istené is; és az angyal szavából tudjuk, hogy ez a legelső eredménye a megtestesülésnek is. — Átétem-e eléggé ezt az igazságot? Befolyásolja-e az gondolataimat és életemet? . . . Isten dicsőségének előmozdításáért élni annyi, mint a lélek teljes mivoltában egyesülni Vele; vagyis annyi, mint átistenülni.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Jézus célja Isten dicsősége.** — A karácsonyi Kisdobban megvalósult mű olyan dicsőségére szolgált Istennek, melyhez hasonlóan sohasem részesült: az a legteljesebb és legközönségesebb dicsőség volt. Szemem a templomot keresi, ahonnan ez a dicsőítés felszállhatott; nem látok sehol hatalmas, oszlopos templomhajót, nem hallom a nagy mesterek gyönyörű dallamait megszólaltató hangszerek zengését, tömjén sem emelkedik diadalmas szárnyalással az ég felé . . . De íme, mit fedez fel kutató tekintetem? Egy elhagyott sziklabarlang-istállót, melynek jászolában egy kisdob fekszik, aki úgylátszik tudomást sem vesz még

a körülötte történő dolgokról . . . Ez minden. Látszólag . . . Ebben a piciny embertestben azonban olyan lélek bontakozik ki, amely nagyobb az egész világnál és szebb még a mennyországnál is: egy Isten lelke. Létezhetik-e ennél nagyszerűbb templom? És ebből a templomból az imádásnak legbámulatraméltóbb zenéje, a hálaadás csodás himnusza, hatalmas elégtételadás és irgalomért esdő forró ima száll állandóan, megszakítás nélkül az ég felé. És mindezt az isteni szeretet jóillatú tömjénfüstje burkolja be.

Ez az ellentét a látszat és a valóság között valóságos kinyilatkoztatás. Isten, úgylátszik, mindannak megvetésével, ami a földről való, még jobban ki akarja emelni a Megtestesülés egyedülálló, mindent fölülmúló értékét. És valóban, még akkor is, ha az egész teremtesben soha egyetlen lény sem dicsérte volna Istent; még akkor is, ha az idők folyamán nem akadt volna soha egyetlen imádója sem, ezáltal már megkapta tökéletes dicsőítését: egy emberré lett Isten dicsérte, imádta és szerette a végtelen Istent, mégpedig a saját méltóságával egyenlő méltóságban . . . Hogyan! az a könnyű kis lehellet, mely életének első pillanatában elhagyja egy kisdéd ajkát, a legnagyobb dicséretet adhatná meg Istennek! Az a lehellet, mely alig mozditja meg a szűk barlang nehéz levegőjét, eljutna a hatalmas világegyetem határáig és betöltené azt! És a földön élő összes emberek dicséretei, imádásai és följánálásai, legforróbb szeretetükkel együtt sem érnének semmit, ha nem egyesülnének ezzel az ismeretlen kis lényvel! . . . — Az övé lesz az egyetlen hang, melyet Isten meghallgat és szíve oly nagy lesz, hogy abban az isteni mű legteljesebb betetőzéseként az összes lelkék, egyetlen hatalmas misztikus testet alkotva egyesülnek!

Ne felejtjük el soha, hogy Jézus mindenekelőtt Istenért lett emberré. Első célja Isten dicsősége; nem rendelhetné azt alá semmi másnak. Aminek nagyszerű oka van: ha minden értelmes lénynek a legmagasabb cél felé kell irányítania cselekedeteit, a tökéletes Lény-

nek sajátmagához kell visszavezetnie mindent. — Ha ez a végső következtetés talán meglep engem és eszemben megfordulna az „önzés” gondolata, az azért van, mert összetéveszttem annak a Lénynek a jogait, aki minden, annak a lénynek a jogaival, aki semmi. Ha tehát ez utóbbiakról, vagyis rólunk emberekről van szó, nemcsak igazságtalanság mindent magunkra visszavezetni, hanem egyúttal a legnagyobb bajok forrása is. Viszont Istennek ez a sajátmaga felé irányuló mozgulata nemcsak teljesen igazságos és magasztosan szép, hanem ugyanakkor csodálatos jóságának kifejezése is; mert amikor magához von bennünket, ezzel bekapcsol a saját cselekvésébe és fölemel a saját sorsára . . . Isteni módon cselekedni, milyen előkelőség! és itt a földön, milyen biztonság! . . .

Második pont. — A mi célunk Isten dicsősége. — Hogy valamikor az égben Istenben gyönyörködhetünk, milyen csodálatos kilátás! . . . És mennyire meglep mégis, valahányszor ez a gondolat ilyen határozottan elem vetődik . . . És életem folyamán milyen ritkán mondom el a valamikor már bizonyosan ismert fohászt: *„Istenem, mindent a te nagyobb dicsőségedre!”* . . . Ma azonban jobban belemélyedtem ennek a gondolatnak az értelmébe s egészen új, boldog örömmel egyesítem hangomat az angyalokéval, sőt mi több, az isteni Gyermekével, hogy együtt énekeljem: *„Dicsőség Istennek a magasságban!”* Elfeledve az élet közönséges dolgait és folytonos elfoglaltságait, önmagam fölé emelkedem és most csak egyetlen vágyunk akarok élni: Istenem, téged dicsőítsen minden . . . papjaid és a jámbor lelkek . . . az ő erényeik és szenvedéseik . . . a keresztények összessége, hitük szelleme és példájuk épületessége által . . . a gyermekek, kiváltképen egyre gyakoribb szentáldozásaik által . . . Téged dicsőítsen minden olyan megmozdulás, mely elősegíti az emberiség előhaladását; ez ugyan veszéllyel is jár, de öntudatlanul mégis a Te műved beteljesülését szolgálja, mert meg-

nyitja Evangéliumod számára a világ minden útját és a népek egyesülésének lehetőségét egyengeti.

Jézusom, amikor ezekkel a könyörgésekkel Istenhez fordulok, belekapcsolódom a Te terveidbe; sőt mi több a Személyedbe is; magamévá teszem a Te érzelmeidet és átveszem a Te hangodat: ezek a Te érzéseid; ez az, amit egykori, látszatra tehetetlen kis gyermekalakodban is kifejezésre juttatsz. Nyomorúságom és méltatlanságom most mit sem tesz! Ha veled egyesülök, ó Jézusom, imám magasan csekélységem fölé emelkedik, átveszi kifejezéseid isteni hangsúlyát és így Istenhez méltóvá válva, kegyelmek fakadnak belőle.

Elhatározás: — Szent Pál azt tanácsolja a híveknek, még a legtökéletlenebbeknek is: *Mindent Isten dicsőségére tegyetek.* — Ennek a mindenesetre természetfölötti indítóoknak nem kell érezhetőnek lennie, elég, ha őszinte; a kegyelem majd kifejleszti és támogatja.

Igyekszem megbarátkozni ezzel a gondolattal és gyakran felhasználom cselekedeteimnél: Igen, ezt Isten dicsőségére teszem! — Isten nem feledkezik meg azokról, akik megfeledkeznek önmagukról Óérette.

23. ELMÉLKEDÉS.

BÉKE ISTENNEL.

Esti előkészület. — A béke Istennel nem más, mint a bocsánat bizonyossága: Jézus, az édes Megváltó hozza azt nekem közvetítése által. — A béke önmagammal pedig uralom a természet és annak kívánságai fölött: a szegény és alázatos Jézus hozza nekem ezt is, példája által.

Hogy az áteredő bűnből kiemelkedhettem; hogy saját bűneimért életemben annyiszor bocsánatot nyertem, azt a megtestesült Ige megaláztatása érdemének köszönhetem. Erre, sajnos, nagyon ritkán gondolok és őszinte hála nélkül élvezem jótéteményét.

Hogy nem teszek nagyobb haladást a jóban, hogy nem tudok jobban elszakadni önmagamtól és a világtól, s hogy nem uralkodom erősebben természetemen, annak oka az, hogy nem elmélkedem eléggé az isteni példakon. Mert ha elmélkednék, hogyne csodálnám és ha csodálnám, hogyne igyekeznék követni azokat? . . . Jézus azért lett hasonló hozzánk, hogy követhető példát mutasson nekünk és annak követésére buzdítson bennünket.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Jótéteményei. — A szent karácsony angyalainak szava, magának Istennek a szava, mert az Ő üzenetét, a kiengesztelődés üzenetét hozza. A Gyermek-Jézus hódolata megadja a Szentháromságnak a hozzá méltó végtelen dicséretet s ezzel eleget tesz igazságosságának. Ezáltal, elvben, az emberiség minden bűne megbocsátást nyer.

Béke Istennel! Milyen nagyszerű szó, milyen édesség, milyen megnyugvás! . . . Jézus nélkül a megbántott Isten igazságossága fordulna felém; minden elkövetett hibám, valamint azok is, melyekbe bizonyára beleestem volna a kegyelem segítségé nélkül, megbocsátás nélkül maradnának. Milyen kétségbeejtő helyzet! . . . Milyen kilátás a jövőre!

Ó, kicsiny és mégis oly hatalmas, hallgatagságodban is olyan szeretetteljes Jézusom, melletted teljes biztonságban érzem magamat: gyöngeséged körülfon hatalmas pártfogásoddal és kicsinységed befogadó-képessége oly nagy, hogy az összes hűtlenségek és megaláztatások helyet találnak benne. Milyen megkönnyebbülten lélekzem ebben a kimeríthetetlen irgalomban, ebben a közbenjáró szeretetben.

Második pont. — Feltételei. — Az angyal szava a béke kihirdetése, de egy elengedhetetlen föltétel foglaltatik benne: „Békesség a jóakarátú embereknek!” Nem természetes-e ez? És talán nehéz? A jóakarát nem jelent nagy cselekedeteket, kemény penitenciát és

magasztos érzelmeket . . . A jóakarát mindössze annyiból áll, hogy azt adjuk, amink van és azt tesszük, amire képesek vagyunk. A jóakarát nem zárja ki bennünk a vétek lehetőségét és nem követel tökéletességet, de nagy irtózást kíván a bűnnel szemben, éber gondosságot elkerülésére és hűségesebb készséget elhagyására.

Van tökéletlen béke is és ez az, amely megelégszik a bűn kerülésével: ennek a biztonsága még nem aggodalom nélkül való és a jövőt bizonytalannak látja. Miért ne törekedhetnék tehát inkább arra a mindenképpen biztonságot adó békére, mely a tökéletes lelkekben uralkodik! Az ilyen lélek megszabadulva önmagától és bensőségesen egyesülve Istennel, olyan szabadon és vidáman mozog a keresztény életben, mint a madár a levegőben.

A mennyei üzenetet hozó angyalokhoz fordulok és közbenjárásukat kérem ahhoz, hogy ezt a jóakaratot megszerezsem. — Majd Máriára és Józsefekre irányítom tekintetemet és szemlélem bennük a jóakaratra való hajlandóság legnagyobb fokát. Végül Jézusra nézek és komoly ígéretet teszek: Nem lehet hiábavaló, hogy mindent megtett értem azért, hogy kibékítsen Atyjával; azt akarom, hogy ez a kibékülés mély és tartós legyen . . . Szakítok ezentúl minden bűnnel és soha többé nem állok ellen a kegyelemnek!

Harmadik pont. — Béke önmagunkkal. — A Gyermek-Jézus a békének még egy kegyelmét hozza nekünk: a békét önmagunkkal . . . Ez a béke győzelmet jelent minden felett, ami megzavarhatná lelkünket; az érzékek követelése, a nagyratörő vágyak és az önzés gondolatai fölött . . . Ő Jézus, azzal a fölényes megvetéssel, mellyel a mulandó dolgok iránt viseltet, taníts meg engem fölismerni azok értéktelenségét és adj bátorságot, hogy Veled együtt el tudjak távolodni tőlük . . . A béke a szenvedélyek csendjében, a sürgető vágyak hiányában és a körülményeimmel járó lemondások elfogadásában van.

Arra megvolna a szomorú bátorságom, hogy nézzelek Téged, amint mindenről lemondasz értem és viszont arra nem volnék képes, hogy lemondjak túlságosan emberi ízlésem kielégítéséről és a veszedelmes élvezetekről? — De még ennél a lemondásnál is nagyobb és mélyebb az a béke, mely a Veled való bensőséges egyesülésben van, ó Jézus. A lélek, ha Te vagy szeretetének tárgya és életének reménysége, isteni békességet élvez még akkor is, ha hiányzik belőle a vigasztalások öröme.

Elhatározás. — Jobban át akarom érezni, mint eddig tettem, az Istennel való béke édességét . . . Mi lenne belőlem, ha ellenségemnek kellene tudnom Őt? . . .

A magammal való békességet ott fogom keresni, ahová Jézus helyezte: e világ dolgaitól való elszakadásban, a jónak őszinte szeretetében és abban a gyermeki önátengedésben, mellyel a Gondviselésre bízom magam.

24. ELMÉLKEDÉS.

BÉKE AZ EMBEREK KÖZÖTT.

Esti előkészület. — Jézus, a szeretet nagy törvényének kihirdetésével megoldotta a béke kérdését az emberek között; ámde ez a törvény a természetfölötti rendből való, ezért érti meg oly nehezen és ezért gyakorolja olyan kevéssé az emberi természet. Holnap mélyére hatolok annak az igazságnak, hogy lehetetlen minden embert, még az ellenséget is szeretni másképp, mint Krisztusra való tekintettel. Ez a gondolat fontos elhatározásokra fog vezetni.

Azután fölkeltem magamban annak a nagy vágyát, hogy Jézus országa elterjedjen az egész világon, de fölismerem, hogy ennek első feltétele az, hogy Krisztus uralkodjék az én életemben is.

Első pont. — Milyen nehéz. — Milyen távol volt eddig és milyen távol van még mindig az emberiség ettől a békétől! Hiszen mi egyebet látunk leggyakrabban mint irigységet, vetélkedést, gyűlölködést, kihívást és háborúskodást? A családokban ellenszenv, egyenetlenség — társadalmi viszonylatokban gyanakvás, ellenségeskedés, a gyöngék elnyomása . . .

Nem szomorú-e, hogy ilymódon rosszat rosszra halmozunk, mikor úgyis annyi elkerülhetetlen bajt kell elszenvednünk, amínők: a betegségek, a halál és az egyéb különböző csapások? Nem állana-e mindenkinek, de különösen a nemzeteknek érdekében, a testvéri békesség fönntartásával enyhíteni valamennyire az élet sok keserűségét? Ehhez azonban alázatosság és türelem kellene, valamint kevesebb tülekedés a múlt javakért és nagyobb készség az érzékenyebben érintő áldozatokra is.

Az ókori pogányságban csak futólag, homályosan jelentkezett ez az eszmény, de megvalósítására egyáltalán nem került a sor. A kereszténység azonban már a maga teljes szépségében megismerte azt, és ha mégis csak részben tudta megvalósítani, annak oka az emberi szabadság, mely a rossz hajlamok erős vonzása alatt áll. De a béke szelleme még így is mindig érezhető volt, sőt akárhányszor gyönyörűen jelentkezett a keresztény közösségekben; és még olyankor is, amikor az egyenetlenség fölülkerekedett, az elv maga mindig teljes épségében fönnmaradt. Már pedig az elv olyan erő, mely csendben, zajtalanul a föltámadást készíti elő: az Egyház egész története arról az állandó erőfeszítésről tanúskodik, mely megnyerni igyekezett a lelkeket és a népeket a keresztény béke eszméjének. És amikor a mai civilizáció az emberek és a népek közötti viszony megjavítására törekszik, voltaképen öntudatlanul, maga is ennek az eszmének rejtett hatása alatt cselekszik. Ilymódon a békének a jászolból kiinduló nagy árama,

miután áthatolt tizenkilenc évszázadon, itt van ma is partjainkon.

Második pont. — Milyen könnyűvé teszi Jézus.
— Igen, Jézus az Ő világrajövetelével meghozta nekünk a béke legfőbb elemeit; akár nemzetekről, akár egyesekről legyen szó. A békesség könnyű olyanokkal szemben, akiket becsülünk és szeretünk. De lehet becsülni és szeretni valakit a saját egyéni értékén kívül is. Jézus azzal, hogy emberré lett, mindenkit felruház a saját méltóságával. És miután Ő maga benne él minden keresztény lélekben, mindazt, amit testvéreinek teszünk, úgy fogadja, mintha neki tennők. Ez a tény olyan szilárd alapja a becsülésnek és szeretetnek, mely biztosíthatja a teljes békét.

Igy gondolkozom-e én is? Meg vagyok-e győződve ennek igazságáról? Ehhez alkalmazkodom-e? Sajnos, egyáltalában nem. A nekem ellenszenves emberekben bizony inkább csak a hibát, a rosszat látom. Ha magam elé képzelném a Gyermeke-Jézust, nem is úgy, amint bennük él, hanem csak a karjukban pihenve, hogy megváltoznék egyszerre minden! Milyen másképpen néznék reájuk. Milyen mélységes tisztelet fogna el! Hiába maradna a nekem nem tetsző egyén ugyanaz, aki eddig volt, szemet hunynék az előtt, ami önmagában véve, és csak azt nézném, hogy Jézust hordozza karján. S megbecsülném és szeretném. Érezném, hogyha továbbra is megvetéssel, vagy ellenszenvvel viseltetem iránta, megbántom az isteni Gyermekeket. De különben is, ha Jézus ennyire közel van hozzá, hogyan távolodhatnak el tőle a nélkül, hogy ugyanakkor ne távolodjam el a karjában tartott Gyermekektől is?

Harmadik pont. — Kötelesség és reménység.
— Fájdalom! Látom, hogy ez a tanítás túlságosan magas ahhoz, hogy az emberek átlaga megértse; túlságosan tökéletes ahhoz, hogy a szegény emberi természet, még azoknál is, akik megértik, eleget tudna tenni kövételésének.

De ha le is kell mondanom arról a gyönyörű álom-

képről, hogy az emberiség a maga teljességében megvalósítsa ezt az eszményt, fel vagyok-e azért mentve az alól, hogy álmodozzam ennek az isteni békének a lehetőségéről és latba vessem minden befolyásomat ahhoz, hogy a jóakarátú lelkeket feléje irányítsam? Vajjon mások elpártolása, még ha tömeges volna is, fölmenthet-e engem a kötelességem alól? Szó sincs róla. Sőt éppen ellenkezően, egy nagy és nemes, új kötelességet ró reám, a folytonos jóvátétel kötelességét. Legalább a saját felebaráti szeretetem fényét akarom rávetíteni ezekre a siralmas körülményekre és ha Jézus országa ezen a világon egyelőre még nincs is közel, mit sem tesz. Én mégis előkészíthetem, sőt kötelességem előkészíteni a jobb jövődöt. A korallsejtek lassú és rejtett munkája olyan alakulatokat hoz létre a tenger mélyében, melyekből idővel valóságos szigetek válnak; hasonlóképen a ma már, hála Istennek, nagyszámú jámbor lélek rejtett munkája új társadalmakat készít elő, melyeknek Jézus lesz az uralkodója . . . Dolgozzál hát a nagy munkán én lelkem, ismeretlen, kicsiny korallsejt; sokszorozd meg erő kifejtéseidet, hogy sejtjeid minél jobban kifejlődjének; csatlakozz a szomszédos sejtekhez; azután terjesszétek ki együtt termékenységeteket a közömbösségnek tengerhez hasonlóan terjedelmes és szomorú ürességében. Jézus nézi munkádat és áldásával kísért téged; Ő számít reád és büszke lesz az általad kivívt győzelmekre. — De számít reád az Egyház is; segítségdet várja érzékeny veszteségeinek pótlásához és a jóvátételt hozó jövő megteremtéséhez . . .

Ő Jézus, tarts fönnek békességet a választott lelkek között, akik a Te művednek szentelik munkásságukat; távoztasd tőlük azokat a sajnálatos hibákat, melyek elválasztják őket egymástól, amilyenek: a rangért és befolyásért való versengés, az ítélkezés szelleme, a kicsinyes gyanakvás, ellenszenv, ridegség, bizalmatlanság . . . Hiszen ezek útján a világ szelleme árasztja el azt a hadsereget, mely éppen azért alakult, hogy küzdjön a világ ellen! Isteni Mester, önts át nagy lelkedet az ő lelkükbe; tágiítsd szemléletüket, töltsd meg szívüket

gyöngédséggel és szellemüket kifogyhatatlan elnézéssel. Mondd nekik: Nem türtem-e el három esztendeig apostolaim nagy tökéletlenségét? Amivé pünkösöd napján lettek, azzá tehettem volna őket mindjárt az első pillanatban . . . De tanítást és példát akartam adni nektek.

Elhatározás. — 1. Fogságuk idején Izrael fiai állandóan egy eljövendő, új Jeruzsálemre szegezték pillantásukat, melyet sokkal szebbnek, sokkal ragyogóbbnak képzeltek a réginél. Az ő példájuk nyomán én is a jövő keresztény társadalma felé fordítom tekintetemet, ahol Jézus fog uralkodni. — Ezzel a reménykedéssel mondom el naponta a Miatyánknak oly gyakran üresen elszálló szavait: Jöjjön el a Te országod. — Igen, jöjjön el ez az ország, még ha hosszú várakozásomba, a kiengesztelés kemény szenvedéseibe, sőt ha kell, vérem ontásába kerülne is!

2. De a legbiztosabb eszköz, amivel ezen a nagy művön dolgozhatok mégis az, hogy önmagamban biztosítsam Jézus uralmát; teljes szabadságot adva neki a világtól való elszakadás által; egyesülve vele a munkában, a gyakori hozzáfordulás útján s figyelmes hűséggel lesve indításait. Nem annyi-e ez, mint szerény trónt emelni számára lelkemben!

Ó Jézus, parancsolj, vágj, dolgozz bennem, mint Uram és Királyom; nem akarok többé megtartani magamban egyetlen olyan érzelmet sem, mely ellenedre van, azokat pedig, amelyek megnyerik jóváhagyásodat, a Te kezedből akarom fogadni.

25. ELMÉLKEDÉS.

AZ ANGYALOK A JÁSZOL ELŐTT.

Esti előkészület. — Ennek az elmélkedésnek a célja, hogy az angyalok tiszteletadásán keresztül még érezhetőbbé tegye számomra Jézus nagyságát. Ez a benyomás bizonyára tiszteletem fokozódására és szeretetem elmélyülésére vezet. — Ő, aki olyan nagy,

testvéremmé lett; magára öltötte testemet és átvette emberi érzelmeimet . . . Az angyalokért ezt nem tette meg.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Az angyalok hódolata. — Meg van írva, hogy megérkezésekor az összes angyalok imádják Öt. És lehetett-e ez másként? Az Ige már Istenünk volt s most, hogy emberi testet vett föl, Királyukká lett. De hogy fogjuk föl ennek az imádásnak a jelenetét? Hogyan képzeljük el? És hogy higgyük el? Hiszen olyan csönd van a jászol-bölcső körül; minden magányosságról és elhagyatottságról beszél.

És mégis, a földet benépesítő angyalok mindannyian ott vannak: az egyes lelkek angyalai, a birodalmak és városok angyalai és a mennyei üzenetek hívivő angyalai. De ebben a szent pillanatban az ég még jobban megnöveli számukat. És nagy sokaságuk bevonul a szűk barlangba s fönséges lényük betölti a nyomorult, szegényes helyet . . . milyen vakító ragyogás! . . . A legnagyobb emberi szépség is elhalványul szépségük előtt és a föld legelragadóbb dallamai is elnémulnak, mikor lantjuk húrjai megrezdülnek.

De mindez a csodás szépség, az eszményinek ezek az elbűvölő megnyilatkozásai, mind elenyésznek igazi szépségük és harmóniájuk mellett: mert az angyalok Isten szépségéből kapják szépségüket; szeretetük ugyanolyan természetű, amilyenel Ő szereti önmagát; oly hatalmasak és oly nemesek, hogy új dicsőséget vetítenek még magára a Végtelenre is.

És ezek az angyalok egy jászolban pihenő kisdedet vesznek körül; s lábai elé rakják mindazt a hódolatot és imádást, amit a mennyben a Legfönségebbnek adnak . . . Úgy szeretem magam elé képzelni mélységes tiszteletüket e rejtett nagyság előtt és meghatottságukat e szeretetből önként vállalt gyöngeség előtt! . . . Mély összeszedettséggel merülnek el szemléletében. Tekintetük és minden érzésük erre az

egyetlen tárgyra irányul. Szemlélődésük elragadtatássá válik.

Második pont. — Egyesülök az angyalokkal és követem példájukat. — Ó Jézusom, miért nem tudlak én is hozzájuk hasonlóan csodálni, tisztelni és szeretni Téged! Szeretném, ha engem is az ő érzelmeik hatnának át, nem azért, hogy élvezzem azokat, hanem, hogy följánlhassam boldogságod és dicsőséged növelésére! . . . Szeretném, ha hangom ugyanolyan mennyei csengéssel bírna, hogy énekemmel megörvendtethetnélek Téged! . . . Szeretném szépségüket, hogy megnyerhessem tetszésedet, mert szeretetedre vágyom . . . Fájdalom! én nem vagyok angyal; durva, gyarló emberi lény vagyok csupán. Mégis megkíséreltem, hogy belevegyüljek dicsőséges seregükbe; . . . vakon, a látók között, némán, az éneklők között, de legalább felajánlhatom Neked, ó Jézus mindazt, amit, ők adnak Neked és elismételhetem, amit ők mondanak Neked: . . . hiszen a természetfölötti élet szerint, melyben velük osztozom, nem vagyok-e testvérük? . . . Ők színről-színre látják Istent; valamikor én is megláthatom . . . Ők emberi alakod sűrű fátyola mögött szemlélnék Téged, ó isteni Gyermekek, de hitemmel én is fölismerlek és együtt imádunk: ők, a hazájukban élők ragyogó és erős szeretetével; én a száműzetésben élők homályos és gyöngé érzelmével, de ők is, én is ugyanazzal az isteni szeretettel.

Ó Kerubok, milyen lángolókat vagytok! Ó Szeráfok, milyen nagy a ti szeretetreméltóságtok! Ó Urak, Hatalmasságok, Erők, Trónok és Fejedelemségek, milyen nagy a ti méltóságtok! Ó Angyalok és Arkangyalok, milyen készségesek vagytok az isteni rendeletek teljesítésében! . . . Olyan kicsinynek, jelentéktelennek és közönségesnek érzem magam mellettetek! És mégis, az Igé nem tette meg érettetek, amit értem tett: nem az angyalok természetét vette fel, hanem az enyémet; tehát sokkal inkább az enyém, mint a tietek, Ó az én testvérem; nekem sokkal gyengédebb-

ben kellene szeretnem Öt, ezerszerre hálásabb szívvel és mérhetetlenül tiszteletteljesebb és megindultabb imádással kellene körülvennem Öt.

Már nem is a szegényes istállót és az alázatos Gyermeket látom magam előtt . . . Megnyílt fölöttem maga az ég; ugyanazok az angyalok népesítik be és az Istenember trónján ülve fogadja hódolatukat . . . Milyen méltóságteljes és milyen messze érzem Öt magamtól! . . . Koldusként bújok meg a kitárt kapu mögött s csak lopva merek egy pillantást vetni a világosságnak és fénynek ebbe a tágas termébe, ahol a legnagyobb kiválóságok tartózkodnak; mutatkozni sem merek; minél jobban fokozódik a csodálatom, annál nagyobb lesz a félelmem is . . . Ki vagyok én, szegény nyomorult lény?

De íme, mi történik? Jézus, az Ige, az Isten fölkel trónjáról és utat vágva imádóinak sorai között előre jön . . . felém . . . mosolyogva, szelíden; és a szívem mélyére ható, szeretetteljes hangon megszólal: Gyermekem, térted jöttem a földre . . . Szeress engem!

. . . Soha, sohasem felejttem el hosszú, szerető pillantását . . .

Elhatározás: — Ami talán leginkább hiányzik Jézushoz való viszonyomból, akár amikor valami titkon elmélkedem, akár amikor a szentáldozásban magamhoz veszem, az a tisztelet; nem az a hideg és merev tisztelet, amely távol tart, hanem az a csodálatból fakadó tisztelet, mely mélyebbé és tartalmasabbá teszi az érzelmeket. A mai nap folyamán többször magam elé képzelem az imádó angyalokat; ez tanítás, buzdítás és segítség lesz számomra.

Ó Jézus, add, hogy a szeretetem fölülmúlja még tiszteletemet is! . . . Reám vetett pillantásod meghódította szívemet.

A PÁSZTOROKKAL.

Jegyzet. — Betlehemről egy negyedóránnyira fekszik Beit-sabor, a pásztorok városa. Szintén egy kis domboldalon épült; körülötte terül el a pásztorok mezeje, ahol az angyalok megjelentek. Ugyanezen a környéken szedte Ruth az elhullatott kalászosokat Booz után és ugyancsak itt legeltette a gyermek Dávid atyja nyáját. Itt virrasztottak és örködtek — szent Lukács szerint — a pásztorok is nyájuk fölött.

Esti előkészület. — Holnap azt szándékozom kutatni, mit érezhettek a pásztorok a jászolban fekvő Jézus előtt. Nem szabad költői túlzásba esnem és olyan emelkedett érzelmeket tulajdonítanom nekik, amínőket minden valószínűség szerint nem értek el. Inkább meghagyom őket becsületes középszerűségükben, amely nemcsak vigasztalásomra szolgál, hanem egyúttal az én kötelességem kifejezője is. Náluk a titkot a teljes ismeretlenség homálya fedi; nálam viszont teljes világosságban áll. Isten tehát tőlem sokkal emelkedettebb érzelmeket, nagylelkűbb viselkedést és istenibb életet követel.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **A pásztorok első benyomásai.** — A Megváltó megszületett; az angyalok lejöttek az égből, hogy imádják; most már az embereken a sor. Vajjon kik részesülnek az első meghívásban? Nem a hatalmasok, nem a tudósok, sőt — sajnós! — nem is Izrael papjai, hanem . . . az egyszerű, alázatos pásztorok. Ki hívja meg őket? Egy felsőbb lény: egy angyal.

Milyen nagy lehetett megrendülésük, mikor a csöndes éjben egyszerre hangot hallanak az égből, mely ezeket a különös szavakat mondja: *Üdvözítő született ma nektek, siessetek, menjetek imádni Őt. A jel, melyről megismeritek, ez: Találni fogtok egy kisdedet pólýákba takarva és jászolba fektetve.* — Lehetséges-e?! Hogy a Megváltó, a Messiás egy síró csecsemő igény-

telen alakjában, a nyomorúság trónján jelenne meg! . . . Az egyszerű és egyeneslelkű pásztorok ezzel mitsem törődnek: az ég szólt, ők hisznek . . . és íme, már úton is vannak.

Képzetelemben látni vélem meglepett arcukat, kissé nehézkes, de azért sietős lépteiket, magukbamérvülését, mely útját vágja a beszédnek, majd meghatottságukat, s talán könnyeiket is, mikor ott vannak Jézus előtt.

Második pont. — Valódi érzelmeik. — De engem most lelkük legbensőbb érzelmei érdekelnek. A titok mélyebb ismerete nincs meg bennük, sem pedig valami jelentősebb nagylelkűségekre való hajlandóság, nem fejtenek ki különösebb buzgóságot a Messiás eljövételének hirdetése körül sem. Mindenesetre így állt ez Isten terveiben. De bennem mégis felötlik a kérdés, miért nem adta meg Isten nekik ezt a mélyebb ismeretet és a nagylelkűségekre való hajlandóságot? Hiszen Ő megtehetette volna, hogy lelküket természetes adottságuk fölé emelje?

Olyan kérdéssel állunk itt szemben, melyre nem árt ezúttal világosságot derítenünk, mert az még igen gyakran fog jelentkezni elmélgéseink folyamán.

Az evangéliumi eseményekben általában hajlandók vagyunk Isten természetfölötti munkájának olyan nagy részt tulajdonítani, hogy azzal szinte kizárjuk természetes működését: elfelejtjük, hogy Isten alkotta természetünket is és azt komoly képességek adományával látta el; a legnagyobb bölcseségről tanúskodik az a munka, amely felhasználja a rendelkezésére álló erőket és képességeket s csak azok hiányában vagy elégtelenségében nyúl rendkívüli eszközökhöz. Csakugyan, miért is változtatta volna meg hirtelen az egyszerű pásztorok értelmét és szívét, mikor természetes tulajdonságaikban is megvolt a képesség, hogy azzal lassan, fokozatosan magasabbra emelkedjenek? Természetfölötti érzelmeiket az ő sajátos emberi érzelmeik itatták át; nem volt bennük semmi különösebb emelkedettség,

sem pedig az a túlfinomodottság, melyre egyes lelkek később eljutnak. De őszinték és jámborok voltak, minden elmélyedés nélkül; hitük egy csodálatos esemény elé állította őket. Az angyal tanúságtétele elég volt nekik ahhoz, hogy a piciny gyermekben fölismerjék a kezdettől fogva megígért Messiást; érezték, hogy az emberiség életében új korszak nyílt meg és ezek a számukra meglehetősen zavaros fölismerések nagyszerű érzéseket váltottak ki belőlük.

Első volt ezek között a népnél általában nagyon élénk csodálat érzelme: szemükben még ott ragyog az égi jelenség fényessége és fülükben ott zengenek még a magasságból elhangzott csodálatos dallamok. Ezeknek a benyomásoknak a hatása alatt az istállót palotának látják és a gyermeket Királynak érzik.

Ebből a lelkes csodálatból egy másik, a néplélekben nem kevésbé élénk érzés fakad: az odaadás. Mit tehetnénk érte? Mit adhatnánk neki? — mondogatják maguk között. Semmi sem elég szép és elég gazdag e mennyből alászállott Gyermekek számára . . . Nem maradhat továbbra is ebben a nyomorúságos istállóban, holnapra földél alá, házba kell kerülnie.

Magamba szállok és igyekszem átérezni ezeket a hajlandóságokat és jószándékokat.

Harmadik pont. — Milyenek legyenek az én érzelmeim. — Ha nincsenek meg bennem a nagy lelkek magasztos érzelmei, szerényen és őszintén felajánlhatom Jézusnak, úgy mint a pásztorok, csodálatomat és odaadásomat. De csodálatomnak élénkebbnek kell lennie, mert hiszen én jobban ismerem, mi rejtőzik e titok leple alatt; én egészen határozottan tudom, hogy ez a gyermek Isten, hogy Ő az én Megváltóm, életem és ő lesz örök boldogságom is. Lehetne-e ennél valami szebb és nagyobb ahhoz, hogy megindítsa szívemet és lelkesülésre buzdítson.

Ő isteni Gyermekek, én sem tudok beszélni Hozzád, pedig a szívemben ezer meg ezer zavaros érzés küszködik azért, hogy valamiképpen kifejezésre találjon. De

a kifejezésnek egy módja mégis megmarad számomra: az odaadás. És mivel fejezhetném ki szeretetemet jobban, mint éppen ezáltal? . . . Hogyan, miképen áldozhatnám magamat Neked? . . . a Te ügyednek? . . . a lelkeknek, akikben élsz? . . . Hány templomban hiányzik a megfelelő dísz; szent Tested talán szegényes terítőn pihen az oltáron! imádásodra talán senki sincs közeledben; — Ó, miért is nem gondoskodhatom mindenről? Miért nem sokszorozódhatom meg, hogy ott lehessen mindenütt, elhagyatott oltáraid előtt? . . . Legalább szívemet küldöm el ezentúl Hozzád . . . gyakran . . . már ma!

27. ELMÉLKEDÉS.

EGY EGYSZERŰ LÉLEK IMÁDÁSA.

Esti előkészület. — Loyolai szent Ignác életében olvassuk a következőket: egy szegény ember, aki a szentnek és társainak szerény poggyászát vitte, látva mély összeszedettségüket és hosszas imáikat, így szólt magában: milyen szép dolgokat mondhatnak ezek Istennek! — És ezeket a gyanított, de nem ismert szép dolgokat közbe-közbe mindig felajánlotta Istennek, a magasfokú ima érdemét ilymódon megszerezve a maga számára is.

Megpróbálok hasonló viselkedést tulajdonítani a jászol köré gyülekezett pásztorok egyikének s ezen keresztül magam is beléhelyezkedem a keresetlen egyszerűség lelkiállapotába. Mert az érzelmek és felbuzdulások forrása nem mindig a mély és változatos megfontolás; egyetlen hosszan elmerülő tekintet akárhányszor, minden fáradság nélkül, sokkal magasabbra emeli a lelket. Holnap megkísérlem.

Jegyzet. — Kiváltképen ajánlatos az ilyen elmélkedés lelki szárazság idején.

Első pont. — Egy pásztor lélekben egyesül Máriával és Józseffel. — Magam elé képzem az egyik pásztert, aki éppúgy, mint én, nyugtalan, mert nem tudja fölkelteni magában azokat a szép érzelmeket, amelyeket homályosan sejt: ott látja maga előtt a kis Jézust, aki olyan szép, olyan kedves és akiről tudja, hogy olyan jó!

Miközben így lehajtott fejjel áll, gyönyörű gondolata támad; — a kegyelem sugall ilyeneket az egyszerű lelkeknek. — Hátha följátnám ennek az isteni Gyermekeknek azt, amit anyja és nevelőatyja mondanak Neki? Ők olyan tökéletesek, annyira fölöttem állnak és jobban szeretik Őt, mint bárki más . . . Rájuk néz, majd Jézushoz fordul: Isteni Gyermekek — mormolja csöndesen a lelkében — vedd úgy, hogy én is mindazt elmondom Neked, amit ők mondanak. Olyan szentnek és tanultnak látszanak! Ők tudják, mit kell mondani; én nem tudom, mert én tudatlan vagyok; rajtam minden olyan durva, az értelmem éppúgy, mint a tagjaim . . . De boldoggá tesznek azok a szép érzelmek, amiket ők éreznek Irántad. Mintha azokat az örömöket, amiket ők szereznek Neked, én szerezném. A gyöngédséget, amivel elhalmoznak Téged, fogadd úgy, mintha az én szívemből fakadna . . .

A pásztor hosszasan imádkozik így néma elmélkedésben . . . És lassankint egyre nagyobb meghatottság fogja el; szemébe könnyek tolulnak; s a lelkét, mely követte Máriát és Józsefet a magasságokba, világosság és ismeretlen áhítat tölti be . . . Majd ismét egy pillantás a rejtett Istenre s egy másik a két fontoság imádóra és így táplálkozik egyre újabb érzelmekkel ez az egyszerű lélek.

Második pont. — *Alkalmazás önmagamra.* — Miért ne folyamodhatnék az áhítatnak ehhez a forrásához én is olyankor, amikor minden buzgóság és gondolat híjával vagyok: a gond és a fáradság óráiban — a megpróbáltatásnak, vagy talán a megérdemelt

büntetésnek az idején . . . Ez az eszköz felhasználható a legnagyobb szórakozottságban és elernyedtségben is.

Reád nézek ilyenkor, ó Mária, könyörgő tekintettel és te megnyitod előttem Jézus iránt való tiszteletednek, szeretetednek és lelkesülésednek valamelyik titkos rekeszét.

Reád nézek, ó szent József, és felfogom arcodon azoknak az érzelmeknek a tükröződését, amelyeket én is bírni szeretnék . . . Mindketten az önmagatoktól való teljes elszakadás szép keretében álltok előttem s ha sikerül egy pillanatra betekintenem lelketek legmélyére, azt színültig telve látom . . . Jézussal.

Elhatározás: — Arra törekszem, hogy ezentúl jobban el tudjak szakadni mindattól, ami lefoglal, — hogy Jézus uralkodjék bennem!

28. ELMÉLKEDÉS.

A KICSINYEK ÉS ALÁZATOSAK.

Esti előkészület. — 1. *Jobb sorsban élő egyén számára.* — Az egyszerű népről van szó s azt akarom megvizsgálni, milyen hajlandósággal viseltetem irántuk. — Bizalmatlanság, idegenkedés, követelődzés, nem ezek-e velük szemben uralkodó érzéseim? Eltévelyedéseik, gyakran alacsony felfogásuk, hálátlanságuk miatt elfordulok tőlük. Gondozatlan külsejüket visszatetszőnek találom; közönségességük megbotránkoztat. A nélkül, hogy erről számot adnék magamnak, mintha úgy érezném, hogy én más világrendből való vagyok, mint ők. Vajjon nem nagy felelősség terheli-e ezt a felfogást az osztálygyűlölet terén? . . . Holnap komoly lelkiismeretvizsgálatot tartok ebben a tekintetben. Annyi bizonyos, hogy ezt a kérdést nem természetfölötti szempontból fogom fel. De vajjon nem kell-e szemrehányást tennem magamnak tisztán emberi szempontból is?

2. *Közepes sorsban élő egyén számára.* — Ahe-

lyett, hogy lázadoznék az ilyen, egyébként egyáltalán nem általános különbségtevés ellen, vigyáztam-e, hogy ne essem azokba a hibákba, melyek azt látszólag igazolták teszik? Ha a szomorúság vagy az irigység gondolatát sikerült távoltartani magamtól, gondoltam-e arra is, hogy az én helyzetem voltaképpen nagyon előkelő, hiszen Jézus is egyszerű viszonyok között élt? — És eszembe jutott-e valamikor, hogy kicsinységemben, jelentéktelenségemben, sőt talán éppen azért, sokat tehetnék a nép fölemelésére?

ELMÉLKEDÉS.

A kicsinyek és alázatosak teszik a nép zömét, az emberiség legnagyobb részét, mert a gazdagok és hatalmasok mindig kevesen voltak. Jézus, életének első pillanatától fogva előszeretettel viseltetik irántuk és meg is őrzi azt mindig. És megkívánja, hogy mi is úgy, mint Ő, türelmet, jóságot, odaadást és — miért ne? — szent tiszteletet tanúsítsunk irántuk.

A nép szeretete társadalmi erény, amelyet sokáig semmibe sem vettek, sokan félreismertek, sőt elítéltek. Ennek a tévedésnek nem annyira szívtelenség, mint inkább a felfogás korlátoltsága volt az oka. Hiszen akárhányszor látunk ma is olyanokat, akik nagylelkűek a szegények iránt, de azért a nép gyermekeitől távol tartják magukat. Ebből a felfogásból azonban teljesen ki kell bontakoznunk, mert az nem az Evangélium szelleme szerint való.

Első pont. — Mit találunk a népben. — A nép az a hatalmas tartalékmedence, melyből a társadalmat folytonosan megújító életenergia áramlik: az életküzdelem kemény visszahatásokat szül és a jólét egyre szűkebb körre szorul. — Erkölcsi tekintetben a nép fia mindig közvetlenebb, nem igen számol a szív nagylelkű indulataival; ösztönösebb, s ezért részvevő a szerencsétlenek, odaadó a gyengék iránt: a meggondolás ugyanis megakasztja a lendületet. — Durvább, s

épp ezért rendszerint őszintébb; egyszerűbb, tehát bízóbb. Kétségtelen, hogy indokolatlan előítéletei vannak, méltatlan erőszakoskodásra és kegyetlen durvaságra is képes. De ezeket a hibákat helyzetük hozza magával s ez a mentségük is: mert tudatlanok és szegények. Tudatlanságuk megfosztja őket az emelkedettebb gondolatok támogatásától; szegénységükben megkívánják a körülöttük bőségben lévő és nekik hiányzó javakat; magasabb erkölcsi kultúra hiányában engednek természetes indulataiknak.

Második pont. — Mit tett Jézus a népért és mit kell nekem tennem. — Ó Jézus, milyen megkapó és hatalmas a Te szereped a nép körében. Két rendkívüli és nagy szót adsz nekik: Isten vagyok és szeretlek benneteket! — Hogyne vonzaná őket magához ennyi nagyság és ennyi jóság! — Hogy őket, az egyszerű és őszönös embereket, a megvetetteket és elhagyatottakat egy Isten szereti, mégpedig olyan Isten, aki testvérükké lett és belehelyezkedett az ő körülményeikbe! — Ezeknek a kitagadottaknak Te, ó Jézus, a mennyországot, az örök boldogságot ígеред! Ez a kilátás egyszerre elcsitít, megnyugtat bennük mindent; ezzel a reménységgel kitartásra, áldozatokra, mindenre képesek; még vérük ontására is.

Elsőknek Jézus a tudatlan, durva pásztorokat hívta magához: így fog tenni mindig. A kicsinyeket és alázatosakat mindig előnyben részesíti. Közülük választja Egyházának fejedelmeit, az apostolokat is . . .

És én mégis bizonyos idegenkedéssel viseltetnék a nép gyermekei iránt; bizonyos megvetést éreznék kevésbé finom modoruk és tudatlanságuk miatt? Jézus viselkedése megmutatja, milyennek kell az az enyémnek lennie: úgy kell rájuk nézmem, mint akik alapjában véve egyenlők velem; segítségükre kell lennem szükségükben; nem szabad a jólét és fényűzés túlhajtásával irigységet keltenem bennük; mindennek felett pedig szeretnem kell őket, mert ez a lényeges.

Igen, szeretni, de nem csupán szavakkal, hanem

valóságban is; nemcsak az akarat parancsára, hanem szívem ösztönzésére. Lehetséges volna ez? Hogyne; sőt nem is nehéz, ha szeretjük Jézust: mert akkor meg akarjuk osztani azt a szeretetet, amelyet Ő érez irányukban s tudjuk, hogy Ő fogadja mindazt, amit nekik teszünk . . . Az igazi szeretetből önzetlen közvetlenség fakad, mely túlteszi magát a csalódásokon és elnézi a hálátlanságot; mindig gyöngéd és meleg marad s végül minden akadály ellenére is győz: a nép azé, aki szereti őt . . . Érzem, hogy felelősségem ebben a tekintetben igen nagy.

Harmadik pont. — Mit várhatunk a néptől. — Keresztény munkások, jámbor asszonyok, leányok (munkásnők, alkalmazottak stb.), akik talán olvassátok e sorokat, emeljétek fel fejetekeket! Azok a nem éppen hízelgő megállapítások, melyek elhangzanak a népről, nem reátok vonatkoznak. Olyankor az emberi tisztességtudást levett emberekről, félrevezető, bujtogató vezetők és rossz újságok megrontott áldozatairól, a gyűlölködőkről és gonosz szándékúakról s a szesz által fölizgatott és lealacsonyodott emberekről van szó. — Ezek mellett azonban — hála Istennek — milyen jó családapák, milyen becsületes emberek, bátor, hitvalló katolikusok, sőt mi több, csodálatraméltó keresztények vannak!

Asszonyok és fiatal leányok, benneteket természetes finomságtok távol tart minden durvától és alacsonytól s nagylelkűségtek az erkölcsi nagyság felé vonz, amint azt már sokszor bebizonyítottátok. A ti lelkes buzgóságtok már nem egy hitbuzgalmi és jótékonyágot gyakorló művet hozott létre és tart fenn . . . Pedig ti nem fölöslegeetekből adtok (vajjon adás-e valóban, a fölöslegből adás?), ti képesek vagytok a szükségeset is megvonni magatoktól. Vezetőiteknek akárhányszor mérsékletre kell inteni benneteket. Nálatok találjuk meg nemcsak a legérdemszerzőbb, de a legnagyobb nagylelkűséget. És nem látjuk-e magasabbrendű dolgok körében is hasonló buzgalmatokat?

Hányan akadnak közöttetek, akik megrövidítik és feláldozzák még a szükséges álmukat is, hogy a korai szentmisén résztvehessenek s hányan mennek el hazulról étlen-szomjan azért, hogy szentáldozáshoz járulhassanak!

A katolikus munkásnő szervezetekben gyakran bámulatos odaadással és önmagukról való teljes megfélekezéssel találkozunk. Vagy van-e csodálatraméltóbb erény annál, mely nem is tud magáról és azt mondja: . . . Ő, én olyan jelentéktelen senki vagyok és olyan kevés jót teszek!

Ti mindannyian, akik ilyenek vagytok, áldjátok Istent, erkölcsi nagyságtok forrását és emberi méltóságtok őrzőjét . . . Szeressétek az Egyházat, mely megbecsül és tanít benneteket s örködik fölöttetek . . . Ragaszkodjatok ahhoz a jámbor szervezethez, melynek tagjai vagytok. Ebben a körben megtaláljátok a tiszta barátságok vigasztalását is; hiszen a szeretetre olyan igen nagy szükségtek van. És láttok jó példát magatok előtt, mely a, sajnos, sokkal gyakoribb rossz példával szemben a tiszta erkölcs felé vonz benneteket.

Emeljétek gondolataitokat és érzelmeiteket az így rendelkezésekre álló eszközök útján, aminők: jól megválogatott olvasmányok, különösen jámbor olvasmányok, rövid, de komoly elmélkedések, amint azt állapotbeli kötelességtek megengedi, őszinte gyónások és buzgó áldozások, valamint az összejöveteleken és a lelkigyakorlatokon való hűséges részvétel.

Jézus azt mondta apostolainak: *Ti vagytok a föld sója*. Most nektek ismétli ezeket a szavakat: a só egészségünkre válik, a szent élettel való érintkezés jobbá tesz. Ti behatolhattok mindenhová . . . Veletek szemben nem bizalmatlankodnak: legyetek apostolok.

Elhatározások: — *Jobb sorsban élők számára.* Néhány gyakorlati elhatározást kell tenni az alacsonyabb sorsban élőkkel, szolgálattévőkkel, munkásokkal szemben. — A néppel foglalkozó szeretetművekben félre minden rátartó modorossággal: önzetlenség, ön-

magáról való megfélelkezés és odaadás az, ami kell. — A türelem velük szemben nem egyéb, mint igazságosság, hiszen kevesebbet tudnak mint mi; a nekik kijáró tisztelet megadása a legjobb mód erkölcsi érzékük emelésére; könnyen megtehetjük, mert hiszen bizonyos tekintetben minden ember tiszteletreméltó . . . Mindenekfölött azonban szeretni, szeretni: ebben minden benne van; de hogyan állok ezzel én?

Alacsonyabb sorsban élők számára. — Helyzetemet természetfölötti szempontból nézni, — megbecsülni, — szeretni, — fölemelni a viselkedés és az érzelmek nemessége által. — Gondolni arra a befolyásra, melyet másokra gyakorolhatok.

*

Imádkozunk mindannyian, hogy a nép végre közeledjék Jézushoz, aki fölemeli őt magához. Milyen szép volt a nép élete az Egyház első napjaiban és századaiban! — Milyen boldoggá tenné Jézust az ilyen tömeges visszatérés Hozzá! — Nem tudnék-e vajjon legalább néhány lelket meghódítani számára? Mennyire szeretne engem ezért!

29. ELMÉLKEDÉS.

A KISDED JÉZUS ELŐTT.

Esti előkészület. — A holnapi elmélkedés két pillantással foglalkozik: az egyiket Jézusra vetem s megtudom belőle, mit tett Ő értem; — a másikat magamra, s abból megértem, mit kell tennem nekem, Érte.

Igyekszem Jézus képét minél határozottabban és élénkebben magam elé képzelni; a legegyszerűbb érzelmek hatása alatt maradok; mélyen elmerülök és hosszasabban időzök bennük, hogy teljesen áthassanak s én nagyobb szeretettel, nagylelkűbb élet elhatározásával végezzem be elmélkedésemet.

Első pont. — **Mit jelent Ő számomra.** — Ő lelkem, nem akarsz odaszállni a kisded Jézushoz, mikor Ő miattad, érted jött e világra? A szeretetnek egy nagy lendületével repüljük át a bennünket elválasztó húsz évszázadot . . . Ő, életének első pillanatától fogva látott téged . . . Ő szeretett téged . . . mély tekintete befűrödött a jövőbe, abban a tiédet keresve . . . Ő lelkem, siessünk a jászolhoz . . . hogy ne legyen többé mult: . . . íme, együtt vagyunk . . .

Egy kevés kis szalmán fekszik . . . alszik, de a szíve virraszt és te töltöd be. — Vonásainak édessége oly nagy, hogy a béke ragyogásával tölti be az egész barlangot . . . Mindössze ennyit enged látni abból, ami benne rejtőzik . . . De a te hited ismeri azt is, amit elrejt . . . Isten van előtted: borulj térdre és imádd. — A Megváltód Ő: köszönd meg; — a te Áldozatod . . . sirasd meg; — a te Példád, tanulj tőle. — És mennyire szeret téged! Soha senki más nem fog ennyire szeretni . . . és most hagyd a szívedet beszélni . . .

Második pont. — **Amit tőlem vár.** — Ime, fölébred. Kinyitja szemét és reám tekint; ebben a tekintetben hitem meglátja lelkének összes érzelmeit . . . olvasom, érzem és boldog vagyok, zavar fog el . . . Igen, a végtelen szeretet hatolt be szívembe és ez elragad; de mintha valami idegen kifejezés, valami nyugtalan tartózkodás is vegyülne bele: mintha nem merne teljesen számítani reám! . . . Sajnos! egész multam nyitva áll előtte és milyen ez a mult, még a tegnap is? . . . És milyen érzelmekkel vagyok itt most? Elhatároztam-e végre, hogy Neki adom magamat, mégpedig komolyan, határozottan, lemondva mindenről, ami visszatart; elhatároztam-e, hogy igénybe veszem azokat az eszközöket, melyek fölhangolnak és őszintén hajlandóvá tesznek az Ő követésére az önmegettagadás és bűnbánat útján? — Ő Jézus, ehhez az erőfeszítéshez a Te mosolyodra van szükségem: a Te bizalmad lesz

az erőm, a Te megelégedésed az örömem. Semmi sem nehéz annak, aki érzi, hogy szeretik és aki szeret . . . Mondd meg ezt nekem egy olyan tekintettel, mely átjárja szívemet.

Ó lelkem, ne hagyd még abba a szemlélődést . . . az isteni Gyermekek pillantása tétován pihen meg azon, aki csak úgy futólag tekint Reá . . .

Elhatározás: — A mai nap a benső élet napja legyen — ha lehet, hosszabb látogatás az Oltáriszent-ségnél, — vagy legalább egy csendes óra otthon, egyedül Vele.

30. ELMÉLKEDÉS.

MÁRIA BENSŐSÉGES VISZONYA JÉZUSSAL.

Esti előkészület. — Az ilyen jellegű elmélkedéseknek nem csupán az a céljuk, hogy jobban megismerjük Mária érzelmeit, hanem arra irányulnak, hogy hasonló érzelmek vágyát keltsék fel bennünk. Kedves iskola ez számunkra, ahol gondolataink eddig nem ismert finomságokkal telítődnek s szívünkben gyöngéd, szinte családias érzelmek ébrednek.

Ne mondjuk: az ilyen érzelmek túlságosan emelkedettek számomra. Túlságosan emelkedettek? Talán igen, ha elérésükről van szó, de ahhoz nem, hogy feléjük törekedjünk. Mert minél magasabb valamely eszmény, annál jobban vonz; a szépségnek sajátossága, hogy elbájol s olyan törekvéseket és erőket kelt fel bennünk, melyeket közönségesebb megfontolások nem ébresztettek volna.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Miben állott ez a bensőséges viszony.** — Magam elé képzelem Máriát, amint a barlang mélyén, néhány összerakott kövön, majdnem a földön ül: a legnagyobb szegénység veszi körül . . . De azért ne sajnáljuk: hiszen Jézus ott van az ölében,

kebléhez símulva és teljesen az övé. Mária karjába öleli, ezzel is jelezve teljes birtoklását . . . s ahogy hosszú fátyolának egy része reáhull, szinte eltakarja Őt minden más elől . . .

Nála Jézus valóban szentélyben van: egy eleven, meleg, édes szentélyben.

A tökéletes nyugalom képe: nincs semmi kívánságuk, nincs semmi keresni valójuk másutt; a nyugalom, a lélek kielégülése szeretete tárgyában.

A bensőséges közelség képe: szívük együtt ver, léleketük ugyanarra a ritmusra emeli mellüket. Mintha még mindig ugyanazt az életet élnék együtt.

Mária néha gyöngéden magához szorítja az alvó kis testet, hogy jobban érezze közelségét s mintegy még jobban birtokába vegye: ez a csendes, szóttalan mozdulat voltaképpen folytonos beszéd . . . a szavak nem mondhatnának ennyit . . .

Második pont. — Milyen másképen van ez nálam! — Ó, ha én is így magamhoz szoríthatnám ezt a drága kis lényt; ha így közelemben érezhetném s ennyire a magaménak tudnám; ha így belemerülhetnék, ha szavak nélkül is megértethetném magam és együtt élhetnék vele! . . .

Ó, Jézusom, de nem történik-e mindez ugyanígy a szentáldozásban? . . . És ha nem vagy számomra ugyanez, fájdalom, annak én vagyok az oka . . . Ahhoz, hogy Rád találjunk, hogy ennyire érezzünk, sokkal bensőségesebb áhítat kell, én pedig túlságosan kint élek a világban, munkáimban, emberi gondjaim közepette . . . Megrövidítem a pillanatokat, melyeket teljesen Neked kellene szentelnem . . . Szórakozottan, közömbös szívvel jövök Hozzád . . .

Ha legalább közvetlenül a szentáldozás előtt, nagy összeszedettséggel, tudatossá tenném magamban láthatatlan jelenlétedet, ha figyelmem erőfeszítése útján érezni tudnálak, akkor nem kellene szégyenkez-nem, amiért karom ölelése olyan merev és a szívem olyan hideg . . .

Ó, bocsáss meg és könyörülj rajtam! . . . Te, aki mindent megtehetsz, alakíts át engem! Te, aki oly jó vagy, tedd, hogy szeresselek Téged! — Ó Mária, eszközölj ki nekem legalább egy keveset abból a bensőségből, mely téged Jézushoz fűzött. Őrizd meg, ha úgy akarod, magadnak, ennek a bensőségnek minden örömét, de legalább azokat az érzelmeket add meg nekem, melyek Jézusnál tetszésre találnak.

Elhatározás: — Nem elég kegyelmeket kérni, hanem önmagunkat is előbbre kell vinnünk; az imént élénk világosság vetődött lelkembe és őszinte vágyak mozdultak meg bennem; de ez a világosság kialszik, ha nem vigyázok rá és a vágyaim hiábavalók, ha tettekké nem válnak . . . Mit tegyek? Meg kell kezdenem, vagy ha már megkezdtém, újra folytatnom kell a lelki élet gyakorlatait; — megtagadni érzéseimet; — lecsillapítani emberi vágyaimat; — állandóan, nap-nap után keresni Istent. — Gyakori, esetleg napi szentáldozás, mégpedig kellő előkészülettel. — Mindezekfelett pedig parancsoló akarat a nagylelkű és gyöngéd szeretet elérésére.

31. ELMÉLKEDÉS.

MÁRIA KEDVESKEDÉSEI.

Esti előkészület. — Még mélyebben be akarok hatolni Mária és Jézus viszonyának bensőségébe. Ezekkel a tiszta, lángoló és édes érzelmekkel való érintkezés megindítja talán végül az én szegény szívemet is. Lehet, hogy zavarba is ejti, de mindenesetre szent vágyakat kelt benne. Kétségtelen, hogy az igazi, a nagy szeretet is nélkülözheti a gyöngédséget. De vajjon teljes-e, tökéletes-e akkor? Nem. Hiányzik a virága, a sugaras fénye. — Szó sincs róla, én nem felületes, állhatatlan, múló hangulat-szeretetet akarok, de ez nem is feltétele az érezhető szeretetnek; sőt ellenkezően, az érzés megkönnyíti az erőfeszítést,

természetesebbé teszi az áldozatot és mélyebbé a ragaszkodást.

Ó, Mária, mennyire irigyellek Jézus iránt való gyöngéd szeretetédért! Add, hogy holnapi elmélkedésemben én is megízlelhessek valamit gyönyörűségéből. Hogy kellőképen előkészüljek rá, bezárkózom nagy vágyódásomba és távol tartok magamtól minden idegen gondolatot.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Szemlélem együttlétük kedves jelenetét és igyekszem behatolni érzelmeik mélységébe. — Nézzük, amint Mária egyik karján a Gyermekek Jézust tartja, szabad kezével pedig haját simogatja: az édesanyáknak kedvenc szokása ez! . . . Sőt még tovább megy: fölemeli a kis fejecskét, hogy talán egy mosolyt lopjon le arcocskájáról . . . Hallgassuk közben azokat a gyöngéd, becéző, elragadtatott szavakat, melyeket az anyai szeretet csal ajkára . . . Nem, semmiesetre se képzeljük Máriát beledermelve a szeretartásos tisztelet merev formáiba; asszony ő és anya, s szüzessége a tiszta bájnak még valami egészen sajátos vonását viszi bele kedveskedéseibe.

Ennyi az, amit láthatok . . . De ki mondhatja el azt, ami ennek a drága szívnek titkos mélyén rejtőzködik! Maguk az érzések is dédelgetések; kifejezésük még magasztosabb, még változatosabb és még áthatóbb . . . Mária bámulata, csodálata eljátszogat ezzel a mindig vonzóbb, mindig istenibb vonásokat mutató szépséggel . . . szeretete teljesen körülfonja ezt a piciny lényt, elárasztja édes érzelmeivel, fölmelegíti buzgósa hevével és egészen elmerül benne, hogy az, mint tulajdonával, rendelkezék vele.

Mindennap újra meg újra eldalolta neki mindig új, véget nem érő szeretetdalát. Így gyönyörködtette számkivetésében, ezer húron zengő szent lantjával Azt, aki szándékos némaságában, mindenki más előtt érzéketlennek látszott még mindezeknek fölfogá-

sára . . . Igen, szándékos némaságában! De az anyát ez nem téveszthette meg; ő a külső tehetetlenség mögül is kiérezte a megértést.

Sőt áldotta ezt a tehetetlenséget, ezt a némaságot, mint ahogy mindig áldjuk azt, ami szent merészségre bátorít bennünket. Mert különben lett volna-e bátorsága tekintetével olyan mélyen belemerülni az isteni méltóságot tükröző szemekbe? És merte volna-e ajkával érinteni azt az ajkat, melyről az Ige fejedelmi szavai szállnak el? Ó, milyen jól tetted — mondta — hogy olyannak születted, mint a többi gyermekek: így legalább kimutathatom teljesen anya voltomat.

Ha magam elé képzelem ezt a szeretet-csókbán egybefonódó két arcot, úgy érzem, mintha a két lélek ugyanazon életben, ugyanazon örömben forrna egybe. Ó, Mária, ó, Jézus, a ti örömetek az én örömöm is; boldog vagyok, hogy benneteket ilyen boldognak és a szeretetben így egyesülve látlak.

Második pont. — **Ha merném!** — Szabad-e vajjon nekem, irigykedő szemlélőnek is szent kedveskedésekkel közelednem a kis Jézushoz? Nem vagyok rá méltó, az bizonyos, hiszen Ő oly nagy és oly tiszta! De akkor miért lett ilyen kicsiny, ilyen kedvesen tehetetlen? . . . Ha ennyire kiszolgáltatta magát nekem, nem azért tette-e, hogy felbátorítson? . . . Nem, itt nem méltóságról, hanem szeretetről van szó. A szeretet áthidalja a távolságokat, a szeretet jogokat ad. De különben is, lényegében nem isteni-e ez a természetfölötti szeretet, következképpen tehát nem méltó-e Istenhez? Engedd hát át nekem, ó Mária, ezeket a piciny lábakat és kezeket, hogy megcsókolhassam őket! Fedd fel egy pillanatra fehér mellét, hogy rá-szoríthassam ajkamat! — Ezeken a lábakon, kezeken és ezen a mellen valamikor majd sebet ütnek én-miattam, sőt talán én magam ütök rajtuk sebet! . . . Kedveskedéseimbe el kellene vegyülniök könnyeimnek is.

Ó, Jézus, meg van írva az Énekek Énekében:

„Hogy megcsókoljon szájának csókjával . . .” És én mégsem merem . . . itt állok . . . várok . . . De hiszen mindezek a régi dolgok újak maradnak mindig. (Lásd a 4. elmélkedést.) — Jézusom, te most is átéled mindezt és elhozod egészen ide hozzám; lélekben csakugyan érinthetem piciny lábaidat és kezecskéidet s csókjaim, jövőbe látásodban valósággá válnak; Te valóban érzed azokat . . . Tehát csakugyan megkaptad azokat a gyöngédségeket, amiket én ma adok neked! Örültél nekik és emlékezetedben nem vesztek el.

Térdreborulva a jászol előtt, fejezd ki az isteni Gyermekek szíved érzelmeit. — Helyezd magadat abba a lelkiállapotba, amit ott éreztél volna. — Mondd el mindazt, amit ott mondtál volna . . . ismételd el . . . maradj meg abban az érzésben, amely ott elfogott volna . . . És mielőtt befejeznéd elmélkedésedet, kérdezd meg magadat, előbbre jutott-e benned Jézus és hogy komolyan az Ő öröme akarsz-e lenni ezután.

32. ELMÉLKEDÉS.

AZ ISTENI GYERMEK AZ ÉN KAROMBAN.

Esti előkészület. — Hogy ez az elmélkedés igazán eredményes legyen, ahhoz a valóság benyomását kell magamban fölkeltenem: úgy kell látnom magamat, igen, magamat, amint karomban tartom Jézust, amint gyöngéden szívemhez szorítom, de alig merek reánézni, reámosolygni és beszélni hozzá.

Addig erősítem magamban ezt a képet, míg teljesen hatása alá kerülök. Talán kissé sok idő múlik el ezzel, de nem baj: ha áttörtük a gátat, a víz zuhogva ömlik át rajta.

Ennek az elmélkedésnek a célja, hogy nagy szeretet-lendületet adjon s ezzel új erőt öntsön életembe.

Első pont. — Miért nem merem. — Míg így imára kulcsolt kézzel, elragadtatással, zavarodottan és reszketve térdelek, Mária egyszerre csak Jézushoz hajlik, fölemeli és felém nyújtja: „Nem akarod a karodba venni?” — kérdezi.

Meglepetésemben és bizonytalanságomban hirtelen megértem szent Péter zavarát egy csoda benyomása alatt: „*Távozz tőlem, aki csak egy szegény bűnös vagyok.*” — Lehetséges volna? ez a tisztaság, ez a makulátlan fehérség érintkezésbe lépne velem, egy ilyen alacsony és gonosz hajlandóságú teremtetéssel! . . . Miért is nem vagyok angyal, vagy legalább egy szent Szaniszló, vagy szent Teréz? — Ez a végtelen finomság csakugyan hajlandó kiszolgáltatni magát az én bárdolatlanságomnak! — Ha legalább a szeretetem elég nagy volna, ha úgy szeretném, mint Magdolna, vagy szent Ágoston! — Vagy ha legalább azt mondaná a lelkiismeretem, hogy igaz, odaadó barátja vagyok; de sajnos, minden nagylelkűséget nélkülöző, középszerű lélek vagyok, emelkedett szempontok nélkül, belemerülve ennek a világnak a legjelentéktelenebb dolgaiba, bosszúságaiba, aggodalmaiba és élvezeteibe!

Isteni Gyermekek, bocsáss meg, de nem merek hozzád nyúlni . . . A Szíved nem találna nyugalmat az én szívemen, amelyet annyi olyan indulat dobogtatott meg, ami nem Téged illetett! . . . Maradj inkább édesanyád karjában, abban a gyöngéd, puha karban, mely nem okoz fájdalmat Neked: az én karomon, az én kezemen, sőt még becézgetéseimen is megéreznéd azt a durva keménységet, amilyenné az élet harcai teszik azokat, akik nem szentek . . .

Második pont. — Miért merem. — Mária. — Szegény gyermek, te még nem ismered Azt, aki most felkínálja magát neked? Nagy, tiszta és szép, az igaz, de mindenekfelett csupa szeretet. Olyan szeretet, mely fölülmúlja önmagát; maga a legtökéletesebb

irgalom, mely teljes lendületével a nyomorúság felé siet! . . . Minél szegényebbnek, gyöngébbnek és bűnösebbnek érzed magad, annál inkább magadra vonod szármagad. A te nyomorúságod jogokat ad neked; hiszen Ő maga mondja: *Nem az igazakért, hanem a bűnösökért jöttem* . . . Nem várja, hogy nagy szeretettel találjon benned, Ő maga hozza azt neked . . . Aki Őt teljes szívvel fogadja, az tiszta, finom és szerető lesz . . . Ahhoz, hogy szerethessük Őt, nem vár szentséget tőlünk, megelégszik azzal, ha vágyódunk reá . . .

És íme, egyszerre csak karomban találom és szívemhez szorítom a legtisztább és legdrágább Lényt . . . És én ott állok szóltanul, még gondolataimról sem tudnék számot adni . . . Pedig az érzések egész áradata önti el szívemet . . . S ha nem talállok szavakat kifejezésükre, az azért van, mert a szavak megtörnének a pillanat varázsát és eloszlatnák mennyei illatát . . .

Érzelmek és elhatározások. — Adjuk át magunkat szabadon a bennünk feltölülő érzelmek melegének. — Hangoljuk ez érintkezés által gyöngédségre a lelkünket. — Ébredjen bennünk igazi nagylelkűség. — Tegyük elhatározásokat, jó feltételeket . . . határozzuk meg pontosan, milyeneket . . . — Ajánljuk fel őket mind a Gyermek Jézusnak és kérjük áldását rájuk.

33. ELMÉLKEDÉS.

MÁRIA TÁPLÁLJA JÉZUST.

Esti előkészület. — Ez a tárgy kiválóan alkalmas arra, hogy nagy gyöngédség ébredjen bennem Szűz Mária iránt, aki olyan nagy szeretettel táplálja a mi drága Jézusunkat, de ugyanakkor Jézus iránt is, aki abban a dicsőségben részesít egy egyszerű teremtményt, hogy az elősegítheti testi növekedését.

Ámde növelni Jézus misztikus testét, növelni Őt

a lelkekben, nem szintén anyai és egyúttal nagy és végtelenül édes szerep? Gondoltam-e már valaha arra, hogy ilymódon én is megadhatnám Jézusnak azt a titokzatos táplálékot, melyről Jákob kútjánál beszél? — Kérjünk kegyelmet, hogy megérthessük és élvezhessük ezeket a bensőséges dolgokat.

Ó, Mária, eszközöld ki azt nekem holnapra!

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Mária növeli Jézust.** — Milyen magasztossá emelkedik itt ez a közönséges cselekedet! Ebben fejeződik ki legvilágosabban ennek a két lénynek a fizikai egyesülése: Mária élete, tejével átömlik Jézusba és ott vérré válik . . . Jézus vágyik reá és Mária kimondhatatlan boldogsággal adja neki: mindent odaadni, önmagát adni, ez minden nagy szeretnek az álma.

Miután növekedésének alapját így belőle meríti, Jézus még inkább hozzá tartozik: semmije sincs, amit nem Istentől és anyjától kapott volna; mint Isten Igéje, hasonló Istenhez, mert imádasraméltó lényegét bírja magában; — mint Mária Fia, hasonló Máriához, mert fizikai létének föltételeit, sőt átöröklés útján még erkölcsi hajlamait is tőle nyeri: lesz benne valami az ő vonásaiból, vérmérsékletéből és egyéb tulajdonságaiból . . . Boldog anya, aki viszontláthatja önmagát Fiában, az Isten Fiában!

Ó, Jézus, ha összeszedted és magadban egyesítettetd volna az összes többi anyák tökéletességeit, nem találtál volna annyi tökéletességet, mint amennyit Mária közölt Veled vérével és tejével. Milyen közeli rokonság e két kiválasztott lény között, milyen belső szükségesség számukra a lelki közeledésre és milyen boldogság nekik, hogy ugyanazon indulatok és érzelmek hatása alatt állanak!

Csodálattal állok meg ez egyedülálló kiváltság előtt, mely annyira Máriáé, hogy eszembe sem jut irigyelni: de mégis van benne valami, ami

mintha engem is érintene és amiben még én is részesülhetek. Elérkezik a nap, melyen Jézus azt fogja mondani: *az én anyám és testvéreim azok, akik igazán tanítványaim.* — Ó lelkem, próbáld megérteni ezeket a szavakat: az anya szerepe a fizikai élet továbbadása . . . A tanítvány-apostolok szerepe az isteni élet átvitele a lelkekbe . . . Ha megtéritek egy bűnöst, általam születik meg benne Jézus; ha felrázok egy lelket lanyhaságából, növelem benne Jézust; ha fokozom önmagamban a természetfölötti jóságot, nagyobb kiterjedést adok Jézus életének.

Második pont. — **Lehet-e részem ebben a szép kiváltságban?** — Életre hívni, növelni Jézust, milyen nagy dicsőség! Pedig ezt én is elérhetem . . . És ez a nemes törekvés úgy magamban, mint másokban a nagyobb tökéletességre irányuló buzgóság alapja lehet . . .

Találjuk boldogságunkat azokban az örömekben, melyeket ez a szellemi anyaság hoz magával . . . Szeressük a fáradalmat és áldozatokat, melyekbe az majdnem mindig kerül, de amelyek annak legszebb jutalmául is szolgálnak: milyen gyönyörű program! Ezt választom magamnak is.

A bátorság természetes sajátossága az anyai szívnek; de meg kell lennie az apostoli lélekben is . . . Ezentúl tehát merek Istenről beszélni. — Keresni fogom az eszközöket, melyekkel megszerettethetem Öt. — Ha csak egyetlen lélekben, egyetlen lendületet is adtam Jézus növekedésének, az sokkal magasabbra emel, mint ahogy azt a tudomány és a tehetség tehetné. — De nem szabad elfelednem azt sem, hogy anyainak lenni szelidséget, találékonyságot és állhatatosságot jelent . . . Megvannak-e az én buzgóságomban ezek a tulajdonságok?

Ó, Mária, úgy szeretném, hozzád hasonlóan növelni Jézust!

Elhatározás. — Keresek egy lelket, mellyel ma valami jót tehetnék. — Röpigimban ma ennek az

igazán természetfölötti buzgóságnak a kegyelmét fogom kérni.

34. ELMÉLKEDÉS.

EGYESÜLVE SZENT JÓZSEFFEL.

Esti előkészület. — Nem tudok ellenállni a vágy-nak, hogy rá ne szegezzem pillantásomat szent Józsefre, aki ott térdel az imént született Jézus előtt. Megsejtem, vagyis inkább leolvasom nemes arcáról tiszta, odaadó és gyöngéd érzelmeit, melyek éppúgy, mint Máriáéi, arra a gyöngédségre tanítanak, amely hiányzik belőlem; igyekszem átvenni ezeket az érzel-meket, vagy legalább is az utánuk való vágyat. Any-nyira túlhaladják képességeimet, hogy éppen csak fölületesen tudom megismerni őket. De bár szomo-rúan kell bevallanom, hogy képtelen vagyok kifeje-zésükre, sőt még teljes átértésükre is, legalább meg-lesz az a vigasztalásom, hogy emlékeztetlek rájuk, ó, Jézusom és följánlom őket Neked.

ELMÉLKEDÉS.

Jóságos szent József, te jól tudod, mennyire égünk a vágytól, hogy másokkal is megszerettesük azt, akit nagyon szeretünk; szeretnők, ha mindenki osztaná iránta való csodálatunkat és elragadtatásunkat . . . Nézd, itt vagyok előtted, kitéárom lelkemet és kérlek, töltsd meg azt azzal a világossággal, mely a tiedet betöltötte; ébreszd fel benne azokat az édes és mély érzelmeket, amelyek téged áthatottak az isteni Gyer-mek előtt. Lásd, itt vagyok melletted, egyesülök veled, s legalább egy rövid pillanatra „te” akarok lenni . . . Ó, ha Jézus találna bennem valamit te-belőled!

Első pont. — Különösen szent József bánkó-dását kell magamévá tennem. — Ott térdelsz a já-

szol előtt; könnyben úszó szemmel nézed a Gyerme-
ket és így szólsz magadban: Ez a piciny Lény itt maga
az Ige, a végtelen, az örökkévaló, a hatalmas Isten.
A határtalan mindenség az Ő birodalma. Az ég ragyogó
palotája a lakása és az angyalok milliói imádják Őt . . .
És én nem tudtam más szállást találni számára, mint
ezt a hozzá méltatlan istállót; . . . pedig mindent meg-
tettem, amit tehettem . . .

A lélek, szent József nyomán. — És én, a taber-
nákulum előtt ugyanezt érzem, vagyis megütközést a
nagy ellentétek fölött: a köztünk lakozó Vendég nagy-
sága és az a nyomorúságos szekrény, mely magába
zárja! De vajjon elmondhatom-e én is, hogy mindent
megtettem, amit tehettem? . . . Ha ez a tabernákulum
közönséges, ha semmi dísz, talán még virág sincsen
rajta, nem hibás-e abban az én hanyagságom, vagy
talán fősვნységem is? . . . — Viselkedésem ebben
a tekintetben mintha csak azt mondaná Jézusnak:
elég jó neked így is! — Pedig lám, az én lakásom
sokkal szebb és én nem tűrnék meg benne olyan egy-
szerű bútort, mint aminők az Ő otthonának a
darabjai.

Ó, szent József, ezzel a szemrehányással neked
nem kellett illetned magadat, mert te legalább meg-
osztottad Vele szegénységét, nélkülözéseit és kényel-
metlenségeit . . . Sőt még tovább mentél: Neki mégis
volt egy kis jászola és puha szalmája, amin pihent . . .
de te a csupasz földön feküdtél . . . Nem bírtad volna
elviselni, hogy külön helyed legyen, mint az Övé!

Második pont. — **Magamévá kellene tennem a
vagyait is.** — Imájában szent József kedves naiv-
sággal tette még hozzá: miért is nem helyezhetlek el,
ó édes Jézus a szívemben, ott — úgy érzem — jó
helyed volna! Annyi melegség, gyöngédség és illat
tölti be azt, és ez mind a Tied; annyi ismeretlen érzés
szállt belé a magas égből . . . és teljesen egyedül,
békében pihenhetnél ott, nem foglal helyet benne
senki más. Kedvedre uralkodhatnál ott és minden

tekintetben rendelkezhetnél vele! Tehetnél benne jót, rosszat, kívánságod szerint. De mit mondok: rosszat? A végtelen Bölcsesség, a végtelen Jóság ezt a szót nem ismeri; és mégis, nem találok mást, mely ennyire ki tudná fejezni azt az emésztő vágyat, hogy mindent odaadhassak, mindent elszenvedhessek azért, hogy jól érezd magad.

A lélek. — Jézusom, én nem ismételhetem el ezeket a lángoló szavakat, mert hazudnék! . . . Az én szívem nem egészen a Tied. . . Egyébként is rideg és hideg lenne, olyan rom-féle, vagy egy másik nyitott istálló, melyet mindenfelől átjár a szél . . . Már az is valami, hogy most e miatt szenvedni tudok; szeretném . . . nem, nemcsak szeretném, akarom, hogy minden átalakuljon, minden ujjáépüljön bennem, hogy kellemessé váljék számodra . . . Ó, súgd meg, mi az, ami leginkább visszatetszik Neked bennem; mit szeretnél mielőbb látni bennem. Mit tehetnék ezért . . . még ma? — Milyen boldog lennék, ha egy napon én is elmondhatnám, amit szent József mondott Neked!

És én egy olyan kiváltsággal bírok, amivel te, ó nagy szent, nem bírtál; én szívembe fogadhatom testét és véréit. Valóságos testét és ugyanazt a vért, mely ereiben folyt. Azt a szent testet, melyet te csak szemlélhettél és karodba vehettél, én befogadhatom valóm legbelsejébe. . . Ahhoz, hogy méltó lehessen erre az adományra, szeretetben, odaadásban és önmagam teljes átadásában valamiképen még felül is kellene monnom téged. . .

Elhatározás. — Mit vonhatnék meg magamtól kényelem és élvezet tekintetében?

Nem tehetnék hozzá még valamit áhítat-gyakorlataimhoz?

GYAKORLATI KIVITEL.

Esti előkészület. — A holnapi elmélkedés célja, számot adni magamnak arról, hogyan állok a szenvedéssel, nélkülözéssel és mindennemű nehézséggel szemben. Az előbbieken tárgyalt példákon át vizsgálom magamat.

Bizonyos, hogy ez a vizsgálat megszegyenüléssel végződik, de ennél nem szabad megállanom. Mert nem elég, hogy ezek a példák kellő megvilágítást vessenek reám, hanem magukkal is kell ragadniok. Megfontolom tehát őszintén, minden túlzás nélkül, mit kell változtatnom felfogásomon és eddigi életemen. Meglátom, igazi tanítványa vagyok-e Jézusnak, vagy sem.

ELMÉLKEDÉS.

Addig akarok lelkem mélyére nézni és életem átalakításával foglalkozni, míg ezeknek a megható jeleneteknek a hatása alatt állok, melyek tanítást és példát adnak s ugyanakkor munkára serkentenek; addig, míg magam előtt látom ezeket a csodálatra méltó személyeket, akik életükkel beszélnek hozzám . . . Nem elég ellágyulnom és csodálkoznom, sőt az sem elég, hogy vágyódás ébredjen bennem követésükre s hogy határozatlan jófeltételeket tegyek; következetesnek, becsületesnek, határozottnak kell lennem. Lássuk, melyek a legmegszokottabb panaszaim.

Első pont. — **A függéssel szemben.** — Panaszodom, hogy nincs meg a függetlenségem; rendelkeznek velem a nélkül, hogy előbb megkérdeznének; kínos kötelességeket rónak reám; és mindezt természetesnek találják; mindig azt kell tennem, ami másoknak tetszik s alkalmazkodnom kell sokszor még szeszélyekhez is . . . Hogy állok ezzel szemben? Szeretem-e? Ugyan, hogy szeretném! — De legalább békével viselem-e? . . .

Magam előtt látom a szent családot, kiragadva városából, otthonából, a legkényesebb körülmények között . . . egy császár rendeletére. — Milyen béke, milyen derű, milyen megnyugvás ömlik el rajtuk! — Vajjon miért? . . . Azért, mert ők egyedül csak Isten akaratát nézik és áldják a kényszerűséget, mely alkalmat nyújtott nekik arra, hogy Isten kedvében járjanak és átengedjék magukat Neki.

De az én panaszaim talán mégis más jellegűek: kényes helyzetem az, ami elkésérít; folytonosan újabb munkával terhel, unalmas számításokra kényszerít, sőt akárhányszor kemény gondokat okoz. — Hová jutok, mi lesz belőlünk? Mennyi mindentől meg kell fosztanom magamat és enyéimet. Szeretnék egy barátságosabb szobát, még néhány szükséges bútordarabot, egy kis kényelmet, mindenesetre magamnak is, de még inkább azoknak, akiket szeretek . . . Hányan dúskálnak körülöttem még fölösleges javakban is. . .

És a betlehemi istálló tető, padló, ágy és bútor nélkül? . . . Fényűzés, kényelem! Ugyan hol van? . . . S Jézus, Mária és József szeretik ezt a szegénységet; igen, szeretik és örömeiket lelik benne . . . Sokkal emelkedettebb dolgokkal foglalkozik a lelkük, sem hogy ilyen csekélységek gondot okoznának nekik. . . A végtelen javak szemléletébe merülve, mit is törődnének azokkal az üres javakkal, amelyeket nélkülöznek! . . . Mindenekfölött egy nagy dologra gondolnak: nyomorúságos lakóhelyüket Isten tölti be és látóhatáruk távolából a végtelen boldogság körvonalai bontakoznak ki . . .

Vajjon nem tudnám-e, legalább messziről követni őket? Ha jogomban is áll némi kényelmet és jóllétet szerezni magamnak, nem kötelességem-e szelíd megnyugvással fogadni azokat a kellemetlenségeket és nélkülözéseket, melyeket Isten a körülmények útján reám küld? . . . Elfogadni azokat szerettem szármára is, már nehezebb. . . De ha elég hitem volna ahhoz, hogy velük is megértessem, amit magam belátok, azzal százszor több jót tennék velük; hiszen

nem kell-e nekik is küzdeniök az örökkévalóságért; nem kell-e hősies erényekre szert tenniök és egy Istent meghódítaniök?

Második pont. — A megaláztatásokkal szemben.
— Ritka eset, hogy a függésnek és kényelmetlenségnek ehhez az állapotához ne járulna még a megaláztatás is . . . Engedelmeskedni, szegénységben élni, még csak meggy valahogy. De nem felháborító-e e miatt mellőztetésben részesülni és olyanoknak a megvetését érezni, akik kevesebbet érnek, mint mi? Az összes javaknak nem a legnagyobbika és legnélkülönözhetetlenebbike-e az egyéni méltóság? Feláldozhatom a pénzemet, a jólétemet . . . de a becsületemet soha!

De ki beszél itt a becsületnek, az igazi becsületnek a feláldozásáról? Nem éppen az érzelmek emelkedettségében és életünk megjavításában áll-e a becsület? Azzal, hogy megadják-e nekem a tisztelet jeleit, vagy sem, nem leszek sem jobban, sem kevésbé becsületes . . . A szent családra gondolok, amelynek befogadására nem nyílt meg egyetlen ház kapuja sem . . . Látom, amint a világ Urának egy elhagyatott istállóban kell meghúzódnia! . . . Vajjon nekem is ilyen félreismerésben, ilyen megvetésben van részem? És ha úgy volna, lehetetlen volna-e szeretnem azt Jézus kedvéért, mikor Ő szerette azt az én kedvemért? . . . Felhasználatlanul hagynám a példájában felkínálkozó kegyelmeket?

De legalább ne legyek elkeseredett, irigy és panaszkodó lélek! . . . És miért ne próbálnék meg föl-emelkedni a szenvedés és megaláztatás szeretetének isteni öröméig? . . . Ez a szeretet egyenes arányban áll Jézus iránt való szeretetünkkel . . . Vágyódjunk reá, kérjük . . . — Vannak kegyelmek, melyeket Isten nem mindig ad meg; ez azonban azok közül való, amelyeket végül sohasem utasít el.

Elhatározás. — A gyakorlatban két szabályt kell követnem: egyrészt az okosság azt kívánja, hogy bizonyos helyes határon belül örködjek függetlenség-

gem, érdekeim és becsületem fölött. Rajtam áll, hogy ehhez megtaláljam a megfelelő eszközöket és legyen bátorságom felhasználni azokat. — Másrészt, ha igyekezetem ellenére is kárt szenvednék függetlenségben, érdekeimben és becsületemben, a lemondás hozzásegít, hogy nyugodtan és bizalommal fogadjam el ezt a megpróbáltatást, mely ilyen körülmények között csak Istentől jöhet.

Lemondani szereteteink javára, néha bizony a legnagyobb megpróbáltatások egyike: Mária és József belenyugodtak Jézus szegénységébe, elhagyatottságába. — Az odaadás, az önfeláldozás azokért, akiket szeretünk, könnyű a nagy lelkeknek, de szenvedni látni őket és mégis nyugodtnak maradni csak Isten segítségével lehet. — Belehelyezkedni ebbe a lehetőségbe... kérni hozzá Isten kegyelmét...

Jegyzet. — Ez az elmélkedés egyike azoknak, amelyeket nem árt másnap újra elővenni.

36. ELMÉLKEDÉS.

A BÖLCSEK MEGHIVATÁSA.

Jegyzet. — A bölcsek Betlehembe érkezésének pontos idejét illetőleg eltérők a vélemények; éppúgy a helyre nézve is, ahol imádták Jézust. Vajjon még az istállóban történt-e ez, vagy valami más, kevésbé szegényes helyen, melyet a környék népe bocsátott rendelkezésükre?... nem vitatjuk. A jámbor hit szereti a barlangban látni őket...

A hagyomány mindig háromnak tünteti fel a számukat. Az *Eufkrat* mellől jöttek, tehát arról a vidékről, ahol megőrizték Balaam jóslatát a csodálatos csillag feltűnéséről. Ez a jövődőlés, *Dánielnek* még kifejezettebb jóslatával együtt nagyon elterjedt a keleti népek körében s bizonyos határozatlan várákozással töltötte be őket, és gyakran lehetett beszéd tárgya azokon az átvirrasztott éjszakákon is, melyeken ezek a fejedelmek, akik tudósok is voltak, a csillagokat vizsgálgatták.

Ennek a vidéknek sajátosan tiszta légköre különösen alkalmas volt erre a vizsgáladásra.

Esti előkészület. — Ennek az eseménynek a körülményei több elmélkedésre adnak anyagot. — A csillag, amely hív és tájékoztat — amely elkísér és vezet — s néha úgy látszik, mintha eltűnnék — uralodik az utazás minden részletében.

A mi életünkben Isten akarata tölti be ezt a szerepet. A bölcsek példája megismerteti velünk kötelességünket és annak jobb, tökéletesebb teljesítésére biztat; mert Isten akarata végül éppúgy, mint a csillag, Jézushoz vezet.

A holnapi elmélkedésben azt akarom megtanulni, hogyan kell Jézushoz mennünk. — Jézus az én célom is, miként a bölcseké volt . . . Miért nem találtam Rá eddig? Miért van még mindig olyan messze tőlem? . . . Ki adja meg nekem azt az erős hitet, mely közelebb visz Hozzá és amely karomba adja Őt!

ELMÉLKEDÉS.

A hely elképzelése. — **Mit látok az égen.** — Éjtszaka van. A világűr mérhetetlen mezőin hirtelen egy csillag tűnik föl. — Nem azokból a csillagokból való, melyek az általános vonzás törvényeinek hatása alatt végzik mozgásukat: ez egy új csillag, melyet közvetlenül Isten irányít.

Mit látok a földön. — Még éjtszaka van, Chaldea derengő éjtszakája. Néhány embert látok, a titokzatos tudományok beavatottjait, amint dobogó szívvel, magasba emelt szemmel az eget nézik.

Első pont. — **A meghívás.** — Végre megjelent az oly régóta várt csillag. Hosszas virrasztásaik végre elnyerik jutalmukat, az ígért Megváltó megszületett . . .

De vajjon hol, a világnak melyik részén? Ezt semmi sem árulja el. Tekintetük nyugtalanra válik, összekulcsolt kezük könyörgő mozdulatot tesz; és íme az új csillag megindul a tündöklő csillagok tömegé-

ben... A bölcsek egymásra néznek: megértik a jelt, boldogok! Kételkedés és halogatás nélkül elhagyják birodalmukat és otthoni jólétüket s azonnal utrakelnek...

Nem látod-e én lelkem, a csodálatos példát, amit ezzel adnak? A csillag Isten hívása, kifejezett akaratata — a bölcsek viselkedése a kegyelemhez való hűség. — De nemcsak azt a hűséget látom, mely hirtelen elutazásukban nyilatkozik meg, hanem látok egy még sokkal nehezebb és ritkább hűséget is, mely előkészítette őket: gyakran és hosszasan figyelték az eget; mert a várt, a próféták által megjövendölt jelnek az égen kell megjelennie.

A mi életünk tájékoztatója is az égen van megírva: ott kell keresnünk. De ahhoz, hogy az égen olvashassunk, a földet előbb az éj fátyolának kell beburkolnia. Az éjtszaka az összeszedettség, mely megfelelő árnyékot vet túlságosan emberi érdekeinkre és gondjainkra s lehetővé tesz, hogy felfedezzük az Isten akaratát jelző csillagot.

Akarjuk erősen Isten akaratát, érdemeljük ki annak felismerését és tartsuk magunkat a megismerésre alkalmas hangulatban. Ezt tették a bölcsek is; és példájukban ezt a tanítást hagyták reánk sorsdöntő elhatározásainkhoz.

Második pont. — A meghívás tárgya. — Ezúttal nem egy bizonyos gyakorlati elhatározással akarok foglalkozni, hanem azzal az eljárással, mely leginkább hasonlít a bölcsekéhez, hogy miképpen kereszük Jézust. A keresztények nagy többsége számára Jézus egy elvont, távoli, határozatlan, idegen lény! Olvasták életének legfontosabb pontjait, megtartják törvényeit, talán még ügyét is védelve, de valaképpen nem ismerik; nem érzik magukat közelében, a tekintete alatt; nincs tudomásuk arról a titkos működésről, melyet mindegyikünkben kifejt; nem elég érzékenyek az Őt érintő dolgokkal szemben és az a

gondolat, hogy valamikor megláthatják az égben, nem ébreszt bennük semmi határozott örömet.

Ahhoz, hogy egy lélek tudomást szerezzen mind-ezekről a titkos valóságokról; ahhoz, hogy szeme felnyíljon és a szíve megdobbanjon, az kell, hogy úgy jusson Jézushoz, mint a napkeleti bölcsek; és kell, hogy közelében érezze magát, hogy érinthesse és karjába vehesse, vagyis, hogy bensőséges viszonyba lépjen Vele. Sajnos! az ilyen lelkek nagyon ritkák! — Az összes chaldeaiak közül csak a három bölcs vette észre a csillagot, azt a csillagot, amely Jézushoz vezet.

Ó, Jézusom, vajjon nem ama választottak között vagyok-e én is, akik eljuthatnak imádott Személyedhez? Nem tűnt-e föl az én látóhatáromon is egy csillag, egy vonzás, mely Hozzád hívott? És Te nem a fölfogásunkat túlhaladó magasságbeli Isten képeben jelentél meg előttem, hanem mint egy hozzánk hasonló lény, akinek szíve ismeri a mi érzékenységünket, indulatainkat, sőt könnyeinket is; mint egy barát, akire ráarászthatjuk minden lelkesülésünket és gyöngédségünket... Ott találtalak a tabernákulumban, még kisebb alakban, mint a jászolban, még bensőségebb és nem kevésbbé megható közelségben; és megértettem, hogy az egyesülés szent asztalodnál, következménye, jelképe és bizonyossága egy másik, még sokkal mélyebb egyesülésnek, az isteni életben való egyesülésnek... Tehát mindent megértettem: azt is, ami Te vagy számomra, valamint azt is, aminek nekem kell lennem számodra; és kimondtam a szót, mely meghatározza életemet: szeretlek, Tied vagyok, a Te tetszésed lesz törvényem és örömem... Azóta nem éreztem magamat többé egyedül sehol; bárhová mentem, mindenüvé magammal vittelek; néha megremegették szívemet ezek az érzelmek és meghatott szavakban jutottak kifejezésre, máskor viszont, sajnos! újra meg újra elismételtem ugyanazokat a szavakat, de már nem ugyanazzal a meghatottsággal, már nem éreztem kiejtésükkor semmit!... Vajjon megpróbál-

tatás volt ez?... Vagy hűtlenség?... Ha Hozzád akarunk jutni ó, Jézusom, nem elég fölfedezni a csillagot, követni is kell; a követéshez pedig meg kell szabadulnunk, úgy mint a bölcseknek, minden olyan kötelektől, mely visszatart... Nem engedtem-e túlságosan sokat a természetnek? Nem szenvedtem-e túlságosan nehézségeimben? Nem engedtem-e át magamat túlságosan földi gondjaimnak?

Elhatározás. — Kelj föl én lelkem, most mindjárt: hagyd el birodalmadat és önmagadat; szabadítsd ki magadat a lanyhaság megszokottságából, mely elnyom téged; indulj el az úton, amely Jézushoz vezet, az Ő otthonába, az Ő szeme elé és az Ő szívéhez, mely vár reád, hogy barátságába fogadjon. Ez az áldott út, a mindennapi elmélkedések hosszú sorozatán, lelkiismeretvizsgálatokon, imákon, erőfeszítéseken és áldozatokon vezet keresztül... Bátorság, lelkem! csak menj mindig előre, minden nehézségen keresztül, a magasba irányított szemmel: mert fönt a magasban ragyog a csillag, mely hív téged.

Igen Jézusom, megyek; én is azok között akarok lenni, akik megtalálják Téged!

37. ELMÉLKEDÉS.

A BÖLCSEK ÚTJA.

Esti előkészület. — Holnap igyekszem belátni, mennyire fontos, hogy ne csak kövessük Isten akaratát, hanem gyakran foglalkozzunk vele s világosságából lelki derűt és erőt merítsünk. Én még nagyon távol vagyok ettől. Innen erednek haszontalan nyugtalanságaim, ingadozásaim, sőt talán bukásaim is. Ha a csillag fényében járunk, utunk könnyűvé és édessé válik.

Kutatni fogom továbbá, hogy mit kell tennem a megpróbáltatás idején, mikor a csillag eltűnik szemem elől: megőrizni bizalmamat, keresni és felhasználni

a rendelkezésemre álló eszközöket. — Ha pedig mind-
ezt megtettem, abban a meggyőződésben kell élnem,
hogy elhatározásom egyezik Isten akaratával.

Isten akarata, légy az én vezérlő csillagom.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Út az ismeretlenbe. — Ime, útban
vannak az ismeretlen felé. Nem hasonlóképpen ismer-
etlenbe megyünk-e mi is idelent, földi életünkben?
. . . Megérkezem-e? . . . Eredményes lesz-e az útam?
. . . Mire valók ezek a kérdések és főként, mire való a
miattuk való aggodalom? Oda megyek, ahová Isten
hív. Láttam csillagát; ez a csillag az Ő kifejezett aka-
rata, ha nem is csodálatos módon kifejezett, mint a
bölcseknél, de mégis bizonyossággá vált bennem az
ima, a megfontolás, a tanács és a nyomában járó meg-
nyugvás útján.

A bölcsek előtt ismeretlen volt az az egész ha-
talmas földterület, melyen át kellett haladniok: sik-
ságok, hegyek, folyók, erdők, sivatagok; útjuk, azt
tartják, két esztendeig tartott, de ők sohasem panaszo-
kodtak a hosszúsága miatt; nem kérdezték, vajjon
megérkeznek-e? — Az évszakok változásai nem za-
varták meg őket; az akadályok nem riasztották vissza
őket; a veszedelmek nem rabolták el nyugalmaikat. —
Milyen béke, milyen biztonságérzés ráhagyatkozni
Isten akaratára! Vajjon nem Isten, nem a Minden-
ható-e mindennek az elrendezője? — Ő maga vezet
és vigyáz reám.

Úgyan hogy vélekednék a bölcsekről, ha azt lát-
nám, hogy megfélemedeznek a csillagról s teljesen le-
foglalja őket az út sok nehézsége, a veszedelmektől
való félelem és a végeláthatatlan út unalma? . . . De
mit gondoljak akkor magamról? Mire jó ez a sok
szomorúság, ezek az aggódoó várakozások, ezek a sür-
gető vágyak és ez az állandó nyugtalanság bennem? . . .
Ott a hiba, hogy szemem nem szegeződik állandóan
az isteni akarat csillagára; túlságosan sokat törődöm

az emberi esetlegességekkel. — Istenem, éleszd újra és tartsd ébren bennem azt a bizalmat, mely elindulásakor töltötte el lelkemet, s amely annyi lelkesülést, erőt és örömet adott! Hiszen semmi sem változott, hacsak én nem; ha pedig én változtam, annak oka, hogy nem a magasba, Feléd néztem, hanem beletemetkeztem magukba a dolgokba. Már nem mondom, hogy a Te vezetésed mellett járok; ha gondolok is néha rá, azt nagyon bizonytalanul teszem. Ó, Isten akaratának csillaga, ne rejtőzz el előlem; világítsd meg fényeddel mindig útamat; a Te derűs világosságodban mindig nyugodt, éber és boldog leszek.

Második pont. — A csillagtalán út. — A bölcssek, miután óriási területeken haladtak át, egyszerre egy ismeretlen országban találják magukat. De ők mitsem törődnek ezzel. Hiszen ott jár előttük a csillag és vezeti őket. De íme, egyszerre csak hiába keresik. Eltűnt. Helye üres az égen. . . Merre menjenek? Mit csináljanak? Idegenek és olyan messze vannak a hazájuktól! Kihez forduljanak, kire bízzák magukat? Nem kell-e félniük mindentől és mindenkitől? . . . Isten elhagyta volna őket? . . . Nem, dehogya. Csak azt a megpróbáltatást bocsátja rájuk, hogy saját eszközre bízza őket. És ők mit tesznek? Miután az isteni vezetés eltűnt előlük, emberi eszközökhöz folyamodnak: kérdezősködnék a környékbeliektől. Azok elvezetik őket a királyhoz. A király összehívja tudósait és ilymódon, természetes eszközök segítségével kiderül, hogy a gyermek, akinek csillagát látták, Betlehemben született; Betlehem pedig két órányira van onnan.

De hogyan magyarázzuk meg a csillag eltűnését? Miért nem vezette őket tovább, egészen céljukig? Az ő erős hitük fel sem teszi ezeket a kérdéseket. Hogy Isten egyszer egy csillag fénye által, máskor emberek útmutatásával vezeti őket, az nekik teljesen mindegy. Ó az Úr és ők vakon bíznak Benne: tökéletes nyugalommal kelnek ismét útra.

Ám, alig tesznek néhány lépést, a csillag ismét

ott ragyog az égen; az ő szép, drága csillaguk. Így jutalmazza meg Isten okos, cselekvő és bízó eljárásukat!

Harmadik pont. — Alkalmazás. — Gyakran vagyunk mi is hasonló helyzetben: miután isteni hívásra belefogtunk bizonyos munkába és nekiindultunk valami meghatározott útnak; miután jóideig világosságban jártunk, a világosság egyszerre csak eltűnik: minden elsötétül, a jövő, a jelen; elveszítjük lelki vezetőnket, vagy egy más irányító egyént; egy igen fontos forrásunk elapad; valami hiba, vagy baleset következtében elveszítjük bátorságunkat . . . olyan egyedül, olyan elhagyatottaknak érezzük magunkat. Olyan jó volt biztos vezetés alatt állani és kitaposott úton járni! . . . És lám, most ismét keresni, tapogatózni kell és magunknak kell határoznunk. A huzamosabb engedelmesség ideje alatt talán elveszítettük kezdeményező erőnket és bátorságunkat . . . Szegény lélek, nyugodj meg; csak azért történt így, hogy képességeid kifejlődhessenek; Isten azért tesz próbára, hogy a gyakorlás útján megerősödj . . . Imádkozzál, gondolkozzál, szükség esetén kérd ki valakinek a tanácsát is, azután azonban haladj tovább nyugodtan, bizalommal. . . Igyekezeted nemsokára bizonyosan jutalmat nyer, vagy a kedvező körülmények visszatérése által, vagy rejtett erőid felébredése útján, vagy az égből jövő belső világossággal.

Elhatározás. — Életem útján ezentúl én is, úgy mint a bölcsek, mindig akaratodra irányítom szememet. Ha tétovázó, zavart, elernyedtt vagyok, úgy bizonyosan másfelé tévedt a tekintetem, talán a nekem tett ellenvetésekre, a haladás lassúságára, a részleges sikertelenségekre és az ellentétes lehetőségekre. Ilyenkor aztán ott állok leengedett karokkal, összecsupló térdekkel: mert hiányzik az emelő erőm, a bizalom. Ó, lelkem, szem elől tévesztetted a csillagodat. Nem elég tudnunk, hogy ott ragyog a fejünk felett, gyak-

ran fel is kell néznünk reá. Egyszer egy reánk bízott feladat képében jelenik meg előttünk, máskor egy törvényes rendelet formájában, vagy egy az imában nyert békés sugallatban. Elő kell készülnöm a megpróbáltatásokra, még a legkeservesebbre, Isten látszólagos eltűnésére is. Mit kell tenni ilyenkor? Megmaradni és kitartani a megkezdett úton és mindenek ellenére is megőrizni a bizalmat: ez az erkölcsi egyensúly titka. Azután pedig keresni, ha kell tapogatódzva keresni a tovább haladás útját... Isten, az idő és erőfeszítéseink biztosítják a sikert.

38. ELMÉLKEDÉS.

A BÖLCSEK A TITOK ELŐTT.

Esti előkészület. — Azt kérdezem magamtól, vajjon mit érezhettek ezek a keleti királyok egy szegény kisdéd előtt; és buzgó, örömtől sugárzó imádásuk láttára felismerem bennük a hit szellemét. — Miben áll ez? Erről fogok holnap elmélkedni. És ebben megtalálom majd annak a magyarázatát, miért szegül ma annyi lélek ellene a vallási igazságnak. — A megfontoltakat azután magamra alkalmazva kikutatom, miért olyan gyöngé és félénk még bennem is a keresztény világnézet.

Istenem, mutasd meg nekem a bölcsek példája által, hogyan lehet Téged megtalálni és felismerni azokban a szerény megnyilatkozásokban, melyek mögé rejtetted itt a földön jelenlétedet és működésedet.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **A természetfölötti érzék.** — A csillag hirtelen ismét megáll. A bölcsek egy pusztán térségen találják magukat, ahol nem látnak semmi mást, csak egy sziklamélyedésben meghúzódó, elhagyatott istállót. Ugyan mit gondolhattak ezek az elő-

kelő személyiségek erre a látványra? Keleti emberek, akiknek szemében a méltóság elengedhetetlen kelléke a fény, a pompa. Megvetnek mindent, ami gyöngé és irtóznak a nyomortól. Hogyan! Ez volna a már annyi századokon keresztül megjövendölt és várt Messiás palotája, — azé a nagy királyé, aki uralkodni fog az egész világon!...

Nem; ők nem így gondolkoznak. Utazásuk hosszú éjtszakái alatt, a csillagnak reájuk sugárzó fénye mellett, lassú munka folyt bennük, mely kialakította lelkükben a keresztény szellemet. A kegyelem egy új eszménynek a képét vetítette tanulékony lelkükbe; egy eszményét, mely lemondásból, szegénységből és békéből alakul ki és amelyben a szeretet olyan közel hozza egymáshoz az embereket, hogy a gazdagok el látják szegény testvéreiket és a hatalmasok pártfogolják a gyöngéket; Isten országa ez a földön, s egyúttal vonzó, kedves képe annak a mennyei hazának, mely messziről, a látóhatáron túlról int feléjük, e földi számkivetésben vándorlók végcéljaként.

Igy nyilatkozott meg szemük előtt ennek az isteni tervnek a bölcsesége, mely egyedül képes biztosítani az emberek boldogságát; így alakult ki bennük az alázatosságra való hajlandóság, mely egyedül képes annak megvalósítására...

Ó, milyen messze vannak már tőlük és milyen nyomorúságosnak látszanak most előttük régi előítéleteik! — A boldogság, amit céljukhoz érve éreznek, túlhaladja legmerészebb álmaikat is; és keresztény alázatosságuk nagysága messze túlszárnyalja már az egyszerűen emberi erényt. Milyen szent áhítattal lépnek be a nyomorúságos lakóhelyre! És milyen mély megilletődéssel borulnak térdre egy gyöngé gyermek előtt!... Látom, amint keleti szokás szerint egészen a földig hajolnak s szinte belefeledkeznek ebbe a tiszteletteljes tartásba, mintha úgy akarnának maradni mindig. A csodálat, az öröm és a szeretet elragadtatása ejti őket hatalmába, hűségük fönséges jutalmául. Ezért a pillanatért tették meg a hosszú utat és ez a pilla-

nat százszorososan kárpótolja őket fáradságukért: a kegyelem megláttatja velük ebben a piciny lényben Istent, az igaz Istent, az egyetlen, végtelen és mindenható Istent; és ők saját szemükkel, könnyektől fátyolos szemükkel valóban láthatják Őt... És mellettük Mária és József átszellemültségükben, két Kerubra emlékeztetnek, akik kiterjesztik szárnyaikat e nem földi jelenet fölé...

Második pont. — Hogyan szereshető meg a természetfölötti érzék. — Milyen erősítő és tanulságos lecke ez számunkra. Erősítő a hitünkre és tanulságos a viselkedésünkre.

Isten dolgainak a megértéséhez át kell alakulnia emberi felfogásunknak. Természeténél fogva az ember csak érzékeivel lát és tekintete nem ér túl a földön. A dolgokat külsejük után ítéli meg és kutatásait érdekeinek szolgálatába állítja. Ha valami kis tudomány birtokába jutott, könnyen lebecsüli a hitet; ha jómódban él, önzően bezárkózik abba; ha pedig tudatlan és szegény, irigység és gyűlölet tölti be.

Ime, bukott természetünk következményei; ime, mivel magyarázhatók a folytonos lázadások az ellen a vallás ellen, mely alázatosságot és lemondást hirdet. Pedig a rossznak ezek az egyedüli ellenszerei.

Mert valóban, a gőg, az érzékiség, a gazdagság túlhajtott szeretete voltak minden korban a rend nagy felforgatói úgy a családokban, mint a társadalomban. Hogyan küszöbölhetjük ki ezeket? Hogyan helyettesítsük ezt a fajba beidegződött felfogást egy egészen ellentétes felfogással, melynek alapja az alázatosság és lemondás? Erre a bölcsek példája tanít meg bennünket.

1. Ők a nemes vágyakozás emberei, akik mély összeszedettséggel lelkükbe merülnek és tekintetüket az ég felé fordítják. — Milyen ritka ez a lelki beállítottság a mi végsőig fokozott külső tevékenységgel és többé-kevésbé tudatos gőggel átitatott korunkban!

Az emberek nem érzik Isten segítségének a szükséges-ségét; nem imádkoznak.

2. A bölcsek a csillag megjelenése óta állandóan úton vannak; mindvégig folytatják kutatásukat, állandóan figyelemmel kísérve a csillagot és sem az út hosszúsága, sem a folyton megújuló nehézségek nem szegik kedvüket. — Milyen ritka a kegyelemhez való ilyen hűség is! Az erőfeszítés kifáraszt, a nehézségek elkedvetlenítenek és nem tudunk kitartani!

3. A szegénységbe és gyöngeségbe rejtőzött Isten titka elé érve, a bölcsek leborulnak és őszinte hittel imádják azt. Hitük támaszra talál a csillag megjelenésében; régi előítéleteik megszűntek; és hitüknek megfelelően, amint Isten példájával állanak szemben, azonnal átveszik az alázatosság és lemondás keresztény életfelfogását. — És ismét elmondhatjuk, milyen ritkák azok, akik meggyőző bizonyítékok hatása alatt meghajlanak az ésszel föl nem fogható igazságok előtt és az isteni példa nyomán magukévá teszik a keresztény életfelfogást, mely egyedül képes átalakítani a lelkeket és a világot.

Harmadik pont. — Alkalmazás. — Korunk hitetlenjei nem vesznek maguknak időt a megfontolásra; komoly figyelem, rend és állhatatosság nélkül kutatnak és azt hiszik, saját erejükből is végére tudnak járni a dolognak; de nem tudnak. Ezért látjuk őket ide-oda tévelyegni és előítéleteik között teljesen utat veszíteni a nélkül, hogy valaha is eljutnának Ahhoz, aki a bölcsek előtt egy gyermek kicsinységébe rejtőzött, ma pedig a tabernákulum homályában rejtőzik el szemünk előtt. — A hit adomány; a hitet ki kell érdemelni és meg kell hódítani. Ez a törvény adja meg a hitetlenség magyarázatát.

És én? Vajjon hogyan állok a hit szellemét illetően? Engem már nem hoz zavarba a jászol szegénysége, sem pedig a gyermek gyöngesége; hiszen ezeket az édes titkokat már kora gyermekségem óta mennyei fény megvilágításában látom; de ugyanígy nézek-e

más szegénységet és gyöngeséget is? Nem zavarodik-e meg a lelkem az Egyház megaláztatásainak és a hívők átlagos közepszerűségének a láttára? Nem botránkozik-e meg az ízlésem bizonyos jámbor szokásokon, melyek pedig hatásukban mégis megszentelők? S lelki szárazságaimban nem fordulok-e szemrehányó szóval a tabernákulum felé: miért vagy ilyen néma?... Ó, miért nincs meg bennem is a bölcsek hite és boldogsága! Ők a látszattal nem törődve, az igazság mélyére hatoltak.

Elhatározás. — A hit szelleme egy olyan érzék, mellyel az ész nem bír és amelyet a tudomány nem adhat meg. — Ez az adomány természetfölötti és isteni. Csak Isten öntheti belénk. De ahhoz, hogy ezt megtegye, megkívánja a szabadakarattal bíró embertől vágyódásának, erőfeszítésének és könnyörgéseinek a közreműködését. — És kialakulása nem egy nap munkája; hosszas gyakorlást igényel; mindennapi elmélkedést, gyakori pillantást Isten felé stb. . . Én lelkem, törekedj ennek az isteni lelkületnek az elérésére, mely mintegy szent ösztönnel felfedezi az igazat, idegen külső mögé rejtve is. Ennek a segítségével, ó Jézusom, mindenütt megláthatlak: az égen, a tabernákulumban, felebarátomban, a saját lelkemben és mint a napkeleti bölcsek, mindenütt imádhatlak Téged.

39. ELMÉLKEDÉS.

A BÖLCSEK AJÁNDÉKAI.

Esti előkészület. — Bármennyire jól ismert is előtted ez a tárgy, a bölcsek által felajánlott ajándékok jelentésében mégis hasznos figyelmeztetéseket találhatsz. Egyrészt abban, hogy a királynak, Istennek és az áldozatnak szólnak, másrészt, hogy a keresztény élet három nagy tényét, a szeretetet, az imát és az önmegtagadást jelképezik. Fontolóra veszem, mikép-

pen gyakorolhatom ezeket és igyekszem új életet önteni beléjük azáltal, hogy odaviszem őket én is a Gyermek Jézus lábai elé.

Ó, Jézus, ha szememmel láthatnálak, mint piciny gyermeket, pólyába takarva és felfoghatnám édes mosolyodat, milyen készséges örömmel adnék oda Neked mindent, magamat is, mint ahogy Te is odaadsz értem mindent!

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Az adományok tanúságtétele. — Hosszas imádásuk után a bölcsek fölemelik fejüket, de térdelve maradnak. Ezt a tartást legmegelőbbnek érzik: egyrészt mély tiszteletüknek ad kifejezést, másrészt gyöngédségüknek is, mert így közelebb vannak az alacsony jászolban fekvő Gyermekhez. Szolgáik átadják most nekik a magukkal hozott cédrusfa szekrénykébe zárt ajándékokat. Belső sugallatra, melyet elutazásukkor talán nem is vettek mélyebben fontolóra, aranyat, mirhát és tömjént választottak. Az arannyal Jézus királyságát ismerik el; az arany valóban a királynak kijáró adó; — a tömjénnel istenséget vallják: tömjént csak Istennek szoktak felajánlani; a mirhával emberségét jelzik és halálát jelentik be: ott találjuk azt majd a szent sírnál is.

Ezek a kinyilatkoztató adományok nagy örömet szereznek nekem is, ó isteni Gyermek, és hitem büszkén látja azokat lábaidnál: elrejtett nagyságodnak ezek az első kinyilvánítói; és állandó tanúságtételei maradnak, mert az eretnkségek szakadatlanul támadják azt. És pedig nemcsak Istenségedet vonják kétségbe, hanem még szent tested valóságát is. Milyen jó az Egyháznak, az apostoloknak és egyházatyáknak, valamint napjaink tudósainak tanításait így előre kifejezve látni ezekben a szent jelképekben! S mialatt e titokzatos adományokon elmélkedem, látom, ahogy egymásután kibontakoznak belőlük, mint magból a virág, az összes katekizmusi igazságok, valamint mind-

azok a jámbor következtetések, melyeket a szentek vontak le belőlük. Így kapcsolódik egybe a múlt a jelennel; így bizonyul be az isteni mű egysége. Dicsőség nektek szent király-bölcsek, akik ekképen előhírnökökké és prófétákká váltatok.

Második pont. — Az adományok értelme. — Ami ezeket az adományokat még kedvesebbé teszi előttem, az a bennük rejlő értelem: az arany a keresztény szeretet, a legnagyobb értékű érzelem, mert ez istenít át bennünket és ez teszi legjelentéktelenebb cselekedetünket is örök értékűvé. Az arany tulajdonsága, hogy nem változik, hogy rozsda nem fogja. Így van-e ez Isten iránti szeretetemmél is? Nem szenved-e az kárt az emberi érzelmekkel való érintkezés közben? Nem vonja-e be a rozsda, abban a tétlenségben, melyben hosszú időken át hagyom? Nem homályosodik-e el a fénye szándékos hibáktól és tökéletlenségektől?

Jézusom, vajjon milyen szemmel tekintesz az én adományaimra, hiszen olyan kevésbé méltók Hozzád! Könyörgök, ne utasítsd azért vissza őket. Az arany a föld mélyéből való, tehát salakot hoz magával, melytől azonban meg lehet tisztítani. És nem nyeri-e vissza tisztítás után az elhomályosodott arany is a fényét? Ó, isteni Gyermekek, tedd szeretetemet olyan tisztává, mint amilyen a bölcsek aranya volt!

A tömjén az imát jelenti. De hogyan? Hiszen olyan jelentéktelen, közönséges a külseje; még illata sincs. Igaz, de szórd csak izzó szénre, azonnal feloldódik, kiterjed és fölemelkedik. Fehér füstje fölkiigyozik a legmagasabb csúcsok felé és az egész templomot betölti kellemes illata. — Ó, én lelkem, ha érzelmeid szárazak és szintén minden szépség nélkül valók, dobd bele őket az ima égő buzgóságába. Meglátsd, mint oldódnak fel abban, mint terjednek szét és mint emelkednek az ég felé, miközben lelkedet szent gyönyörűséggel töltik el.

Nem szabad elhanyagolnom a másik, kisebb ér-

tékü, de nem kevésbé fontos ajándékot: a szerény mirhát sem. Önmegtagadás nélkül nincs az erényben kitartás, tevékenység és szépség. Ha igényeim nem mennek túl a becsületes keresztény élet követelményein, akkor megelégszem azzal az önmegtagadással, mely megőriz a büntől; türelemmel elviselem az élet nehézségeit és alávetem magamat böjt és önmegtartóztatás tekintetében az Egyház rendelkezéseinek... De nem túlságosan közepes adományok-e ezek, a mindentől megfosztott Gyermeke Jézusnak? Oda mer-ném-e tenni ezeket a csekélységeket a jászol nagy szegénysége elé, az elé a nélkülözés elé, melyet irántam való szeretetből választott és a mirha elé, mely egykor majd körül veszi vérző testét?... Jézusom, én olyan önmegtagadásokat akarok felajánlani Neked, melyek szeretetemről tanúskodnak és fokozzák azt: önként vállalt szenvedéseket, melyeket azért veszünk magunkra, hogy együtt szenvedjünk Veled; engesztelő elégtételeket, melyek megvigasztalják Szívedet és megmentik lelkünket.

Ha egyébként jámbor életem minden buzgóság és érezhető szeretet nélkül vonszolódik tovább, nem az-e ennek az oka, hogy hiányzik belőle a testet fenyítő önmegtagadás? A versenylovat sarkantyúzni kell; a mi nehézkes természetünknek is szüksége van a serkentő fájdalomra. A szentek kivétel nélkül mindannyian nagy önsanyargatók voltak és tanácsaik megerősítik példájukat: „Külső önsanyargatás nélkül — írja Pauli szent Vince — a belső önmegtagadás lélek test nélkül.” — Szalézi szent Ferenc pedig úgy ajánlja a test megfenyítését, mint ami „étvágyat ad a jámbor élethez.”

Elhatározás. — Milyen gyakorlatot vehetnék elő? Mire való a késlekedés? Miért halasztanám mindig későbbre? Jézus már régóta várja, hogy egy kis mirhát ajánljak föl Neki... Ha megígérnék bizonyos elégtételeket, azt hiszem reám mosolyogna a jászolból. — Ó, milyen édes viszonzás volna ez!

A KEGYELEM VISSZAUTASÍTÁSA.

Esti előkészület. — Ha megfigyelem Jeruzsálem lakóinak viselkedését, akik közül egyetlenegy se kísérté el a bölcseket, láthatom, hogy a közömbösségnek és ridegségnek milyen fokára képes lesüllyeszteni az embert a kegyelem visszautasítása. Keresni fogom ennek okait, majd magamba nézek és megkérdem, nem hasonló okokra vezethető-e vissza az én lelki szárazságom, hidegségem és nemtörődömségem. Ha így volna, őszinte bánkódással és alázatossággal magamba szállok, majd pedig új bátorságot merítek a szilárd alapokon nyugvó bizalomból. — Ha Isten eddig megóvott volna ettől a szerencsétlenségtől, megőrzöm emlékemben annak a félelemnek gyöngéremegését, mely ezeknek a szomorú példáknak a láttára átfutott rajtam.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **A zsidók különös közömbössége.** — Míg a napkeleti bölcsek örömtől mámorosan szemlélnek és imádják az isteni Gyermekeket, Jeruzsálem lakói teljesen visszaestek előbbi közömbösségükbe. Ha okozott is néhány pillanatnyi izgalmat köztük, hogy a törvénytudók állítása szerint a Messiásnak Betlehemben kell, sőt már meg is kellett születnie, utána mindjárt egykedvűen mondogatták: Majd meglátjuk, mikor ezek az idegen bölcsek visszatérnek onnan! És röstelve a fáradságot, vagy talán Heródesztől való félelemből is, útjokra engedték őket egyedül. . . . Milyen mások voltak, mint atyáik, akik olyan sóvárgó könyörgéssel tárták ki karjukat az eljövendő Messiás felé! Úgy megszokták történelmük folyamán a csodákat, hogy egy újabb csoda már nem is lepi meg őket. Belemerevedve rosszul magyarázott törvényeik gépies gyakorlatába, lassankint elvesztették a léleknek azt az ifjú frisséget, mely bátran előre törtet. . .

Lehetséges volna! a Messiás ott van közelükben, alig két órányira, egy jól ismert helyen és mégsem csatlakozik Izraelnek egyetlen fia sem az idegenekhez!... Ime, ilyen mélyre süllyeszthet a kegyelemmel való visszaélés... Lelkiismeretük meg sem szólal; nyugodtan végzi mindegyikük rendes napi munkáját, szórakozik, vagy pihen; és a nagy ujság csakhamar elvész az éjtszaka csendjében.

Második pont. — Mit gondoljak magamról? — Ez a tárgy komoly gondolkozásra készítet engem is. Immár évek hosszú sora óta végzem a jámbor élet gyakorlatait: elmélkedem, szentmisét hallgatok, áldozok . . .

Igen jól tudom mindazt, amit Jézus tett értem: fölvette természetünket, hogy testvérünk lehessen. Tudom és hiszem azt is, hogy kegyetlenül nagy áron fizette meg minden tartozásunkat.

Sőt mi több, azt, amit megtett mindnyájunkért, hajlandó lett volna megtenni egyedül értem is. Milyen nagy szeretet! Önmagának milyen megtagadása!

Hogy ne kelljen elhagynia engem, egy szűk oltárszekrényt választott magának lakóhelyül! Táplálásonkra testét és véréát adja.

És mindeme szeretete betetőzéséül az égben vár reám, hogy megossza velem a saját boldogságát. Mind ezt tudom, meg is vallom és még sincs bennem semmi lendület, semmi nagylelkűség, semmi buzgóság; mindenben saját tetszésemet keresem, irtózom minden erőfeszítéstől s teljesen magamnak élek, nem pedig Érte; nem Érte, aki annyira szeretett és még ma is, annyira szeret engem, de aki egyszer mégis csak belefáradhat folytonos hálátlanságomba. Mert végre is, mit kap tőlem? Mit talál nálam? Ha üt az ima órája, jelezve, hogy Ő vár reám, hogyan szoktam Hozzá menni? örömpeső szívvel-e, vagy késedelmes lassúsággal és kelletlenséggel?

Tudom, hogy az oltárszekrényben lakik s mégis

el tudok menni a templom mellett a nélkül, hogy gondolnék Rá.

Tudom, hogy szent asztalánál nekem akarja adni magát s mégis, a legkisebb nehézség is képes visszatartani onnan; vagy ha hűséges vendége is vagyok, de nem vagyok-e gyakran néma vendég? Ő tárt karokkal közeledik felém, s hozzám érve, egyedül találja magát angyalainak kíséretében, mert az én gondolataim messze kalandoznak Tőle.

A helyett, hogy napközben előkészülnék a másnapi áldozásra, beletemetkezem napi gondjaimba, a velük járó szenvedésekbe, sőt gyakran, sajnos, üres ábrándozásaimba . . .

Körülöttem talán vannak lelkek, akik sokkal távolabbról jöttek, sokkal kevesebb kegyelmet kaptak, s mégis sokkal nagyobb lelkesüléssel sietnek Hozzád és sokkal forróbb szeretettel melegítik át Szívedet . . .

Megállok; nem merek tovább töprengeni mélységes nyomorúságomon; és aggodalom fog el: vajjon ez a megszokott közöny nem a kegyelemmel való visszaélés következménye-e, éppúgy, mint a zsidóknál?

És mégis, Jézusom, ha szívem mélyére nézek, érzem, hogy szeretlek, hogy vágyódom utánad s hogy szeretnék örömet szerezni Neked! Te, aki mindent tudsz, jól tudod azt is, hogy ennek a mi szegény természetünknek annyi küzdelmet kell vívnia a jelenvaló dolgok reánk zúduló áradata ellen és az érezhető benyomások gyöngítő hatása ellen! Szórakozottságaimban és hidegségemben ne láss igazi közömbösséget. Hiszen jól tudod, hogy mindennek ellenére is állandóan azon az úton haladok, amely Hozzád vezet; hogy semmiért a világon le nem térnék arról; és alapjában véve mégis csak Téged szeretlek legjobban . . . Könyörgök Hozzád, édes Jézusom és drága gyermekségedre kérlek, hogy miután megteheted és meg is akarod tenni, töltsd meg a szívemet gyöngéd szeretettel, mely fölmelegít engem és megvigasztal Téged.

Elhatározás. — Nagyon kell félnem a kegyelem visszautasításától, de mindenekelőtt azoktól az okok-

tól kell őrizkednem, melyek azt előidézik: hajlandóság a bocsánatos bűnre, hanyagság az ájtatossági gyakorlatokban, akár úgy, hogy elmulasztom, vagy úgy, hogy gondatlanul végzem azokat; a hit szellemének hiánya életemben, a foglalkozásokkal való túlterheltség, a világnak és szórakozásainak túlságos szeretete . . . Ezeknek a pontoknak melyikére nézve akarom ma különösen megfigyelni magamat?

41. ELMÉLKEDÉS.

AZ ÜLDÖZÉS. — A MENEKÜLÉS.

Esti előkészület. — Heródes így szólt a bölcsekhez: Menjetek és tudakozódjatok szorgalmasan a gyermek felől; és ha megtaláljátok, izenjétek meg nekem, hogy én is elmenjek és imádjam őt. — Micsoda gúny! . . . Gondolkozom majd e képmutatás rútságára fölött és látni fogom, milyen alázatossággal, de egyúttal milyen könnyedséggel menekül ki az áldozat a kezei közül. Majd egy pillantást vetek az Egyház történetére, melynek üldözőinél ugyanezt a kísérletet látom, de akiket ugyanez a sors ér.

Miért nem bízta Isten Jézust a napkeleti bölcsekre? Ők milyen érzelmekkel fogadták volna? — És milyeneknek kell lenniök az enyémekeknek, mert hiszen Jézus reám bízta magát, valóságosan a szentáldozásban, erkölcsileg Egyházában és annak tagjaiban.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **A kijátszott üldözők.** — Micsoda elvakultság! Heródes látja Isten közbelépését a csillag csodája által; a próféták jövendöléseiből bebizonyítottak tartja a Messiás megérkezését és íme, mégis el akarja vitatni tőle trónját, mintha nem tudhatná előre, hogy legyőzetik. — De vaksága akkor válik

valóságos eltévelyedéssé, mikor azt hiszi, hogy törbe csalhatja Azt, aki mindent lát. *Ha megtaláltátok a Gyermeket, izenjétek meg nekem, hogy én is elmenjek és imádjam őt.* Magában pedig azt mondja: jelenlétem feltűnést keltene a környezetében és elmenekülhetne előlem; hívő imádoinak, a bölcseknek azonban gyanútlanul megmutatják majd. — Megtévelyedéséből csakhamar bűn lesz: az ártatlan kicsinyek lemészároltatása.

Ilyenek voltak mindig és ilyenek ma is az Egyház üldözői. A formák a körülmények szerint változnak, de az alap mindig ugyanaz marad: vetélkedés és gyűlölet; a módszer is ugyanaz: erőszak és kétszínűség. — De ugyanolyanok az eredmények is. Jézus kisiklik ellenségeinek kezéből Egyházában is, mégpedig ugyanazon az úton . . . Köszönöm Istenem, hogy így megvilágítottad előttem titkos eljárásodat s ezzel megerősítetted hitemet és fölelevenítetted bizalmamat: Te mindent látsz, hagyod a dolgokat a maguk útján, de terveidhez használsz fel mindent, még a rosszat is!

2. Hogy megmentesd Jézust Heródes féltékeny bosszújától, nem léptél közbe feltűnően; hiszen ezzel elrontottad volna a szándékos elrejtőzés tervét, melyet világosan jeleztél akkor, amikor a jászolt választottad . . . Meneküléssel mented meg Őt, mint ahogy a legyőzötteket szokás menteni; és ebben ismét az Egyház sorsának titokzatos jelzését találom: megalkulásakor a katakombák várnak rá, napjainkban pedig a számkivetés.

Ó alázatosság, te Jézusnak elválaszthatatlan társa voltál; és te vagy Egyházad szentségének őrzője. Légy az én menedékem is gyöngeségemben, ha veszélyek környékeznak.

Második pont. — **Miért nem követte Jézus a bölcseket.** — Miért nem követte Jézus, az Egyiptomba futás helyett inkább a bölcseket, akik boldogok lettek volna, ha magukkal vihetik Őt hazájukba? Azon az általános terven kívül, melynek egyik jellegzetes vonása az alázatosság, a történések ilyenén lefolyása-

nak egy másik fontos oka az volt, hogy ennek a lehetőségnek fölhasználásával a megtestesülés a megfelelő idő előtt nyilvánosságra került volna: a bölcsek bemutatták volna a Gyermekeket népüknek, hogy azok is imádják Őt s tisztelete onnan átkerült volna a szomszédos vidékekre is; Jézus azonban életéből harminc esztendőre arra akart szentelni, hogy példájával formálja a mi életünket, hogy megadja a szükséges bátorítást és megszerezze az alázatosoknak a megérdemelt tiszteletet . . . Ugyan melyikünk nem nyugodna bele az élet szükségszerű nehézségeibe, mikor Ő maga is el akarta szenvedni azokat? Sőt hány nagylelkű lélek akad, aki az Ő példájára még szeretni is képes azokat? . . . Erre a vigasztaló gondolatra még visszatérünk.

Mikor arra a nagy örömeire gondolok, mely a bölcseket eltöltötte volna, ha ezt a drága kincset magukkal vihetik, azt mondom magamban: lám, nekem pedig megadatik ez a boldogság, mikor a szentáldozástól jövök! . . . De vajjon megvannak-e bennem az ő érzelmeik? . . . Mikor pedig arra az aggodalomra gondolok, mely eltölthette őket, mikor veszélyben kellett hagyniuk Őt, azt kérdezem magamtól, vajjon elég érzékeny vagyok-e azokkal a veszedelmekkel szemben, melyek Jézust az Egyházban és tagjaiban fenyegetik? Ó, ha a hit szelleme erősebb volna bennem! . . . Ha nagyobb szeretetem volna!

Harmadik pont. — Miért választotta Jézus a menekülésre Egyiptomot. — Ó, Jézusom! Nem tudok betelni irántam való hallatlan szereteted csodálatával; miattam mondasz le a bölcsek kedves társaságáról, kíséretük biztonságáról és arról a tiszteletadásról, melyben részesítettek volna . . . Lemondva ezekről az előnyökről, inkább a barátságtalan Egyiptomot választod. Mikor elhagyod az eget, hogy az én lelkembe jöjj, nem annyit jelent-e ez is, mint bezárkózni egy új pusztaságba, ahol minden hiányzik; úgy szólván számkivetésbe menni valahová, ahol idegen vagy? . . . Hideg áldozások, lanyha élet . . . milyen

méltatlan fogadtatás számodra, ó Jézusom . . . És mégis van bátorságod hívó szóval azt mondani nekem: jöjj hozzám! . . .

Ilyenkor talán a bálványimádó Egyiptomra, erre a terméketlen pusztaságra gondolsz. Mert jelenléted ott csodálatos termékenység megindítója lett. A városok szívéből idővel pompás keresztény községek nőttek ki, sőt még az isteni átalakuláson átment pusztákból is édes illatként szállt feléd a remetéik imádsága és önmegtagadása . . . Jézusom, lelkemben való tartózkodásod által alakítsd az én túlságosan emberi életemet természetfölöttivé, hogy imáim szárazsága az áhítatos érzelmek bőséges kiáradásává váljék.

Miként a Te egyiptomi tartózkodásod, úgy minden apostoli léleknek a jelenléte is, az isteni élet magvait hinti el ott, ahol tartózkodik. A vértanúk véréből nagyszerű keresztények egész nemzedékét láttuk kisarjadni. És az Egyház nagy szentjei körül, valamint sírjuk körül is, mindig egészen átalakult, szinte újjászületett tömegek csoportosulnak. Nem így van-e ez köztünk ma is? Ha egy hősies erényekben gazdag élet elárasztja imáinak, engeszteléseinek és érdemeinek áradatával a földet, az soha sem hiábavaló. Egy-egy tunyaságából hirtelen fölébredt egyházközség, város, vagy ország ezt az átalakulást gyakran alázatos, ismeretlen lelkeknek köszönheti . . . Milyen nagyszerű, milyen szédítő lehetőségek nyílnak meg ezzel előttünk: nem a szavak, nem is a cselekedetek aratnak győzelmet, hanem a kegyelem, mely megtermékenyíti a szót és a tettet. Tehát minden ima, minden önmegtagadás, minden érdemszerző munka kegyelmet eszközöl ki.

Vigasztaló, bátorító gondolat ez azok számára, akiknek nem áll módjukban munkájukkal jót cselekedni — de ugyanakkor komoly intelem az alázatosságra azoknak, akiket Isten a lelkek szolgálatába állított.

Elhatározások. 1. Derült nyugalommal szembe-

nézni az Egyházat fenyegető bajokkal. Ez a derült nyugalom dicsőíti Istent, bennünket pedig megerősít.

2. Jézusnak menedéket felajánlani szívünkben. — Milyennek kell lennie ennek a szívnek, hogy Jézus jól érezze magát benne. — Mit hoz létre ebben a szívben az Ő állandó befolyása.

Jézusom, ha nem adatott meg nekem, hogy megmenntessem földi életedet, nem menthetem-e meg a lelkeket, akik a Te tagjaid. *„Amít egynek teszték az enyémekek közöl . . .”*

42. ELMÉLKEDÉS.

TÖKÉLETES ENGEDELMESSÉG.

Esti előkészület. — Holnap igyekszem mélyebben behatolni az engedelmesség helyes felfogásába. Nagyszerű példáját találom ennek abban a parancsban, mely Józsefet menekülésre szólítja fel s amelyet Mária és Jézus elfogadnak. — Meglátom belőle, hogy az engedelmesség nem egyéb, mint egyesülés Isten akaratával: tekintet nélkül arra, hogy a parancs közvetlenül Istentől jön-e, vagy közvetve feljebbvalók útján, vagy a körülmények útmutatása által. — Nem ragaszkodom-e én inkább a megokoláshoz, ezzel megfosztva cselekedeteimet az engedelmesség érdemétől? Ez az eljárás tökéletlen és veszedelmes . . . és milyen sajnálatos! Emelkedettebb felfogással az életem állandó egyesülés lehetne Istennel.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — A parancsolók engedelmsége. — Isten minden társadalomban bizonyos rangfokozatot, hierarchiát létesített, melyen keresztül Ő maga irányítja annak tagjait. Ez egyaránt vonatkozik a családokra, a közösségekre, a népekre és a városokra. A hierarchia nem egyéb, mint szervezet. Szervezet nélkül semmiféle közösség sem állhat fenn.

Mikor Isten parancsot ad a menekülésre, nem Jézushoz fordul, sem pedig Máriához, hanem a család fejéhez, Józsefhez. Nem a személyi tulajdonságok kiválóságát és az érdemek nagyságát tekinti, hanem a hierarchia általános törvényét.

Milyen megható alázatossággal fogadja József ezt a szerepet és milyen csodálatos finomsággal gyakorolja azt. Rendelkezik, az igaz, de a rendelkezés nem tőle, hanem sokkal magasabbról indul ki. Ő csak egyszerű eszközként továbbítja azt és nem is kíván magának más szerepet. Az is igaz, hogy ő a vezető, aki parancsol, de ez a cím csak arra jó, hogy még jobban átérezze alárendeltségét. Tartása, hangja, szavainak szelídsége mind lényének személytelenségére vall, melyen keresztül Isten nyilatkozik meg. Milyen nagyszerű példa!

Ó, ha mindazokat, akik valamiféle tekintélyt gyakorolnak a családban, a társadalomban, az Egyházban, vagy más művekben, ez az érzés hatná át! Ez megóvná őket az önkényességből fakadó bántó tévedésektől és a gőg bűnös képzelődéseitől, melyekkel sokszor, talán öntudatlanul, eltulajdonítják a személyükön keresztül voltaképpen Istennek járó tiszteletet; és visszatartaná őket az olyan megalázó és kínos eljárásoktól, melyek lealacsonyítják és elbátor-talanítják az engedelmisséget.

Második pont. — Az alárendeltek engedelmsége. — Engedelmség! Vajjon csodálhatjuk-e azt Máriában? Ha csodálatunkat csak a legyőzött nehézségnek tartjuk fenn, akkor nem; de ha az erénynek olyan nagy fokát és hatalmát tekintjük, mely a küzdelmet teljesen elnyomja, akkor igen. A kapott parancsban Mária annyira tökéletesen csak Isten akaratát látja, hogy képtelen volna mást is látni benne. És ebben áll az engedelmség nagysága és könnyűsége. Teljesen egyesülve ezzel az akarattal, belekapcsolódik abba a nagyszerű működésbe, mellyel a végtelen Lény a világot kormányozza és így a maga részéről

megvalósítja a világterv reá eső részét. — A József parancsolásában megnyilvánuló alázatosság mellett, ha lehet, talán még szebb az az alázatosság, amellyel Mária engedelmeskedni tud. Figyelő arckifejezése, tiszteletteljes tartása már előre jelzik készséges engedelmességét. Beleegyezése teljes bizalomról tanúskodik . . . Ó, ha minden alattvalóban megvolna ez a bátorító viselkedés, milyen erőt jelentene az a parancsolóknak és milyen megnyugvást mindenkinek!

És mit mondjunk Jézusnak, ennek a kis gyermeknek az engedelmességéről, akiről úgy látszik, mintha semmit sem tudna, semmit sem érezne, de akinek a figyelmét semmi sem kerüli el? Az Ő engedelmissége elmegy a legvégsőbb határig: vezetteti magát; nem is úgy, mint egy emberi lény, hanem mint valami öntudatlan tárgy: Őt nem is kérdezik; neki nem parancsolnak semmit; egyszerűen fölveszik, jól betakargatják és viszik; ez a legtökéletesebb kimutatása a teljes személytelenségnek és az isteni cselekvés hiánytalan elfogadásának . . . Jézus ezzel nem példát, hanem inkább komoly tanítást ad nekünk. Nem azt mondja: tekintsétek szabálynak ezt az én passzív engedelmeségemet; mert vannak esetek, amikor ez nem válnék az ügy javára; hanem inkább azt tanítja: nyugodjatok bele, ha nem kéri ki beleegyezéseiteket és ha úgy bántak veletek, mint olyan valakivel, aki nem rendelkezik önmagával.

Jézus, Mária és József együttesen a legtökéletesebb engedelmisséget gyakorolják: egyikük sem száll vitába a kapott paranccsal. Még csak ennyit sem mondanak: Miért kell menekülnünk? Nem volna igazságosabb megbüntetni az üldözőket? — Nem, ők jól tudják, hogy az ember szeme nem messze lát és hogy Isten terveit nem képes áttekinteni. Engedelmisségük azért tökéletes, mert semmi más mozgatója nincs, mint Isten akarata: teljesen tiszta . . . Milyen nagy átalakításra szorul ezzel szemben az én engedelmeségem, valamint annak indítóokai is.

Hogy ennek az erénynek a szépsége még jobban

fokozódjék ezekben a már amúgy is oly szép lelkekben, Isten teljes bizonytalanságban hagyja őket számkivetésük időtartama felől. „*Maradj ott, amíg megmondom neked . . .*” És ők elindulnak egy ismeretlen országba, ismeretlen időre; nem ismerik sem az utat, sem a szokásokat, sem a nyelvet; kiteszik magukat a legkülönbözőbb veszedelmeknek, az időjárás viszontagságainak, éhségnek, szomjúságnak, ki tudja, talán a halálnak is . . . Szükségképen maguk előtt látták mindennek a lehetőségét, de ez csak növelte vidámságukat. Mint ahogy Szalézi szent Ferenc boldognak érezte magát a viharos tengeren, ahol még inkább Isten kezében tudta magát.

Harmadik pont. — **Isteni vigasztalások.** — Milyen meghatóak az Evangéliumnak ezek a szavai: „*József, vedd az anyát és gyermeket . . .*” Ezekkel a szeretett lényekkel együtt a számkivetés nem keserves, nincs nélkülözés, nincs kívánni való: hiszen vele van minden, amit szeret! . . . Ő lelkem, ha te is azt tudnád mondani: Panaszra nincs okom, hiszen megmaradt nekem Jézus, Mária, megmaradt az Oltáriszentség, mit kívánhatnék ennél többet! Minél inkább megszabadulsz a földi vágyaktól és érzelmektől, annál jobban felfogod és megbecsülöd a mennyekiek hűséges barátságát. Minél magányosabb a pusztaság körülötted, annál jobban Arra irányítod minden figyelmedet, aki kíséri utadat. Boldog számkivetés, mely a bensőséget elmélyíti!

A vértanúkra gondolok, akik magukkal vitték fogságukba Jézust, mint ahogy József keblére ölelte a Gyermek-Jézust; ugyanaz az imádott, drága Lény pihent az ő keblükön is . . . József számára a pusztaság nem pusztaság többé és a vértanúk börtöne sem börtön: mind a pusztaság, mind a börtön csodálatos hazajukká váltak. — Hány misszionárius van a pogányok földjén is, akiknek nincs más társaságuk, mint Jézus az Oltáriszentségben! És hány csapásokkal sujtott lélek, hány gyermektelen anya, gyógyíthatatlan beteg,

csalódott szív . . . talál ott és egyedül csak ott erőt a sivár pusztaságban való vándorláshoz!

Elhatározások. — 1. Belehelyezkedem az engedelmesség igazi szellemébe, amely nem lát abban semmi mást, csak Istent. — Útját vágom minden olyan gondolatnak, mely gyöngíti azt bennem. — Igyekszem gyermeki bizalom útján tökéletesíteni magamban az engedelmességet.

2. Igyekszem jobban átérezni azt a kimondhatatlan kegyet, hogy amikor engedelmeskedem, Jézus egészen mellettem van.

43. ELMÉLKEDÉS.

AZ APRÓSZENTEK.

Esti előkészület. — Heródes, látva, hogy a bölcsek túljártak az eszén, nagy haragra gerjedt és megölette Betlehemben és környékén az összes kétesztendő és azon aluli gyermekeket, a bölcsek által megjelölt időn belül. És ekkor beteljesedtek a próféta szavai: *„Jajszó hallik Ramában, a gyász és siralom szava: Ráchel siratja fiait és nem engedi, hogy vigasztalják miattuk azért, mert már nincsenek.”*

Magam elé képzelem ezt a borzalmas mészárlást, mely Isten szeme előtt játszódott le, s amelynek véres drámáját Jézus a távolból követte. — Felteszem azután a kérdést, miért engedi meg Isten az ilyen igazságtalan és haszontalan szenvedést? Ennek tiszteletteljes kutatása rávezet majd arra, hogy fölemeljem gondolataimat és megszokjam, hogy ne ítéljem meg Isten terveit külső megnyilvánulásai szerint.

Ó, hit fénye, világosítsd meg ingadozó, homályos értelmemet!

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Az emberi fájdalom.** — Milyen rettenetes látvány! Fegyveres emberek hatolnak be

minden házba, ahol kisgyermeket tudnak. Egyik gyermek éppen alszik bölcsőjében s édes mosolygással ébred . . . hiába a drága mosoly, nem lágyítja meg a hóhérok szívét! A másik ijedten bújik meg édesanyja keblén . . . szent kebel, te is gyöngé vagy ahhoz, hogy megvédjed kicsinyedet! . . . Szegény anya, fájdalomaidnak, virrasztásaidnak, örömeidnek és reménysegeidnek a fia szemed láttára esik áldozatul a vad erőszaknak. Az egészen picinyek, az alig néhány napos csecsemők öntudatlanul fogadják a halált, a nélkül, hogy előre félnék borzalmát. Az idősebbek, a két év körüliek sikoltoznak és védekezően emelik föl kis kezüket! . . . Ó, ezek a felhasított gyöngé kis mellek, ezek az átmetszett nyakak és az a bíboros véráradat mindenütt! Az apákat eltávolították, hogy fel ne lázadhassanak; szegény anyáknak pedig csak a könnyöngés és a könny áll rendelkezésükre; a zsarnok jól megválasztotta embereit és ezek az emberek tudják, hogy könyörületük életükbe kerülne.

A borzalmas munka véget ért, a hóhérok elmentek. Az apák visszanyerve szabadságukat, tétova, zavaros tekintettel nézik a vérrel áztatott holmit . . . és a drága kis holttestet a halálsápadt anya görcsös ölelésében.

Második pont. — Jézus együttérzése. — Az apa és az anya azonban nem egyedül szenvedik át ennek a gyilkosságnak rettenetességét; távol, Egyiptom pusztaságában van egy szív, egy gyermek szíve, mely még jobban szenved . . . Hogyan Jézusom! Te is szenvedsz, sőt még jobban szenvednél, mint az ártatlan áldozatok anyái! Erre eddig sohasem gondoltam. Úgy láttalak eddig magam előtt, amint nyugodalmasan vándorolsz a nagy pusztaságban, mely elrejtett üldözőid elől; a megkönnyebbülésnek azt a természetes érzését tulajdonítottam Neked, mely a veszélyből menekült embert tölti el . . . Pedig nem ez foglalkoztat, hanem inkább azok a rettenetes jelenetek, melyek odaát, messze-messze, minden házban megismétlőd-

nek! . . . A sebek, a vér, a holttetemek ott vannak szemed előtt. Éles sikoltások, nyögések és zokogások hatolnak füledbe, mintha a pusztai szél hozná azokat valahonnan messziről. Fájdalmad oly mély, hogy sóhajokat és jajkiáltásokat fakasztana szivedből, ha szabad volna ebben az órában már elárulnod, mi forr benned belül . . . Tudatlannak, érzéketlennek kellett látszanod; nem tehetél egyebet. De arcod nyugalma mögött a végtelennek milyen mozgalmassága folyik! Már megismertem a rejtett titkot és lépésről-lépésre mindig újra találkozom vele: a Te mérhetetlen gondolatodat, mely uralkodik tér és idő fölött s magába foglalja az összes századokat, embereket és történeteket; szived együttérez a szenvedő emberiség minden fájdalmával. Igen; ha még az én annyira mindennapi szenvedéseim is ott vannak előtted, amint hogy hiszem, hogy ott vannak, hogyne láttad volna azokat, melyeket ezek a megható áldozatok éppen akkor viseltek el, még pedig Érted! . . . Ó, Jézus részvéte ez ártatlanok, e piciny áldozatok, a Te testvéreid iránt, mennyire csodállak és tisztellek: mélységben és gyöngédségben fölülmúltál minden emberi részvétet. Minden szúrás, mely egy-egy gyermeket ért, jobban megsebzett Téged, mint őt magát s mélyebben érintette szívedet, mint az anyáét, aki pedig majd meghalt a fájdalomtól . . . ó, mily nagy annak a léleknek a csodálatos titka, mely képes magába foglalni mindent a világon!

Harmadik pont. — A jutalom. — Ó végtelenül bölcs és tökéletes Isten, aki előtt meghajlik értelmem, ne sujts haragoddal, ha érzékenységem elsóhajtotta előtted fájdalmas nyugtalanságát. Hogy történhetek szemed láttára ilyen rettenetességek, mikor oly könnyű lett volna megállítanod a lecsapni készülő kart, vagy összetörni a parancsot kiadó szörnyeteget! Mire való volt ez a haszontalan tömegáldozat, mikor Fiad már úgylis túl volt minden veszélyen? — És te, Jézus, aki olyan gyöngéd és jóságos vagy, hogy bírtad

ki, hogy közbe ne lépj mindenható imádságoddal, mely megmentette volna az ártatlanokat? . . . Mintha most hangot hallanék, mely ezt mondja: Nézd! Mi egy magasabb szférában lakunk, próbálj meg követni bennünket oda . . . S íme, káprázó szemem előtt megnyílik az ég és egy csodaszép helyen, elragadó fényesség ölen, csodálatosan szép, végtelenül boldog kis lényeket látok. Kezükben a dicsőség pálmáját lengetik s homlokukon bíorból és fehér liliomokból készült korona . . . Sajnáljátok-e gyorsan elhervadt élteteket, ti alig kifakadt kis virágocskák? . . . Egyetlen óráért cserébe, egy egész örökkévalóságot kaptatok! . . . Rövid szenvedésekért jutalmul abban a kimondhatatlan boldogságban részesültetek, mely kielégíti magát Istent is! . . . És újból hangot hallok, mely így szól hozzám: most pedig szemléld Isten igazságosságát, jóságát és bölcsességét.

. . . És íme, az Aprószentek mellett boldogságtól és büszkeségtől sugárzó nagy lelkeket látok. Ezek azok az anyák, akiknek a szíven egykor olyan gyógyíthatatlan sebet ütött gyermekük megöletése s akik nem találtak fájdalmukra vigasztalást. De hála Isten végzésében való megnyugvásuknak és reménységüknek, a kegyelem a maga idején leszállt hozzájuk. Békeséges, szent halállal való kimúlásuk megnyitotta számukra is az eget, ahol ragyogó szépségben, dicsőségben és szeretetben nyerték vissza gyermeküket. Rama anyái, hogyan gondoltok most Istenre, fájdalmaitokra és az elválás keserűségére? . . . A megpróbáltatás immár csak egy távoli emlék, a jutalom azonban halhatatlan.

Elhatározások. — 1. Ezentúl derüs bizalommal akarok szembenézni a vallásban mindazzal, ami látszólag ellenkezik fölfogásommal, még ha ez utóbbit helyesnek tudnám is. — Minden ilyen irányú kételyt elvetek és kerülök.

2. Gyakran elismétlem magamban: az ég megadja majd a megoldást mindenre. Ott világosan megérték mindent.

Istenem, hiszek szavadban és jóságodban.

44. ELMÉLKEDÉS.

ISTEN ELJÁRÁSÁNAK IGAZOLÁSA A SZENVEDÉSBEN.

Esti előkészület. — Miután az élet minduntalan utamba hozza a rosszat és a szerencsétlenséget, megpróbálok mélyebb tekintetet vetni azokra az okokra, melyek arra bírják Istent, hogy megengedje azt. Az Aprószentek példáján keresztül nagyobb betekintést nyerek Isten titkos terveibe, még azokra a szenvedésekre nézve is, melyek nem töltik be az érdem megkívánt föltételeit (hogya a cselekedet önmagában véve jó legyen, hogy szabad akaratból, Istenre való tekintettel és a kegyelem közreműködésével végeztessék), aminők például a nagyon kicsiny gyermekek szenvedései, a tudatlanok és hitetlenek szenvedései, valamint — fájdalom — a kétségbeesett, zúgolódó szenvedések.

Mit gondoljak mindezekről? Miben szabad reménykednem? Istenem, vess némi világosságot ezekre a sötét kérdésekre.

Első pont. — **Isten eljárásának igazolása a szenvedésben.** — *Jézus.* — Világtervemnek az a piciny részecskéje, melybe most betekintést engedek neked, szolgáljon megnyugtatóra az egészet illetőleg. Te, mint a föld fia, földi szempontok szerint ítélsz; mint, az örökkévalósághoz viszonyítva, egynapi életű lény, csak futtában fogod fel a dolgokat, a nélkül, hogy ismernéd folytatásukat. Az én mérhetetlen világtervem azonban magában foglalja az idő összes évszázadait, valamint az egész örökkévalóságot; teljes

kialakulása lassú, méltóságteljes, néma és változhatatlan fejlődés útján történik. Életed folyamán minduntalan megmagyarázhatatlan dolgokba ütközöl éppúgy, mint ma, amikor azt kérdezed: miért élhetnek olyan szörnyetegek, mint Heródes, — miért nem zúznak össze az ilyenek, még mielőtt rémtettüket elkövetnék. — És miért kell szegény anyáknak ennyit szenvedniök? . . . Nos, hallgass ide . . .

Eljárásomat két nagy törvény irányítja: az ember legnagyobb adományának, a szabadságnak tiszteletbentartása, melyből ered a jó és a rossz; — továbbá a bukott természet újra fölemelése, amiből pedig a szenvedés származik. Szabadság, engesztelés! két ragyogó igazság az értelem megnyugtatóására. A rosszat én nem akarom, hanem megtűröm; a szenvedést sem akarom, hanem megengedem. A rosszból egy sokkal nagyobb jót hozok ki, a szenvedést pedig a végtelen boldogság fölépítésére használom föl.

A lélek. — Végtelen boldogság! Látom, Istenem, hogy ez az a végső pont, melynek távlatából műved harmónikus szépségét szemlélnem kell: — a szabadság helyes fölhasználása a jóra, a szenvedés elfogadása engesztelésül; csak ezen a két címen szerezhetjük meg ennek a mérhetetlen jutalomnak a jogát. — Ó szabadság és szenvedés, ki merne benneteket ezek után vádolni?

Második pont. — *Megengedett reménység.* — Istenem, vajjon szabad-e még ennél is többet remélnem, nem igazságosságodtól, hanem irgalmadtól; nem is határozott ígéretre támaszkodva, hanem egy olyan ténnyel, mely mintha némi betekintést engedne titkaidba? . . . Ahhoz, hogy a szenvedés érdemszerző legyen, csakugyan mindig, feltétlenül szükséges-e annak szabad akaratból való elfogadása? Megengedheted-e, hogy annyi szerencsétlen lény teljesen hiába hurcolja nyomorult életét? Megengedheted-e, hogy az érdemszerzésre még képtelen kisgyermek hiába szenvedjék el a legkegyetlenebb kínzásokat? . . .

Nem ad-e a szenvedés, minden szenvedés jogot a Te szíved irgalmára; jogot, amely a bocsánat kegyelmét szerzi meg a bűnösnek és a világosság kegyelmét a megtévelyedettnek; jogot a nagyobb boldogságra azoknak, akik nem ajánlják fel szenvedéseiket, sőt — ki tudja, — talán még azoknak is, akik zúgolódva fogadják azokat? . . . Olyan szentségeket adtál nekünk, melyek közreműködésünk nélkül dolgoznak bennünk. Nem tudhatjuk, nem helyeztél-e el titokban a szenvedésben is ilyen ható erőt? Hiszen megtehetted! Semmi se akadályoz meg benne. De különben is, nem tetted-e meg ezt az Aprószenteknél? Megnyitottad számukra az eget és homlokukat a vértanúk dicsfényével övezted. Pedig ők nem fogadták tudatosan a szenvedést és nem ajánlották fel vérüket. És Te mégis elfogadtad áldozatukat s királyi módon jutalmaztad . . . Ó, fogadd hát el azt a rengeteg emberi áldozatot, vért és könnyet is, amit — sajnos — szintén nem ajánlottak fel Neked; tedd azokat is a feláldozás, az öröm és a dicsőség részeseivé. Változtasd át a könnyek áradatát a gyönyörűségek áradatává.

Szegény édesanyák, akik szenvedni, nyögni, kínokban vergődni látjátok csecsemőtöket, míg végül egy utolsó sóhajban ki nem leheli lelkét, abba a megengedett reménységbe kapaszkodjatok, hogy ezek a szenvedések növelték örök boldogságát és ő most már hálás, amiért elszenvedhette azokat.

Sőt még többet is remélhettek: az anyát gyermekével összekötő kapocs olyan, hogy az anya élete mintegy folytatódik gyermekében. Ki tudja, vajjon nem adja-e meg Isten nektek a lehetőséget, hogy a magatokéból pótoljátok, amit gyermeketek, öntudata hiányában még nem adhatott meg?

Apák, anyák, élettársak, gyermekek és testvérek s ti mindannyian, akiket a vérség köteléke fűz össze, ha látjátok, hogy a tieitek közül valaki szenved és nem imádkozik, lépjetek ti a helyébe és ajánljátok föl, amit ő nem ajánl föl, sőt talán visszautasít s

belyezzétek azt bizalommal a végtelen Jóság ölébe. Nem közösek-e az összes javak a családban?

Ugyanezt tegyétek jámbor lelkek, ti is mindannyian, mikor elszomorodottak, szegények, haldoklók mellett vagytok. Hiszen ők is testvéreitek! Szót emelhettek hát érdekükben. Ki tudja, hátha hangotok olyan erőt és hatalmat nyer, hogy benne elvész a zúgolódás és a fájdalom eltévelyedő sikoltásai utat találnak rajtuk keresztül az isteni irgalmasság felé?

Istenem, tökéletes hittel várom mindazt, amit megígértél nekem. De engedd meg, hogy bizalommal higgyek más olyan javakban is, melyeket egyelőre elrejtettél előlem. Nem akartál előre mindent megmondani nekünk, azért, hogy így alázatosan, remegve, lábaid előtt maradjunk . . . Ki tudja, nem tartogatsz-e csodálatos meglepetéseket számunkra oda-fönt, úgy, mint ahogy a földi apák meglepik nagy ünnepeken gyermekeiket.

Elhatározások. — 1. Az előző elmélkedés elhatározásának megújítása.

2. Meg akarom szokni, hogy felajánljak Istennek minden olyan szenvedést, melynek tanúja vagyok, különösen, ha szerettem szenvedéséről van szó.

45. ELMÉLKEDÉS.

A KÖRÜLMETÉLTETÉS.

Esti előkészület. — Jézus nem akarja kivonni magát semmiféle szenvedés alól; egy pillanatra sem felejtí el, hogy áldozatul jött a világra. Érzéketlen sem akar lenni a fájdalommal szemben, amely így nem volna többé fájdalom számára, és nem engedi el külső megnyilvánulásait sem, melyek nélkül az nem volna emberi: nyög, sír, apró fájdalomkiáltásokat hallat, éppúgy, mint bármely más gyermek az ő helyében.

A törvény által előírt metszést Józsefnek kell

elvégeznie s Mária is mellette van. Vajjon mit érezhettek a vérző kis test láttára és milyen érzelmekkel kell néznem azt nekem? Erről elmélkedem holnap.

Első pont. — Az első áldozat. — Elérkezik az idő, Jézusom, amikor majd leborulok rettenetes szenvedéseid előtt; megremegek, mikor megpillantom ostorozással fölszaggatott vállaidat; és mélységes fájdalommal követem vérnyomaidat a Kálváriára vezető úton. A Kálvárián szívem mélyén visszhangzik majd a kezeidet és lábaidat átütő hatalmas szögek beverésének borzalmas zaja és ott leszek annál a felejthetetlen jelenetnél, amikor halálad után a lándzsa még egy utolsó csatornát nyit oldaladon, hogy azon át elfolyhasson utolsó csepp véred is.

Amde azért, ha ezek a kínszörnyű mérheteretlenségű nagyobbak is, ez nem ok arra, hogy érzéketlenül és némán álljak a körülménytelenség szenvedése mellett. Ezek, ó Jézusom, a Te első sebeid abban a küzdelemben, melyet értem vállaltál; ezek az első cseppek abból a vérből, melyet üdvösségemért ontasz, majd pedig italul adsz nekem. A csecsemők első pillantását boldogan fogjuk föl, szeretettel követjük a gyermek első lépteit és elragadtatással figyeljük első szavait: engedd hát meg édes Jézusom, hogy Veled szenvedjem át én is első fájdalmadat; engedd, hogy térdenállva imádjam áldozatod első véres tényét.

Van-e meghatóbb látvány, mint az, mikor egy piciny lény szenved! Kicsiny arcocskája fájdalmasan torzul el; összeszorult kis tüdejéből szakadozott hangok törnek elő s a fényre még alig megnyílt szemecskéiből könnyek hullanak.

Ó isteni Gyermekek, én vagyok ennek a kemény megpróbáltatásodnak az oka; én vagyok felelős először kiontott véredért . . . És a Te gondolataid ebben a pillanatban reám irányulnak . . . Ó, már az magában is elég, hogy szenvedni látlak, de tudni azt, hogy értem szenvedsz, még rettenetesebb . . . Panaszkodhatom-e ezentúl bármiért is? Visszautasíthatom-e

ezentúl egyetlen kívánságodat is? Ime, följánlom Neked mélységes részvéteimet, őszinte bánatomat és megígérem, hogy életem ezentúl nagylelkűbb lesz és ha megadod hozzá a nagy kegyelmet, örömmel osztozom ezután szenvedéseidben és engesztelésedben.

Második pont. — Áldozati szívek. — Ó Mária, ó József, most felétek fordulok figyelmekkel. Milyen sápadt az arcotok és milyen elváltozottak a vonásaitok! — Ó József, reád vár a szomorú feladat, hogy szenvedést okozz Jézusodnak, te vagy a feláldozó. Mennyivel szívesebben lennél inkább magad az áldozat! A szenvedés, amit okozol, az az ösztönös ellenállás, amivel találkozol, a vér, ami kifolyik késed nyomán, megzavar, kétségbeejt, de azért nem tartja vissza kezedet: Isten akarata legyen meg mindig és mindenben! Ez a te legfőbb törvényed. Ez uralja minden mozdulatodat, minden érzésedet, még határtalan gyöngédségedet is.

Te pedig, ó Mária, öledben tartod ezt a gyöngye kis áldozatot s kezdedben fogod meg-megremegő kis kezét . . . A fájdalom kiáltásai elsőknek a te szívedet érik és torkod összeszorul a kiömlő vér láttára. Ugyanaz a vér ez, ami nyolc nappal ezelőtt még a te ereidben folyt! . . . Igen, te is belemerülsz teljes megadásoddal Isten akaratába, melyet igaznak, bölcsnek és jónak ismersz s legfeljebb ha ez a sóhaj szakad fel szívedből: ó, bár én viselhetném el helyette ezeket a fájdalmakat és az ezután következő sokkal kegyetlenebbeket is! . . . Szegény anya! Még kegyetlenebb fájdalmakról beszélsz! Hát lehet-e nagyobb fájdalom annál, mint amikor egy édesanya szenvedni látja gyermekét? . . . És nem feltétlenül szükséges-e, hogy a megváltást egy Isten maga végezze el, s nem vesz-e részt ebben a munkában te is, amikor együtt szenvedsz Vele?

Elhatározás. Ó József, ó Mária, ha az én életemben is előfordul, hogy szenvedni kell látnom azokat, akiket szeretek, magam elé idézem majd a ti tők-

letes megnyugvástokat, rendíthetetlen bátorságokat és ha talán könnyeket hullatnék e közben, nem teszek magamnak szemrehányást e miatt, hiszen ti is sírtatok!

Sőt, ha még tovább kellene mennem és magamnak kellene ezt a fájdalmat előidéznem, a ti bátorságokra fogok gondolni és fel fogom ajánlani, úgy mint ti, azt a talán rettenetes vágást, mely az én szívemet is megsebzí.

46. ELMÉLKEDÉS.

JÉZUS SZENT NEVE.

EZ A NÉV SZEMÉLYÉRE EMLÉKEZTET.

Esti előkészület. — Ne sajnáljunk e szent névről való elmélkedésre több órát szentelni, hiszen a név magát a Személyt hozza emlékezetünkbe. Minduntalan találkozunk vele imáinkban és szemünk gyakran akad meg rajta könyvekben is.

De vajjon, amikor imáinkban megemlíti, amikor szemünk olvassa valahol, felébred-e bennünk az a meghatott figyelem, mely elénk idézi a szeretett személyt? — Ó, ti mindannyian, akik igazán, mélyen szerettetek egy apát, anyát, gyermeket, vagy jóbarátot és valahányszor meghalljátok a nevét, fájdalmas remegés járja át szíveteket, fel tudjátok-e fogni, mit kell jelentenie jámbor lelkek számára Jézus szent nevének?

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Ennek a névnek emlékeztetnie kell engem mindarra, amit értem tett.** — A név nem csupán a személy megjelölésére szolgál, hanem meg is kell határoznia azt. Kiválóan nagy alkalmakkor Isten maga is megtette ezt: így Ő adta az Ádám,

vagyis „emberek atyja“ nevet, vagy például Abrahámét, ami „hívők atyját“ jelent. Isten önmagát is meghatározta: „*En vagyok, aki vagyok.*“ A név pedig, amit megtestesült Igéjének ad, annak nagy szerepét határozza meg: Jézus annyit jelent, mint: Megváltó.

Megváltóm! Ha egyszer valaki önzetlen odaadásból kiszabadított volna engem a lángokból, vagy a vadállatok fogai közül, milyen sajátos hangsúllyal ejteném ki mindig annak a nevét! Említésére meg-elevenednék előttem a történetek minden borzalma és a szívem mindig új meg új hálával telnék meg . . . És nélküled, ó Jézus, édes Megváltóm, nem estem volna-e áldozatul az áteredő bűnnek, saját tévedéseimnek s nem volnék-e kiszolgáltatva a büntetésnek? . . .

Sajnos, nem gondolok elég komolyan az áteredő bűn rettenetes következményeire, melytől Jézus megmentett engem, sem pedig személyes vétkeimre, melyeket eltörölt szent vérével. Nem, én nem vagyok eléggé hálás azokért a végtelen javakért, melyeket a megváltás hozott nekem: Isten barátságáért, a kegyelemért, a számomra biztosított segítségért, lelkem békéjéért és az isteni boldogság elragadó kilátásáért . . . Annyira megszoktam már ezeket a szép gondolatokat, hogy szinte öntudatlanul élvezem őket . . . Ó Jézus, neved ezentúl emlékeztetni fog engem ezekre a jótéteményekre.

Második pont. — Ez a név emlékeztet engem szenvedéseire. — De vajjon csupán csak a vett jótéteményekre emlékeztet ez a név? Megfeledezhetem-e harminchárom év szenvedéseiről, melyeket külsőleg szegénységben, megaláztatásban, belsőleg hallatlan lelki gyötrelmek között élt át? . . . Szent neved ó Jézus, emlékeztet engem halálfélelmedre, véres verejtékezésedre . . . összes elhagyatottságaidra . . . az ostromozásra, a keresztre, a szögekre és vigasztalan halálodra . . . Neved minderről beszél nekem . . . ó Jézusom, add, hogy meghalljam szavát!

Harmadik pont. — Ennek a névnek szeretetet kell ébresztenie bennem. — Még többet is mond ez a név . . . Odaadni magát, szenvedni, nagy, igen nagy dolog! És én csodálom! . . . De odaadni magát és szenvedni *szeretetből*, az elképzelhető legnagyobb szeretetből, olyanokért, akik ezt a szeretetet egyáltalán nem érdemelték ki, ez a hálának olyan kimeríthetetlen forrását nyitja meg és olyan érzelmeket ébreszt, melyek szinte önmaguk fölé emelkednek . . . Szeretetet csak szeretettel lehet megfizetni, olyan szeretettel, mely igyekszik egyenlővé válni, ha odáig nem is juthat el, azzal, aki ezt a nagylelkűséget, gyöngédséget, önmegtagadást és mérhetetlen odaadást kiváltotta belőle . . . Ó Jézus, add, hogy oly gyakran ismételt neved szívemben a szeretet folyton megújuló ébresztője legyen . . . Hogy megremegtesse valóm legnagyobb mélységeit és hogy hangja, elhangzása után is meghagyjon engem imádandó jelenlétedben! . . .

Elhatározás. — Élő név! Ezentúl élő lélekkel akarlak kimondani. El akarlak ismételni úgy, hogy otthonom ezt visszhangozza felém, hogy az élet szerencsés, vagy szerencsétlen meglepetéseiből ezt halljam ki, hogy ezt emlegetsem minden barátomnak, aki meg tud érteni Téged . . . Miért nem dobhatom be ezt a nevet az egész világmindenségbe világossággul, reménységül és az isteni szeretet fönséges válaszául arra a kielégíthetetlen és fájdalmas vágyra, mely szívünkben él az örök eszmény után!

47. ELMÉLKEDÉS.

JÉZUS SZENT NEVE.

EGY NÉV TISZTELETE.

Esti előkészület. — Az Egyház ünnepet rendelt el Jézus szent Nevének tiszteletére. Ünnep egy névnek . . . Miért? . . . Ezt fogom kutatni holnap elmél-

kedésemben. Az Egyház mindig az igaznak és helyesnek mély ismeretével cselekszik. Mindenesetre megvannak tehát az indokai, melyek igazolják az ezzel a tisztelettel járó csodálatot, dicséretet, szeretetet és imádást. Ó édes, drága név, ilymódon szinte élőlényné válsz számomra, melyet segítségül hívhatok, mely betölti lakoszobámat és szinte örködni látszik fölöttem. — Szeretnélek belekiáltani az emberek közé az egész földkerekségen, szeretnélek beleírni minden szívbe! . . . Ó, de legalább én magam ne ejtselek ki soha közömbösen!

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **A név a becsület hordozója.** — Hogy a tisztelet Jézus Személyének szól, azt értem. De most azt kérdem, hogyan jut külön tisztelethez maga a név? Hiszen végre is, a név nem egyéb, mint hang, mely széthullámszik a levegőben: nincs lelke, nem tud sem örülni, sem szenvedni; hiába hódolunk előtte, nem vesz tudomást róla; a gonoszok hiába káromolják, nem érzi ütéseiket . . .

A név több, mint pusztá hang; a név a személy becsületének a hordozója; a zászlója. Elvégre a zászló sem egyéb, mint egy vászon- vagy szövetdarab s mégis életek pusztulnak el védelmében, s ha elvonul valahol, a legbüszkébb fejek is meghajolnak előtte. Nem érinthetjük a nemzeti zászlót a nélkül, hogy ne érezzük rajta keresztül magát a nemzetet, amelyet megismerünk . . . Ó Jézus, a Te neved a zászló, mely egyesít és bátrakká tesz bennünket. Azt mondtad apostolaidnak, s kívánságod nekem is szól, hogy vigyék azt el a föld legszélsőbb határáig mindenüvé . . . Ez a küldetés nemcsak a papoknak szól, hanem minden szerető léleknek; és megvalósítható példával éppúgy, mint szóval. Rajtam áll, hogy méltó életemmel tiszteljem ezt a nevet; rajtam áll, hogy megszerettessem azt annak a bizalomnak az útján, melyet ki tudok érdemelni.

Második pont. — Milyen nagy megbecsültetésben részesült ez a név. — A legnagyobb megbecsültetés hordozója és a legszentebb szeretet itatja át: ezt a szent nevet először az égben, az Atyaisten ajkáról hallok elhangzani . . . milyen dicsőség! . . . Ez az a név, melyet az Ige magára vesz . . . milyen megszentelés! — Az angyal a legmélyebb tisztelettel veszi azt át az isteni ajakról, hogy levigye a földre. — Mária és József ezerszer és ezerszer elismélik azt s az ő ajkukról a gyöngédség új illatát leheli . . . Majd később ott remeg az apostolok hatalmas szavában . . . Ez lesz a vértanúk utolsó sóhaja. A szent remeték ezt kiáltják bele a pusztaságba és a szűzek ezt suttogják jegyesi szívük bensőséges csöndjében.

Harmadik pont. — Érzelmek és elhatározás. — Ahogy ez áldott hangok folytatásaként hozzám is elérkezik ez a név, a dicsőség ragyogása veszi körül és a szeretet illata árad belőle . . . Ő ezerszer áldott név, valahányszor elhagyod ajkamat, hagyj ott valamit a benned egybegyűlt isteni édességből és szállj le onnan szívem mélyére, hogy biztos helyen őrizhessem meg ezt a végtelen magasságokból és határtalan távolságokból hozzám jutott szent örökséget . . . Reám bíztad ezt a nevet, becsületed jelvényét, tehát büszke akarok lenni rá és igyekszem megvédeni . . . Barátságod jeléül adtad át nekem ezt a bensőséges, nagy nevet, tehát szívem egész gyöngédségével fogom elhalmozni.

A tisztelet különböző jelei közt, melyeket e névnek felajánlhatok, van egy egészen egyszerű és mégis nagyon kifejező: fejem meghajtása, valahányszor hallok; az Egyház belevette ezt a szép szokást liturgiájába és a jámbor hívek gyakorolják azt szentbeszédük hallgatása közben. — Miért ne tehetném meg én is? — Hozzánk hasonló anyagiás lényeknél az ilyen külső jeleknek nagy jelentőségük van: figyelmet ébresztenek és tartalmat adnak a fogalmaknak.

JÉZUS SZENT NEVE.

NAGY EZ A NÉV.

Esti előkészület. — Kimeríthetetlen kincs a Te neved, ó Jézus! Még nem bontottam ki minden gazdagságát, de abban, amit eddig találtam, mindig új meg új szépségeket fedezek fel. Nyissuk csak ki a Szent Könyvek kincsesládáját s meglátjuk, nagyszerűsége milyen meglepő fénnel tárul elénk.

Azt olvassuk benne, hogy az isteni lényeket hordozó Krisztus, aki az Atyával mindenben egyenlő, *kifosztotta önmagát s szolgai alakot öltve, hasonlóná lett az emberekhez. Amiért Isten olyan nevet adott neki, mely minden név fölött van, hogy a Jézus névre minden térd meghajoljon, a mennyieké, a földieké és földalattiaké.*

Holnap az imádásnak ezzel a három nemével foglalkozunk.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **A mennyben.** — Jézus neve betölti az eget; mindenütt visszhangzik tündöklő boltozatai alatt; ragyogó sokaság zengi magasztalását; kifejti minden szépségét . . . Ó, ha csak egy pillanatra is hallhatnám ezeket a kinyilatkoztatásszerű dicsőítéseket, megérteném, hogy eddig nem ismertem e nagy név isteni értékét . . . Megadatik-e nekem valamikor, hogy belekapcsolódhassak ebbe a nagyszerű hangversenybe! . . .

Második pont. — **A földön.** — E fönséges harmónia mellett milyen összhang nélküli, üres, jelentéktelen hangok a mi lelkünkben feltörő dalok és a templomainkban felhangzó énekek; alig töltenek be valami kis helyet a földön . . . A mérhetetlen óceánok és pusztaságok nem visszhangozzák, . . . sőt, . . . hiszen még nagyvárosainkban is csak zárt falak között fel-

hangzó, félénk énekek zengik, ó szent név, dicsérete-det . . . S a külvilág zajában, mely körülveszi, elvész még ez is . . . És mégis, ez a név állandóan foglalkoztatja a világot; felhangzik előadói emelvényeinken, emlegetik az ujságok és könyvek . . . Fájdalom, a dicsőítés mellett, amellyel barátai adóznak neki, a gúny, a megvetés és a gyűlölet mindent elkövet befekettítésére . . . Valóban élnie kell Annak, akinek már a pusztá neve is ennyire felkorbácsolja az emberi szenvedélyeket! . . . Könyörülj meg, ó Jézus, azokon, akik így félreismernek; megcsalták őket, . . . de könyörülj félrevezetőiken is, akiket még sokkal súlyosabb bűn terhel! Tedd, hogy legalább halálos ágyukon más kifejezést nyerjen ajkukon ez a név, ez a megbocsátást, szeretetet és örök ígéreteket adó név . . .

A menny dicsőítése mellett a földé ugyancsak halavány, az igaz; de megvan az a kiváltsága, hogy növelni képes azt a dicsőséget, melyet az ég csak dicsőíteni tud . . . Ó, boldog lélek, fogadd hát magadba ezt a nevet: hiszen a tied és gazdaggá tesz; szeresd, hiszen ajkadon új dallamot nyer és magasabbra száll . . . Eddig nem is sejtettem, milyen teremtmő erővel bír Jézus neve, ha én ejtem ki.

Harmadik pont. — A pokolban. — A pokol rettegetve hajlik meg e név előtt, melyet elárult. Miután szeretni nem képes többé, nem tehet mást, mint hogy átkozza; ám még e közben is imádni kénytelen, bár, sajnos, a gyűlölet terméketlen imádatával.

Negyedik pont. — A tisztítóhelyen. — Hagyjuk el a poklot és lépünk be a tisztítóhelyre. Meghatóbb szeretet sehol sem övezi ezt a drága nevet, mint itt. Mert ezeknek a szegény lelkeknek rajta kívül semmi-jük sincs! Igaz, hogy egy név, egy ilyen édes, drága név már magában is sok, de nem járul hozzá az imádott lény bírása, mint az égben, sem pedig a valóságos jelenlét bensősége, mint itt a földön. — Nem az enyém többé! Még nem az enyém! — kiáltják sóvárogva. Egyedül a pokol és a tisztítóhely nélküli

Őt . . . De legalább a nevét bírom; elismételhetem ezerszer, újra meg újra, mint egy kétségbeesett anya, aki naphosszatt hívogatja elveszett fiát. Ó, ez a név, ha könnyekre fakaszt is, mégis nagy kincs számomra; harmat, mely felfrissíti homlokomat; édes íz ajkamon, mely megsejteti velem az eget; zengő dallam, mely átrezeg reménységemen; illat, mely a szeretet mérhetetlen vágyával tölt el.

Elhatározás. — Elgondolom, hogy ezeknek a lelkeknek nagy része a földön közömbösen ejtette ki ezt a szent nevet, mint valami idegennek a nevét! . . . És én? Nem tartozom-e én is közéjük? Nem, igazán nem méltó, hogy addig várjunk, míg a kényszerűség visz rá, hogy szeretettel vegyük körül . . . eddig nem igen gondoltam erre . . . Semmit sem tudunk, ha kevés a szeretetünk! . . . Ó Jézusom, ahhoz, hogy nevedet szerethessem, előbb Téged kell szeretnem. Ha szeretlek, gyakran kiejtem a nevedet; szemem megakad rajta, ha könyvekben olvasom s érezni fogom, mint zeng tovább a szívemben . . .

Ma gyakran elismétlem az engesztelés, az eleven hála és bensőséges szeretet érzelmeivel.

49. ELMÉLKEDÉS.

JÉZUS SZENT NEVE.

EZ A NÉV MINDENHATÓ.

Esti előkészület. — Elképzelem a bukott emberiiséget, amint hiába igyekszik, dicsőítését és könyörgéseit nem tudja feljuttatni Istenhez; a hangja gyöngé; a szíve csüggedt. De íme, az isteni irgalom nagy könyörületességében és nagylelkűségében az üdvösség olyan üzenetét küldi hozzá, mely fölülmúlja minden reménységét: *Bárki, aki segítségül hívja Jézus nevét, üdvözülni fog. . . Nincs más név sem a földön, sem az égben, melynek hasonló hatalma volna.*

Fölfogtam-e ennek a névnek ilyen hallatlan hatalmát? Jézus imáadásraméltó nevének mindenhatóságát! Látom, amint a misszionáriusok elviszik azt a világ minden részébe; látom a pogányok sokaságát, amint e név hívásával kapcsolódnak az éghez . . . Nem lehetnék-e misszionárius én is a körülöttem élő lelkek mellett? Nem ismertethetném-e meg e szent nevet a tudatlanságban élő néppel úgy, hogy gyermekeinek ajkán át juttassam azt el hozzá? Ígyekszem-e ezt a szép szerepet legalább környezetemben betölteni? Milyen egyszerű mód egy nagy mű megvalósítására: hogy az isteni életet, az örök életet mindenkinek rendelkezésére bocsáthassuk, elég, ha megismertetjük velük Jézus üdvözítő nevét!

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Rejtett hatása. — Más név nem adatott az embereknek az ég alatt, amelyben üdvözülünk kellene. — A zsidók Mózes, Ábrahám, Izsák és Jákob nevében imádkoztak. De ha Isten elfogadta ezekre a tiszteletreméltó nevekre való hivatkozást, az azért történt, mert azok vonatkozásban állottak egy ki nem mondott másik névvel, azzal, amely mindenél nagyobb hatást gyakorol az isteni igazságosságra és szívre: az eljövendő Messiás nevével. — Ha a hitetlen országokban, a kegyelmet alázatosan befogadó pogány lelkek üdvözülnek, bár idegen neveket hívnak segítségül, annak magyarázata, hogy naív tudatlanságuk mormolásából Isten ki tudja venni ennek a minden ember számára adatott nagy névnek zavaros, szétszört szótagjait; mint ahogy csak az anya füle képes felfogni piciny gyermeke dadogásának értelmét. — De bátran merjük állítani, hogy ez csupán egy jóságos Atya irgalmának mentőeszköze, isteni lehetőségnyújtása, de nem az Istenhez méltó, rendes eszköz. A mi kötelességünk, hogy helyébe beállítsuk az igazít olymódon, hogy megismertessük mindenkivel az egyedül üdvözítő nevet.

Nem szomorú-e elgondolni, hogy ismeretlen marad annyi értelmes lény előtt, aki pedig titokzatos módon mégis részesül jótéteményeiben! Hányan élvezik Jézus érdemeit, befolyását, sőt még szeretetét is, és nem ismerik Őt! Amíg itt élnek a földön, sohasem áldhatják és sohasem hívhatják segítségül a nevét! — De különben is, ki tudja, vajjon egyáltalán sokan vannak-e azok a hitetlenek, akik ily módon részesülnek isteni életében? Az ehhez megkívántató feltételek valószerűen csak egyes választottakban vannak meg. Jézus nevének a hívásánál azonban nem így van. Itt nincsenek többé feltételek és nincs szükség külön kiválasztottságra! Ez a név már önmagában véve jogot ad. És ez a jog kiterjed mindenkire, még a kevésbbé méltókra is. Elégséges hozzá az őszinte jóakarat: *Bárki, aki segítségül hívja ezt a nevet, üdvözülni.* Ez a könyörület legteljesebb kiáradása.

Második pont. — **Meg kell ismertetnünk és szerettetnünk.** — Ez a név csodálatos hatalommal bír. Van benne valami világító és égő, ami megragadja az ember szívét. Isten szívére pedig olyan varázserővel hat, hogy nem tud ellenállani neki. Tehát rajtunk, rajtam áll, hogy értékesítem.

Istenem, szenteltessék meg a Te neved, Jézus édes neve útján! — Meg akarom kedveltetni azt a gyermekekkel, hogy tisztán megőrizze és jámborral tegye őket. — Emlékeztetni akarom rá a fiatalokat, hogy támaszunk, eszményünk és szeretetünk tárgya legyen. — Elismételtetem a szomorúakkal, hogy megnyugvásra tanítsa őket és fölélessze bizalmukat. — Odateszem a haldoklók sápadt ajkára, hogy újraélessze hitüket, fölébressze lelkiismeretüket és láttassa meg velük, szomorúan kialvó életük mögött, annak a ragyogó életnek a hajnalát, amely nem múlik el soha. — De megismertetni ezt a nevet, mint az üdvösség nevét, nagyon kevés; be kell azt mutatni úgy is, mint a szeretet kinyilatkoztatóját: ha Jézus megment és üdvözít téged, szegény lélek, azt azért

teszi, mert szeret. Nem a legnagyobb bizonyosága-e ennek életének feláldozása? Szeresd tehát! Így nem csak üdvösségedre válik, hanem édességgel és szépséggel tölti be egész életedet.

Harmadik pont. — Meddig terjed e név hatalma? — Melyik érzés uralkodik bennem? A csodálat? Gyönyörű feladat. — Vagy a hála? Hiszen mindent neki köszönhetek. — Vagy a bizalom? Igen, különösen a bizalom, az a bizalom, amely nem kételkedik, az a bizalom, amely beszél és nem tágit, az a bizalom, mely szükség esetén kényszeríti Istent. Ha így kiáltok fel Hozzá: Jézus nevében, a Te Fiad nevében, mindazért, amit értem tett, és irántam való szeretetért könyörülj rajtam és hallgass meg engem! . . . elfordíthatja-e akkor tőlem a fejét? Nem; bizonyosan nem teszi, mert ez a név megindítja egész valóját. Sőt többet mondok: nem is teheti; hiszen ígéretét adta, hogy bárki, aki segítségül hívja ezt a nevet, üdvözlül. Bárki . . . nem zárt ki senkit, nem vesz ki egyetlen esetet sem. Azt mindenesetre megteheti, hogy megvárakoztat, hogy próbára tesz; megengedheti, sajnos, azt is, hogy vétkezzem, mert akaratom szabadságát nem korlátozza; de úgy intézi majd a körülményeket és olyan alkalmas segítségben részesít, amely végül is üdvös célomhoz vezet.

Jézus nevével fölfegyverkezve, az üdvösség rendjében mindenre képes vagyok; így tanítja szent Pál. De ugyanez az apostol ugyancsak súlyos megszorítással él ez ígéretet illetően: *Senki sem mondhatja ki haszonnal Jézus nevét, hacsak nem a Szentlélek által.* De mi lesz akkor a magával Istennel kötött szerződésből, ha a Szentlélek megsemmisítheti azt?

Idézd emlékezetedbe, ó lelkem, a természet fölötti életről szóló szép hittételt. Az ebbe a rendbe tartozó tények oly nagyok, annyira fölülte állanak a teremtett lény minden cselekedetének, szóval, olyan isteniek, hogy isteni közreműködés nélkül a legkisebbnek elvégzésére is képtelenek vagyunk. De ezt a

közreműködést, ezt a segítséget, vagyis végeredményben ezt a kegyelmet Isten szüntelenül felkínálja minden jóakarathoz: a Szentlélek úgyszólván ott áll minden lélek ajtajában és segítő kezét nyújtja felé. Bármilyen nyomorult, bármilyen méltatlan legyek is, ha őszintén segítségül akarom hívni Jézus nevét, a Szentlélek ott van, hogy ajkamra tegye azt; sőt mi több, Ő sugallta már a vágyat is és ott marad velem, hogy eljuttassa azt Istenhez.

Ezentúl ezerszer drágább lesznek nekem, ó Jézus neve, mert tudni fogom, hogy valahányszor kiejtem idelent, ugyanakkor egy másik hang az enyémmel együtt mondja azt odafönt . . . Módomban áll tehát, ó áldott név, hogy napjában százszor is hangoztathasalak az égben!

Ó Szentlélek, aki Jézus szent emberségét kialakítottad s aki ezt az édes nevet adtad Nekí, légy áldott! Te, aki annyira szereted újra meg újra ismételni azt velem, tedd gyakran ajkamra, hogy minél többször visszhangozzék úgy a szívemben, mint a mennyben.

50. ELMÉLKEDÉS.

A BEMUTATÁS.

ELSŐ KILÉPÉS A VILÁGBA.

Esti előkészület. — Magam elé képzelem a Jeruzsálem felé vezető utat és a várost körülvevő falvakat, majd megpillantom a templomot, arany lemezekkel bevont tetőzetével. — Végigmegyek Máriával és Józseffel együtt, akik felváltva viszik a Gyermekeket Jézust, a helyenkint kihalt, másutt néptömeg nyüzsgésétől hangos utcákon.

Figyelmemet megragadja ennek a jelenetnek az egyszerűsége. Egy király, a Messiás, egy Isten tartja ünnepélyes bevonulását városába, templomába.

Milyen külsőségek között? Mi a kísérete? Alázatos-ság, szegénység . . . semmi más. — Megcsodálom ennek az ellentétnek rejtett szépségét, tanulmányozom bölcsességét, majd a jelenre vonatkoztatva fölismerem ebben is az isteni terv folytatását, melynek világos egységében lehetetlen meg nem látnom a vezető gondolatot.

Köszönöm Istenem, hogy ilyen megnyugtató fény-sugarakat vetsz a homályra, amelyben élünk.

ELMÉLKEDÉS.

Jézus eddig anyja életmódjában osztozott, aki-nek a zsidó törvény értelmében negyven napig otthon kellett maradnia.

Ez most első megjelenése a nap alatt, melyet Ő teremtet, — a világban, melyet Ő kormányoz . . . Milyen kicsiny, milyen alázatos, szinte elvész édes-anyja bő fátyola alatt; és ez az anya is csak egy egy-szerű öltözetű, szegény asszony. Tiszteletőrség gya-nánt nem kíséri senki más, csak szent József, egy egyszerű kézműves.

Első pont. — Jézus szelleme. — Ki hinné? Ez a Messiás bevonulása az Ő templomába! Mennyire hiányzik belőle az ilyen szertartásoknál szokásos pompa! . . . A jászol tanítása folytatódik. Az isteni Megváltó nyomatékkal hangsúlyozza: csak alázatos-ság és lemondás emelheti fel a bukott természetet. Ime ez az oka, hogy nem pompázik kíséretében sem-mi más, csak az alázatosság és a lemondás. — Csodáljuk meg ezeket a világ szemében megvetett eré-nyeket. Ragyogásuk olyan erős, hogy világító-torony-ként vetítik rá fényüket az összes eljövendő nem-zedékekre. Ő, Jézus lemondása és alázatossága, mu-tassátok meg a népeknek és a lelkeknek az üdvösségre vezető utat. A jelenkor nem ért meg benneteket. Az anyagi haladás, mely a jólétnek és fényűzésnek egyre gazdagabb forrásait nyitja meg az emberiség számára, úgy látszik mindjebban a föld felé hajlítja lelkét, az

önhitt tudomány pedig még inkább összesűríti előtte a fellegeteket.

Jézus példája, örök világosság, oszlasd el a fejünk fölött egyre sűrűsödő homályt, mely elfödi előlünk az eget.

Második pont. — A világ szelleme. — Jeruzsálemnek is megvolt a maga fényűzése és szórakozásainak a különfélesége, mely az utcákon és tereken teljesen lefoglalta a város lakóit, míg a Szent Család szerényen és békességesen, ettől a mozgalmas élettől idegenül átvonult közöttük.

Mélyen bele akarok nézni ebbe az ellentétbe, mely a világ szelleme és a Tied között van, ó Jézusom, mert lehetséges, hogy lassankint, talán tudtomon kívül, átszivárgott már belém is a jólét kedvelése és gögje. Állandóan küzdenem kell a vágygal, mely magamra akarja vonni a figyelmet és élvezet után jár s amely elkedvetlenít, ha alacsonyabb helyzetet kell elfoglalnom, vagy ha az életem örömtelen. — Ó, de a győzelem nem lesz nehéz, ha úgy, mint Mária és József, Téged Jézusom magammal hordozlak mindvégig életem útján!

Harmadik pont. — Nyomatékos figyelmeztetés.

— Az alázatosságnak és lemondásnak ezt a nagy tanítását érezhetően megadtad már nekem Jézusom, a jászolban s egyre erősebb nyomatékkal figyelmeztetsz rá egészen a Kálváriáig, sőt az idők végezetéig. Hiszen nem enged-e meg most is, hogy egész népek ne törődjenek Veled, a királyukkal és hogy sokan üldözzenek Téged, legnagyobb jötevőjüket!

Mikor keresztény országokban üres templomokat találok s látom, mint megy el mellettük teljes közönyösséggel a nép, olyankor fővárosodba való bevonulásodra gondolok. De még elevenebben megragad ez az emlék, mikor a szent Ostyában látlak, amint a pap keblére rejtve vonulsz végig a város utcáin, úgy mint annakidején Mária keblén. És ennek láttára én mégis feltűnésre vágnék és élvezet után járnék! . . .

Nem, nem, ó Jézusom, én Veled akarok lenni, közeledben akarok élni, úgy, mint Te élsz, azzal az egyetlen kifejezett vágygal, hogy Te szeress engem. Elfogadom, sőt szeretem a megaláztatást, még a szenvedést is, ha Te megosztod azt velem.

Elhatározások. — 1. Nincs-e életemben valami olyan jólét, vagy fényűzés, amiről lemondhatnék? . . . Hányszor élünk abban a hamis képzelődésben, hogy méltóságunk, vagy egészségünk fenntartása megkívánja ezt, vagy amazt! — Képes vagyok-e legalább egyet-mást megtagadni magamtól? — Vigyáznom kell, nehogy az, amivel használni vélek magamnak, káromra váljék, amennyiben megnyugtat, bizonyos fölösleges dolgok megtartását illetően.

2. Lélekben lemondok arról is, amit egyébként az okosság megtartat velem.

51. ELMÉLKEDÉS.

A BEMUTATÁS.

ISTEN, AKI FELAJÁNLI MAGÁT.

Esti előkészület. — Jézus hivatalosan mutattatik be Istennek, de voltaképpen Ő maga ajánlja fel magát Szűz Mária és a pap keze által. Örök felajánlás, amely naponta megismétlődik a világ üdvösségeért.

Igyekszem megérteni, mit ér ez a felajánlás és mire tanít engem. Én is felajánlhatom ugyan Őt, de nem szabad megfeledkeznem arról, hogy ezt csak annak az egyesülésnek az érdeménél fogva tehetem, melyet az Ő velem megosztott élete teremt köztünk. Kötelességem tehát följajánlani önmagamot is és pedig ugyanolyan szándékkal és céllal, mint ahogy azt Jézus teszi.

Milyen dicsőség ez számomra és a reménységnek milyen nagyszerű záloga! De ugyanakkor milyen buzdítás is nagylelkűségre!

Első pont. — **Milyen nagyság rejtőzik e látszólag oly szerény följánlás mögött.** — Menjünk be a templomba. Az oltár felső lépcsőjén egy pap áll: — előtte, lent egy asszony térdel, karján gyolcsba takart csecsemővel; — a pap átveszi tőle a gyermeket és az ég felé emeli: Jézus maga ajánlja fel önmagát az ő kezei által.

Látni csak a külső felajánlást lehet, amely alázatos és néma. De szakítsuk szét a titkot fedő fátyolt és a legfönségesebb jelenet tárul elénk. Tanulmányozzuk egy kissé jobban. — Ó, lelkem, ne vonakodj ez örökké megismétlődő elmélkedéstől. Ha nincs is benne semmi új és meglepő, de azért távolról sem üres. A hosszan belemerülő tekintet csodálatos szépségeket fedez fel és az őszinte, nagy szeretet pihentető boldogságot talál benne.

Igen, maga ez a tehetetlen és csendes gyermek az, aki följánlja magát; egy végtelen lény egy végtelen Istennek. S ezt a följánlást nagy lelkének teljes világosságával, nagy szívének teljes hatalmával teszi. Az *örök pap* Ó, akinek egyedül van joga rendelkezni az emberré lett Isten fölött; fölséges pap, felbecsülhetetlen följánlás! Már fogantatásának első pillanatában teljesen és tökéletesen megtette ezt a följánlást, majd megismételte azt, mikor a világra jött s ma hivatalos formában, Isten templomában cselekszi meg újra.

Fogadd, ó Mindenható, fogadd el ezt az adományt. Hiszen már a világ kezdete óta vártál reá . . . Ő az egyetlen, aki Fölségedhez méltó dicséretet adhat Neked. Ez a följánlás, határtalan terjedelmében magába öleli az egész teremtetést, az angyalokat, az embereket, mindent, a testében magára öltött anyag utolsó atomjáig.

Második pont. — **Az ember belekapcsolódása ebbe a felajánlásba.** — Ó Jézus, Te önmagadat ajánlod föl, mert sokkal nagyobb vagy, semhogy más va-

laki rendelkezhetnék Veled . . . És mégis, mit látok? Mária kezei és a pap karjai nem azzal a fönséges mozdulattal nyúlnak-e fölfelé, hogy Téged a föld és az ég közé emeljenek? Ó, milyen gyöngéd jóság! milyen előrelátó bölcsesség: az ember hozzájárulhattott egy Isten följajánlásának nagyszerű tényéhez és ennek az egyesülésnek az érdeme által meghívást nyert arra a nagy megtiszteltetésre, hogy saját magát is följajánlhatja áldozatul.

Igen, áldozatul. Mert Jézus a bemutatás alkalmával nem csupán hódoló följajánlást végez; ez már az Ő vérének tényleges adománya. Az a vér, amelyet később kiont, ott folyik már ereiben; az az Övé; Személyének a része; és Ő teljes lelkéből kiáltja: Ó Atyám, vedd ezt a vért és használd fel külső dicsőséged megalkotására; vedd és alakítsd ki belőle, az emberek üdvösségére, az isteni élet *lényegét* és a fönntartására szolgáló *táplálékot*.

Harmadik pont. — Kötelességem önmagamat is följajánlanom. — És én a magam részéről ugyanekkor így szólok ugyanahhoz az Atyához: ez a vér nem egyedül a Tied, a papnak jogában áll létrehozni és följajánlani azt; és az ő kezével én is följajánlom, mert hiszen végre is, a pap az én megbízottam, nélkülem nem lehetne pap . . . Hogy mindez igaz, erősen hiszem és lám — milyen szomorú ellentét — mégis minden felindulás nélkül veszek részt a szentmisén, sőt akárhányszor a nélkül, hogy egyáltalán odagondolnék . . . Pedig milyen megtiszteltetésben, milyen hatalomban és mindenekfelett milyen oktatásban részesülök általa! Lehetséges volna csakugyan, hogy mikor Jézust feláldozom, én magam visszatudasítanék minden személyes áldozatot? . . . Hogy képtelen lennék lemondani az elpuhító jólétről, az összeszedettségemet szétszóró szórakozásokról, a fényüzésről és élvezetről! Hogy nem vállalnék magamra semmi penitenciát s e mellett azt hinném, hogy keresztény életet élek! De hát akkor voltaképen

miért vagyok jelen a szentmisén? Érzéketlen, vagy vak vagyok? Jézus nap-nap után feláldozza magát és én hagyom, hogy ezt *egyedül* tegye meg, szemem láttára, még pedig értem! Nem érzéketlenség-e ez? — Vajjon nem azért halmozott áldozatot áldozatra harminchárom éven át, mikor pedig egyetlenegy is elég lett volna, hogy példájával felbátorítson engem is? És ha ma is folyton megismétli templomainkban a szentmise áldozatát, holott egyetlenegy is elég volna, nem azért teszi-e, hogy újra meg újra szemem elé állítsa példájának oktatását? Mert ez valóban tanítás. Azt jelenti, hogy a személyes áldozat feltétlenül szükséges ahhoz, hogy felszabaduljunk, fölemelkedjünk és fönntartsuk magunkat. Nélküle hajlandóságaink uralkodnak rajtunk, a veszedelmes áramlatok magukkal sodornak, jó szándékainkat halálos kedvetlenség és közöny bénítja meg. Az erény önmegettagadás nélkül köszörületlen kard, mely képtelen a győzelemre.

De mindezen látható okokon felül van még egy más, titokzatos ok is. Mint Jézussal egyesült lényeknek és az Ő szabadsággal bíró munkatársainak, közre kell működnünk mindnyájunknak az isteni terv kivitelében. Ezt a törvényt szent Pál a következőképen formulázza: *Betöltöm testemben, ami hiányzik Jézus áldozatából.* Milyen vak vagy, ó, én lelkem, ha nem fogod fel Jézus áldozatának ezt az előrelátó és anynyira megindító okát. Ó Jézusom, hiszem, jóságból és szeretetből állítod szüntelenül szemem elé föláldoztatásod mását.

Elhatározás. — Nem jut eszembe elég gyakran, hogy fölajánljam Jézust. Ezentúl minden szentmisében, minden Úrfelmutatáskor megteszem; és megteszem, valahányszor szívembe fogadom Őt! — De miért ne tehetném meg napközben is? Milyen kitűnő emlékeztető volna ez! Milyen buzdítás! Milyen megerősítés a bizalomban! És milyen sürgető felhívás nagylelkűsége és önmegettagadásra!

A BEMUTATÁS.

SIMEON.

Esti előkészület. — E tiszteletreméltó aggastyán vonzó lényéről akarok holnap elmélkedni, aki a Szentlélek sugallatára a templomba siet, hogy meglássa a Messiást. — Látom az évek súlya alatt meghajlott vállát, tétova lépteit, reszkető kezét, hófehér szakállát és jóságos szemének ragyogását. — Az öröm derűje árad szét az egész jeleneten, mintha nem is a földről való volna.

Elmélkedésem célja, hogy megértsem, milyen nagy szerepe van a lelki életben a vágyódásnak, hogy az milyen szükséges, milyen hatalmas és milyen vigasztaló. Dániel próféta a vágyódás embere volt s Isten fölfedte előtte az eljövendő Messiást. Simeon is a vágyódás embere és Isten megengedi neki, hogy láthassa a Megváltót . . . Ha én is vágyódó lélek lennék, Jézus talán nekem is kinyilvánítaná magát! Ő mindnyájunknál jobban a „*vágyódás embere*“. Az a vágya, hogy minél bensőségesebben megismertesse és megszerettesse magát velem. Megcsalhatom-e várakozásában?

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **A szent aggastyán nagy vágya és jutalma.** — Ime, mit mond az Írás . . . *ígéretet vett a Szentlélektől, hogy halált nem lát, míg csak nem látja a Messiást.*

Ígéretet vett? De akkor előbb bizonyára kérést kellett intéznie az éghez! Igen; egész élete nem volt egyéb, mint egyetlen hosszú vágyakozás. Ahogy meg van írva: *Megnyitod füleidet, ó Istenem, a szegények kívánsága előtt.* És erre a kérő vágyakozásra válasz érkezett. De ez a válasz nem csupán egy ima közben felfogott szó volt; Simeon a bizonyosság folytonos

várakozásának hangulatában élt. Ennek a ragyogásával lelkében ébredt minden reggel. Ez világította be egész napját s esténként mintha így biztatta volna: talán holnap . . . ! És az egymásra következő napok hónapokká, évekké váltak, de az öregség nemhogy kioltotta volna, hanem még inkább élesztette, fokozta vágyát: életem vége felé közeleg, a Messiás nem lehet már messze.

És valóban, ma megjelent a templomában s az aggastyán sietve, tétovázás nélkül közeledik egy piciny gyermekhez, akit anyja elhozott, hogy bemutassa a jó Istennek. Ez a piciny gyermek, aki mások szemében olyannak látszik, mint bármely más kised, az ő szemében isteni fényben tündöklök. Ez Ó! Bizonyos, hogy Ó! Ez az a világosság, mely végre felragyog a pogány világ fölött! Ez Izrael dicsősége, aki választott népe fölött tündöklök.

És az isteni Gyermekek Mária kezéből az aggastyánéba kerül. Az öreg kezek, melyek végtelen gyöngédséggel Simeon szívére szorítják a drága kincset, most nem remegnek; és a szemek, melyek olyan sokáig kutatták a látóhatárt, most megpihennek az édes látományon. Talán könnyek homályosítják el őket, de olyan könnyek, amelyeken keresztül minden szebbé válik. — Azoknak a bensőséges, mély örömeknek egyike volt ez, melyek betöltik, elragadtatásba ejtik a szívet s nem hagynak benne mást, csak a vágyat . . . az ég felé: „*Nunc dimittis*.“ Ó Istenem, most már végy el, itt a pillanat; az után, amit most láttam, szemem nem kíván többé mást látni a földön; eddig a nagy vágyakozás éltetett; most a nagy szeretetbe belehalok.

Második pont. — **Vajjon én vágyódó lélek vagyok-e?** — Milyen nagyszerű tanítást és milyen édes ígéreteket ad nekem ez az elragadó kép! Nekem is úgy, mint Simeonnak, vágyódó léleknek kell lennem s vágyaimnak a tárgya is ugyanaz: Jézus. — De hogyan? Hiszen Jézus már eljött, megjelent a

földön és beszélt az emberekhez! Majd pedig elhagyott bennünket és most odafönt van a mennyben, messze, nagyon messze! — Igaz, az Oltáriszentségben itt maradt mellettem, de elrejtőzve és én nem láthatom! . . .

Ó én lelkem, hallgasd csak meg, mit mond az Evangélium: „*A Szentlélek lakott Simeonban.*” És mit cselekedett benne? Egyetlen, minden mást kizáró, égő vágyat ébresztett benne . . . Nem lakik-e a Szentlélek bennem is? Nem kaptam-e meg először a keresztségben, majd a maga teljességében a bér-málásban? Nem Ő-e a lelkem lelke és minden vágyam sugallója? Hogyan lehet hát mégis, hogy vágyódásom nem Jézus felé száll, Őt keresve, Őt várva, mint ahogy éjszaka várjuk a nappalt?

Igen, a Szentlélek bennem van, de én magára hagyom; nem figyelek a szavára; ha nem kapok Tőle választ, annak az az oka, hogy nem is kérdezem soha. Szétszórom figyelmemet a körülöttem történő dolgok között; hozzátapadok mindenhez, ami vonzó hatást gyakorol reám és még magát a jót is olyan túlzott szorgoskodással végzem, hogy az teljesen elnyel engem . . . És közben nem hallom a hangodat, ó Szentlélek, amint szelíden suttozja: „Jézust keresd!” Mert keresnünk kell; azért rejtőzik el, hogy keressük.

Harmadik pont. — Hogyan fedi fel magát előttünk Jézus, — Ó Jézus, Te bennem vagy, bennem élsz és én jól tudom ezt! Testeddel és lelkeddel jelen vagy az Oltáriszentségben és én magamhoz vehetek! Nem eljöveteledre kell tehát várnom, hanem önmagadnak, jelenlétednek, szeretetednek a kinyilatkoztatására! Boldog tanítványok, akik felismertek a kenyértörésben; boldog lelkek, akik éreznek, sőt mintegy érintenek Téged buzgó áldozásaikban; mindentől elszakadt, bensőséges lelkek, irigyellek benneteket. Jézus nem csupán a szentáldozásban fedi fel magát előttetek, hanem állandóan, az egész nap folyamán. Jelenlétének meghittségében éltek és ez a tudat

időnkint annyira áthat benneteket, hogy szívetekből feltör a sóhajlás: „*Nunc dimittis*.“

De nem kevésbé csodállak titeket is, nagylelkű szívek, akiktől Isten megvonja ezt a vigasztalást, mert a teljesületlen vágy egyre fokozza bennetek a szomjúságot. Hiába keresitek Jézust, Ő nem részesít benneteket érezhető jelenlétének a boldogságában; hiába minden sóvárgó vágyatok, teljesületlenül kell azt hordoznotok egészen a sírig... De milyen elragadtatást hoz majd számotokra a mennyei találkozás!... Ő Jézus, ha igazán mélyen szeretnélek, egyetlen vágyam ez a mennyei boldogság volna, s akkor hallanám lelkemben a választ vágyódásomra: a tied lesz mindörökre!

Miképen lehetséges az, ó én szívem, hogy megsiratod az emberi érzések elmúlását és Jézus távolléte érzéketlenül hagy? A reménység, hogy viszontláthatom szeretteimet, megremegtet és arra nem gondolok, hogy Jézus kitárt karokkal vár reám az örökkévalóság kapujában! Ó, pedig milyen örökkévalóság lesz az: mintha csak én lennék ott szeretetének egyetlen tárgya! — Simeon, te szent aggastyán, engedd, hogy elismételhessem veled, bárha más értelemben: „*Nunc dimittis*“, itt az ideje, hogy távozhassam, nem azért, mert láttam, hanem azért, mert elviselhetetlennek érzem, hogy nem láthatom.

Elhatározás. — Ma sokszor fölkeltem magamban a vágyat legközelebbi áldozásom után; a vágyat, hogy lelkem minél bensőségesebben egyesüljön Jézus lelkével; a vágyat, hogy végül megláthassam őt a mennyben.

MÁS ELMÉLKEDÉS UGYANEZEN TÁRGY FÖLÖTT.

Elmélkedj e jeleneten a szentáldozás szempontjából. Simeon példájából megláthatod: 1. Hogyan kell készülni és vágyódni rá; 2. Hogyan kell Jézust fogadni, felismerni, magadhoz venni, szívedhez szorítani és leggyöngédebb érzelmeiddel elhalmozni; 3. A

szentáldozás hatása: elszakadás e világ dolgaitól és vágyódás az ég után . . .

53. ELMÉLKEDÉS.

A BEMUTATÁS.

ANNA ÉS A BUZGÓ LELKEK KIS SZÁMA.

Esti előkészület. — Ha látom, hogy Jézus a templomban csak két imádót talál, a két öreget, Simeont és Annát, nem csodálkozhatom többé annyira azon, hogy napközben olyan kevés hívőt találok a templomokban. A buzgó lelkek mindig kevesen vannak, de ezek a kevesek csodálatosan nagy kárpótlást nyújtanak Istennek. Felbecsülhetetlen, hogy mennyi dicsőséget és elégtételt képes adni Neki egyetlenegy lélek.

Anna prófétaasszony példájából megtanulhatom, hogyan lehet előkészülni erre a szép szerepre: ő *jókor* megkezdte a Messiás keresését, *kírtartott* a hosszú várakozásban és végül boldogan *rátalált*.

Megtalálni Jézust és magunknál tudni Őt, milyen nagyszerű kilátás! A buzgóság az egyetlen út, mely odavezet.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Akik kevesen vannak. — A tágas templomban nem látok a Szent Család körül senki mást, csak két szegény öreget. De milyen megindultak és milyen nagynak és szépnek látszanak az idők távolában! Simeon mellett ott van, még alázatosabban, még elmosódottabb alakban Anna prófétaasszony, aki hét évi házasság után özvegy lett, nyolcvannégy évet ért meg s élete a templomban, az Úr szolgálatában, ima és böjtölés közben telt el. Ő is ugyanabban az órában érkezik a templomba, mikor a Gyerme-

Jézus közeledik. A Messiás! Anna fölismeri, nézi és imádja. Hosszú, boldog pillanatok telnek el így, azután pedig *megy és beszél* Róla mindazoknak, akik Izrael megváltását várták.

Mindenekelőtt az tűnik szemembe, hogy ebben a pillanatban Máriával és Józseffel együtt ez a két személy alkotja az egész Egyházat, a csodálatos buzgóságú és bensőséges Egyházat. Isten meglepődését találja kevesekben is, ha ezek a kevesek sokat tudnak adni Neki. Nem így van-e ez napjainkban is a falusi, sőt igen gyakran a városi templomokban is? Kiket látunk napközben a homályos boltívek alatt? Mindössze néhány jámbor lelket; többnyire öregek, vagy olyanok, akik egyedül állanak az életben. Legyünk hálásak nekik. Az ő imáik érdeme, ha a legelhagyatottabb templom is beszél Istenhez.

Ha abban a boldogságban lett volna részem, hogy bent lehessek ezzel a kis csoporttal a templomban! Vajjon akkor is olyan hamar végeztem volna látogatásommal, hogy minél előbb visszatérhessek egyéb dolgaimhoz? . . . Nem esett volna nehezemre távoznom onnan? És gondolataim nem tértek volna minduntalan vissza oda? . . . Nos, nincs-e jelen Jézus, ugyanaz a Jézus most is valóságosan templomainkban? . . . Ha a hit szelleme igazán élne bennem, felismerném Őt a fehér ostya fátyola alatt, mint ahogy Simeon és Anna felismerték a fehér pólyában . . . Jézust élvezni tudni, nagy kegyelem.

Második pont. — A keresők. — Ez a két szent személyiség, aki a bemutatáskor az Egyházat képviselte, egyúttal a jámborságot is jelenti. Tanuljunk tőlük. *Keressétek először az Isten országát*, ez az első tanításuk. Még mielőtt Jézus kijelentené ezt nekünk, ők már tanítják életükkel. Megértettem- és követem-e tanításukat? Hová irányulnak vágyaim? Reményeim? Valóban Isten országa foglalkoztatja-e rendszerint gondolataimat; ez-e az a cél, melyet hűségesen követek? Isten országa nem más, mint a végtelen Szép-

ség fátyol nélküli szemlélete a távolból. Ez-e az én eszményem? Ez-e az az eszmény, mely elhomályosítja a föld javait és amely úgy, mint a nap a rideg, szürke sziklát, aranyfénybe borítja a szenvedést is?

Isten országa idelent maga Isten, aki él és munkálkodik bennem. De nem foglalta-e el, vagy legalább is nem igényli-e a helyét bennem valami más? Biztosítja-e cselekvési szabadságát a földi javaktól való őszinte elszakadás? Segíti-e munkájában a nagylelkű hűség? . . . Ha ezek a feltételek nincsenek meg bennem, ha eltűntek, vagy meggyengültek, el kell szomorodnom, meg kell alázkodnom, mindenekfelett pedig vissza kell szereznem azokat . . . Ez kötelességem, ez legfőbb javam és ez lesz legédesebb örömeim forrása is, mert csak általuk találhatom meg idelent Jézust.

Harmadik pont. — A hosszúvárakozás. — Igen, előbb, vagy utóbb megtalálom, de gyakran csak hosszúvárakozás után: ez a harmadik tanulság. Alighogy rászánom magamat a jámborságra, alighogy megkezdtem gyakorlataimat, azt hiszem, Isten azonnal jelentkezik előttem és rám mosolyog. Hogy nem mutatkozik Személyében, azt megértem: még nincs itt az ideje. De hogy legalább vigasztalások útján éreztesse velem jelenlétét, azt elvárom; és ha ez a megnyilatkozás hiányzik, elcsüggedek és visszavonulok. Erről a sürgető nyugtalanságról mondja Szalézi szent Ferenc, hogy az „*a jámborság veszte*”. Méltatlan Istenhez, de nem méltó ahhoz a lélekhez sem, amelyben Isten működni akar. — Amint láttuk, az Ő műveiben a lassúság szándékos; ez felel meg Lénye komoly méltóságának s mintegy távoli hozzáánkvetődése az az örökkévalóságnak . . . És én, aki még alig indultam el célom felé, máris azt szeretném, ha elértem volna . . . A rövidéletű, egynapos lények természete ez a türelmetlenség, mely csak semmiségüket bizonyítja! De gondold meg, én lelkem, hogy te örökéletű lény vagy . . .

Ha meg van írva: „*Quaerite Deum*” — *keressétek Istent*”, meg van írva az is, hogy: „*Sustine Dominum*”, — *légy türelemmel, várd be az Úr óráját*. Napok, hónapok, talán hosszú évek telnek el ugyanazoknak a jámbor gyakorlatoknak az egyhangúságában, ugyanazokban a vágyakban, várakozásokban és elernyedésekben. Bátorság! Nem hallod-e bensődben állandóan az isteni választ: eljön a nap, amikor meglátsz engem! — Igen, Istenem, tudom, hogy a mennyben majd részesítesz tündöklő Lényed szemléletében; de azt is tudom, hogy néha nem vársz a hűséges lelkek megjutalmazásában odáig; megvannak a magad titkai, amelyekkel elragadtatásba tudod ejteni őket a nélkül, hogy mutatkoznál előttük: néha valami sajátos világosság ez, máskor meg egy édes érzés; egy-egy belső szózat, melyet senki sem tud szavakba önteni; sőt akárhányszor egyszerűen csak csend, amelyben azonban az isteni titokzatosság lüktetése érzik.

Én még ezt sem merem kérni Tőled Uram. De legalább azt a nagy békességet add meg nekem, szegény hétköznapi léleknek, amelyet jelenléted hatása alatt érezhetünk.

Elhatározások. — 1. Ma többször elismétlem magamban: Hogy élhetnék lanyha életet Isten látásának a reménységével a szívemben? — 2. Hogy csüggeszthetne el az út hosszúsága, mikor tudom, hogy ez az élet csak megpróbáltatás? Félre hát a szomorúsággal! Örömteli bátorsággal előre!

54. ELMÉLKEDÉS.

A BEMUTATÁS.

ANNA ÉS A JÁMBORSÁG.

Esti előkészület. — Imában és böjtölésben szolgálta Istent.¹

¹ A böjtölésen az Egyház általában az önmegtagadást érti.

Ez a két dolog gyakran előfordul elmélkedéseinkben. Ne csodálkozzunk rajta és még kevésbé panaszkodjunk fel, mert a valódi jámborságot ima és böjt táplálja. Mivel azonban természetünk könnyen elhanyagolja mindkettőt, nem árt újból szemünk elé állítani szükségességét és erkölcsi szépségét. Röviden ismét áttekintem tehát azokat az isteni szempontokat, melyek kiváltképpen figyelmünkbe ajánlják.

Imaélet és önmegtagadás annyi, mint jámbor élet. Mi lenne az életemből igazi ima és igazi önmegtagadás nélkül? . . . E fölött kell gondolkoznom.

ELMÉLKEDÉS.

Imában és böjtölésben élt. — Nem nehéz elképzelni ezt a hosszú, szürke, egyhangú, minden emberi örömet nélkülöző életet.

1. Hosszantartó imák otthon, vagy a templomban, többnyire térdenállva, időnkint ég felé emelt kezekkel; — imák, amelyek állandóan, nap-nap után ismétlődtek.

2. Szigorú élet: nélkülözések, önmegtagadások, kemény és hosszú böjtölések . . . Ime, életének ez a külső képe. Közben azonban az ég legragyogóbb sugaraival árasztja el, Isten érezteti vele megelégedését és a Szentlélek, az idők egyre kisebbedő távolából, elébe vetíti a születendő Messiást.

Első pont. — **Az ima a jámborság első alapeleme.** — Az ima és a böjt a jámborság alapelemei; minden időben azok voltak, a dolgok természeténél fogva.

Az ima Istenhez *emel*, kapcsolatba hoz bennünket Vele. Tudjuk ugyan, hogy mindenütt jelen van, de ösztönszerűen mégis az égben keressük és ez a magasbalendülés valamennyire már elszakít minket a földtől.

Az ima *egyesít* Istennel. Szemléli és csodálja Őt, érzi szeretetét és viszonzozza azt. — Ennek az egyesülésnek a fokozatai határtalanok. Mindegyikük fokozódó részesülés Isten szépségében.

Az ima az egész teremtett világ *hódolatát* juttatja Istenhez. Az ima a néma természet hangja; dícséret, mely túlzengi a gonoszak káromlásait.

Az ima hozza le hozzánk az összes *kegyelmeket*: a bocsánat, a haladás, az éberség kegyelmeit, vagyis mindazt, ami fönttartja az embert és védi a társadalmat. — Ima nélkül, önmagában, semmiféle erény nem volna elégséges. — Ima nélkül a világ kétségkívül régen tönkrement volna már.

Második pont. — Az önmehtagadás a jámborság második alapeleme. — A bőjtölés szerepe mintha elmosódottabb volna. De ha jobban szemügyre vesszük, látjuk, hogy az nem kevésbé szükséges és dicső. A bőjtölés mindennemű önmehtagadást jelent, tehát olyat, amely *megóv* vagy *fenyít*; olyat, amely másokért *engesztel* és olyat, amely személyes *nagylelkűségre* indít.

Az önmehtagadás *erő*. Mi gyöngé emberek hajlunk a rosszra. Az érzékiség, a kívánságok és az összes szenvedélyek maguk felé csábítanak. A megszőkás pedig azután megtart rabszolgaságukban . . . Ki őriz meg és ki szabadít meg bennünket tőlük, ha nem a szigorú önmehtagadás?

De ez az erény nemcsak megvéd a rossztól, hanem egyúttal az *előhaladás hatalmas eszköze is*. Imám sokszor ernyedtek, minden erősebb igyekezet nehezemre esik és én könnyen megnyugszom ebben a lanyhaságban . . . Milyen erőt merít ilyenkor az akarat az önmehtagadásból; milyen sarkantyúzást kap a test, hogy újjászületik a buzgóság és milyen szépen rendes útjára terelődik a jámborság.

Az önmehtagadás *dicsőséges is*. Milyen szépek ezek a nehezen kivívott győzelmek! Győzelmek önmagunk, a világ és a sátán fölött! Nem örökös harc-e az emberi élet!

Ó, nagyszerű önmehtagadás! Te még tovább is viszed a jámborság szerepét és dicsőségét. Akadnak nemes és nagylelkek, akik egyenesen Jézus megváltó

szerepére vágyakoznak s mikor látják Őt, amint megostorozzák és keresztrefeszítik, így szólnak magukban: nem engedhetem, hogy egyedül szolgáltasson elégtételt Atyja dicsőségének és egyedül szenvedjen a lelkek megmentéséért, részt akarok venni én is az *engesztelésben*.

Elhatározás. — A természet irtózik az önmegtagadástól. Korunk egyáltalán nem érti meg. Gyakran még maga a jámborság is elfordul tőle, sőt megveti. Ez az oka, hogy annyi a nagylelkűségben fogyatékos élet, a nem eléggé szilárd erény és az a sok, meghallgatásra nem találó ima! — Hogy érzek én ebben a tekintetben? . . . Hogyan gyakorolom ezt az erényt? . . . Mit kell tennem a jövőben?

Az ima a jámborság lelke. Ez ad erőt az önmegtagadásra; ez az a kisugárzás, mely megszépíti. Ima nélkül az önmegtagadó élet terméketlen. Sőt talán lehetetlen is!

55. ELMÉLKEDÉS.

A BEMUTATÁS.

ANNA ÉS A BUZGÓSÁG.

Esti előkészület. — Elképzelem Anna próféta-asszonyt, amint az isteni Gyermekekkel való érintkezés-től még szinte lázban égve, befutja Jeruzsálemet. Arca ragyogóbb, mint Mózesé volt, mikor lejött a Szinai-hegyről. És beszélt Róla mindazoknak, akik Izrael megváltását várták. — Az öreg arcvonásokat valóság-gal megszépítő öröm már maga is nagy és jó hír előhírnöke. Hangjában sincs ezúttal semmi az aggkor-tétovázó bizonytalanságából.

Jeruzsálemben ő az Evangélium első hirdetője. És én az első keresztényekre gondolok, akik később éppúgy, mint ő, házról-házra mennek, hogy a temp-lomba hívják a választottakat.

Mennyiben vettem részt eddig ebben a szép szolgálásban? . . . Meddig terjed a kötelességem? . . . Meddig mehetne a buzgóságom? . . . Ha nem szoktam Jézusról beszélni, kutatni fogom, mi lehet ennek az oka és mi az orvossága.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Kétféle jámborság. — Láttuk, hogy még a jámbor hívők is két erősen különböző csoportra oszlanak. Egyikbe tartoznak azok, akiknek Jézus nyilvánkoztatja magát és a másikba azok, akik nem ismerik a Vele való meghittség gyönyörűségét. Az előbbieket számára Isten a megtestesült Jóság, az eszményi Szépség, a végtelen Szeretetreméltóság, de ugyanakkor Jézus is. A mi Jézusunk, Isten, aki emberi szívet vett fel, hogy a mi módunkon szerethessen bennünket; karokat, hogy azokkal magához ölelhessen; arcot és hangot, mely elárulhatja érzelmeit és felfogható tárgya lehet a mi érzelmeinknek. A nélkül, hogy nagyságából bármit is veszített volna, olyan kicsiny lett, hogy két aggastyán, Simeon és Anna reszkető karjukra vehették . . . Ez az a Jézus, akit a mélyen jámbor lelkek ismernek; Ő az, akinek odaadják magukat; Ő az, akiből élnek: jámborságuk alapja a *bensőséges szeretet*.

Más, ugyancsak jámbor lelkeket inkább egy másik érzés mozgat. A természetfölötti érdek: én üdvözülni akarok, érdemeiket akarok szerezni, azzal akarom szolgálni Istent, hogy engedelmeskedem parancsainak és megnyugszom a reám küldött szenvedésekben. Ezek közül egyesek odáig is eljutnak, hogy bekapcsolódnak a buzgóság műveibe: oktatják a gyermekeket, látogatják a szegényeket és betegeket. Isten szeretete náluk sem hiányzik, de kiváltképpen a *kötelesség* érzelmében jelentkezik. A tűz nem lobbant bennük lángra.

Második pont. — A buzgóság az igazi jámborság jellemző vonása. — Vajjon én melyik csoportba

tartozom? A kérdés nehéz és én nem szeretném komoly megfontolás nélkül, hátrányomra eldönteni.

De íme, ennek a napnak a titkában egy olyan tényt látok, amely teljes fényt vet erre a kérdésre. Az Evangélium azt mondja a próféta-asszonyról: *Beszélt Jézusról mindazoknak, akik Izrael megváltását várták.* Vajjon nem éppen ez a buzgóság-e a jellemző vonása a szeretetből fakadó jámborságnak? Valóban, ha a szeretet igazán betölti a szívet, szükségét érzi, hogy kiáradjon; túlcsoorduljon. Olyan égő buzgóság ez, hogy nem lehet visszatartani. Sohasem tud eleget beszélni arról, milyen szeretetreméltó az, akit szeret. Mivel ő maga látja szép tulajdonságait, azt akarja, hogy mindenki úgy csodálja azokat, mint ő. *„Szeretné — mondja Szalézi szent Ferenc — minden fa kérgébe belevésni a nevét.”*

Ilyen jellegű-e az én szeretetem; boldog-e, ha megnyilatkozhat? Érzi-e a nemes vágyat, hogy megszerettesse azt, akit szeret? — Beszélek-e gyakran Istenről és az Ő dolgairól? — Ha pedig néma az ajkam, nem az-e ennek az oka, hogy hideg a szívem? . . .

Harmadik pont. — A belső buzgóság. — Vannak azonban olyan szép lelkek is, akik csöndben szeretnek. Jézus igazán, mélyen drága nekik. Szomorúak, ha elhanyagoltnak, félreismertnek, megsértettnek látják, ezt meg is mondják Neki s önmegtagadásokat és szenvedéseket vállalnak magukra, hogy az Ellene elkövetett rosszat kiengeszteljék. Hogy lehetséges, hogy lángoló szeretetük mégsem csordul ki? . . . Talán nem találnak olyan lelkekre, mint aminőkhöz Anna próféta-asszony vitte a hírt: akik Izrael megváltását várják? Vagy talán a környezet, amelyben élnek, ellenséges érzületű, vagy fagyos? . . . Buzgóságuk ilyenkor fájdalommal és bánattá változik, melyet odaöntenek az Úr Jézus lábai elé. De akadnak olyan lelkek is, akik természetüknél fogva annyira tartózkodók és félénkek, hogy képtelenek kimutatni, amit éreznek. Még azt sem várhatod tőlük, hogy legszűkebb

családi körükben elmondják bánatukat, vagy örömet. Hogy tudnák hát rászanni magukat arra, hogy Jézusról beszéljenek, hogy kimutassák iránta való szeretetüket, vagy hogy éppen szívüket igyekezzenek megnyerni Neki? Náluk is úgy, mint az előbbieknél, a szeretet bezárkózik a lélekbe és kesereg tehetetlensége fölött . . .

Milyen az én környezetem, milyen a természetem?

Annyira ellenszegülő környezetben élek, hogy minden kísérlet hiábavaló, sőt talán szomorú kimenetű volna? — Talán olyan zárkózott és félénk a természetem, hogy a kifelé való megnyilatkozást lehetetlennek érzem, vagy attól félhetek, hogy ügyetlenséget követek el?

És ebben a két esetben mit mond a szívem? Szenved-e? Igyekszik-e annál gyöngédebb érzelmekkel közeledni Jézushoz s kifejezni előtte mélységes sajnálkozását?

E magyarázatok után nem nehéz megvizsgálni lelkem állapotát s az eredménytől kell függővé tennem gyakorlati elhatározásaimat. Hiszen alapjában véve bizonyosan szeretem Jézust, de talán nem eléggé. Mert az igazi szeretet vágyódik rá, hogy megszerettesse tárgyát másokkal is. A megszerettetés viszont még nagyobb szeretetet eredményez, mert a kifejeződés maga is növeli, Isten pedig jutalmul olyan kegyelmeket ad a buzgóság gyakorlataihoz, melyek még jobban fokozzák azt. — Ha nem szoktam beszélni Istenről és magamban nem szenvedek e miatt s nem is igyekszem legalább lelkemben kárpótlást nyújtani Neki ezért, akkor bizonyos, hogy nem szeretem Őt úgy, ahogy szeretnem kellene.

Elhatározások. — Fölélénkítem szeretetemet, hogy az viszont fölggyujtsa buzgóságomat. Ha azután buzgóságom lángralobbant, bizonyára megtalálom a kellő kifejezéseket is, szavaim pedig utat találnak a szívembe. — De ha csakugyan minden hiányoznék ennek

a lángnak a föllobbanásához, akkor érzéseimet teljesen az ég felé irányítom és az, ezen a látszólag távoli kerülő-úton, éppoly biztonsággal eljut a földön élő lelkekhez, mint a másik módon. Hány szent arattott így, puszták, vagy kolostorok mélyén élve is, fényes győzelmeket?

A *gyakorlatban* nem volna-e lehetséges, hogy ennek, vagy annak a meghatározott személynek Istentől beszéljek? — Nem léphetnék-e ki lassan természetes félénkségemből, apró próbálkozások útján?

Istenem, adj nekem olyan szeretetet, mint aminővel Anna próféta-asszony bírt és akkor kimegyek a világba, *beszélni Rólad azoknak, akik várják Izrael megváltását.* Ki tudja nincsenek-e e lelkek között olyanok, akiket már egyetlenegy szó is képes volna közelebb vinni Hozzád!

56. ELMÉLKEDÉS.

A BEMUTATÁS.

MÁRIA ÖRÖMEI.

Esti előkészület. — Holnap arról elmélkedünk, milyen örömet szerzett Máriának az a jóslat, amelyet Simeon Jézus dicsőségéről mondott. Kutatni fogom, hogyan járhatta át a jóslat a meglepetés örömével Mária szívét, holott az Írásokból már régen ismerte azt. — E fölött elmélkedvén meglátom, hogy az anyai szívnek mindig új fiának a dicsérete, amiből viszont arra a következtetésre jutok, hogy ilyen örömet én is szerezhetek neki.

A jámbor kíváncsiság érdeklődésével veszem majd sorra azokat az okokat, melyek igazolják ezt a gyakorlatot, s megkeresem az alkalmazás különböző módjait is.

Miután pedig ez a módszer igen sok tárgyra al-

kalmazható, elmélkedésünk általános jelentőségű és befolyást gyakorolhat a jövőre is.

Ó Mária, milyen boldog lennék, ha ezúton olyan eszközre találnék, mellyel állandóan kedveskedhetnék neked. De vajjon szerezhet-e neked örömet olyasmi, ami már régen a múlté? Holnap majd ezt is meglátom.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Máriát mélyen érintették Simeon dicséretei Jézusról. — Mária a csodálat elragadtatásával hallgatta a szent aggastyán szavait, mikor az ő Fiát Izrael dicsőségének nevezte, mikor úgy mutatta be Őt, mint a nemzetek sokaságát betöltő világosságot és mikor végül, mintegy roskadozva az öreg szívének túlságosan nagy boldogság súlya alatt, elragadtatásban, ez a minden dicséretet fölülmúló sóhajtas hagyta el ajkát: Most már nem tudok tovább élni! . . . Szemem a látottak után nem bírná elviselni többé a világi dolgok látását. Jóságos Istenem, vedd magadhoz túlboldog szolgádat!

Kétségtelen, hogy ezek a kijelentések nem mondtak Máriának semmi újat. Hiszen nála jobban senki sem hatolt az írástudók által magyarázott jövődölések mélyére és rajta kívül soha egyetlen más lélek sem kapott közvetlenül Istentől olyan tökéletes megvilágításokat a Messiásra vonatkozóan, mint ő. Simeon talán fölfedte és jobban meghatározta ezeket a szent kinyilatkoztatásokat, de ettől eltekintve, számára elég volt az, hogy Jézusról, az ő Fiáról, az ő mindenéről beszélt és az, amit mondott, olyan mélyrehatóan édes volt. Kell-e ennél több az anyai szívnek! . . . Máriát mélységes öröm árasztotta el. A piciny lényen, akit a dicsőség légköre burkolt be, nemes büszkeséggel pihent meg az anya tekintete. Majd ugyanez a tekintet a Gyermekről az aggastyánra szállt, hogy minden szónál ékebben fejezze ki iránta érzett tiszteletét, szeretetét és háláját.

Boldog anya! Boldog aggastyán! Boldog óra;
a mennyország előízétől édes pillanatok!

Második pont. — Hogyan újíthatjuk meg Szűz Máriának ezt az örömét. — Miután tudom, hogy bizonyos ismétlések sohasem untatják az anyai szívet, nem beszélhetnék-e imáimban néha én is Jézusról Máriának? Föleleveníthetném a multat, térdreborulva annak mindenegyes jelenete előtt. Mindegyik más és más képet tár elém és így változatosságot vihetnék dicséreitembe . . . De nem csupán elképzelés-e mindez? Betlehemben már nem találom meg az istállót, a jászolt és az isteni Gyermekeket; a templomban is hiába keresem Simeont és a Szent Családot . . . És hasonlóképpen csak emléke él a többi titoknak is . . .

Csak az emléke! De vajjon valóban csak az emléke és semmi más? Igaz, hogy jelenvaló és érzékelhető valóság csakugyan nincs előttünk, de az emlékek megvan az a képessége, hogy ugyanazokat az érzelmeket tudja fölkelteni, mint a valóság. Már pedig ez a fontos. A mélyen átértzett érzelmek azok, amelyek hatnak reánk. Ha tehát lélekben a multnak valami eseményéhez, vagy annak távoli tárgyaihoz visz képeletem s a szívemet csodálat, szeretet, öröm, vagy fájdalom tölti be és ezek az érzelmek ugyanolyanok, mint amilyeneket akkor éreztem volna, ha annakidején szemtanúja vagyok az eseményeknek, mi hiányzik akkor belőlük? Mint érzelmek, éppen olyan valódiak, éppen olyan elevenek s ugyanolyan kedvesek lehetnek azok előtt a drága lények előtt, akiknek szólnak.

Mikor visszatérek a lakásba, melyből kedves hozzátartozóim eltűntek, szívesen pihen meg szemem azokon a tárgyakon, melyek rájuk emlékeztetnek és mindegyik előtt újra megelevenedik előttem ez, vagy az a boldog, vagy boldogtalan jelenet. Szívem ilyenkor elszorul, szemem könnybe lábad s zokogásomon forró, szerető szavak törnek át. Ó, apám, anyám, testvéreim, gyermekeim, ha az égben vagytok s a jó Isten

megengedi nektek, hogy halljátok szavamat, mondjátok meg, nem éppen olyan kedves-e nektek érzelmeimnek ez a mai kiáradása, mint volt azelőtt? Sőt nem talál-e az, mennyei boldogságtól kitágult szívetekben még erősebb visszhangra? — Ó, Mária szíve, nem érint-e mennyei dicsőségben téged is mindig melegen mindaz, ami tőlünk jön? És ha én ma, áthatolva az elmúlt évszázadokon, ott vagyok melletted és szívem örömtől remeg Simeon dicséreteinek hallatára, nem örvendezek-e akkor valóban veled? . . . Te újra átéled az akkori ünnepélyes jelenetet, de ezúttal az én jelenlétemmel, érzelmeimmel és dicséreteimmel együtt. Ezek az elmúlt édes titkok így örökkévalókká válnak s újra meg újra felkínálkoznak minden nemzedék és minden lélek számára . . . Teljesen méltó ez így Istenhez s megfelel a mi örökkévalóság után vágyódó érzelmeinknek is.

Ó Mária, ott látsz-e magad mellett azon a napon, amint veled együtt issza lelkem a szent aggastyán szavait? Ó, azok a szép szavak! Engedd meg, hogy a magam módján elismételjem azokat: „Milyen szép, milyen nagy a te kis Jézusod, ó édes jó Anyám! Ó a Messiás; Ő lesz a Megváltó. Mennyire és milyen gyöngéden szereti Őt mennyei Atyja; s hogy vigyáz Reá a Szentlélek . . . Kicsiny szíve már most is a szeretet óceánja, a könyörület beláthatatlan mélysége. Tanítása valamikor a világ világossága lesz, mely magához vonja és elragadtatásba ejti a szép lelkeket. Buzgó szívek mindenüket lábai elé rakják majd s mindent elhagynak, hogy kövessék Őt. Hívására hosszú évszázadokon át a világ végezetéig, vértanúk bátor serege, szűzek tiszta nemzedéke, apostolok csodálatos légioja és a Máriával, vagy Mártával vetélkedő szent asszonyok megszámlálhatatlan tömege kél fel.”

Harmadik pont. — Biztos eszköz Szűz Mária kegyelmeinek elnyerésére. — Végtelen a sora annak, amit az ember egy anyának mondhat. Én is emlékeztethetem a Szűzanyát a Betlehemben történt elragadó

csodákra, az egyiptomi menekülésre, a Templomra, Názáretre . . . Szent Fia 33 évi földi életére . . . mostani életére a mennyben, az Oltáriszentségben, vagy a lelkekben.

Nem kitűnő eszköz-e ez arra is, hogy én magam is élénkebben éljem át ezeket a dolgokat? Nem lelkesül-e fel az ember, miközben valamiről beszél? Nem fokozza-e az érzést a hallgató arcán tükröződő benyomás? És nem a legbiztosabb eszköz-e ez arra is, hogy megnyerjem a szívedet, ó mennyei Anyám? S milyen kedves vigasztalás volna szívemnek, ha tudnám, hogy valami új örömet szerezhettem neked!

És te viszont milyen jutalmat adsz ezért nekem? Ha megengednéd, legszívesebben azt kérném, hogy gondolatban elfoglalhassam kis időre a helyedet. Íme az álmom, ahogy elgondolom: egy szép napon valami külső foglalkozás elhív téged hazulról s kis Fiadat reám bízod. Egyedül vagyunk kettesben, Jézus meg én. Lelki szemeimmel látni vélem, amint fehér gyolcsaiban karomba veszem és térdemre fektetem. Belenézek édes kis arcába. Egyetlen szót sem tudok kiejteni; szívemben ezer érzés hullámszik és torlódik egymásra . . . Hosszú percek telnek el így . . . Isteni érzések járnak át . . . Mintha megváltoznék az egész mindennapi életem: nem látok magam előtt egyebet, mint lemondást, tisztaságot, odaadást, de mindez csupa gyönyörűség . . . Ó Jézusom, te édes Szeretet, engedd, hadd őrizhesselek így tovább és ne hagyjalak el soha!

Elhatározás. — Kiválasztok a mai napra egyet az említett eszközök közül. — Belemélyedek. — Remélni merem, hogy így megnyerem Szűz Mária kegyeit s ezután még gyöngédebb szeretet ébred bennem Jézus iránt.

A BEMUTATÁS.

AZ ÖRÖM ÉS A FÁJDALOM ISTEN TERVÉBEN.

Esti előkészület. — Megkérdézem magamtól, mit jelentenek ezen az örömnapon ezek a szomorú szavak: *Lelkedet a fájdalom töre járja át.* — Tanulmányozni fogom Isten eljárását a szenvedés és öröm alkalmazásában s felfedezem benne igazságosságával és jóságával párosult bölcsességét.

Céлом, hogy magasabb légkörbe emeljem eszméimet, hogy ezentúl kevésbbé sajnálkozzam önmagam fölött s bizonyos derűs, szinte már a kereszt szeretetével rokon hangulatban helyezkedjem el.

Bizalmatlansággal kell viseltetnem a világ szelleme iránt, mely ezeket az eszméket örültségnek tartja. De ugyancsak bizalmatlannak kell lennem saját természetemmel szemben is, mely ösztönös irtózásával elriaszthatna ettől az úttól.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **A szenvedés létezésének értelme.**
— Az aggastyán hangja komolyra válik; homlokán a szomorúság felhője suhan át s jóságos tekintete leírhatatlan részvétellel szegeződik erre a szegény édesanyára, akinek szívébe hasítanak majd szavai. De prófétai küldetését be kell töltenie. Meg kell mondania mindazt, amit az Úr ajkára ad: *Ez az ártatlan kis lény, ez a megtestesült Isten ellenmondások örök tárgya lesz az emberek között. Egyesek üdvösségüket, mások romlásukat találják majd meg benne . . . Ó Mária (és itt megremeg a hangja) lelkedet a fájdalom töre járja át.*

Miért ez a rettenetes kinyilatkoztatás, közvetlenül az öröm kinyilatkoztatása után? Hiszen a szenvedés úgyis elég korán jön. Hagyd ezt a szegény anyát, hadd élvezze addig zavartalanul örömét. De nem. Is-

tennek nem ez az akarata. Simeon egy egészen más-fajta tervnek az eszköze. A szenvedés a mi szomorú ember-voltunknak a feltétele. Az emberek mindannyian szolidárisak egymással, minek következtében az *engesztelés*, mely a bűnösök számára az igazságosság követelménye, az ártatlanok számára a felebaráti szeretet kötelességévé válik s éppen az utóbbiak tudják azt igazán nagylelkűen és eredményesen betölteni. Isten dicsősége a szép lelkek engesztelése nélkül távolról sem kapná meg azt az elégtételt, amelyet jogosan elvárhat az emberiségtől. Szerencsére itt van Jézus és Mária s velük együtt minden idők jámbor lelkei; a megkívánt mérték így csordulásig betelik. — Nem olyan természetű-e ez a szerep, hogy szinte kihívja a nemes odaadás tényeit?

Másrészt, az élet a megpróbáltatás ideje és a föld a számkivetés helye. Kell, hogy a jámbor lélek érezze ezt. A megpróbáltatás ráébreszti és tudatossá teszi; — ugyanakkor föléleszti bátorságát és átítatja jellemét; — rásegíti, sőt gyakran egyenesen rákényszeríti, hogy alázatos tudjon maradni. — Szomorúságunkban ama Lény felé fordítjuk szemünket, akiről örömünkben megfeledkezünk.

A Kálvária tehát mintegy menedékkül kínálkozik fel számunkra. És nagylelkű szívekben azt a hősies lelkiállapotot teremti meg, melyet a világ nem fog megérteni soha: a kereszt szeretetét.

Második pont. — **A fájdalommal átítatott örömek létjogosultsága.** — De ha az igazak szenvedése ilyen módon benne van Isten terveiben, akkor bizonyosan az öröm is megtalálja abban a helyét. Az öröm megvigasztal és felüdít; az öröm megnyugtat és kárpótol; az Isten iránti szeretetnek új indítást ad, a felebaráti szeretetet pedig megédesíti. — Édes melegében a lélek hajlékonyá válik, kitágul, megnagyobbodik és megtermékenyül, — sőt mintha valami átlátszó világosság fényében nyitva látná az eget.

Ha a megpróbáltatás állandó volna és az öröm

sohasem vetné meleg sugarait a fagyos földre, akkor a gyöngye erények elpusztulnának, mint a fejletlen gyermekek a hegyes vidékek éles levegőjében. A szenvedésben csak az erős lelkek tudnak Isten segítségével fejlődni és erősödni. De vajjon ez utóbbiak teljesen nélkülözik az örömet? . . . Van magasabbrendű öröm is, melynek elfátyolozott, de mindenható visszfényéből az ég bizonyos órákban leküld néhány sugarat.

Harmadik pont. — Ennek az isteni tervnek kiválósága. — Mennyi szépség van mindebben! Mert ezek az érzelmek az isteniből sugároznak reánk valamit. — És milyen biztosítékai a boldogságnak! Mert hiszen ezeknek a minden emberi értékelést fölülmúló tényeknek csak Isten lehet a jutalmuk.

Istenem, miután ilyen gyönyörű megvilágításban mutatod be előttem ezt a szép tervet, méltó akarok lenni bizalmadra. Mindenekelőtt helyreigazítom túlságosan emberi felfogásaimat. 1. Nem Te vagy az, ó jóságos Istenem, aki a szenvedést létrehozta, hanem a bűn: a bűn tette azt igazságossá és szükségessé. 2. Ha igazságod át is engedett bennünket támadásainak, jóságod belésűritette a fölemelkedés eszközeit: a szenvedés megszilárdítja az erényeket. 3. A szenvedés voltaképpen a megváltás ára, de Te érdemszerzésre is alkalmassá tetted; ó, mennyire szeretjük majd ezért a mennyben! 4. És végül, milyen dicső szerep! a szenvedés lehetővé teszi, hogy az ártatlan lélek engesztelést adhasson a bűnös lélekért. E nélkül, Istenem, műveidben üresség maradna s dicsőséged nélkülözné legszébb sugarait.

Ó szenvedés, ellenségnek nézhetlek-e még ezek után is? Vádolhatom-e Istent, amiért olyan nagy teret engedett neked a világon? . . . De ha már így megnyerted a magad számára értelmemet, uralkodnod kell viselkedésemben is . . . Ezentúl gyakran fogok erre gondolni.

Anyám, Mária, Te megértetted ezeket a magasz-

tos indító-okokat, gyakoroltad a vele kapcsolatos fontos erényeket s szeretettel ajánlottad fel ártatlanságod engesztelését bűnös gyermekeidért. Ó anyám, ezentúl nem arra kérlek, hogy kímélj a szenvedéstől, hanem arra, hogy adj erőt az elviselésére . . .

Istenem, ha emlékezetembe idézem azokat a békességes, vigasztaló és boldog pillanatokat, melyekkel életem folyamán megajándékoztál, igazságtalannak találok panaszaimat. Hiszen minden teremtményed nyújt nekem valami örömet, amit én elfogadok és élvezek a nélkül, hogy azért köszönetet mondanék nekik, vagyis inkább Neked, akinek ők csak akaratát teljesítik. A nap melegével és világosságával áraszt el; az ég nappal kékje végtelenségét, éjtszaka pedig ragyogó csillagtáborát teríti fölém; lábam előtt a földön a virágok miriádjai nyílnak s szememet a legváltozatosabb tájak képe gyönyörködteti. Lélekzem, járok, végzem munkáimat. Az étkezés felüdít, az álom jótevő nyugalmat ad . . . Nem állok egyedül ezen a világon, vannak szüleim, rokonaim, barátaim és más kellemes összeköttetések . . . Sőt mi több, ha szívem be tudja fogadni a természetfölötti javakat, akkor a legemelkedettebb és legtisztább örömeket élvezheti. Nincs-e már földi életemben is valami az égből?

Köszönöm, ó Istenem, hogy nagylelkű kíméletet és engedelkenységet tanúsítasz irányomban. Hibáim, hűtlenségeim és hanyagságaim a legszigorúbb elbánást érdemelnék. Szabad-e tehát annyira szánakoznom magamon? De kiváltképpen szabad-e zúgolódnom? Túlzom szenvedéseimet, s csak őket látom, alig véve tudomást arról a sok örömről, mellyel enyhíteni igyekszel azokat.

Csak amolyan egyszerű, földies megfontolások ezek, tudom; Te ezeknél már sokkal magasabb röp-tűeket is adtál nekem. De azért úgy fogadom ezeket is, mint amelyek szintén Tőled jöttek. Az értelmemhez szólnak és az értelmem nagy segítségére van a hitemnek, mint ahogy az evezők segítik a vitorlákat.

Elhatározások. — 1. Ezentúl szeretni igyekszem azokat a szenvedéseket, amelyeket eddig keservesen viseltem el. Őszintén szeretni akarom őket: — azt a bizonyos kellemetlen munkát, — bizonyos nehezen elviselhető természeteket, — kényes helyzeteket, — hálátlanságot . . .

2. A helyett, hogy szánakoznék a saját fájdalmaimon, inkább a számomra kijutó könnyebbségekre és örömekre gondolok.

58. ELMÉLKEDÉS.

A BEMUTATÁS.

MÁRIA ÉS AZ ELJÖVENDŐ SZENVEDÉSEK.

Esti előkészület. — Elgondolom, milyen kegyetlen érzés lehetett a Szűzanyának folytonosan maga előtt látnia azokat a szenvedéseket, melyeket a jövő tartogat részére. — Megköszönöm a Gondviselésnek, hogy elrejtí gyöngeségem elől azokat, amelyek talán reám várnak.

Csodálattal figyelem meg azután azt a derűt, mely Szűz Mária külsejéről sugárzik e nyomasztó teher ellenére is, valamint szellemének teljes világosságát és cselekedeteinek tökéletes természetességét.

S miután így megcsodáltam ezt a nagyszerű önuralmat, elhatározom, hogy igyekszem tehetségemhez mértén utánozni őt, valahányszor tényleges szenvedések, vagy a jövő aggodalmai gyötörnek.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Előrelátott szenvedések.** — Az előrelátott szerencsétlenség a legnagyobb fájdalmat váltja ki az emberből. Isten megkímél engem ettől, de viszont megengedi, hogy Máriára teljes súlyával ránehezedjék.

Rendszerint a kereszt lábánál, vértanúságának a

tényében szoktam szemlélni a Szűzanyát. De arra nem igen gondolok, mennyit szenvedhetett az alatt a hosszú idő alatt, míg ezt előre látta. Nem így van-e ez minden édesanyával? A hirtelen lecsapó szerencsétlenség, bármilyen rettenetes legyen is, mégis kevesebbnek látszik, mint az, amelynek lassú, biztos, elkerülhetetlen közeledését előre látja. Olyan, mint egy szerencsétlen ember, akit a vasúti sínhez kötöztek s aki tehetetlenségében egyre tisztábban, egyre nagyobbak látja a feléje közeledő mozdonyt. Ő az a hatalmas gépezet, az a két vakító fénypont, az a rettenetes dübörgés és az a súlyos és kíméletlen erő már maga az összezúzódás, maga a halál, sőt rosszabb annál. Mert beteljesülésében a halál kevésbbé borzalmas, mint az a kimondhatatlan félelem, amely közeledtére elfogja a várakozót.

Isten rendszerint elrejtí elölünk a reánk váró szenvedést. Mert tudja, hogy láttára az emberek többségét rettenetes kétségbeesés, vigasztalan levertség ejtené hatalmába. Egyesek számára teljesen lehetlenné válnék a további élet, de elvesztené érdekességét, szépségét a többiek előtt is. Légy áldott, ó Istenem, amiért megkímélsz bennünket ezektől az aggodalmaktól . . . És lám, megengeded, hogy Szűz Mária lelkét birtokukba vegyék, betöltsék és kínozzák. Valahányszor megcsókolja a piciny lábakat, vagy a kezecskéket, melyek már becézve símogatják arcát, maga előtt látja azokat szegekkel átfúrva. És a hófehér kis mellen vérző sebet vél látni. Hiszen Dávid és Izaiás világosan megjövendölték!

Hogy ezt a szenvedést teljes nagyságában megértessük, ahhoz képesnek kellene lennünk átélni azt. Ámde Szűz Mária szíve ezerszerte mélyebb, mint a mienk, ezerszerte tisztábban látó és ezerszerte érzékenyebb is, mert a szeretet, minden szenvedés mérteke, nála *mérhetetlen, mint a tenger*.

Második pont. — Csodálatos ellentét e kimond-

hatatlan szenvedés és a külsején uralkodó derű között.

— Míg a fájdalomnak állandóan háborgó hullámai így gyötrik ezt az anyai szívet, addig külsején és életének minden megnyilvánulásán fensőbbeséges derű árad szét. Vonásai nyugodtak, hangja szelíd. A háztartással járó dolgokat érdeklődéssel, gondosan végzi. Mindenki szíves, barátságos fogadtatásra talál nála. Kifogyhatatlan mások szomorúságának a vigasztalásában és a legcsekélyebb szolgálatot sem hagyja köszönet nélkül. Még azt is hallani vélem, mint énekelget zsoldárokat munkája közben.

Mintegy kettős életet él: a jelen pillanat életét úgy, amint azt Isten kívánja tőle s amelynek híven teljesíti minden kötelességét és a jövődő életét melyet Isten szent akaratába zár, abba a hatalmas menedékbe, ahol örök béke honol . . . De azért még így sem lett volna képes így együtt élni ezt a két életet, ha Isten természetfölötti módon nem ruházta volna fel ahhoz hasonló képességgel, mellyel Ő maga zavartalanul élvezi boldogságát, annak ellenére, hogy bűneink megsebzik és szerencsétlenségeink résztvétellel töltik el. Amint később majd meglátjuk, Jézus is bír ugyan ezzel a kiváltsággal, ha ugyan kiváltságnak nevezhetjük azt a képességet, mely lehetővé teszi, hogy többet szenvedjen, mint mi.

Harmadik pont. — Alkalmazás. — Főnséges adomány, titokzatos hatalom, csodálatraméltó erény, csodálattal, hittel és szeretettel bámullak . . . A nekem szerzett, reám pazarolt érdemek kifogyhatatlan forrása, hogyan köszönjelek meg!

Nagy tanítás, elhatározó példa, te megmutatod nekem az eszményt, amelyre törekednem kell, vagyis azt, hogy miképpen uralkodhatom a szenvedés fölött. Támadása alatt, vagy mikor előrevetődő sejtése gyötör, ezentúl élénken magam elé képzelem majd mindazt, amiről az imént elmélkedtem: külsőd nyugalmit, ó Szűzanyám, teljes szellemi szabadságodat, állandó

szeretetreméltóságodat s mások iránt való jóságodat, vigasztaló készségedet . . . Ilyennek kellene lennie az én viselkedésemnek is, ez azonban föltételezi, hogy nagylelkűen megfeledkezzem önmagamról, tekintetemet állandóan Istenre irányítsam s szeretetem nyugodalmat találjon Benne . . . Ó, milyen messze vagyok még ettől! . . . Jézus, Mária, példátok drága ajánlókát tetézzétek nélkülözhetetlen segítségtek adományával is!

Elhatározások. — 1. Igyekszem ma tőlem telhetően uralkodni benyomásaim fölött, különösen ebben és ebben az előrelátható esetben.

2. Hogy elhatározásomhoz hű maradhassak, magam elé képzelem Szűz Mária nyugodt külsejét, mi alatt *szívét a fájdalom töre járja át.*

Istenem, ha még Szűz Máriának is rendkívüli kegyelemre volt szüksége, hogy szenvedése közepette megőrizhesse nyugalmát, hogyne volna szükségem segítségedre nekem, aki olyan érzékeny és gyöngé vagyok, hogy össze ne roskadjak a fájdalom súlya alatt! — Ó Mária, eszközözd ki számomra ezt a nagy kegyelmet és te magad, te hatalmas vigasztaló, maradj, ó maradj mindig mellettem!

59. ELMÉLKEDÉS.

REJTETT ÉLET — KÖZÖNSÉGES ÉLET.

ISTEN TERVE.

Esti előkészület. — Ha Isten úgy akarta, hogy Fia keresztülmenjen az emberi fejlődés minden fokozatán, ha megengedte, hogy harminc éves koráig elrejtve, csöndben éljen, annak bizonyára végtelen bölcs okai voltak. Vajjon megelégedjem-e azoknak imádsásával, a nélkül, hogy ismerném őket, vagy szabad-e alázatosan behatolnom e titokba? Igen, mindenesetre imádnom kell és pedig látás nélkül is a legnagyobb

bizalommal. De ha sikerül valamit meglátnom, ha csak halványan is, Isten tervéből, bizonyára ebben is éppúgy, mint minden isteni műben olyan szépségekre talállok, melyek kiterjesztik csodálatom körét és olyan tanulságokra, melyek jámborságom számára új, magasabbra emelkedő utakat nyitnak.

Vágyódással és imával készülök a holnapi elmélkedésre.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Egy élet, melyből látszólag hiányzik minden nagyság, sőt még hasznosság is. — Egy kis magaslaton, zöldben, kicsiny városka áll szerény lakosaival és keskeny utcáival. Egyetlen jelentékeny épülete egy igénytelen zsinagóga. Ez Názáret, a Megváltó idejében. — Semmi élénkség, semmi mozgalmaság. A mezei munka majdnem minden családot igénybe vesz s mesterembernek csak azokat tekintik, akik az építkezéseket végzik és bútorkat, vagy mezőgazdasági szerszámokat készítenek. Szent József is ezek közé tartozott.

A Szent Család lakását nem nehéz elképzelni: kívülről egyszerű, alacsony ház, — belül, legelöl egy helyiség, ahol az ételeket készítik és elfogyasztják. A padló levert föld. Bútorzata egy asztal, padok, egy szekrény és a háttérben egy megfeketedett kemence. Oldalt három kicsiny szoba, csupasz falakkal és keskeny ablaknyílásokkal, miután az üveg akkoriban még ismeretlen volt. A bejáratnál valami fedett félszerfele, mely műhelyül szolgált. Ez minden.

A táplálék nagyon egyszerű és a ruházat tartós, de durva anyagból készült.

Magá az élet megfelel a külső keretnek: semmi szórakozás és semmi más összejövétel, mint szombatontkint a zsinagógában.

A munka, a minden különösebb lelkesülést nélkülöző, de pihenést is alig ismerő munka betölti az egész napot. Csak a nagy vallási ünnepek hoznak válto-

zatosságot ebbe az egyhangú életbe, mert ilyenkor minden egészséges ember fölmegey Jeruzsálembe.

Elgondolható-e ennél rejtettebb, magábavonulóbb, szegényebb és alázatosabb élet! Pedig ezt éli Jézus egészen harminc éves koráig.

Elmélkedjünk fölötte, — bámuljuk, — csodáljuk. — Ha én is ott éltem volna akkor abban a városkában! . . .

Ezzel a — ha nem is éppen haszon nélkül való, de mindenesetre hosszú ideig ki nem használt étellel szemben felmerül bennem a kérdés, vajjon mi lehet annak isteni oka, hogy a választás éppen erre esett? Isten, aki azért jött a földre, hogy ott kinyilatkoztassa magát, elrejtőzik. Az Igé, aki azért jött az emberek közé, hogy Istenről beszéljen nekik, hallgat. Az a Jézus, akinek a szívét kimondhatatlan vágy emészti Atyja dicsőségeért, tétlen marad. Szíve, mely annyira szereti az embereket és látja minden nyomorúságukat, magukra hagyja őket . . . Pedig megvan minden tudása, minden ereje, minden erénye, minden gyöngédsége és vágyódásának határtalan nagysága s íme mégis ott áll, mint egyszerű mesterember, gerendákat, deszkákat gyalul, s nyugodt, békés arccal végzi egy átlagélet köznapi munkáit . . . Miért? Miért?

Második pont. — Isten terve. — És íme, éppen ebben nyilvánul meg Isten terve a maga nagyságból és egyszerűségből alkotott teljes szépségében. Ez a terv abban áll, hogy az isteni beavatkozást csak a leg-szükségesebb mértékre szorítja, másodlagos okoknak engedve át az érdemet és dicsőséget, hogy munkatársai lehetnek a Mindenhatónak. Ugyanígy bizza rá a magot a földre, az aratás előkészítését a nedvességnek, a napnak és az emberi munkának engedve át.

Ó Jézus, Te isteni mag, Téged is belevetettek a jászol, a számkivetés és Názáret sötét barázdájába. Gyermekekrodban nem angyalok táplálnak, hanem egy asszony tejével élsz. Mikor Heródes üldöz, nem csoda ragad ki haragjából, hanem a kedvező mene-

külés ment meg. És Szűz Máriával együtt József tanít meg a dolgok nevére és használatának a módjára.

Az Istenembernek, a tökéletes Megváltónak a megalkotásához szükséges volt a csoda, vagyis az, hogy egy isteni Személy áttörje megtestesüléséhez a természet törvényeit. De miután a mag rábizatott a földre, a földnek vált dicső kötelességévé, hogy megadja mindazt, ami kifejlődéséhez kell.

Ez a leereszkedés elragad engem s szívem egész melegével üdvözlöm Máriát és Józsefet, amiért ilyen nagy és számukra ilyen drága szerep jutott nekik osztályrészül. De egy kérdés még továbbra is foglalkoztat: miért ez a harminc esztendei késedelem? Hogy a kis gyermek hallgatott, az állapotához mérten természetes. Az is megfelel tökéletes szerénységének, hogy ifjúkorában alázatos visszavonultságban marad. De miután ifjúsága elérte erejének és szépségének teljét, miért hosszabbítja meg hallgatását még további tíz évvel? . . . Ebben is emberi körülményeinkhez alkalmazkodik. Az emberek között való megjelenéséhez és a rájuk való hatáshoz az érett kor tekintélye szükséges. Ezért Jézus megvárja a teljes kort: a harminc esztendőt.

Most végre megértem ennek az isteni tervnek a nagyságát és egyszerűségét. A legmeglepőbb benne, hogy éppen egyszerűsége adja meg nagyságát: méltó Istenhez, mert tiszteletben tartja az általa alkotott törvényeket és felhasználja a már megteremtett eszközöket. A tökéletes Lény nem engedhet meg magának sem fölösleges változtatást, sem pazarlást, mert ezek olyan hibák, melyek megbontják a rendet és tehetetlenségről tanúskodnak. — Másrészt ez a terv nagy dicsőség az ember és a világ számára, mely ilyen módon résztvehet Isten legnagyobb tervének a kivitelében. Mária, József, Názáret lakosai, a nap, mely Jézus fejére süt, a kenyér, mely erősíti tagjait és mindazok az annyira különböző elemek, melyek hozzájárultak kifejlődéséhez, jogosan mondhatják: a mienk vagy, mi alakítottunk téged.

Harmadik pont. — E terv folytatása. — Istennek ez az eljárása Jézussal szemben alkalmas arra, hogy megerősítse hitünket és felkeltse bizalmunkat, mert hiszen állandóan megismétlődik előttünk. Megtaláljuk Isten minden művében. Már pedig semmi sem bizonyítja annyira egy rendszer igazságát, mint annak változatlan ismétlődése és ugyanolyan eredményei. Jézus nem mint kész ember jött a világra, hanem átment a gyermekségnek és ifjúságnak minden fejlődési fokozatán. Műve a kifejlődésnek ugyanilyen fokozatos menetét mutatja. Tanításában megelégszik annyival, hogy minden igazságnak elveti a magvát; hasonlóképpen Egyháza megalapításában is, csak szervezetének alapelemeire szorítkozik. — Később, mikor eltűnik a földről, mikor a mennyből folytatja munkáját, ugyanezt a rendszert követi. Engedi, hogy a tévtanok tömege támadjon, de arra használja fel azokat, hogy általuk világosságot derítsen az odáig homályban maradt igazságokra. Minden ilyen igazságki hirdetés a pápáktól, püspököktől és zsinatoktól előzetesen nyugtalan kutatást, hosszú, alapos tanácskozásokat és gyakran évszázadokra terjedő várakozást kíván, míg el nem jön a szóbanforgó igazságnak az ideje, megfelelő órája. — Ő maga alapította Egyházát, Ő állította oda alapjául Pétert és Ő maga volt az, aki apostolainak messzeterjedő hatalmat adott; s mégis azt látjuk, hogy a hierarchia csak lassan, fokozatosan, a körülmények kényszerítő hatása alatt alakul ki és hasonlóképpen nyernek határozott formát még maguk a szentségek is . . .

Ó Isten, ó mindenekfölött álló értelem, milyen nagyszerűek a Te elgondolásaid! Hogy ítélné meg egy az enyémhez hasonló gyarló értelem azt, amit föl sem tud fogni!

Ó Isten, végtelen Jóság, légy áldott, amiért ilyen bepillantást engedtéel terveid egyetemességébe.

Ó Isten, imáadásraméltó bölcsesség, amikor gyarló segítséggel ilyen nagy műveket tudtál megvalósítani, azzal működésed csálhatatlan bélyegét nyomtad

reájuk; és amikor emberi eszközeink igénybevételével isteni műveket hozol létre, azzal egyrészt azt bizonyítod, mennyire megbecsülöd adományaidat a természetes rendben, másrészt kifejezésre juttatod abbéli vágyadat, hogy mindenben egyesíts bennünket Vele, s így előkészíts az örökkévalóság boldog egyesülésére.

Elhatározások. — Gyakran emlékezetembe idézem ezeket a nagy meglátásokat, hogy általuk hitemnek világosabb nyugalmat és öntudatosabb erőt adjak. — A dolgok jelentéktelen oldalain való fennakadás mindig bizonyos szellemi korlátoltságra vall: az igazság egy hatalmas egész, mely nem fér el benne.

MEGJEGYZÉS A KÖVETKEZŐ ELMÉLKEDÉSHEZ.

A tegnapi elmélkedésben, mely Jézus rejtett életéről szólt, egy emberi eszközökkel megvalósított isteni mű tárult szemünk elé a maga nagyszerű egyszerűségében. De csak egy általános, kívülről nyert képet adott s azért még hátra van, hogy mélyére hatoljunk magának a műnek és szemügyre vegyünk annak különböző szempontjait. Isten részéről az emberi segítség igénybevétele nem cél, legfeljebb, a magunk nyelvén szólva, egy felhasznált módszer. Már pedig, a végtelenül bölcs Isten mindenben célt tűz ki maga elé, sőt a mindenható Isten egyszerre több célt is állíthat föl . . . A következőkben ezeket a különböző terveket próbáljuk felfedezni Jézus rejtett életében.

60. ELMÉLKEDÉS.

REJTETT ÉLET. — KÖZÖNSÉGES ÉLET.

EGY ISTEN PÉLDAADÁSA.

Esti előkészület. — Holnap arról elmélkedem, hogy Jézus rejtett életével példát akart adni nekem arra, miképen kell élnie az átistenített léleknek. Olyan igazság ez, amelyet már számtalanszor olvastam, de fölfogtam-e nagy jelentőségét és jogos követeléseit? A jól ismert igazságok rendszerint hidegen

hagynak bennünket, holott többnyire éppen ezek a leggazdagabbak és legtermékenyebbek. Holnap megkérdezem az isteni Megváltót: Miért választottad ezt a közönséges, mindennapi életet? Miért nyujtottad ki azt harminc hosszú esztendőre? Mit vársz tőlem és én mit remélhetek?

Jézus követése: meglepő szó; — elragadó eszmény! — De sajnos, ezt a szót nem igen értik meg és ezt az eszményt elhanyagolják.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Jézus rejtett életének általános célja a példaadás.

Istennek ezzel a rejtett élettel és a harminc évi várakozással egyik célja az, hogy példa útján alakítson bennünket. Tudjuk, hogy a példa jobban megvilágosít és jobban meggyőz, mint a szó. Élő és cselekvő tanítás. Előttünk jár és magával vonz minket. Jézus nem csupán azért testesült meg, hogy szenvedjen és vérént ontsa, hanem fölvette igazi emberi természetünket, hogy megmutathassa, hogyan gondolkozik és szeret, hogyan cselekszik és él egy átistenített emberi lény.

Ó mély bölcsesség, a leghathatósabb eszközt választottad! Ó csodálatos leereszkedés, nem hátrálsz meg a választásoddal járó lealacsonyodástól! Ó megindító jószág, eljárásodban nem vezet semmi más, csak a szeretet; mi is vezethetne más? Hiszen semmi sincs bennünk, ami magára vonhatná figyelmedet!

Ó tökéletes Isten, milyen isteni módon jársz el, mikor igazi Fiadat bízod meg azzal, hogy bennünket, fogadott gyermekeidet a Te képedre formáljon. Ó az egyetlen, aki valóban ismer Téged; Ó egyedül tud méltóan imádni, dicsérni és szolgálni Téged; Ó egyedül képes mennyei életet élni a földön . . . Az emberek csak tőle tanulhatják meg.

Jézust kell követnünk. — E fönséges és megható kinyilatkoztatáson mélységes belső csendben kell

elmélkednem. — Lelkemet csodálatnak, hálának és égő vágyakozásnak kell átjárnia. — Magamat teljesen át kell engednem e gondolat vonzásának.

Második pont. — Lehetséges-e követni egy Isten példáját. — Fájdalom, ha gondolataim elhagyják az eszménynek ezt a magaslatát, ha érintkezésbe lépek a valósággal, a világgal, úgy, ahogy van, amilyenné napi szükségleteink teszik, kétség fog el az Evangéliumban foglalt isteni parancs kivihetőségével szemben: *példát adtam nektek, azért, hogy úgy éljete, mint én.* — Ó Jézus, alig merem kimondani, úgy érzem, hogy a Te lehetőségeid és az enyémekek között mérhetetlen távolság van. Te Isten vagy, isteni erővel rendelkezel, míg én csak egy gyarló, gyöngye teremtmény vagyok. Hogyan érjelek el? Hogyan kövesslek? Hogyan utánozzalak?

Jézus. — Szegény gyermek, emberi benyomásaid megzavarják látásodat. Nézz jobban a dolog mélyére. Én sohasem kívánok lehetetlent. Rejtett életem ideje alatt nem mint Isten mutatkoztam a földön. Harminc esztendeig a közönséges élet tényeit és csakis azokat éltem. A személyem méltóságát megillető két képességet, a csodát és a hősiességet kizártam akkori életemből. A csodát azért, mert az teljesen meghaladja az ember képességeit, a hősiességet pedig azért, mert az is meghaladja a többség erőit. Én nem csupán egyes kiválasztottakért jöttem, hanem mindenkiért, tehát a gyöngékért, tökéletlenekért, sőt még a bűnösökért is. Erényeim mind a te mértékedre vannak szabva. Azért, hogy engem követhess, semmit sem kell változtatnod emberi életeden. De igényeid talán nem állapodnak meg itt. E mindenki által hozzáférhető külső élet mögött rejtőzik belső életem, amelyet kevesen ismernek. Te ebben is követni akarsz? Megteheted; meghívlak reá és segítségedre leszek, hogy elérjed. Csak nézz reám elmélyedőbb figyelemmel és bizalomteljes vágygal.

Én fölemelem és átalakítom azokat a közönséges

cselekedeteket, melyek életem harminc esztendejét betöltik. Személyem méltósága valóban végtelen fénybe burkolja valamennyit és erényeim befejezett tökéletességüvé teszik őket. — A legkisebbek is naggyá válnak és értéküket az a szándék adja meg, mely létrehozza őket. Ezért Isten szeme megpihen rajtuk, elragadják szívét és előmozdítja dicsőségét. — De ugyanakkor érdemet szereznek nekem is és előkészítik számodra a jövő összes kegyelmeit: a könyörület és bocsánat kegyelmeit, a buzgóság és tökéletes élet kegyelmeit, a bensőség és szeretet kegyelmeit. Ime ez az eredménye, hősiesség és szembetűnő csodák nélkül lefolyt harminc évemnek.

— Látod? Így sűríthetsz bele a legközönségebb cselekedetekbe minden nagyságot, minden szépséget és minden érdemet. A külső csak burkolat, mely magában foglalja és elrejtja a kincseket.

Harmadik pont. — Eloszlott kétség. — Ó isteni Mester, amit mindebből leginkább kiérzek, az a Te megindító szereteted. Hogyan! Hát Te nemcsak hogy élni akarod az én életemet, hanem azt kívánod, hogy én is éljem a tiedet? Elönt a meghatottság, megzavarodom, és hiába keresek hálám kifejezésére megfelelő szavakat . . . De azért mégis, valami bizonytalan tétovázás tart a hatalmában; valami meghatározhatatlan érzés akadályozza nekilendülésemet . . . Vajjon a hitem ingadozik és azért nem meri elfogadni szinte hihetetlenül szép ajánlatodat? Vagy talán emberi gyöngeségem hátrál meg a reá váró kötelezettségek elől? . . . Ó Jézus, növeld a hitemet! . . . Ó Jézus, támogasd gyöngeségemet!

Jézus. — Gyermekem, hát ilyen hamar elfeledted tanításomat? Nem fedtem-e már föl előtted keresztény, lelked nagyságát és azt a segítséget, mely a természetfölötti rendben vár reád?

A nagyságod . . . Hiszen hozzám hasonlítasz! Nincs-e neked is, úgy mint nekem, bárha kisebb mértékben, valóban átistenített lelked? — Nem vagy-e te

is, úgy mint én, Isten gyermeke és birodalmának örököse? — Nem alakítja-e át a megszentelő kegyelem a te lényedet is, mint ahogy a hypostatikus egyesülés átalakítja az enyémet? — Nem ugyanannak a Szentléleknek a működése mozgat-e mindkettőnket? . . . Higgy természetfölötti méltóságodban és számíts a kegyelem segítségére. Ne haladj el süketen a ma hallott hívás mellett. Jöjj velem Názáretbe. Megmutatom neked ott gyakorolt erényeimet, hogy példám magával vonzzon téged is. És ha még messzebb is követni akarsz engem, bevezetlek benső életem titkaiba, ahol a legtündöklőbb meglepetések várnak reád.

Jól ismerem én az emberi természetet minden gyöngeségével és feledékenységével. Tudom, hogy egy fáradságos élet elfogadásához érzelmi indításokra is van szüksége; ezért nem elégedtem meg azzal, hogy példát mutassak, hanem: *szerettem* . . . Ha gondolatban végigfutsz éveimen, napjaimon s egyes cselekedeteimen és közben így szólsz magadban: irántam való szeretete töltött be mindent; bármit tett is, tekintete reám irányult, — megérted-e akkor végre, miért nem fáradtam bele a szerény életbe, miért szerettem ennek a közönséges életnek minden nélkülözését, minden egyhangúságát . . . Mert tudtam, hogy mindezt egyszer neked is el kell viselned!

Ime odaadásom titka; ezzel teljesen kiszolgáltattam neked . . . Nem olvasol ki belőle semmit? Nem érted-e, hogy az engem követő, buzgó élet titka is a szeretetben van? . . . Kettőnk közül csak én egyedül legyek az, aki szeret?

Ó Jézus, Te bájos ifjú, igen, meg akarom figyelni életedet Názáretben. Elragadó példa, hasonlítani akarok hozzád. Szereped a szeretet szerepe: velem is a szeretet érteti majd meg a magamét. Kicsiny lettél, hogy alkalmassá válj a követésre; közönséges életet választottál, hogy az elérhető legyen mindnyájunk számára; szegény munkás lettél! . . . Ha az én körülményeim talán mások, az nem baj. Nem magukat az

egyes cselekedeteket kell követnem, hanem a tanítást, amit adnak. Nem a ruha teszi a hasonlóságot, hanem az arckifejezés . . .

Ó Jézus, mutasd meg nekem a magadét. Megkísérlem lemásolni néhány vonását!

Elhatározások. — 1. Ma egész nap ébren tartom magamban annak a szeretetnek a benyomását, mellyel Jézus arra vágyódik, hogy hasonlítsak hozzá.

2. Időnkint megkérdem: vajjon mit gondolna, mit tenne Ő most?

3. Elképzelem azt a meghittséget, melyet az Ő követése létesítene Isten, Jézus és én között. Bizonyára ebben van voltaképen a számomra felkínált eszmény.

61. ELMÉLKEDÉS.

A SZEGÉNYSÉG NÁZÁRETEN.

A SZEGÉNYSÉG ÉS A TERMÉSZETFÖLÖTTI LÉNY.

Esti előkészület. — A Názáretben élém táruló képek közül mindenekelőtt az a szándékos szegénység lep meg, melynek keretébe Jézus életét zárja.

Vajjon ez is példa volna számomra? Mit vet szememre? Mit kíván tőlem?

Ó Jézus, Mária és József, ha összehasonlítom életemet a tietekkel, nem nehéz meglátnom a nagy különbséget, mely a szegénységet illetően zavarba ejt. Nyilvánvalóan téves felfogások és nagy gyöngeségek áldozata vagyok . . . Ezek a tévedések és gyöngeségek ugyancsak mélyen gyökerezhetnek bennem, miután idáig a legcsekélyebb lelkiismeretfurdalást sem éreztem miattuk. Pedig lám, folyton azt ismételve magamban, hogy hasonlítani akarok Jézushoz, követni akarom Őt és be akarom bizonyítani iránta való szeretetemet . . . Ó, milyen nagy szükségem van

a világosságra; de ki tudja, nincs-e még nagyobb szükségem a bátorságra!

Ó Mária és József, akik olyan boldogok voltatok, hogy megoszthattátok Jézus szegénységét, érintsetek meg a szívemet, és ha szükséges, segítetek megváltoztatni az életemet.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **A természetfölötti lénynek vonzódnia kell a szegénység erényéhez.** — Emlékezzél vissza, én lelke, a názáreti lakásra. Gondolj a helyiség kicsinységére, a falak csupaszságára és a keskeny ablaknyílásokon beszűrődő gyöngye világosságra . . . És a díztelen bútorokra, a durva ruházatra és a paraszti egyszerűségű táplálékra . . . Ebben az anyagi környezetben él Jézus mint gyermek, mint ifjú és később, mint felnőtt, kész ember . . . Ő maga választotta azt és meg is tartja mindaddig, míg el nem érkezik küldetésében az óra, melyben egy másik, még sokkal nagyobb szegénységet fogad el: az alamizsnából élő szegénységet.

Ó Jézus, miért választottál így és miért ragaszkodtál mindvégig választásodhoz? Azért, mert az igazság állott szemed előtt. Az igazság pedig ez: a természetfölötti lény számára, akire végtelen javak várnak, mi sem természetesebb, mint az alacsonyabbrendű javak megvetése. És tegyük hozzá: mi sem szükségesebb.

A természetfölötti lény hazája az ég. Szívének, mint az iránytűnek, oda kell irányulnia. Sajnos azonban, idelent ellentétes vonzások hatása alá kerül és azok elfordítják. Ezek a veszedelmes vonzóerők számunkra e föld javai, melyek annál jobban maguk felé térítik törekvéseinket, minél vonzóbbak reánk nézve, minél közelebb vannak hozzánk és minél változatosabbak . . . A szegénység ezeket az akadályokat mind elsöpri az útból és a lélek felszabadulva a végzetes befolyásoktól, békén követheti irányát hazája

felé. Ebből a magasabb nézőpontból kell megítélnem egyrészt a szegénység erényét, másrészt érzelmeimet és viselkedésemet.

Második pont. — Ez az erény kiváltképen a szegénység szellemében nyilvánul. — Miután a tulajdonképeni cél a javaktól való elszakadás és a szegénység maga ennek csupán eszköze, Jézus nem mindig a szegénység tényét, hanem inkább annak szellemét kívánja tőlünk. Ő nem ítéli el az emberi körülmények különbözőségét és nem akarja fölforgatni a társadalmi rendet: Gazdagok éppúgy, mint szegények, mindig lesznek a földön és Jézus emezeknek úgy mint amazoknak, állandóan azt ismétli, hogy ne ragaszkodjanak javaikhoz. Mert vannak gazdagok, akik valójában szegények, és szegények, akik ilyen értelemben gazdagok. A gazdag akkor szegény, ha lélekben elszakad a birtokában lévő javaktól, a szegény viszont nem igazi szegény, ha sóvárgó vágyakozással gondol arra, amije nincs . . . E világ javai múlóak és romlandók; tehát megvetést érdemelnek. — Betöltik minden munkánkat, elnyelik egész életünket, csúnya veszekedéseket okoznak és szétválasztják a szíveket; tehát félnünk kell tőlük.

De ha a szegénység célja csak a lélekben való elszakadás és a szegénység szelleme teljesen megvalósítja azt, mire való akkor a tényleges szegénység! Miért fosszam ki, miért korlátozzam magamat? Megelégedhetem azzal, hogy közömbös vagyok az engem körülvevő fényűzéssel és jóléttel szemben . . . Ó, ez a közöny csaló és a szegénységnek ez a szelleme kétséges! . . . Ha valóban megvan bennem egy erénynek a szelleme, az teljes erejéből tárgya felé hajt engem s csak a józan ész által felállított korlátok előtt áll meg. A szegénység szelleme, mely nem törekszik a körülményekhez mért szegénységre, csak amolyan platonikus érzés, érték és élet nélkül. Nem is lehet más eredménye, mint az, hogy önámításba ringat és elaltat.

Harmadik pont. — A tényleges szegénység nagy előnyei. — Abból, amit a szegénység igazi, őszinte szelleme képes létrehozni bizonyos egyénekben, — sokszor olyan teljes elszakadást, ami akár hányszor az igazán szegénységben élőknel sincs meg, — abból nem következik, hogy a tényleges szegénység kevésbé értékes. Láttuk, hogy elsőpri az akadályokat és felszabadítja a lelket. Ahhoz, hogy tényleges szegénység nélkül is megőrizzük a szegénység szellemét, sokkal nagyobb erény és sokkal hatalmasabb kegyelem kell. A tényleges szegénység mintegy saját erejénél fogva működik, olyasféleképpen, mint a szentségek. Természetes nyomásánál fogva a lemondás felé hajt. A szegény sors, az elnyűtt ruházat már önmagában is bizonyos alázatosságot ébreszt. A világ pedig még hozzáadja megvetését is. — A szegény szükségét érzi az isteni Gondviselésnek a holnap bizonytalanságával szemben és megindult szívvel ad hálát naponta a kenyérért, amit Tőle kapott. — A megélhetés minden biztos forrását nélkülöző életben beállanak néha olyan nehéz pillanatok is, amikor minden hiányzik: télen a tüzelő, betegség idején a gyógyszer, és ami talán mindennél keservesebb, a szeretett lényeknek a nélkülözése. — Szegény kicsinyem, nincs melegebb ruhám számodra; . . . edd meg ezt a darabka kenyeret, ez az utolsó. — Milyen fontos magaslatokra emelkedhetik ilyenkor a megnyugvás és a bizalom!

De bármilyen csodálatraméltó legyen is ez a teljes nélkülözéssel járó szegénység, ha megnyugvásával a szerencsétlenség fölé tud emelkedni, mégsem ezt az eszményt állította Jézus az emberek elé. Bárha isteni tanítása távolról sem zárja ki, példája mégsem a kivételes, hanem inkább az általánosabb életkörülményekre vonatkozik. Hányszor látunk szűkös helyzetben élő embereket keservesen küzdeni körülményeik nehézségeivel és kiszolgáltatva a jövő bizonytalanságának! Mennyi gondosan rejtegetett nélkülözés! Mennyi munka a kifelé ismeretlen nehézségek

leküzdésére. És ha végül nincs többé kiút, amikor le kell mondani az eddigi társadalmi állásról, el kell válni kedvelt tárgyaktól, az igazi szegénységnek mennyi ténye áll elénk! S ez a szegénység szeretettel viselve, mennyi nagyságot, mennyi szépséget, sőt néha még belső, lelki örömeket is rejt magában! . . . Ó ti valóban szegény lelkek, nézzetek a názáreti Jézusra és minden megváltozik, mert minden magyarázatra talál és isteni mezbe öltözik. Hogy megkönnyítse számotokra a hasonlóságot, nem a szenvedéssel teli teljes szegénységet választotta, hanem a lemondásba, az elszakadás tényébe helyezte ennek az erénynek a lényegét.

Általános elhatározás. — Ezentúl szeretni fogom, abban a helyzetben, melybe az isteni Gondviselés helyezett, a körülményeimmel járó nélkülözést, megszorítást, kellemetlenséget és bizonytalanságot. — Ha bővebben rendelkezem földi javakkal, arra fogok törekedni, hogy ne tapadjak hozzájuk tetszésemmel, ó Jézusom, hanem a Te názáreti szegénységedre gondoljak.

42. ELMÉLKEDÉS.

A SZEGÉNYSÉG NÁZÁRETBEN.

A SZEGÉNYSÉG KÜLÖNBÖZŐ NEMEI.

Esti előkészület. — Előbbi elmélkedésemben általános szempontból néztem a szegénységet. Megcsodáltam nagy jelentőségét, de kívánságaim, elhatározásaim csak általánosságban mozogtak. Holnapi elmélkedésemben a kérdés gyakorlati részének a mélyére akarok hatolni. Erre a gondolatra fokozódik nyugtalanságom. Az előbbieken már előfordult az önámítás és gyöngeség lehetősége, mely azóta világosabbá vált előttem és erősebb megfontolásra készítet. Nyilvánvaló, hogy én nem a szegénység életét

élem. De Jézus tanítványához illők-e legalább érzelmeim?

Megvan-e bennem a hajlandóság, hogy úgy alakítsam körülményeimet, ahogy azt a felülről jövő világosság tanácsolja? A megszokás természetesnek tünteti fel azokat a visszaéléseket, melyeken a más-képen élők megütközhetnek . . . Képes leszek-e felismerni ezeket? . . . És lesz-e bátorságom megszüntetni őket? . . . Istenem, a Te kegyelmeddel, s Mária és József, a ti példátok segítségével megvilágosodik a látásom és éberen, bátran fogok cselekedni.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Szándékos és teljes szegénység.** — A kényszerű szegénységen kívül van szándékos szegénység is. Ez a szegénység teljes azoknál, akik mindenről lemondanak, hogy követhessék Jézust, akár szerzetesi fogadalommal, akár úgy, hogy a világban maradván, a lehető legszűkösebb életet élik. Ennek a lemondásnak legfőbb jutalmául Jézus az örök életet ígérte, vagyis a teljes boldogságot, idelent pedig, mintegy az örök boldogság előíze gyanánt és támogatásul, százszorosát azoknak az örömeknek, amelyekről lemondottunk. Ez a százszoros jutalom már a teljes lemondással járó belső békességben és lelki szabadságban is megvan, de mégis kiváltképpen abban a meghitt bensőségben áll, melybe Jézussal juttat. Mert valóban, nem Óérte hagyott-e el az a lélek mindent? Azért tette ezt, hogy ezáltal közelebb jusson Hozzá, hogy ne részesüljön jobb sorsban, mint Ő és hogy minél tökéletesebben hasonlítson Hozzá. Erre a csupa szeretetből való lemondásra Jézus mintegy így felel: Hogyne kísérne figyelmesebben a tekintetem és hogyne intéznék hozzád gyöngédebb szavakat? Miután te meg akarod osztani velem nélkülözéseimet, én viszont legbensőbb örömeimben részesítelek: földedem előtted Atyámat; de még többet is teszek;

neked adom Őt. Minél inkább kiüresíted a szívedet számomra, mi annál jobban betöltjük azt.

Boldog lélek, aki magára vállalja Jézusért a szent szegénységet, szereti azt a vele járó szenvedésekkel, a nyomában következő megaláztatásokkal és a holnapot a Gondviselésre bízó bizonytalansággal együtt. — Meglepetései nem találják őt szűkkeblűnek vagy aggságoskodónak. Ő nem fog azoknak a szomorú csoportjába tartozni, akiket a szegénységben éppen az a folytonos félelem és aggódás gyötör, aminek a szegénység útját akarja vágni.

Második pont. — Szándékos, de részleges szegénység. — A tökéletes szegénység csak tanácsolt erény. Azokat, akik nem tettek rá fogadalmat, nem kötelezi bűn terhe alatt; még a kegyelemhez való hűtlenség vádjával sem terheli őket. De azért mégsem illő, hogy a jámbor, Jézust szerető lélek mohó vággyal keresse a gazdagságot, a vele járó tisztélet és jólét örömeit. Éreznie kell, hogy így távol marad Jézustól, hogy nem osztja meg Vele életét s hagyja, hogy egyedül viselje az érte vállalt nélkülözéseket . . . Jézus, a maga részéről szintén nem engedi át magát az ilyen nagylelkűségben hiányos léleknek, akinek a lelki élete így lanya és hideg marad.

Kötelességem tehát keresni, melyik a szegénységnek az a formája és része, amelyet magamra kell vállalnom, ha Jézusnak igazi tanítványa akarok lenni. Haladjunk e kérdés megvilágításában olymódon, hogy fokozatosan hagyjuk el azt, ami nem nekünk való.

1. Mindenekelőtt nem vállalhatom a szegénységnek olyan szigorát, mely családom tagjait is érintené. Reájuk való tekintetből meg kell tartanom mindazt, ami közös helyzetünket megilleti. Sőt, ha a körülmények úgy kívánják, igyekeznem kell ennek a helyzetnek a megjavítására is. — Nem szabad azonban ezt lelki előmenetelem rovására tennem, vagyis úgy, hogy a miatta való gond akadályozza haladásomat. Nem helyes továbbá másokban, különösen gyermekekben,

erősen kifejleszteni a jólétre való igényt. Akárhányszor megtörténik, hogy a vagyon, melyet nagy fáradtsággal éppen miattuk szereztünk, nem javukra, hanem vesztükre szolgál, vagy legalább is csökkenti bennük a jószándékot és igyekezetet.

2. Isten különös hívása nélkül nem szabad megváltoztatnom helyzetemet és életmódomat, valamint ennek következtében összeköttetéseimet. Folytatom tehát a múltban kialakult életemet és csak észrevétlenül, titokban teszek rajta olyan változtatásokat, melyek közelebb hozzák azt a szegénységhez s bizonyos megszentelő szigorúságot visznek bele.

3. A nélkülözés megválasztásánál nemcsak fizikai, hanem erkölcsi erőmre is tekintettel kell lennem. Amit határozott ellenszenvvel, folytonos erőfeszítés árán tudok csak megtenni, az nem válik javamra s az elcsüggedés veszedelmének tesz ki. Vannak természetek, melyeknek a kényelem bizonyos mérsékelt foka szükséges, erkölcsi egyensúlyuk fenntartásához. Előhaladottabb korban szintén nem egészen veszélytelen az életmód megváltoztatása.

4. Amit azonban minden jámbor léleknek meg kell tennie, tehát nekem is, az abban áll, hogy Isten kezébe tegyem le összes javaimat, egymásután felajánlva Neki és rendelkezésére bocsátva azokat. Ha ezután úgy érzem, hogy igazán, minden fenntartás nélkül elszakadtam javaimtól s egyáltalán nem zavarná meg nyugalمامat, ha Isten egyszer megfosztana tőlük, akkor a szegénység szelleme már megvan bennem.

Harmadik pont. — Gyakorlati alkalmazás és elhatározás. — A szegénységnek ebben a szellemében szánjuk rá magunkat valami tényleges lemondásra. Mit tehetnék, hogy megközelítsem a názáreti szegénységet, hogy így védőrséget állítsak jámborságom mellé és magamat valódi áldozatokra ösztönözzem?

Ó Jézusom, mennyire hiányzik a Te názáreti ott-honodból minden fényűzés és kényelem! Nem tudnék

én is eltávolítani az enyémből néhány fölösleges tárgyat, amit azután jóbarátaimnak, vagy talán szegény templomoknak ajándékozhatnék? S szabad-e ezek után parancsoló ok nélkül új dolgokat beszereznem?

Ó Jézus és Mária, milyen egyszerű és milyen kevésbé változatos a ti ruházatotok. Kevés van belőle és az is milyen sokáig eltart, miután kopottan is hordjátok. — Milyen kisebb vagy nagyobb megszorítást végezhetnék e tekintetben magamon a nélkül, hogy az feltűnést keltsen, vagy nevetségessé váljék? . . . Nem hagyhatnék-e el öltözködésemből bizonyos keresett választékosságot, nem mondhatnék-e le bizonyos piperecikkekről? . . . Mennyi elvesztegetett idő és aprólékos gond; Jézus mindezt nem ismerte! . . . Vajjon helyesli-e nálam?

Ó Jézus, Mária és József, milyen szerény a ti asztalotok és milyen egyszerűek az ételeitek! Ennél a képnél alig merek hosszasabban elidőzni . . . Ha már ebben a tekintetben nem is változtathatom meg családom szokásait, nem kapcsolódhatnak-e be a Szent Család egyszerűségébe legalább olymódon, hogy megvonom magamtól, ami fölösleges és hogy sohasem válogatok?

Ó Jézusom, milyen durva az ágyad és az ágy-neműd! Te nem a kényelmedet kerested benne. Elmondhatom-e ezt magamról is? Nem igénylek-e én ebben is különös gondot és nincsenek-e olyan kívánságaim, amelyek ellenkeznek a szegénységgel? Vagy ha bizonyos különleges gondra e tekintetben mégis szükségem volna, sajnálkozom-e legalább e kényszerűség miatt?

Ó bölcs és jóságos Jézusom, Te nem kívánod tőlem, hogy szegénységedet a maga egész szigorúságában kövessem, de tisztánlátásodban és érzékenységedben bizonyára fájdalmasan érintene, ha azt látnád, hogy elsorolt nélkülözéseid között egyetlenegy sem találok, amelyet bevihetnék az életembe.

Mit kívánsz tőlem, Jézusom, mondd meg halkan,

de erélyesen lelkiismeretemnek, mely nyugtalanul, de határozottan várja szavadat.

63. ELMÉLKEDÉS.

AZ ALÁZATOSSÁG NÁZÁRETBEN.

TANULSÁGAI.

Esti előkészület. — Nem Jézus lelkének mélységes alázatosságában akarok ezúttal elmélyedni, csak názareti helyzetének alázatosságát kívánom jobban szemügyre venni. Mint ahogy saját akaratából, harminc esztendeig szegénységben élt azért, hogy megtanítsa az embereket e világ javainak a megvetésére, éppúgy szándékosan választotta és élte az alázatos életet is, hogy azzal példát adjon, miképpen kell megvetnünk mindazt, ami hízeleg önszeretetünknek. — Az önszeretet igyekszik fölemelni magát és szeretet felülni; gyönyörűségét találja az aránylag mérsékelt fényűzésben és szerény helyzetben is, ha az valamiképpen kiemelkedik az átlagból.

Jézusom, ha Te a legalázatosabb helyzetet választottad magadnak és abban éltél harminc esztendeig azért, hogy példáddal ajánld azt nekem, akkor bizonyosan ez a helyzet a legjobb: elkerül számtalan veszélyt és biztosítja a békességet; elszakítja a lelket a földtől és megnyitja számára az emelkedés útját.

Ó Jézus, Mária és József, ó Szent Család, nyisátok meg előttem házatok kapuját és engedjetelek be otthonotok meghittségébe. Amennyire az okosság megengedi és ahogy Isten hívása kívánja tőlem, utánozni akarlak benneteket.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Jézus alázatos helyzete Názáretben. — Az alázatosságnak legjobb menhelye a sze-

génység, s a szegénységnek viszont legszebb ékessége az alázatosság. Ketten együtt elszakítják a lelket ettől a világtól: a szegénység javait, az alázatosság pedig megtiszteltetéseit vetteti meg vele.

Ez utóbbin itt minden olyasmit értünk, ami az önszeretetet érinti, akár hízeleg neki, akár pedig ellenkezőleg, megsebzí. — Akár arra törekszünk, hogy lakásunk, ruházatunk, életmódunk, vagy összeköttetéseink által mások fölé emelkedjünk, akár pedig szenvedünk, amiért alacsonyabb helyzetben vagyunk, nem hallgatnak reánk, nem törődnek velünk, vagy mellőznek bennünket . . . az ilyesmivel és más hasonlókkal való törődés mindig a megtiszteltetések szeretetét jelenti. Igaz, hogy ezek a dolgok többnyire kicsinyek és önmagukban véve jelentéktelenek, de a zavar, amelyet lelkünkben előidéznek, már nem olyan kicsiny. Jézus eljött, hogy példájával megszabadítson bennünket tőlük.

Jézusom, ha itt ismét találkozom szegénységgeddel, azt most nem önmagában véve nézem, hanem mint keretet, mely kiemeli alázatosságodat. Szegényes lakás, elnyűtt ruhák, szerény életmód, bér munka, szóval alacsony életkörülmények alkotják ezt a keretet. De arcodat ebben a keretben derűsnek látom. Szívesen élsz ebben a környezetben; olyan örömedet találod ezekben a szerény dolgokban, mint a madár a világosságban, vagy a méh a virágban.

Ó Jézusom, mi a titka ennek a derűs egykedvűségnek? Sejttem. Isten e közönséges külsőségek között is önmagával egyenlőnek tekint Téged, az angyalok pedig imádnak . . . Ugyan mit adhatnának ehhez a valódi dicsőséghez a mi halvány földi megtiszteltetéseink? És milyen tekintettel néznél Te egy pazar fényűzéssel berendezett lakásra, selyem- és aranyszövésű ruhákra és arra a tiszteletre, mellyel ezekért az értéktelen javakért adóznának Neked az emberek?

És számomra, aki természetfölötti lény, Isten fogadott gyermeke és az angyalok jövődő társa vagyok, mit jelentenek, mit jelenthetnek ezek a dolgok? . . .

Ha ragaszkodom hozzájuk, nemcsak, hogy nem emelnek föl, hanem inkább lealacsonyítanak: a lélek, szeretetének tárgya szerint emelkedik, vagy süllyed.

Második pont. — Indokolások és kifogások.

— De én ebben a világban élek. Vannak jogaim, melyeket védelmeznem kell; van személyes méltóságom, melyet őriznem kell és van bizonyos tekintélyem is, mely mások javára szolgál. Ó Jézusom, mondd meg nekem, hogyan gondolkozzam és mit tegyek, hogy utánozhassalak és megnyerhessem tetszésedet.

Jézus. — Gyermekelem, alkalmazd az alázatosságra is azt a tanulságot, amit a szegénységre nézve bölcsen levontál; vagyis az erény *szellemét* sajátítsd el és tedd magadévá. Szeresd a háttérbe vonuló szerénységet. Ez a szeretet olyan, mint az élet-principium, mely ugyanazt az életet közli a sárral borított lábakkal, mint a csodálatos eszméket termelő aggyal: érzéketlen a hiú dicsőség iránt. Ha olyan helyzetben élsz, mely az én názáreti életemtől erősen elütő fényűzést és életmódot kíván, ne feledd, hogy ezt a társadalmi helyzetet Isten adta neked, s azt megtartani kötelességed hozzátartozóiddal szemben. Sajnálhatod, hogy így kell élned, de ez ne zavarja meg lelked nyugalma: én így szeretlek.

Vannak esetek, melyekben a személyes, egyéni méltóság forog kockán. Ilyenkor ne tétovázz, légy határozott. — Ne engedd megcsorbítani tekintélyedet se: az a mások java.

Az olyan helyzeteken kívül, melyek ezt a viselkedést parancsolják, sok olyan is van, mely azt megengedi. Kiki vegye tekintetbe hajlamait, erkölcsi erőit, sőt még a megszokás által teremtetett szükségleteit is. A lemondás arról, ami egyébként megengedett, csak tanács, abban tehát mindenki maga határozzon és pedig aggályoskodás nélkül. Kiváltképpen azonban arra vigyázzunk, hogy másokat okos mérséklettel és jóindulattal ítéljünk meg. Ne ítélj meg tehát elhírtelenkedve bizonyos jámbor személyeket, akikről úgy

találsz, hogy külsejünkben és életmódjukban nem egészen felelnek meg az alázatosság követelményeinek. Te nem láthatsz a szívek mélyére; oda csak Isten hatolhat be.

Ha azonban okos akarsz lenni, ne bízzál régi, megcsontosodott előítéleteidben, a világ példájában és hamis elveiben. — Gondolj arra is, hogy minden lélekben rejtőzködik valami gőg, ami előkészíti a talajt az önámításra. Kétséges esetben mindig a legalázatosabb részt válaszd, komoly döntés előtt pedig ne határozz lelkivezetőd tanácsa nélkül.

Beszélgetés. — Isteni Jézusom, milyen jól ismered az emberi természetet és az életkörülményeket! Holnap engedelmes készséggel fogadom majd erre vonatkozó további tanításaidat. Ezúttal csak azt a képet akarom mélyen emlékezetembe vésni, melyet alázatosságod Názáretben mutat . . .

Lealacsonyodás és öröm ebben a lealacsonyodásban; — az a pillantás, mellyel Jézus az idők távolából naponta és a nap minden órájában reám tekint; mennyi szeretet van ebben a tekintetben! — Vigasztalás és bátorítás azok számára, akiknek Jézuséhoz hasonló megaláztatásokban van részük; — komoly figyelmeztetés azok számára, akiket olyan hiú dicsőség vesz körül, amelyet Jézus elutasított magától.

Idézzünk hosszasan e szemlélődésnél.

Elhatározások. — Ma még nem keresem, miben utánozhatnálak; egyelőre csak elő akarok készülni reá és pedig olyképpen, hogy jóakarattal, őszinte vágyódással és példád kedves benyomásaival töltkezzem; ma egész nap magam előtt akarom látni külső alázatosságodat, hogy szívemet megragadja és betöltse leereszkedő jóságod.

AZ ALÁZATOSSÁG NÁZÁRETBEN.

NAGYSÁG ÉS ÁLDOZAT.

Esti előkészület. — Holnapi elmélkedésemben igyekszem megérteni mindazt, amit az alázatosság Jézus názáreti helyzetében magával hoz: milyen *áldozatokat* kíván és milyen *nagyságot* juttat kifejezésre. — Majd sorra véve azokat az okokat, melyek látszólag megkövetelték volna jogainak, méltóságának és befolyásának érvényesítését, fölteszem magamnak a kérdést, vajjon ugyanezek az okok nálam sokszor nem ürügyek-e csupán, melyek mögött önszeretetem rejtőzik. — Ezeket az okokat mindenestre nagy körültekintéssel és okosan kell megvizsgálunk, mert teljesen változatlanul úgyszólván sohasem lehet azokat magunkra alkalmazunk. Mindig értelmüket kell keresnünk és szellemüket átvennünk. Mint ahogy pl. abból, hogy Jézus ácsmesterséget folytatott, nevetséges volna azt következtetni, hogy mindenkit erre a foglalkozásra hív. Ugyanígy van ez, a viszonyok mérlegelésével, az élet számtalan más esetében is.

De ha a józan ész és az okosság meg is akadályoz abban, hogy mindenben utánozzam Őt, nem közeledhetnék-e legalább egyes dolgokban jobban Hozzá? . . .

Jegyzet. — Az alázatosság létjogosultsága és szükségessége nem Jézus példájából ered: annak forrása teljesen bennünk, a mi semmiségünkben, romlott természetünkben, tökéletlenségeinkben és bűneinkben van. De ha szükségességének oka nem is ebben a példában rejlik, sokkal többet jelent annál: hasonlíthatatlan ösztönző erő számunkra és a gőg által elvakított világnak valósággal kinyilatkoztatás.

Add, ó Jézusom, hogy holnap az én számomra is az legyen.

Első pont. — A jogok érvényesítése. — Mik voltak Jézus jogai?

A földünkre jött megtestesült Istennek minden teremtmény hódolatára lett volna joga. Képzeletemben látom, mint emelnek az emberek márvány és arany palotákat s mint szönek az asszonyok a legdrágább anyagból szöveteket Neki; látom, mint rakják a világ minden népei legillatosabb fűszereiket, legértékesebb fémjeiket, gyémántjaikat és legritkább gyöngyeiket lábai elé. A palotában és melléképileteiben a szolgák tömege sűrög-forog. Valahányszor hajlandó megjelenni valahol, lelkesült tömeg gyűlik egybe üdvözlésére . . . Igen, ehhez lett volna joga! . . .

De mondd csak én lelkem, fölismered-e így Jézusodat? Hiszen szép és nagy ebben a környezetben is, de mennyivel szebb és mennyivel nagyobb, mikor mindezt feláldozza! . . . Lépj ki, ó Jézusom szegényes lakásod küszöbére, közönséges öltözetedben! Így legalább közelíteni merek Hozzád és körülvehetlek szeretetemmel. Megpróbállak utánozni minden hiú, üres dicsőségtől való elszakadásodban és az okos szerénység szeretetében.

Jézus. — Megértettél, gyermekem, és csodálsz alázatosságomban: így vagyok az a Jézus, akit te ismeresz, az a Jézus, aki irántad való szeretetből szállott ilyen mélyre. Nem csatlakoznál-e hasonló szeretettől hajtva hozzám? . . . Tégy legalább néhány lépést; ajánld föl nekem, valami hiúságról való lemondásodat. Én nem vetem meg az erényben szegények ajándékát sem, és a lelküket, bármilyen tökéletlen is, szeretem.

Második pont. — A személyi méltóság. — A lélek. — Az még megengedhető néha, hogy jogainkat feláldozzuk, de méltóságunkkal ezt nem tehetjük soha. Ő Jézusom, illő volt-e, hogy az Isten benned ismeretlen maradt? Milyen méltatlan bánásmódnak szolgáltattad ki ezáltal! Úgy bánnak Veled, mint egy közönsé-

ges mesteremberrel; parancsolnak Neked; alkusznak munkád ára felett; bírálgatják munkáidat, sőt egy-némelyik talán odáig megy, hogy gorombáskodik Veled! Már pedig a dolgok állásánál fogva, magát Istent éri Benned a megbántás; mert csak egy, mégpedig isteni személyiség van Benned, emberi személyiséged nincs.

Jézus. — Igazad van: emberi személyiségem nincs. De isteni Személyiségem mindent ural, sőt bizonyos tekintetben elnyel mindent. Ha te úgy találod, hogy a megaláztatás ártalmára volt, — amint a látszat valóban mutatja — annak oka, hogy nem ismered eléggé nagyságát és kiváltságait. Most majd kissé jobban megismertetem veled. S ez a betekintés nemcsak názáreti alázatosságomat világítja meg előtted, hanem a földi javak megvetésének később eléd táruló titkait is. Most pedig figyelj: az én isteni méltóságom, lényegében, minden támadás fölött áll. Én nem alacsonyítottam le — amint te gondolod — a Személyiségemet. Istent nem alacsonyíthatja le más, mint a bűn. Mert mellette a teremtettség, bármi legyen is, csak a semminek egy neme, mely dicsőségének lényegéhez képtelen valamit hozzáadni, de éppúgy képtelen abból valamit elvenni is. — Ha egy megfigyelő valamelyik szomszédos bolygón helyezkednék el s ki tudná onnan venni hatalmas fáinkat és emlékműveinket, milyennek látná azokat? Legfeljebb alig észrevehető pontocskáknak! . . . Égbenyúló hegy-csúcsaink és óriási hegyláncaink pedig egybeolvadnának előtte a síkságokkal.

Minél nagyobb a távolság, annál inkább elmosódnak a különbségek. És a távolság, mely Istent minden teremtménytől elválasztja, végtelen. Vagyis jobban mondva, az nem is távolság, hanem egy olyan mélység, amelynek semmiféle mértéke nincs.

Am azért, ha emberi személyiségem nincs is, de van emberi természetem. És a megaláztatás erre az érzékeny természetre súlyosodik. Ezúton adhattam meg neked azt a példát, melyre gőgödnék szüksége

volt . . . Igen, emberi méltóságomat feláldoztam, de ebben megnyugodhatsz, mert éppen a föláldozás által tettem azt termékennyé. Ezen az áron állítottam helyre Atyám dicsőségét és váltottam meg az embereket.

Harmadik pont. — A jó érdekében. — A lélek. — Ó isteni Jézusom, milyen mélyek a Te meglátásaid és milyen fönségesek a szándékaid! De ha fel is tudtál áldozni jogaidat a nélkül, hogy ezáltal valamit vesztettél volna s le tudtál ereszkedni a nélkül, hogy le-süllyedtetél volna, nem kellett volna-e mégis az emberek érdekében, az ő javukért méltóságod teljes fényében mutatkoznod? Ezáltal uraltad, elragadtad és magadhoz vonzottad volna az egész emberiséget. Akkor tisztelettel, alázatosan és szeretettel borult volna lábaid elé a föld minden népe.

Jézus. — Ennél a feltűnő ragyogásnál én többre becsültem a szerény elvonulás homályát s ezt éppen az emberek érdekében cselekedtem. A bukott embernek talpra kellett állania, de emberi méltósága azt követelte, hogy ezt szabadon, saját erejéből és a kegyelem segítségével tegye. Ezt az isteni tervet te már ismered, hiszen gyakran találkoztunk vele elméldéseink folyamán: ez szolgál Istennek legnagyobb dicsőségére és ez a szerep legméltóbb az emberhez. . . . Én vezére lettem ennek az irány, remény és bátorság nélkül tévelygő számkivetett csapatnak; ujjammal az örök élet látóhatára felé mutattam, előttük mentem és magammal vontam őket.

Ne feledd soha, hogy a jelen élet eszménye a fölemelkedés.

A lélek. — Ó Jézusom, fájdalom, erről minduntalan megfeledkezem. Úgy gondolkozom, úgy érzek és úgy élek, mint a világ körülöttem. A reám váró végtelen dicsőségre nem gondolok, ellenben nagy fontosságot tulajdonítok annak a mindenféle hiú és múló kerepelésnek, amit idelent dicsőségnek, nagyságnak

és hírnévnek neveznek . . . s amit Te annyira megvetettél!

Érzelmek. — Mivel isteni példáid megszámlálhatatlan sorozatát nem nézhetem ma teljesen át, megállapodom az előtt, melyet mesterember voltodban mutattál. — Bármilyen legyek is, bizonyos, hogy társadalmi állásom nem alacsonyabb a Tiednél. De vajjon kielégít-e engem? Szeretem-e? . . . Mennyi kisebb-nagyobb becsvágy él bennem? Mennyi féltékeny irigység! Mennyi panasz és méltatlankodás! Mennyi keserűség! És ezt mind a gőg idézi elő! — Ha volnának is helyes törekvéseim és jogos igényeim, azokat sohasem szabad nyugtalanul, elkéseredetten hajszoynom.

Ha jelen helyzetem, talán családom több tagjánál, vagy közeli ismerőseiménél alacsonyabb, nem zavarja-e meg ez a körülmény lelki békességemet? . . . Miért is lennék szomorú? A Te szemedben Úram, Jézusom, ez a jobbik rész. — Ha elűtnék valami előnytől, amihez úgy érzem, jogom volna, nem tesz-e az levertté, mogorvává és bosszúvágyóvá? . . . Nem felejtetem-e el, hogy Te a legalacsonyabb rangot választottad? — Ha rajtakapom magamat, hogy erősen vágyódom a fényezés és előkelő, finom ruházat után s amennyiben módomban áll engedek is ennek a vágyaknak, akkor a szívem, ez a szív, melyet Te szeretsz, nem él Názáretben Veled.

Jézus — Gyermekem, szeresd a helyzetedet olyannak, amilyennek a Gondviselés azt rendelte számodra. — Ha szerény és semmi sem kötelez arra, hogy emelni próbáld, igyekezzél örömet találni benne, mint ahogy azt az én példámból látod. — Ha többekévesbbé előtérbe helyez, arra törekedj, hogy hiú tetszésedet ne találj benne. Azokra a dicséretekre, melyekben ezen a réven részesülsz, ne sokat adj. Óvakodj lenézni alantasaidat, szolgálidat, vagy másokat: Isten szemében egyenlő vagy velük. Mit szólnál ahhoz a nagykiterjedésű mező zöldjében elvesző fűszálhoz, mely többre tartaná magát a többinél azért, mert egy hüvelyknyivel magasabb a szom-

szédainál? — Ha vágyaid a magasabb és nagyobb felé törnek, keresd azt magadban; igen, magadban, a kegyelem által isteni átalakuláson átment lényedben; keresd a végtelennel való bensőséges összeköttetésedben; keresd a reád váró örök dicsőség ragyogásában . . . Ezek a magasztos látványok megsemmisítő homályba borítják majd a földi élet halavány dicsfényeit.

Elhatározások. — Keresni fogom ma az alkalmakat az alázatosságra, ha csak kis dolgokban is, mint amilyen például, hogy valami vitában én engedek . . . elem engedek olyasvalakit, aki rangban talán alattam áll . . . különösen pedig gyakran gondolkodom a názareti alázatos életre.

Nem volna-e szégyenletes, ó Jézusom, ha alázatosságod tanulmányozása után a legcsekélyebb változást sem tudnám eszközölni életemben, hogy így utánozzalak és megnyerjem tetszésedet!

65. ELMÉLKEDÉS.

MUNKÁS ÉLET NÁZARETBEN.

A MUNKA TERMÉSZETE ÉS ÉRTÉKE.

Esti előkészület. — Holnap magam elé képzelem Jézust műhelyében, amint idejét, erejét és tudását egy önmagában véve értéktelen munkának szenteli. Nyilvánvaló, hogy ezzel tanítást és példát akart adni nekünk.

De vajjon csak a szegénységről és az ezzel a helyzettel járó alázatosságról lett volna szó? Nem volt-e Jézusnak szándékában az is, hogy fölkeltsse érdeklődésemet a munka iránt, hogy ráirányítsa figyelmemet létezésének okára és megmutassa, miképen kell azt néznom és teljesítenem?

Számot adtam-e már magamnak valaha ezirányú gondolataimról és érzelmeimről? Nem fedezek-e majd

föl benne olyan erkölcsi szépségeket és nem találom-e meg benne a nagyságnak olyan alapelemeit, melyeket eddig nem ismertem? — Mert ha ilyenek nem volnának benne, neki szentelted volna-e akkor életed legnagyobb részét? — Miért választottad éppen a mesterember foglalkozását és miért tartottál ki mellette olyan állhatatosan? . . . Isteni Mesterem, készítsd elő holnapig lelkemet, hogy megértsem válaszodat! . . . Szűz Mária, Anyám, aki mindig magad előtt láttad ezeket az okokat, míg Fiadat munkája közben szemlélted, kérd meg Őt, közöljön velem is valamit abból a világosságból, amellyel téged elárasztott. — Az édesanyák meglátásai sokkal mélyebbek, az igaz. De nem így van-e ez minden szeretettel? . . . Ó, ha valóban, mélyen szeretnék!

Mikor Jézus a te mesterségedet választotta, ó szent József, és meg akarta tanulni annak minden részletét, bizonyára fölfedte előtted mindazt, ami a munkát megbecsülteti és megszenteli. Hálája tartozott ezzel neked és gyöngéd szeretete csodálatos bőséggel rótt le ezt a tartozást . . . Kérlek tehát, eszközöld ki számomra annak a világosságnak egy részét, mellyel téged hálából elhalmozott.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — A munka helyes felfogása. — Nézd én lelkem, maga Isten, aki egy szavával teremtetted a világot, igen, Ő maga az, aki a gerendák készítéséhez Názáretben tökéletlen szerszámokat használ, lassan halad előre munkájában és elszenvedi a fáradságot is! . . . Nézd királyi homlokát, melyről verejtékcseppek gyöngyöznek alá! Kérd, hogy mutassa meg neked kezeit s meglátod, mennyire megkeményedtek! . . . Lágyságukat csak sokkal később nyerik ismét vissza, hogy megsimogathassák a kicsinyeket; akkor, amikor ezt a durva munkát a lelkek kényes munkájával váltja föl.

Isteni Jézusom, mennyire csodállak. Hogy sze-

gény és alázatos vagy, azt még megérttem, mert oly nagy a mi szeretetünk e világ javai iránt, hogy erre a példára szükségünk volt. De vajjon olyan nagyon szükséges a munka is? Kötelességünk volna az is?

Jézus. — Igen gyermekem. Nemsokára magad is be fogod látni.

1. Emeli gondolkodásodat. Isten nem teremthetett olyasmit, aminek jogában állana haszontalanul leélni életét. Minden teremtett lény valami cél felé törekszik; az anyag minden legkisebb részecskéje folytonos munkában van. Természetes tehát, hogy ha Isten az embert erőteljes tagokkal és tevékeny tehetségekkel bíró értelemmel látta el, azt kívánja, hogy azt fel is használja: ez törvény, mely kötelező volt Ádámra bukása előtt is. Azzal a különbséggel, hogy teljesítése akkor csak örömet jelentett. Szenvedéseivel és fáradalmaival csak akkor nehezedett reánk, mikor büntetéssé vált.

2. Őrizkedj e miatt panaszkodni, mert Isten e kötelesség teljesítésében egyúttal óvószert és orvosságot is adott neked. *A restség a bűn forrása.* Az emberi lélek iszapot hordoz a mélyén s mozgás nélkül elposványosodik; egészséges mozgásba pedig a munka hozza, éppúgy, mint ahogy a hatalmas óceánok vizét a hullámok folytonos mozgása tartja tisztán.

3. Jól jegyezd meg magadnak gyermekem, hogy nem minden elfoglaltság munka. Dolgozni annyi, mint létrehozni. Minden igazi munka eredményt hoz létre, a szellem munkája éppúgy, mint a karoké; az, amely lelkeket formál, éppúgy, mint az, amely a testet gondozza. Az olyan elfoglalt élet, amely semmiféle eredményt sem tud felmutatni, nem tesz eleget az Istentől megkívánt feltételeknek. Az ilyen élet megcsalja a társadalmat is, mert aki kap valamit, az tartozik viszont adni is, mégpedig úgy hozzájárulásával, mint példájával.

Második pont. — **A munka valódi értéke.** — *A lélek.* — Jézusom, tanításod ugyancsak szigorú;

de beismerem, hogy helyes és igazságos; sőt mi több, szép és nemes is.

A munka által az ember Isten munkatársává és a társadalmi élet termékeny összetevőjévé válik; biztonságba helyezi magát sok gyöngeségével szorban, kifejleszti tehetségeit és növeli egyéni értékét: íme, ilyen szempontok szerint kell értékelnem. Sajnos, fölfogásom idáig nem volt ilyen nemes, sőt talán egyenesen alacsonynak volt mondható? Nem kerestem a munkában egyebet, csak eszközt, amellyel jólétet és élvezetet szerezhetek magamnak, emelhetem társadalmi helyzetemet és bizonyos hiú dicsőségeket érhetek el. Nem is tettem magamnak ezért semmi szemrehányást, sőt büszkeséggel néztem, hogy tevékenységem mennyi munkát, mennyi termékeny művet eredményez . . . Arra nem gondoltam, hogy Isten előtt, valamint erkölcsi szempontból is, a munka csak annyit ér, amennyit a szándék, amely megindította. A cselekedet magában véve élettelen test; lelke a szándék. Lent maradhat alacsonyan, a földön, vagy szárnyra kelhet és az égig emelkedhet; a legközségesebb munkában is megvan az a képesség, hogy istenivé válhat.

Harmadik pont. — Mit kell jelentenie az én szememben. — Jézusom, milyen nagy vagy Te ebben a szerény mesterségben! Mennyi erkölcsi értéket rejt magában minden fejszecsapásod, válladnak minden ritmikus előrehajlása, sőt még kezednek az a leg egyszerűbb mozdulata is, mellyel a forgácsot összeszedi! — Az arramenő emberek, csak a külsőt látva, a látszat szerint becsültek meg; ugyanakkor azonban Isten és az angyalok odafönt, Mária és József idelent, a csodálat elragadtatásával nézték ezt a mások előtt ismeretlen lelki nagyságot.

Ennek az emlékezésnek a hatása alatt félreteszek minden hiú igényt, melyet a természet csempész be munkáimba. Ha olyan képességeket kaptam, melyekkel *hasznos*, sőt az emberi élet rendjében *nagy*

műveket tudok létrehozni, nem hagyom azokat tétlenül. Az alázatosság nem bénítja meg, hanem inkább fölemeli a munkát, mert letisztítva róla a lealacsonyító, hiú dicsőséget, két csodálatos utat nyit meg a lélek előtt: Isten dicsősége és az emberiség java felé.

Ugyanakkor féltékeny gonddal őrizkedem attól az ösztönszerű lenézéstől, mellyel a közönséges munkák és azok végzői iránt viseltetem. Ez az érzés már önmagában véve is igazságtalan, de egyúttal Téged is megbánt édes Jézusom, hiszen Te is ilyen munkát választottál magadnak. És ezt éppen azért tetted, hogy ezáltal megnevesítsd azokat a szerény körülményeket, melyekben az emberiség legnagyobb része él.

De az egyenlőségnek is megvannak a maga határai. Más dolog becsülni valakit és ismét más, valakit barátságunkban részesíteni. A barátság a neveltetés, gondolkodás és ízlés megegyezésén alapul, mert az igazi együttérzésnek ez az ára. Néha azonban találhatunk magasabb képzéssel egyenértékű lelkiséget a munkásokstályaiban is. Ott is akadnak nagy erkölcsi magaslaton álló, kiválóan finom érzésű lelkek, akik ezt az emelkedettségüket Isten iránti szeretetüknek köszönhetik; az ilyenekkel közelebbi kapcsolatban állani mindig megtiszteltetés számunkra: hiszen nem tűnteti-e ki őket maga Isten is különös barátságával?

Elhatározások. — Miután holnap ugyanez a tárgy foglalkoztat majd bennünket gyakorlati szempontból, a sajátos elhatározásokkal egyelőre várjunk; most elégedjünk meg azzal, hogy igyekezzünk megmaradni a kapott benyomások hatása alatt és idézzük gyakran emlékezetünkbe azt a képet, mely leginkább megkapott bennünket. Fejezzük ki Istennek őszinte sajnálatunkat eddigi téves felfogásunkért és készítsük elő lelkünket a későbbi komoly elhatározásra. — Kísérjük figyelmünkkel, munkája közben, az egész Szent Családot, a legnagyobbat és legszentebbet, amely valaha élt a földön.

A MUNKA NÁZÁRETBEN.

A MUNKA MEGVÁLASZTÁSÁRÓL ÉS ANNAK INDOKAIRÓL

Esti előkészület. — Holnap a nagylelkű elhatározások napja lesz. De mielőtt meghatároznom azokat, előbb még több világosságot és bátorítást keresek, mert nehéz dolog az embernek változtatni eddigi életén, sőt nehéz még csak egyszerűen felismerni is, hogy ez a változtatás lehetséges! . . . Már ma estétől fogva igyekszem meggyőzni magamat arról, hogy — ha teljes jóhiszeműséggel is — talán csak ámitom magamat, mikor azt hiszem, hogy időmet jól használok fel. Ami pedig még ennél is valószínűbb, az, hogy nem eléggé emelkedett szempontból ítélem meg a munkát. Amiből az következik, hogy miután a munka betölti, vagy legalább úgy kellene, hogy betöltse az életemet, erkölcsi megítélés szerint alacsony fokon álló életet élek. — Hogy állok abban a jámbor lelkek előtt oly kedves eszköz használatában, mellyel gondolataikat munka közben rövid fohászok útján gyakran Istenhez emelik? Mert így és csakis így érdemli meg a munka az imádság nevet.

Ó Jézus, Mária, József, názáreti életeteket szemlélve bizonyosan jobban megértem ezt, mint saját megfontolásaim útján. És ha segítségül hívlak benneteket, érezni fogom támogatástokat is.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **A munka megválasztása.** — *Jézus.* — Gyermekek, én minden becsületes munkát megáldok. Valamennyi szükséges a társadalom igényeinek kielégítéséhez: gondolkozó agyak éppúgy kellenek, mint munkálkodó kezek. De változatosságuk egyébként is megfelel az emberek különböző hajlamainak. Ez a két megfontolás szolgáljon alapul, mikor arról van szó, hogy munkája megválasztásával kiki, tőle

telhetően a legjobban használja fel életét. Ilymódon foglaltatok el megfelelő helyeteket Isten tervében; ez minden jónak, minden rendnek az alapja.

Amde ki gondol erre? Az emberek, sajnos, gondolnak a pénzre, a megbecsültetésre, a kellemességre, kényelemre és mindazokra a világi előnyökre, melyeket a munka útján elérhetnek, de azt a kérdést sohasem teszik föl maguknak, hogy vajjon melyik helyzetben szolgálhatnák leghasznosabban Istent és az embereket? Hogy melyik az a foglalkozás, melyben legkevesebb erkölcsi veszély fenyegeti őket, és amely e tekintetben a legtöbb támogatást biztosítja; melyik az, ahol a lelkük legszabadabban emelkedhet föl-fel? . . . Az ilyen foglalkozásokat rendszerint teljes közömbösséggel engedik át a szerzeteseknek, mintha nem ugyanazt az Istent kellene szolgálniok mindannyiuknak, nem ugyanazt a mennyországot kellene megnyerniök és nem egyformán volna kötelességük életüket mások hasznára beállítani! Szinte úgy látszik, mintha ezek a közvetlen földi érdekek volnának a lényegesek és az örökkévalók csak amolyan mellékes, elhanyagolható járulékok!

Jegyezd meg jól ezeket az utasításokat. Ha azonban választásod már megtörtént és eléggé megfelel a kívánt föltételeknek, akkor nincs egyéb hátra, mint hogy megszenteld a reád váró munkát. Mindenekelőtt azt mondd meg nekem, milyen indítóok vezet elvégzésében?

Második pont. — A különböző indító okok vizsgálata. — A lélek. — Őszintén megvallom, ó isteni Mesterem, hogy csak szükségből végzem. Sokkal jobban szeretnék valami kevésbé alárendelt, mutatósabb munkát, amit az emberek jobban megbecsülnek.

Jézus. — Gyermekelem, gondoldj erre a gyakran hangoztatott, de helytelenül értelmezett mondásra: Csinálj a szükségből erényt; vagyis, tekintsd ezt a foglalkozást Isten akaratának és ajánld föl Neki a

vele járó kellemetlenségeket. Ez több, mint a kényszerű belenyugvás, ez gyermeki elfogadás.

Egy másik lélek. — Ami engem illet, én szeretem a munkámat; teljesen kedvemre való; mellette az idő is gyorsan múlik és ha ki is fáraszt, utána annál kedvesebbek a pihenés órái.

Jézus. — É tiszta örömekért a legcsekélyebb szemrehányást sem kell tenned magadnak, mert azokat az én Atyám kapcsolta a munkához éppúgy, mint ahogy minden kötelességhez valami ösztönző okot is adott. Ő alkotta az embert úgy, hogy a megszokás könnyebbé, a vonzódás kellemesebbé tegye számára azt, amit tesz. Ez tehát teljesen rendben van, e tekintetben nyugodt lehetsz.

De a dolog természetéből eredő ilyen kellemes benyomást sokkal nemesebb megelégedettséggé is emelheted, ha így gondolkozol: hasznos szerepet töltöttem be, hozzájárultam a közjó előbbre viteléhez; nem tartozom azokhoz a könnyelmű emberekhez, akik kibújnak kötelezettségeik alól, de azokhoz az élőlélekűkhöz sem, akik mások munkájának az eredményéből élnek.

De munkára ösztönző indokaid még itt se állapodjanak meg. Emelkedj még magasabbra és mondd: ezt a helyet, ahol állok, maga Isten jelölte ki számomra; ez az Isten az én Atyám; minden mozdulatom az övé; Ő számon tartja őket. Bár előmozdíthatnám gyermeki engedelmisségemmel az Ő dicsőségét és megnyerhetném tetszését!

Harmadik pont. — Ezek az indító okok mélyen **hassanak át bennünket.** — Most pedig figyelj reám, mert nagyon fontos, bizonyos tekintetben döntő oktatást adok neked. Ne elégedj meg azzal, mint ahogy azt a keresztények legnagyobb része teszi, hogy ezek az érzelmek meglegyenek a lelked mélyén. Ahhoz, hogy megszenteljék munkádat, szükséges, hogy kifejlődjenek és illatukkal betöltsék egész lelkedet. Ha elszunnyadtak, ébreszd fel, majd hozd a felszínre és

fejezd ki őket. Jelölj ki e célra bizonyos pillanatokot, például reggel, mielőtt munkához fognál, azután bizonyos idő elmúltával újra, — és akkor, amikor a fáradtság és unalom kezd erőt venni rajtad. Csodálatos erőforrás ez, mely egyszerre érdemet, bátorságot és meglegedettséget áraszt munkádra. — Ha akadnak olyan napjaid, amikor minden erőfeszítésed ellenére sem tudod élvezni ennek az értékes forrásnak a vizét, ne hidd, hogy az talán kiapadt; vize csöndesen folydogál a föld alatt tovább és egy szép napon ismét előkerül. Ha pedig a munka kényszerű irama nem engedi, hogy megnedvesítsd vele ajkadat, ajánld föl ebben a nélkülözésben való megnyugvásodat: a szilárd akarat ér annyit, mint az érezhető szeretet.

Elhatározás. — Még ma hozzálatok bizonyos hasznos munkához és ha tőlem függ, azt választom, amelyik legkevésbé kedvemre való. — Gondom lesz reá, hogy közöljem ezt Jézussal és így szóljak Hozzá: szeretném, ha meg lennél elégedve velem; nézd ez a Te példád gyümölcse! — És ez nem csupán múltó erőfeszítés részemről, hanem komolyan meg akarom változtatni életemet.

67. ELMÉLKEDÉS.

A MUNKA NÁZÁRETBEN.

LELKIISMERETVIZSGÁLAT JÉZUS LÁBAINÁL.

Esti előkészület. — Miután a tegnapi elmélkedéssel előkészítettem lelkemet a nagylelkű elhatározásokra, ma igyekszem közelebből meghatározni azokat. Ehhez valami erősebben megkapó megvilágításra van szükségem, melyet legkönnyebben abban a már sokszor használt módszerben találok meg, hogy mintegy megelevenítem képzeletemben a názareti ház munkás életét, s úgy szemlélem azt, mintha most folyna le szemem előtt. Már több ízben bebizonyítottuk, hogy

ez nem pusztá képzelődés s többször fel is használtuk azt.

Jézus gondolataiban állandóan jelen voltunk . . . Igen, Jézus látott bennünket, mint vesszük kezünkbe ezt az elmélkedési könyvet s mint igyekszünk segítségével minél jobban hasonlítani Hozzá. Ő intézte hozzánk azokat a szavakat, melyeket ma hallani fogunk: Nézz csak jól reám; azért, hogy példámmal megvilágosítsalak és felbátorítsalak, vállaltam ilyen durva, fáradságos és hosszantartó munkát magamra.

Ó Jézusom, hogyan hinnék ebben, mikor véreDET is áldoztad értem!

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Áthelyezkedem Názáretbe.** — *Jézus.* — Elmélkedésedhez egy kedves, egyszerű és mindent magába foglaló eszközt ajánlok neked: Jöjj velem Názáretbe, helyezkedj át az én szerény műhelyembe. Számodra ott vagyok most is, hiszen tudod, hogy szemem előtt voltál mindig, világosan láttalak és szerettelek; munkám érdemét azért ajánlottam föl Atyámnak, hogy az támogassa a tiedet és viszont azt a nekem oly kedves kegyelmet kértem, hogy majd egykor, munkád közben, a te tekinteted is keresse az enyémet. Az időbeli távolság egyáltalán nem zavarja az ilyen találkozást. Elevenítsd fel a multat; siess oda már kora reggel, akkor, amikor kezembe veszem a szerszámot; kezd meg napodat ugyanazzal az igyekezettel és készséggel, mint én; ugyanannak az Istennek dolgozunk mind a ketten. — Ha munkádat alacsonynak és egyhangúnak találod, nézz reám: én Isten vagyok és iparos munkát végzek; s lebecsülés és elernyedés nélkül folytatom azt reggeltől napestig. — Vidám vagyok, örömem Istenben találok: te is Benne keresd a magadét.

A lélek. — Jézusom, Te már kifejtetted előttem az emlékezés hatalmát, mégis most, mikor meghívsz

názáreti műhelyedbe és amikor találkozásunkról beszélsz, úgy érzem, mintha csak álmodnék . . .

Jézus. — Gyermekem, én a mennyben élek és onnan látlak téged. Ezt megérted úgy-e? Nos, ez a tekintet nem más, mint az egykorinak a meghosszabbítása. Bennem semmi sem múlik el és szememben mindig megmaradnak a te mai törekvéseid, melyeknek már akkor, előre örültem. Lépj hát keresztül az elmúlt évszázadokon; jöjj be szegényes műhelyembe; dolgozz a szemem előtt: tekintetünk így találkozik.

A lélek. — Jézusom, szavaid világossággal és szeretettel töltenek el; látom, hogy példád mit kíván tőlem; érzem, mit ígér egymásba kapcsolódó tekintetünk. Megyek tehát, leülök lábaidhoz és egymásután átfutom azokat a kötelességeket, melyekről előzőleg beszéltünk. S miközben felsorolom őket Előtted, bizonyosan megérzem, mi az, ami tetszik Neked és mi az, amit megrovásod kísér . . . ; és aztán ott vagy melletttem; ott vagy és beszélsz hozzám . . .

Második pont. — Életem fölhasználásának vizsgálata. — Elégge elfoglalt-e az életem? Nem azokhoz a kedvetlen, akarat nélküli lényekhez tartozom-e, akik csak úgy tétlenül vitetik magukat az étellel; vagy azokhoz, akik minden rend és tervszerűség nélkül eltékozzák az idejüket? A tétlenség szégyenére válik minden embernek, az időpazarlás pedig méltatlan az örök életre készülő lélekhez.

Elfoglaltságom igazán munka-e, betölti-e Isten törvényét? Ezt a kérdést eddig sohasem tettem fel magamnak. Dolgozni annyi, mint valamit létrehozni; ezt megértettem. De vajjon az, amit létrehoztam, hasznos-e, vagy legalább kellemes-e másoknak?

Jézus. — Gyermekem, a kellő mérséklettel sétára, tisztességes szórakozásra, vagy művészetek ápolására szánt időért ne tégy magadnak szemrehányást. De a külsőd szépítésére, öltözeted rendezésére vesztegetett órákról, a hazulról való gyakori távozásról és a sok látogatásról már nem lehet ugyanezt mondani. Éppoly kevésbé az újságolvasásról és fölösleges könyvek,

különösen regények olvasásáról. Mennyi önámítás történik e tekintetben! Legtöbbször azt hiszik, hogy a helytelen is megengedetté válik, ha az általánosan bevett szokás abban a körben, ahol az ember él. Holott nem a világot kell követned haszontalanul elpazarolt életében, hanem engem, termékeny munkásságomban. Ó drága lélek, halhatatlan lélek, a Szentlélek lakásául szolgáló lélek, nem alulról, hanem felülről kell várnod ihletéseidet.

Gyermekem, ha tudnád, mennyire szeretlek hasznos elfoglaltságban látni, sok mindent megváltoztatnál e tekintetben. Találnál elég időt, mert fel tudnád használni azokat a rövid perceket is, melyeket helytelenül „elvesztett perceknek” neveznek. És csakhamar gyermeki büszkeséggel mutatnád be nekem azt a sok hasznos munkát, amit lassankint, hűségesen gyűjtögetél össze. Magad is meglepődnél az eredményen.¹

Komolyan átérzett indulatok. — Zavar. — Bocsnatkérés. — Köszönet a kapott világozottságért. — Erős akarat, hogy Jézus példáját nem hagyjuk kárba veszni. — Vágy, hogy ezzel valami örömet szerezzünk Nekik.

Elhatározások. Legyenek gyakorlatiak, határozottak és lehetőleg olyanok, melyeket már ma is meg lehet kezdeni. — Kérjük a kitartás kegyelmét. — Hívjuk segítségül jó föltételeink teljesítéséhez Szűz Máriát és szent Józsefet is.

Nem árt ehhez az elmélkedéshez időről-időre visszatérni.

¹ *Külön tanács fiatal leányok és asszonyok számára:* Legyen mindig többféle munkátok; a változatosság serkentő erővel bír és jobban beilleszthető a különböző körülmények közé. Barátnőitek meglátogatása alkalmával vigyetek magatokkal valami megkezdett munkát; sokkal kellemesebb a társalgás, ha közben az ujjak is mozognak; a kéz legalább mindenesetre valami tartós dolgot végez, míg a szavak elrepülnek.

Látogassátok azokat a munkahelyeket is, ahol szegényeknek dolgoznak, vagy ahol egyházi ruhákat készítenek ugyancsak szegény templomoknak.

A CSALÁDI ÉLET NÁZÁRETBEN.

AZ ISTENI ÉS AZ EMBERI.

Esti előkészület. — Holnap behatolunk a Szent Család meghitt körébe, hogy élvezzük az abban uralkodó békét és szeretetet. Meglátjuk benne egyúttal a keresztény család eszményét is és rajta keresztül jobban megszeretjük a magunkét is, melybe Isten helyezett bennünket.

Annyi bizonyos, hogy a názáreti Család élete teljesen természetfölötti volt. Ennek a gondolatnak a hatása alatt könnyen hajlandók vagyunk úgy nézni rá, mint ami nélkülözi azt a természetességet, azt az örömet és bizalmasságot, mely a mienket olyan vonzóvá teszi. De majd meglátjuk, hogy nem így van. Ha a természetfölötti besugároz egy családot, annak hatása olyan, mint a napsugáré a földre: megszépíti és átmelegíti.

Legyen gondunk rá, hogy a közömbösek és hitelenek a mai keresztény családról is elmondhassák, ami a kezdő Egyházban annyira meghatotta a pogányokat: „*Nézzétek, mennyire szeretik egymást!*” . . . Talán a jámborságnak bizonyos rosszul értelmezett formái ellenkező benyomást keltenek? Vagy talán egyes, egyébként kitűnő könyvek mutatnak minden szándékosság nélkül, ellenkező látszatot? Az ilyen, rendszerint szerzetesek, vagy kivételes lelki életet élők részére írt könyvekről sokan, elég helytelenül azt hiszik, hogy azok általában mindenkinek szólnak. Holott, hogy csak egy esetet említsek: Szalézi szent Ferenc, pl. a zárdákban megtiltja a külön barátságokat, a világban élőknek ellenben ajánlja azt.

Ó Jézus, Mária, József, segítsetek, hogy megértsem, mi illik az én lelkiállapotomhoz.

Első pont. — Idáig, Jézusom, isteni Gyermekek, isteni Ifjú, egyedül csak Téged szemléltelek, míg anyádat, Máriát és nevelőatyádat, Józsefet, mintegy árnyékban hagytam. Közelségük ugyan kiérzett mindenütt, de mégis alig vártam már, hogy mindhármatokat együtt szemlélhesselek. Mert hiszen elképzelhető-e valami vonzóbb és megkapóbb kép, mint egy eszményi család, melyben minden igaz, önzetlen, mély, gyöngéd és meleg: ilyen otthon volt a tietek.

Egy előző alkalommal, édes Jézusom, úgy képzeltem el szent Családokat, mint egy keretbe foglalt képet, melyen fénykoszorúval övezett fejetek együtt fordul az ég felé; ezt a helyzetet csak a külső világ előtt változtatjátok meg, de sietve elfoglaljátok újra, amint leszáll az éj, ajtótok bezárul és Ti magatokra maradtok. Nagy, szép és természetfölötti volt így ez a kép! . . . De nem volt emberi! Pedig Te, Jézusom, azért jöttél, hogy mindenben példát adj nekünk. Vajjon ez lett volna tehát családukt mindennapi életének a képe?

Úgy érzem, ma már jobban megértelek. A behatóan átméltatott Evangélium megsejtet velem egy másik képet is, mely éppen olyan közel van Istenhez, viszont hozzánk sokkal közelebb áll, mint az előbbi; épp olyan emelkedett, de számunkra sokkal vonzóbb. A Te emberséged nem valami külső dísz, amit a körülmények szerint változtatsz, hanem valóságos állapot, létednek egy állandó formája, melyet ugyanúgy megtartasz az éjtszaka sötétjében, mint a nappal világosságában. Elfogadtad annak minden következményét s ha néha, mint például a Tábor-hegyén, fel is emelted kissé az istenségedet takaró fátyolt, az csak néhány futó pillanatra történt, a szabálytól eltérően, vagyis csoda útján. Mert elfogadott szabály keretében a csoda mindig kivétel marad.

Gyermekségedről az Evangélium csak ennyit mond: *Engedelmes volt Máriának és Józsefnek.*

Tölük kaptad a napi életedre vonatkozó rendelkezéseket; ők tanítottak meg mindenre; az ő tanításaiknak és gondosságuknak köszönheted, hogy *nővekedtél korban és bölcsességben*. — Később, nyilvános életed három esztendeje alatt is a mi életünket élted, megosztva velünk a táplálkozást, a fáradságot és a pihenést. A farizeusok szemedre is vetették, hogy nem szent János önsanyargató életmódját követed, hanem túlságosan hasonlítasz hozzánk. Apostolaid, akik éjjel-nappal, állandóan Veled voltak, csak szavaidból ismerték meg isteni nagyságodat, mert az állandóan rejtve maradt szemük előtt. Jóságos gondoskodásoddal és előzékenységeddel vetted őket körül. Reggelenként, felébredéskor, valamint napközben, ha visszatértek valahonnan, csókkal üdvözölted őket; ezt a jól ismert szokást használja majd ki Júdás annakidején!

Második pont. — Az isteninek és emberinek csodálatos egyesítése. — És én Názáretben talán egy néma, fagyos, a mi érzelmeinktől idegen családot képezek el? . . . Vajjon ahhoz, hogy példátok szerint tökéletes életet éljünk, az kellene, hogy kötelességeink szigorú teljesítésén kívül érzéketlenül hagyjon bennünket minden, ami körülöttünk történik? Napjainknak hosszú hallgatásban, az imák végeláthatatlan egymásrahalmazásában kellene eltelniök, vagyis mintegy árnyékként kellene járnunk az élők között? . . . Ez volna az eszmény? . . .

Nem, nem! Te Jézusom, mindent a maga törvénye szerint cselekedtél, már pedig a családnak is megvan a magáé. — Bár minden érzelmedet, minden tetteidet, még a legcsekélyebbet is az isteni hatotta át, gondod volt arra is, hogy megőrizd mindazt a bájít és szépséget, ami bennük emberi. Szűz Máriához és Szent Józsefhez elragadóan kedves voltál. Szemedben József az a régi hűséges szolga volt, aki urának él. Ami pedig Máriát illeti, ő . . . anya volt.

Szemléljük csodálattal ezt az elragadó képet, — mondjunk köszönetet Jézusnak leereszkedéséért, hogy

teljesen hasonló akart lenni hozzánk még a családban is. — Így sokkal elérhetőbb gondolataim számára és könnyebben követhetem; s így erősebben tud hatni a szívemre is. — Üdvözljük Szűz Máriát és Szent Józsefet is, amiért alakíthatták ezt a szép természetet. — Irigyeljük boldogságukat, hogy így szólíthatták Jézust: Gyermekem, drága fiam! . . . hogy elhalmozhatták Őt kedveskedéseikkel. — Keressük, vajjon a magunk részéről milyen érzelmeinket fejezhetnők ki Előtte, mikor így gyermekségében és ifjúságában szemléljük Őt. — Gondoljunk a szentáldozásra, melyben még sokkal bensőségesebben adja át magát nekünk, mint ahogy szüleinek ölelő karjába símult. — De vajjon én is annyira átadom-e magamat Neki, mint ők? Olyan figyelmes és gyöngéd vagyok-e Iránta? — Olyannak érzem-e Jézust, mint hogyha családom tagja volna? . . .

Elhatározás. — Igyekszem egész nap e gyönyörű családi életnek a hatása alatt maradni, hogy ilymódon előkészítsem a talajt azokra a javításokra, melyeket majd az én családomban akarok eszközölni.

69. ELMÉLKEDÉS.

A CSALÁDI ÉLET NÁZÁRETEN.

AZ EGYSEG ESZMÉNYE.

Esti előkészület. — Holnapi elmélkedésem volta-képen egy részletezett lelkiismeretvizsgálat lesz arra nézve, milyen az én viselkedésem a családban. Először egy pillantást vetek a názáreti életre, azután összehasonlítom életemet ezzel a példával. — Mindenesetre találok majd bizonyos hibákat, melyeket eddig nem vettem észre és bizonyos tökéletesítéseket, melyeket bevezethetnék. — A názáreti Család nagy szépségének és a benne uralkodó együttérzés édességé-

nek hatása alatt igyekszem felbuzdulni a hasonló családi életet biztosító áldozatokra. — Vizsgálódásom folyamán kerülni fogom környezetem hibáinak megítélését, mert a helyzet javulását nem másoktól, hanem magamtól kell várnom. — A család egysége olyan nagy kincs, hogy nincs az az ár, ami sok volna érte. Mindnyájunk boldogsága és méltósága függ tőle s nélküle az élet jámborsága is veszélyben forog.

Ó Szent Család, Jézus, Mária és József, Ti öntetek belém bátorságot, mint ahogy Tőletek kapom majd a szükséges világosságot is!

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — A család egységéről és annak feltételeiről. — 1. A család egy társaság, mégpedig az összes létezők legszebbike. Minden társaság olyan emberek csoportja, akiket valami azonos természetű kapocs tart össze s akik bizonyos hierarchia kormányzása alatt állanak.

A családban ez a csoportosulás nem véletlenül működik, hanem ugyanazon a száron fakadó új életekből alakul ki s hierarchiája annak a rendnek az eredménye, melyben maga ez az életfakadás történik. Van egy gyökér és van egy szár; vannak ágak és virágok; és valamennyiben ugyanaz a nedv kering. Elképzelhető-e ennél meghittebb, bensőségesebb egység?

2. Az egység a legnagyobb erő. Fenntartása elsőrendű kötelesség, de ennek a kötelességnek a teljesítése egyáltalán nem nehéz, mert Isten a család minden tagjában elhelyezte az együvé tartozás ösztönét, azt az érzést, melyet apai és anyai, gyermeki és testvéri szeretetnek nevezünk. — És mégis, ugyanolyan mértékben, mint ahogy az egyes tagok növekedése előbbrehalad, ezeknek az egyesítő érzelmeknek is egyre erősödő harcot kell vívniuk egy másik érzéssel, mely szétválasztásukra törekszik: ez az egyéniség érzése, mely egyre jobban szabadulni vágyik, majd ehhez kapcsolódik lassankint, sajnos, az érdek, mely méginkább

elválaszt. — Az egység legnagyobb ellensége tehát az önzés: először megbontja azt, majd az eredeti központból kiválva, külön-külön központokat alkot.

3. Ehhez járulnak még gyakran a széthúzás egyéb okai is, amilyenek: a gondolkodás, ízlés és jellem különbözőségei; — gyakran áthidalhatatlan ellentétek, melyeknek mégis együtt kell élniök! . . . Azután a hibák: a magunkéi és a másokéi; — a magunkéiról ritkán veszünk tudomást, a másokéit viszont rendszerint nagyítjuk.

Távolítsuk el ezeket a különbözőségeket s egyéb akadályokat és ellenségeket; dolgozzunk az ízlések és jellemek egyöntetűségének kialakításán; nyomjuk el hibáinkat; őrizzük meg nemes nagylelkűséggel az egyéni önzetlenséget és akkor az egység, ez a vér által teremtett csodálatos egység, napról-napra mélyebb, szélesebb és magasabb lesz; az odaadás természetesebbé és erősebbé válik; az örömek és fájdalmak megosztása pedig bensőségesebbé; ily módon a család minden tagja átéli a többiek életét is.

Ez a család eszményi képe, mely azonban csak egyetlenegyszer valósult meg a maga teljességében; de ez az egy az, melynek megközelítésére mindannyiunknak teljes erőnkől törekednünk kell . . . Mélyedj el, én lelkem, ennek az egyetlen családnak, a názáreti Szent Családnak a szemléletében és meríts belőle bátorságot! Mert az nemcsak példaképed, hanem segítséged is.

Második pont. — Mire tanít bennünket a Szent Család. — 1. Nézzük részleteiben: Jézus, Mária és József egyformán gondolkoztak mindenről. Mert véleményüket az igazságnak, bölcseségnek és igazságosságnak ugyanabból a forrásából merítették: Istentől, aki világosságuk és vezetőjük volt. — Boldog család, mely itt keresi ihletéseit: a másodrendű kérdések fölött való nézeteltérések kiegyenlítődnének a vallásos felfogás megvilágításában. Ellenben, ha csökönyösen ragaszkodnak magához a vitás kérdéshez,

az egység és a béke a legnagyobb veszélyben forog. . . . Erről a tárgyról komolyan kell elmélkedniök úgy azoknak, akik a család egységének fenntartásán fáradoznak, mint azoknak, akiknek kötelességük, hogy azt tanácsaikkal segítsék. — Ugyancsak erősen kell foglalkozniok ezzel a kérdéssel azoknak a szülőknek is, akik keresztény világnézetben akarják nevelni s abban meg is akarják tartani gyermekeiket. Jól jegyezzék meg, hogy erre egyetlen eszköz, ha az egész család a hit szellemében és légkörében él.

2. Ha a gondolatok egységéhez még az ízlés egyöntetősége is járul, a család még tökéletesebb. Názáretben ez is megvolt. Hogy is különbözhetett volna Szűz Mária és szent József ízlése, mikor mindkettőjüké Jézuséhoz alkalmazkodott! — Igaz, hogy ízlésünk kevésbé függ tőlünk, mint gondolkozásunk. Az eszmék tanulás, gondolkozás és társalgás útján alakulnak ki bennünk, vagyis nagyrészt kívülről jönnek: abból a környezetből kapjuk őket, amelyben élünk. Az ízlés ellenben vérmérsékleti adottságunktól függ. Ami nem jelenti azt, hogy végzettszerűen ural bennünket, mert ha mint érzés nem is tőlünk függ, de az már módunkban áll, hogy parancsoljunk neki és fokozatosan átalakítsuk. — És ha helyes és igaz eszméinket nincs jogunkban feláldozni, annál inkább jogunkban áll feláldozni ízlésünket, még akkor is, ha az igazán kitűnő. A béke és egység megszerzésére ez semmiképpen sem túlságosan nagy ár. — Másokat saját ízlésünknek megnyerni olyan kísérlet, mely ha túlságosan erőszakoljuk, veszedelmessé válhat. Sokkal érdemszerzőbb és okosabb, ha mi alkalmazkodunk mások ízléséhez; ez egyébként — amint Szalézi szent Ferenc kedvesen megállapítja — sokkal gyorsabban is megy.

Hogyan állok én ebben a tekintetben? Mit kellene tennem?

Az ókori városokban minden családnak megvolt a maga oltára, ahol áldozatait bemutatta. Úgy kellene, hogy minden keresztény családnak is meglegyen a

magáé, ahol feláldozná ízlését és különös kedvteléseit mindnyájuk boldogságáért.

3. Amit az ízlésről mondtunk, ugyanazt elmondhatjuk a jellemről is. Itt azonban mégis van valami különbség; a jellemnek t. i. lehetnek hibái; már pedig minden hibát javítani kell. Mert a hiba valami rossz, ami ellensége az egységnek, miért is a családból el kell távolítani. — Vessünk egy futó pillantást a legáltalánosabb hibákra: — heveség . . . durvaság . . . rosszkedv . . . haragtartás . . . ellentmondási hajlam . . . kicsinyesség . . . érzékenység . . . gög . . . nyakasság . . . őszinteség hiány . . . pontatlanság és rendetlenség . . . figyelmetlenség és gyöngédtelenség . . . túlságos nemtörődömség és modortalanság . . . és a többi; ki tudná mind elsorolni? Szóval erkölcsi nyomorúságainknak hosszú, szomorú sora.

4. A hibák többé-kevésbé nem egyebek, mint rossz szokások, a szokás pedig gyakran megismételt cselekvésekből ered. Szaporítsuk tehát az ellentétes cselekvéseket és ilymódon az, ami kezdetben hiba volt, lassankint erénnyé válhat. — Kitartóan folytatott részleges lelkiismeretvizsgálattal végére járhatunk valamennyinek.

Ne mentegessük magunkat azzal, hogy mindenkinék megvan a maga veleszületett természete! Megvan, az igaz, de kinek-kinek kötelessége tenni róla, hogy az elviselhető legyen. Azt se mondjuk: az ember úgyis eléggé vigyáz magára, ha idegenek között van, hát legalább otthon hagyhassa el magát és tehessen úgy, ahogy jól esik . . . Hát éppen a család legyen minden hibánk lerakódó helye? Talán az a boldogság, amit az otthonban megteremthetünk, nem ér annyit, mint az a külső megbecsülés, melyet elébe helyezünk? Igaz, a család boldogsága megkíván némi önmegegyenlőtudatást és önuralmat, de a megszokás ezt olyan könnyűvé teszi, hogy végül már szinte természetessé válik, a kölcsönös tisztelet nagy előnyére.

Bizonyos, hogy az én családom tagjainak is meg-

vannak a maguk hibái. Amennyiben a családban elfoglalt helyzetemnél fogva kötelességem, igyekezni fogok küzdeni e hibák ellen, de mindig szeretetteljesen, keserőség és harag nélkül. — Ha viszont semmit sem tehetek ellenük, nagylelkű leszek az elviselésükben; sőt még többet teszek; arra törekszem, hogy ne is lássam azokat, vagy ha nagyon feltűnők, Jézus édes képével takarjam el őket . . . Mert hiszen nézmem és figyelmem csak arra volna jó, hogy feltűzeljem magamat ellenük. — Ellenkezőleg, mindent elkövetek, hogy felfedezzem enyéim jó tulajdonságait, valamint igyekezetüket és őszinte érzéseiket s általában minden olyasmit, ami megkönnyíti hibáik elviselését.

Harmadik pont. — Az egyéni önzetlenség. — A názáreti életből e tekintetben is sokat tanulhatunk; az a kedves kép, melyet ott látunk, követésre buzdít s kedvet ad arra, hogy mi is másoknak szenteljük életünket. Elképzelhető-e Szűz Mária, vagy szent József úgy, hogy saját érdekeit Jézuséi elé helyezze? Éppen ellenkezően, nem úgy látjuk-e őket mindig, hogy önmagukról teljesen megfeledkezve, nem törődnek saját tetszésükkel, hanem értelmüket, szívüket és szemüket állandóan mások szükségleteire irányítják, még legcsekélyebb kívánságaikra nézve is? — Mennyi igazi örömet ad az embernek az önmagáról való ilyen megfeledkezés! Tiszta, emelkedett és mély örömöket: átélvezzük mind azt az örömet, amit másoknak szerezünk azért, mert ők élvezik és mert ezt az élevezetet nekünk köszönhetik.

Kutassuk, vajjon e tekintetben milyen változásokat vihetnénk be életünkbe és milyen haladást tehetnénk? — Értem, csodálom és szeretem ezeket a szép és kedves dolgokat, de elmondhatom-e azt is, hogy helyet adok nekik az életemben? — Nincs-e bennem is sok önzés? — Másokkal törődöm-e inkább, vagy magammal? — Átérezem-e az ő fájdalmaikat is úgy, mint az enyémeiket? — Készségesen átengedem-e másnak az elsőbbséget? — Megköszönöm-e a legcse-

kélyebb figyelmet is, a nélkül, hogy viszont megkövetelném azt magamnak is?

Felbuzdulás és elhatározás. — Köszönjük meg Jézusnak, Máriának és Józsefnek, hogy példájukkal felhívták figyelmünket családi kötelességeinkre; — kérjük őket, hogy vessék lelkünkbe tökéletes együttérzésüknek ezt az elragadó képét . . . Milyen messze vagyok én még ettől! . . . De meg akarom közelíteni; igazán, komolyan akarom . . . Hosszú és nehéz munka lesz, tudom; lesznek kudarcaim és feledékenységeim, de azért nem csüggedek.

Mivel kezdem meg ma próbálkozásomat? . . . Például: fontolóra veszem családom valamelyik tagjának jó tulajdonságait és hibáit figyelmen kívül hagyom. Kitérő elhatározás.

70. ELMÉLKEDÉS.

A CSALÁDI ÉLET NÁZÁRETBEN.

A KÖLCSÖNÖS SZERETET.

Esti előkészület. — A holnapi elmélkedés már nem lesz száraz vizsgálódás, hanem megpihenés az eszményi szeretet légkörében. Megcsodálom majd azt a gondviselészerű szerepet, melyet Isten ennek az érzésnek adott; meglátom, kellőképpen felhasználtam-e azt én is s igyekszem felbuzdulni, hogy azt a jövőben nagylelkűbbé és melegebbé tegyem még akkor is, ha az kitartó és érezhető áldozatokat kívánó erőfeszítéssel járna.

Lehet-e a családi életnek szebb programja, mint az, hogy „egy szív és egy lélek” legyen!

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Szerepe és jogossága.** — 1. A szeretet az egység összetartó cementje. Mint ahogy a cement erősen egymáshoz tapasztja a legkülönbözőbb

fajtájú köveket is, úgy kapcsolja össze és tartja együtt ez az érzés is azokat, akik sokszor mindenben: izlésben, gondolkozásban, jellemben stb. különböznek egymástól. A szeretet ilyen esetekben csodákra képes. Ha igazán eleven, néha odáig megy, hogy a hibákat észre sem veszi, még akkor sem, ha azok eléggé feltűnőek, sőt még az is megesik, hogy csodálja azokat. Milyen boldog önámítás! — A szeretet alkalmazkodóvá teszi az embert: igyekszünk jobba válni, hogy azoktól, akiket szeretünk, minden szenvedést elháríthassunk és hogy nekik minél több örömet szerezhessünk.

2. A szeretet igyekszik önmagát is megszerettetni. — Vajjon nem tapad-e ehhez a vágyhoz önzés is? Nem annyit jelent-e ez, hogy túlságosan sokat foglalkozunk magunkkal és saját személyünket mintegy középpontba állítjuk? — Mindenesetre könnyen lehetséges itt a visszaélés és túlzás, miért is nem árt ezt a vágyat állandóan felügyelet alatt tartani és ellenőrizni; önmagában véve azonban mi sem természetesebb és jogosabb nála.

Az erény nevében azt állítani, hogy tökéletesebb dolog a viszontszeretet vágya nélkül szeretni, annyi volna, mint egyik legszebb emberi viszonyt, a barátságot megfosztani virágjától. Hiszen a barátság nem más, mint csere, mint javaink, értékeink megosztása: már pedig van-e nagyobb, becsesebb javunk, mint éppen a szeretet? — Szeretek és viszont szeretetet kapok. Szeretni kötelességem; szeretetet kapni jogom. — A viszontszeretet vágya nélkül szeretni ellenkezik a természettel, mert hiszen minden szeretet egyesülésre törekszik. A család keretén belül pedig ez a vágy egyenesen parancsoló és követelő.

3. Szeretni akkor is, ha viszonzást nem kapunk, íme, ez már erény. A barátság ez esetben csonka: egyik része halott, vagy eltávolodott, de a másik tovább él. Ezt az állhatatos szeretetet különösen szülőknél és egy-egy kiválóan szép léleknél láthatjuk. De még tökéletesebb alakban találjuk azt meg a termé-

szetfölkötti szeretetben, mely minden felebarátját az Istenben való testvériség érzelmével zárja szívébe.

4. Az Isten-szeretetnek fölül kell múlnia minden mást. Ez kizárólagos joga, a nélkül azonban, hogy gyakorlása közben kiszáritaná a szívet és megakadályozná jogos és természetes kiáradását; — igen, kiáradását, mert hiszen minden szeretet kifejeződést keres. Ehhez gyakran a szavakat, mégpedig lehetőleg a legkifejezőbbeket használja fel. De mint néma nyelvet, a szemet és tekintetét, a kart és ölelését is szolgálatába állítja, sőt ezek gyakran többet mondanak, mint a szó. A szeretetnek ezek a gyöngéd megnyilvánulásai sehol sincsenek annyira helyén, mint a család körében: az ölelés, a csók itt mintegy az ő, primitív egység hangsúlyozója a különböző utakon járó családtagok között. És ez az a hely, ahol a szeretetnek e megnyilvánulásai tiszták maradnak. Itt nem kell félni, hogy a szeretet túllépi természetes határait és veszedelmessé fajul.

Második pont. — A szeretet Názáretben. — Ha magam elé képelem a názáreti házat, azt minden szegénysége mellett is szépnek és csupasz falai ellenére is melegnek látom: mert csodálatos érzések sugározzák be s így állandóan fenntartják boldog lakói között a derűt és örömet. Elragadó jelenetek játszódnak le benne nap-nap után, melyek az évek múlásával egyre új meg új formát öltenek. Lefestésükhöz az angyalok ecsetje kellene. De azért próbálkozzál meg, én lelkem fölvezetésükkel. Csak néhányat válassz ki közülük, mert a számuk végtelen.

Hagyjuk most el Betlehemet és az első gyermekéveket s nézzük Jézust abban a korban, amikor egyénisége már kezd kifejlődni. Hét éves és egész lényét veleszületett báj önti el. Nem nézhetünk Reá a nélkül, hogy meg ne szeressük, de ebbe a szeretetbe valami megmagyarázhatatlan tisztelet is vegyül. Alighogy a kora reggeli órákban fölkelt, azonnal Máriához és Józsefhez siet, akik már várják. „Édes Fiam!” kiált fel

a Szűzanya és karját tárja felé. S a gyermek hozzá fut, fejét keblére hajtja és tiszta, isteni homlokát a legtisztább ajak csókja érinti. Azután a pillantásuk kapcsolódik egymásba s ebben a tekintetben egész lelkük benne van. Szent József vár, de nem hiába; reá is kerül a sor és neki is kijut a maga része a csókokból és gyöngédségekből. Ha a reá sugárzó tekintet talán nem is mond annyit, mint Szűz Máriának, de mindenesetre elég ahhoz, hogy lelkét teljesen betöltse . . . Milyen boldog pillanatok! És ezek a pillanatok megismétlődnek mindannyiszor, valahányszor egy távozás, vagy megérkezés, egy kért, vagy kapott szolgálat alkalmat ad rá. Szegény családokban az ilyen korú gyermek már tesz kisebb szolgálatokat anyjának s lassankint beleszokik, hogy inaskodjék apja mesterségében.

„Engedelmes volt neki”, — amiből világos, hogy parancsoltak Neki, taníttatták és nevelték. Mindent meg kellett tanulnia, mint egy olyan gyermeknek, aki semmit sem tud. Emberi agyában tevékeny munka folyt és a tudás éppen úgy a tapasztalás útján fejlődött ki benne, mint más gyermekben.

Mária és József nevelő munkája nem látszat volt és Jézus alkalmazkodása sem volt kedvüket kereső tettetés. Haladása valóban haladás volt és éppen ezért szerzett mindig új meg új örömet boldog szülőinek s ezért érezték szükségét hálájuk kifejezésének minden újabb szolgálat alkalmával.

Harmadik pont. — Ez a szeretet példaadás nekünk. — Nemsokára majd magasabbra merészkedünk és tekintetünket a Szent Család szemlélődő imádságáig emeljük, abba a rejtett, ragyogó életbe, melyet kívülről a mindennapi élet szürkésége takar; egyelőre azonban ez a mindennapi élet köti le figyelmünket, ezt akarjuk mintául venni a magunk mindennapi életéhez.

Amint már az eddigiekből is láttad, én lelkem, Jézus kérlelhetetlen szigorúsággal be akarta tölteni

azokat a föltételeket, melyek minden e világra jövő ember életéhez hozzátartoznak. Még titokban, szülei mellett sem szabadította fel magát alóluk. Ne gondold, hogy néha talán mintegy oltárra helyezkedett, hogy imádtassa magát; inkább Ő volt az, aki tisztelettel meghajolt előttük: „*Engedelmes volt nekik.*” De ha ennek a két nagy léleknek az imádata nem is nyilvánult külsőleg térdhajtásokban s hasonló tiszteletnyilvánításokban, belső tartásuk állandóan ez volt. Áthatotta minden érzésüket, minden ténykedésüket. Jézusukban ők állandóan Istent látták s hogy ne vessék magukat lábaihoz, ahhoz az Úr parancsára és kegyelmére volt szükségük.

Ha szívesen kísérnéd Jézust tovább napi életében, képzeld el Őt, amint segít Szűz Máriának a háztartásban; csodáld meg kedves készségét, igyekezetét, hogy anyját a fáradságtól megkímélje s mindenre kiterjedő bájos, gyermeki figyelmét. — Majd kövesd szent József műhelyébe. Itt már komolyabb munka vár Reá; meg kell tanulnia a szerszámok kezelését; kellő útmutatás után egy-egy kis munkával is meg kell próbálkoznia, míg azután később nagyobb dolgokra is vállalkozhat. — Nem nehéz elképzelni viselkedésüket egymás iránt: Csodálat, tisztelet, boldogság, mély gyöngédség a szülők részéről; — egyszerűség, természetesség és engedelmesség a Gyermekek részéről, s kedves, derűs mosoly, mely minden tettét kíséri. — A legcsekélyebb egyenetlenség sincs köztük soha, ugyanazok a gondolatok és ugyanazok az érzelmek töltik be mindhármut. — Szemrehányásra köztük nincs alkalom, hiszen mindnyájan tökéletesek! . . . Feledékenység, vagy figyelmetlenség sem fordulhat elő, hiszen oly nagyon szeretik egymást! . . . Mindegyikük állandóan a többire gondol . . . Milyen megindító példa ez nekünk! . . . Mennyi bátorítást nyújt! . . . És milyen követésre méltó eszmény; buzdítás, hogy igyekezzünk megközelíteni! . . .

Mikor lélekben így megjelenítem ezeket a meghitt történeteket, az nem képzelődés, hanem a valóban

meg történt dolgok újból való összeállítására. Ha ebben a munkában képzeletem is részt vesz, azzal csak igazi szerepét tölti be, amennyiben föleleveníti a múltban történeteket.

Ó Jézus, Mária és József, mikor most könyörgéssel hozzátok fordulok, nemcsak magamért és szeretteimért imádkozom, hanem az összes keresztény családokért. Hogy azok a szeretet valódi tűzhelyei legyenek, ahol megolvad minden indulat, egyenetlenség, ízlés- és jellembeli különbség! Hogy Jézusban egyesülve a család tagjai egymásközt is szoros együttérzésben maradjanak! Hogy a világ, ennek a természetfölötti békének a láttára felismerje abban Isten művét . . . Sajnos, ez a példa nem általános és egy-egy viszálykodásban élő keresztény család könnyen mások megbotránkoztatására szolgálhat. Milyen nagy fájdalmat okozhat Jézusnak, ha misztikus testének egyik legszebb részét így megszakadva, szétbomlásban látja.

Elhatározások. — 1. Ezentúl szeretetteljesebb és figyelmesebb leszek hozzátartozóim iránt. — 2. Mind-egyikükben Jézust akarom látni és szeretni. — 3. Alkalomadtán igyekszem valamely széthúzó család tagjait közelebb hozni egymáshoz.

71. ELMÉLKEDÉS.

AZ ELVESZETT ÉS MEGTALÁLT JÉZUS.

A GONDVISELÉS TERVE.

Jegyzet: — „Miért kerestetek? Nem tudátok-e, hogy Atyám dolgaiban kell lennem?”

Jézusnak e szavai némely lélekben megütöztetést keltenek: Hogyan! hát Mária ennyire tájékozatlan lett volna Isten terveiben, hogy nem ismerte Jézus szerepét mennyei Atyjával szemben! Holott mi eddig úgy véltük, hogy a dolgok mélyére látott már első gyermekségétől kezdve s ez a tudása együtt növekedett fokozódó érdemeivel és egyre mélyebbreható szemlélődéseivel

a templomban . . . majd hirtelen, hallatlan erőre kapott a minden igazság Lelkével való kapcsolata, az Ige eljövetele és Vele való hosszas, kilenc hónapig tartó meghitt együttléte, majd Istenanyasága és immár tizenkét esztendő óta folytatódó mindennapi életközössége által!

Abban, hogy Szűz Mária megvilágosítása is alá volt vetve a fejlődés törvényének, nincsen semmi meglepő; de föltételeznünk, hogy az ennek a megpróbáltatásnak az idején még annyira gyöngé és bizonytalan lett volna, hogy megérdemelte ezt a szemrehányást: ez már nem engedhető meg.

Ennek a kérdésnek megoldását Isten akaratában kell keresnünk, mellyel ebben az esetben átmenetileg, megvonta Szűz Máriától azt a mérhetetlen világosságot, mellyel értelmét egyébként betöltötte. Nem tette-e meg ugyanezt időnkint legkedvesebb szentjeivel is, akiket különben a legcsodálatosabb közlésekkel tüntetett ki? . . . Főnséges oktatás ez az alázatosságra; hogy Isten még magát a Boldogságos Szűz Máriát is meg akarta erősíteni a teremtmény semmiségének a tudatában és bensőséges átérzésében.

Erre a magyarázatra a továbbiakban még bővebben kitérünk: ezúttal csak utalni akartunk rá, nehogy e kérdés fölmerülése megzavarja elmélkedésünket.

Esti előkészület. — Holnap felvetem magamban a kérdést, miképpen történhetett, hogy Jézus elhagyta anyját és szent Józsefet, a nélkül, hogy távozásáról és annak céljáról értesítette volna őket s így kitette szeretteit a hiábavaló keresés aggodalmainak és annak a vigasztalan gondolatnak, hogy hátha mindenkorra elvesztették Őt.

Vajjon nincs-e ez az eset szoros összefüggésben azzal az állapottal, melyet Isten akaratából igen sok jámbor léleknek el kell szenvednie? Nem egyenesen azért tette-e ezt Isten, hogy ez az eset világossá váljon, vigasztalásul és például szolgáljon nekik?

Ó Jézusom, ha időnkint megtörténik velem, hogy nem érzem jelenléted édességét, ha azt hiszem, távol vagy tőlem és közömbösen nézed szenvedésemet, vajjon akkor ez nálam is úgy, mint Máriánál és Józsefnél megpróbáltatás volna?

Első pont. — A Gondviselés szándéka. — Ha tekintetbe vesszük, hogy Jézusnak Názáretben töltött hosszú éveiből ez az egyetlen esemény maradt fenn számunkra; ha megfigyeljük, milyen különös gonddal emeli ki az Evangélium ugyanebben a szakaszában Jézus állandó engedelmességét szülei iránt; de különösen, ha fontolóra vesszük egyrészt Jézus gyöngédségét, mindenre kiterjedő figyelmét, kíméletét, gyermeki tiszteletét és bizalmát, — másrészt Szűz Mária és szent József viselkedését, mely sohasem adott okot szemrehányásra, erényességüket, melynek nem volt szüksége ösztönzésre és végül azt a természetfölötti megvilágítást, mely már oly sokkal előbb fölfedte, kiváltképpen Mária előtt, Isten titkait, arra a következtetésre jutunk, hogy ez a különös esemény egyenesen miattunk történt, vagy legalább is figyelemztetés akart lenni számunkra. — Harminc hosszú, csöndes esztendőből ez az egyetlen mondat jutott el hozzánk. E sokáig tartó, mélységes homályon ez az egyetlen fénysugár hatol át.

Ugyan mi lehet nálunk az a jelentős tény, az a parancsoló szükség, mely ezt a kivételt megérdemli? Ez irányban semmi kétség sem marad fenn, ha közelebbről, hosszasan és nagyobb számban figyeljük meg a jámbor lelkeket: ez a kivétel az ő érdekükben történt. Ezzel ugyanis nyilvánvalóvá lett a megpróbáltatás helye a lelkiéletben, ez a feltűnő példa eloszlathatja e tekintetben az aggodalmakat és erőt ad a kitartásra s bátorságra. Mert nem szeretete-e Jézus Máriát és Józsefet akkor is, mikor távol volt tőlük? Nem követte-e őket aggodalmukban még részvevőbb és gyöngédebb tekintettel, mint máskor? . . . Erre gondolj szegény lélek, mikor teljesen magadra hagyott-nak gondolod magadat azért, mert nem érzed Jézust a közeledben; . . . amit érzel, az nem elhagyatottság, csak megpróbáltatás, bármilyen alakban jelentkezzen is egyébként: mint lelki szárazság, hidegség, lanyha-

ság, keserűség, kedvetlenség . . . Minden sötét és fagyos benned. Néha talán bűnökkel bemocskoltnak, irtózat tárgyának és a legnagyobb büntetésre is érdemesnek képzeled magad . . . Nem! Ne félj! Jézus most még a szokottnál is nagyobb szeretettel szeret, miután látja, hogy a megpróbáltatásban is hű maradsz, nem hanyagolod el egyetlen kötelességedet és áhítatgyakorlatodat sem.

A lélek. — Lehetséges volna, ó Jézusom, hogy nem veted meg nyomorúságomat s hogy még e lanyhaság és érzéstelenség mögött is fölfedezed a szeretet eleven szikráját, melyről én magam már azt hittem, hogy kialudt! — Igaz, imádkozom, áldozom és folytatom külső munkáimat, de mindezt egészen gépiesen, mintegy ösztönös indítás hatására teszem . . . És mégis, bizonyos, hogy a világért se akarnék nélküled élni.

Második pont. — *Isten útjai.* — A vallásos életben járatlanok, ennek a lelkiállapotnak a leírását olvasva, megbotránkoznak; sőt a megpróbáltatás első támadásának hatása alatt még a jámbor lelkek maguk is meglepődnek és így kiáltanak föl: Hát Isten nem gyöngéd és jóságos Atyánk? Nem úgy illenék-e, hogy azokat a gyermekeit, akik érette lemondanak a földi örömek nagy részéről, mennyei örömekben részesítse? . . . Igaz, hogy rendszerint virágok között fogadja a hozzá közeledő lelket, de miért vonul azután, bizonyos idő múlva vissza, miért távolodik el tőle, magával víve örömeit és virágainak illatát is? . . . Addig kerestem, — mondja ez a szegény hűséges lélek — míg végre megtaláltam Őt, az „Emánuel”-t, a mindig velünk lévő Istent. Őt tettem szeretetem egyetlen tárgyává és életem céljává. Elmélkedéseimben követtem Őt régmúlt földi életének a során. Napközben is gyakran fölemeltem Hozzá szememet s úgy éreztem ilyenkor, hogy tekintetem találkozik az Övével, amint gyöngéden néz reám . . . Sőt többet mondok! Éreztem, hogy Ő maga él bennem és közli velem gondolatait, érzelmeit és kívánságait . . . Az áldozás még jobban megerősítette

bennem ezt a bizonyosságot. Valahányszor magamba fogadtam Öt, szívem megremegett az elragadtatott bámulattól; valóban bennem volt és egészen az enyém volt! . . . Szentséglátogatásaimnál így szóltam magamban: itt van, mindig itt van; már várt reám . . . örül, hogy eljöttem, szeret! . . . Olyan volt az életem, mint nagy ünnepeken az ezer gyertyafényben tündöklő oltár . . . De ezek a gyertyák, mintha hideg fuvallat érte volna őket, egyszerre mind kialudtak s a visszamaradt sötétségben csak fájdalmas sóhaj hallatszik.

Harmadik pont. — A példa. — Mit érezhetett Mária, mikor este, a találkozás előre meghatározott idején nem találta ott Jézust? Nemsokára beáll az éjtszaka — gondolta — és nincs itt. Hol lehet? Mi történt vele? Miért hagyott el a nélkül, hogy szólt volna? . . . Talán valami fájdalmat okoztam neki? . . . Vajjon megtalálom-e egyáltalán? . . . Kérdőzködik utána utitársainál, rokonainál, barátainál, de mindhiába. — Senki sem tudja visszaadni őt neki! Három nap és három éjszaka telik el így minden hír, a legcsekélyebb jel nélkül . . .

Szegény anya, mennyire sajnállak! arcod halvány-sága, elgyötört vonásaid, kivörösödött szemeid mennyi aggodalomról, mennyi könnyről tanúskodnak! . . . S mikor eszedbe jutnak a názáreti békés napok, azok az örömteli, szép napok, szíved még jobban elszorul és elhagyatottságodat még kegyetlenebbnek érzed. — Hogy szeretett akkor! . . . Ó, én most is oly végtelenül szeretem! . . . Fiam, édes Fiam, viszontlátom-e még valaha édes arcodat? . . . Nélküled lehetetlen számomra az élet. Kegyelmezz! Térj vissza hozzám!

Mélyedj el, ó én lelkem hosszasan ebben a fájdalomban, melynek a mélységét nem ismerheted meg soha. — Mi ehhez képest a te fájdalmad? . . . Mária valóban elvesztette az ő Jézusát és Jézus nem küld hozzá semmi világosságot, mely irányítaná, semmi reményt, mely támogatná és erősítené . . . Az üresség

a végtelenbe nyúlik . . . ez a három nap valóságos végtelenség.

És mégis, Jézus sohasem volt közelebb hozzá, mint éppen akkor. Érezhető jelenlétét ugyan megvonta tőle, de Istenségével betöltötte egész valóját. — Mint ember és fiú pedig a távolból állandóan kísértte tekintetével, egyre jobban szeretete őt, növelte érdemeit és összegyűjtötte könnyeit, hogy mindezt a legtisztább szeretetben oldja föl. — Ó, ha szíve vágyára hallgathatott volna, bizonyára odakiáltja: ott vagyok melletted, távollétem csak látszólagos; ne sirj, ne szenvedj: nem-sokára ismét veled leszek . . . De nem! Hagyja, hogy órák, napok és éjszakák kövessék egymást hajthatatlan lassúsággal . . . Csak Isten tudja, milyen nagy értéke volt minden pillanatnak! Hogy ezekkel az értékekkel mi történt, azt már tudjuk: Isten segítséget, orvosságot és példát készített belőlük megpróbáltatásaink nehéz idejére.

Komolyan fontolóra veszem az ebből következő igazságokat:

1. Jézus miattam, az én érdekemben engedi, hogy anyja elszenvedje ezt a kemény megpróbáltatást.

2. Mária ismerve ezt a tervet (ha nem is a megpróbáltatás idején, hanem később) kimondhatatlan szeretettel egyesül Jézus szándékával, azoknak a lelkeknek javára, kiknek hasonló szenvedésen kell átmenniök . . . tehát az én lelkem javára is, bármilyen szegény legyen is az.

3. A megnyugvásnak, bizalomnak és bátorságnak milyen kiapadhatatlan forrása ez!

4. Csodálat, hála és a gyermeki szeretet kiáradása.

AZ ELVESZETT ÉS MEGTALÁLT JÉZUS.

A MEGPRÓBÁLTATÁS ÉRTÉKE.

Esti előkészület. — Holnap kissé mélyebbre hatolok a megpróbáltatás ismeretében; tanulmányozom, mit ér és mit eredményez. — Most csak szigorúnak látom; megijeszt. — Pedig Isten szeretetének egyik nagy ténye, bölcseségének egyik nagy megnyilatkozása; — számunkra megbecsülhetetlen kincs és eléggé nem értékelhető világosság.

Ó Istenem, ne engedd, hogy ezek az igazságok észrevétlenül vonuljanak el mellettem és terméketlenek maradjanak.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Mit ér a megpróbáltatás.** — *A lélek.* — Jézusom, szólhatok-e, még a gyermeki bizalmat is meghaladó nyíltsággal Hozzád! — Mondd, nem kímélhetted volna meg édesanyádat ettől a megpróbáltatástól? . . . Miután miattunk mérted azt reá, olyan egyszerű lett volna a dolog: minket is megkíméltél volna tőle. Bizonyára mosolyogsz merészségemen és tudatlanságomon; hiszen alapjában véve én magam is érzem, hogy tévedek, mert jól tudom, hogy amit Te teszel, az jól van téve.

Jézus. — Igazad van gyermekem, mosolygok naiv bizalmasságodon, mely egyáltalán nem sért engem. Tudom, hogy emberi felfogásod szerint ítélsz, már pedig az emberi értelem nem lát bele az isteni dolgokba . . . Figyelj hát jól!

A megpróbáltatás egy általános és jótékony törvény, az érdemnek elengedhetetlen feltétele. Ezzel a feltétellel kapta meg az ember a földi paradicsomot; — a bukott ember életében, fájdalom, már más címen is helyet kell foglalnia, — de ezzel most ne foglalkozunk, ezúttal csak erkölcsi értékével törődjünk.

Emlékezzél csak vissza Ábrahámra, aki parancsot kapott, hogy áldozza fel egyetlen fiát . . . — a fogságba esett Tóbiásra, aki megvakult; — Jóbra, aki elvesztette mindenét . . . Ő, milyen magasra emelte mind-egyiküket a megpróbáltatás! Hősies megnyugvásukban és beleegyezésükben erényük csodálatosan megnövekedett. Ő, milyen kedvessé váltak ezáltal előttem; mert szeretetből vetették magukat alá akaratomnak. — És nézd újszövetségi szentjeimet: a megpróbáltatásból valamennyien kivették a részüket. Hallgasd csak meg szent Pált, mikor elsorolja, mi mindent szenvedett az Én ügyemért; képzelj el a pusztai remetek kísértéseit; olvasd el a minden időben élt szentek életét és borzalom fut át szíveden belső lelki küzdelmeiknek, elhagyatottságuknak és vigaszt hiába kereső szomorúságuknak leírása nyomán.

Tudod, mi a megpróbáltatás? . . . A boldogság forrása. — Természetfölötti érdem, mely által Isten valamivel jobban a tied lesz; — egy lépés feljebb, a magasabb régiók felé, ahonnan messzebbre, — sőt elérkezik a nap, mikor a végtelenbe látsz; — továbbfejlődés, melyben értelmed képességet nyer a tökéletesebb szemlélődésre, szíved a nagyobb szeretetre s érzékenységed annyira fokozódik, hogy már idelent is ezerszer több szépség és öröm felfogására lesz képes. — Ugyanakkor növeled Isten dicsőségét is, az ég pedig még inkább megszépül a belőled áradó új szépség által. . . . Ő, milyen csodálatos érték a megpróbáltatás!

Megfontolás. — Elmélyedek a jövő boldogság szemléletében és annak a megtiszteltetésnek az örömeiben, hogy én is adhatok valamit Isten dicsőségéhez. — A jelen megpróbáltatásokat készségesen fogadom, még akkor is, ha azok érzékenyen érintenek, és nem aggódom azok miatt, amelyek talán még a jövőben várnak reám.

Második pont. — **A megpróbáltatás hatása.** — *Jézus.* — Gyermekem, az imént megcsodáltad a megpróbáltatást nagyszerű értékeiben, most pedig létező-

sének okát és szükségességét vedd szemügyre. Ebből a szempontból sem lesz kevesebb okod csodálni.

Tudod-e, mi történnék az óceánokkal vizük keserősége és folytonos hullámozása nélkül? Poshadó, hatalmas vízmedencék lennének belőlük. — Tudod-e, mivé válnék az emberiség szenvedés nélkül? A romlás posványos fertője: mert a jólét elpuhít, rothaszt és bomlaszt.

És tudod-e, mi lenne a bensőséges lelkek életéből megpróbáltatás nélkül? Lanyhaság, többé-kevésbé fölsimert önzés, hiú öntetszelgés és ami a legveszedelmesebb: belső gőg.

Nem terjeszkedem ki ezúttal a megpróbáltatás nagy törvényének, tehát minden megpróbáltatásnak az okaira; azokéra, melyek a lelket, a szívet, a hírnevet, vagy éppen magát a testet érik, — hisz ez a tárgy gyakran előfordul majd még elmélkedéseinkben. — Ma egyedül csak a lelki vigasztalanságról akarok beszélni, arról az állapotról, melyben a lélek nélküli érezhető jelenlétemet s azt hiszi, hogy elhagytam őt s hogy Én éppúgy elvesztem számára, mint ahogy elvesztem annakidején szüleim számára. — A szenvedés némely lélekben ilyenkor nagyon eleven s szegény lélek sir és sóhajtozik; — máskor fagyos közönyösségben jelentkezik, ami még jobban megrémíti; — ismét máskor gonosz ösztönök lesznek úrrá rajta s mintegy igazolni látszanak ijedelmét . . . Az ilyenkor felmerülő gondolatoknak a változatossága végtelen, de végső következtésük ugyanaz: elvesztettem Jézust, elhagytam és én sohasem találok meg többé. — Szegény lélek azt hiszi e benyomások hatása alatt, hogy megnyílt a szeme és végre felismerte valóságos állapotát, szomorú állapotát. Lanyhának, restnek, tehetetlennek, gőgösnek, érzékinek látja magát; úgy találja, hogy jámborsága csak önámítás; erénye csak látszólagos!

Lásd gyermekem, ez volna mindig a lelkiállapotod kegyelmem nélkül; ez az az állapot, amely felé bukott természeted vonz. — Ez az állapot te magad vagy, nélkülüm. — Alázatosságnak ezután meglesz a szí-

lárd alapja és teljes igazsággal elmondhatod: ami jó van bennem, az mind Istentől származik; ha nem bukom el, azt csak Isten támogatásának köszönhetem. . . . Ezentúl nem tulajdonítod magadnak sem erényeidet, sem előhaladásodat, sem buzgóságodat és elért eredményeidet . . . Ezentúl nem tartod magadat különbnek senkinél. — Ilymódon megfosztva magadat önmagadtól, tudatára ébredsz semmiségednek, melyet kizáróan csak Isten tölt be. — Ezekután Isten lesz számodra minden . . . Az engedelmisség, a megnyugvás természetessé válik. Hálád a legkisebb jótémenyre is kifejezést keres. Szereteted, nem találva többé akadályra, teljes erejéből kitágul, hogy magához ölelhesse azt az Istent, aki arra méltatta ezt a mélységes nyomorúságot, hogy odaadja magát neki.

Megfontolások és érzelmek. — Köszönet Istennek ezért a nagy világosságért. — Mennyire megvilágítja az semmiségemet. — Mennyi következtetést vonhatok le belőle. — Most jobban megértem a szentek alázatosságát, mely első tekintetre különösnek látszik; hasznomra akarom fordítani a példájukkal adott tanítást . . . Ők megvetik magukat, míg én könnyen abba a kísértésbe esem, hogy nagyrabecsüljem magamat; — hányszor adózom magamnak elismeréssel bizonyos nagylelkű cselekedeteimért, — és ha az érezhető szeretet örömét élvezem, biztosnak érzem magamat mindenkorra . . .

Ha Isten megkímél a nagy megpróbáltatásoktól, vagy csak futólag szolgáltat ki nekik, azért teszi ezt, mert talán nem tudnék ellenállni támadásaiknak? . . . Ezért e tekintetben nem utasítok vissza semmit, de nem is kérek semmit . . . rábízom magamat, Istenem, a Te kezedre . . . teljesen!

Elhatározások. — 1. Napközben gyakran visszatérek arra a gondolatra, hogy a megpróbáltatás által teljesebben bírhatom Istent: a Végtelent, az Ő látását, az Ő boldogságát.

Felhasznállok minden kísértést, minden hiú

vagyódást annak megállapítására, milyen képességekkel bírok és mi volnék a kegyelem nélkül.

73. ELMÉLKEDÉS.

AZ ELVESZETT ÉS MEGTALÁLT JÉZUS.

A JÁMBOR LELKEK MEGPRÓBÁLTATÁSA.

Esti előkészület. — A holnapi elmélkedés célja kimutatni, mennyire megtisztítja a megpróbáltatás a szeretetet úgy a nagy lelkekben, mint a közönséges, de hű lelkekben. — Miért mondanék le arról, hogy én is nagy lélek lehessen, vagy legalább miért ne próbálnék belső megpróbáltatásaimban a szentek útján járni?

Igyekszem komolyan megismerni Isten útjait, hogy így fölfedezzem bennük a bölcseséget, jóságot és nagylelkűséget. Majd pedig tanulmányozom, milyen eszközökkel valósíthatom meg Isten csodálatos terveit a megpróbáltatásban.

Előre megerősítem magamat abban a meggyőződésben, hogy a megpróbáltatás, bármilyen gyöngeség állapotában találjon is, végül mindig javunkra válik, föltéve, hogy hűségesen kitartunk kötelességeink teljesítésében.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **A megpróbáltatás a kiválóan jámbor lelkeknél.** — *Jézus.* — Gyermekem, még igen édes leleplezések várnak reád a megpróbáltatás jótéteményeit illetően. Nemcsak az igazság és világosság föltétele az, hanem a szeretet megtisztulása is. Tudod úgy-e, hogy a lélek értéke, szépsége és tökéletessége az Isten-szereteten alapszik. Minél tisztább ez a szeretet, annál inkább megközelíti azt, amellyel Isten szereti önmagát és amelyet közölni kegyeskedik velünk.

Ahhoz pedig, hogy a szeretet tiszta legyen, mentnek kell lennie minden személyes érdektől. Amde a természet olyan mohó, hogy mindenből ki akarja venni a maga részét. Ösztönösen olyan ügyes is, hogy a legfodorlatosabb eszközöket is felhasználja célja elérésére. És végül annyira rövidlátó, hogy könnyen megteveszti önmagát. — Te talán azt mondod magadban: megrövidítem éjtszakáimat, hogy többet imádkozhassam; szemem napközben is Isten felé fordul; szeretetművek szolgálatában dolgozom; lemondok sok örömről; önmegtagadásokat végzek . . . Mindezt édes Jézusom, csak Irántad való szeretetből teszem, semmi más ösztönzőm nincsen . . .

Hogy valóban így van-e, azt a megpróbáltatás mutatja meg. Imádságodban eddig szíved mélyéig ható édességet, áldozataidban pedig jóleső keserűséget találtál. Lelkes buzgóságod fölemelte a lelkeket. Tüzes szavaid felhevült szívedből törtek elő. Képesnek érezted magadat mindenre, még hősiességre is. Úgy látszott, hogy Isten teljesen betölti lelkedet és szeretete valósággal fölemésztíti azt. Csupa nagyszerű kibontakozás és pazar virágzás volt benned minden, a nyár forró napsugarainak hatása alatt . . . De azután jött a tél hideg lehelletével: a virágok a mezőn elpusztultak, a fák levéltelenül, csupaszon állottak, eltűnt a mindent bearanyozó napfény s megszűnt a gazdag fejlődés, kihalt az élet . . . vagyis eltűnt belőled az *érezhető* buzgóság; az imádság most már unalmas kényszerűség lett, aminek türelmetlenül várod a végét; az önmegtagadás irtózáttal tölt el; buzgóságodat súlyos csüggedés bénítja meg; minden hideg; minden a halál látszatát viseli magán . . .

Szegény lélek, megpróbáltatásod íme teljes. Mit akarsz tenni? . . . Ha eltökélten, mindenek ellenére is folytatod imáidat, önmegtagadásaidat, áldozatos munkáidat, akkor örülj, mert cselekedeteidnek nincs, nem lehet más rúgója, mint a szeretet; ami eddig együtt járt ezzel a hatalmas ösztönző erővel, az most mind eltűnt, csak a szeretet maradt meg és az tiszta.

— Azt hitted talán, hogy Isten elhagyott? Sohasem voltál előtte kedvesebb: szeret téged és önmaga dicsőítését találja meg benned.

Szalézi szent Ferenc egyik híres hasonlatában csodálatosan szépen jelzi a megpróbáltatás és a szeretet fokozatait. — Egy nagy muzsikos — mondja a szent — hangversenyezik szeretett fejedelme előtt. Miközben ezt teszi, két örömet élvez: egyik az, amelyet előkelő hallgatója arcáról olvas le, másik az, amit a saját játékaival kihozott dallamok szereznek neki . . . — De íme, szegény művész megsiketül; ám azért így is tovább játszik, legjobb tudása szerint. Két örömeből most már csak egy maradt meg számára, mégpedig az értékeesebbik: az, hogy örömet szerezhet annak, akit szeret. — De a megpróbáltatás, — sajnos — még tovább megy: szeretett fejedelme azt kívánja, hogy játsszék tovább, de ő maga elmegy. A hűséges muzsikos ezt is megteszi és folytatja játékát, éppúgy, mint eddig, legjobb tudása szerint. — Vajjon most mi hajtja? Egyedül csak urának előtte oly kedves akarata. Nincs már semmi egyéb ösztönzője, de neki ez elég . . . És a művész ebben még csodálatraméltóbb, mint a hűséges lélek, mert ő csakugyan egyedül marad, az ő ura valóban eltávozott tőle, míg ellenben Isten csak látszólag hagy magunkra bennünket. Ő mellettünk marad, mindent hall, mindent lát . . . Igaz, hogy a szegény lélek ilyenkor mintha megfélekedne erről, vagy nem képes elhinni. Ő sem él ilyenkor másból, mint egyesegyedül Ura akaratából.

Érzelmek. — Szemléljük csodálattal Istennek ezt az eljárását a választott lelkekkel szemben s lássuk meg azt a nagy jót, mely ebből a megpróbáltatásból reájuk származik: szeretetük megtisztul, természetfölöttibbé, szilárdabbá és éberebbé, de egyúttal szebbé és megindítóbbá is válik. — Isten viszont ezáltal nagy tiszteletben részesül; az ilymódon tökéletesedő lelkeknek Ő kizárólagos Ura. — Cselekedetük eredménye itt a földön, a lelkekre gyakorolt rendkívüli hatásuk-

ban áll, mert senki sem képes másokat úgy megvigasztalni, mint ők. — Próbáld meg legalább homályosan megsejteni, mi lesz az ilyen szeretetből, ha majd egyszer teljesen kibontakozik, az égben! Minden elképzelést fölülmuló, bámulatbaejtő meglepetés . . .

Második pont. — A megpróbáltatás az egyszerűen jámbor, de hűséges léleknél. — Ugyanaz, ami a kiváló nagy lelkekben megy végbe, hasonlóan, csak éppen hogy kevésbé mélyrehatóan folyik le a közönséges jámbor lelkekben is. Mivel erényük kisebb, Isten kíméletesebben bánik velük. A megpróbáltatás jellege azonban ugyanaz: az érezhető buzgóság hiánya, szárazság, hidegség, elkedvetlenedés és hajlandóság mindent abbahagyni, gyakran érzéki kísértések, restség és rossz indulatok ébredése is. — Az Istenben való örömöket nélkülöző lélek hajlandó ilyenkor örömeit a földi dolgokban keresni.

A helyes viselkedés ebben az állapotban: teljes, megalkuvás nélküli hűség. Semmiben sem szabad engednünk; hátráló hadsereg legyőzetett; az a hűség, mely bármilyen csekélységben is lanyhulni kezd, már nem megbízható. — Hiába érzi a hűségben kitartó lélek egészen a hidegségig közönyösnek magát, hiába tartja magát olyan gyöngének, hogy azt hiszi, bármely pillanatban elbukhat és hiába irtózik önmagától a lelkét betöltő érzések miatt . . . voltaképpen mégis buzgó lélek.

Nagyjelentőségű tanács: ilyen esetekben üdvös még valamit hozzátenni a rendes gyakorlatokhoz, pl. önmegtagadásokat, imákat, gyakoribb szentáldozást, szeretet-munkákat . . .

Tegyük meg ezt határozott kedvetlenségünk ellenére is, de csak mértékkel és átmenetileg; apró ellentámadások ezek az érezhető buzgóság visszaszerzésére.

Legveszedelmesebb ellenség a megpróbáltatásban a csüggedés. Sohase engedjük magunkat át neki, üzzük el magunktól még a gondolatát is; külsőnkön sem szabad látszania belőle semminek; örizzük meg nyílt,

barátságos arckifejezésünket s mások iránt legyünk továbbra is szeretetreméltók és szolgálatkészek.

Ebben a küzdelemben az erény jobban kifejlődik, a szeretet megtisztul, az alázatosság őszintébb lesz és érdemeink határtalanul megnövekednek. — A megpróbáltatás a szentség laboratóriuma, ahol a tökéletlen szeretet megszabadul salakjától és a tiszta szeretet csodálatos ragyogást nyer.

Kérjük buzgón Istent, jöjjön segítségünkre a megpróbáltatás idején és ne engedje, hogy az ellanyhulás erőt vegyen rajtunk. — Gyakran mondjuk el megpróbáltatásainkban az emmausi tanítványok kérését: *Uram, maradj velünk, mert már esteledik . . .* Tegyük magunkévá a kis gyermek érzését, aki fél egyedül maradni.

Tegyük ez irányban néhány határozott jó föltételt.

74. ELMÉLKEDÉS.

AZ ELVESZETT ÉS MEGTALÁLT JÉZUS.

ISTEN KÖNYÖRÜLETESSÉGE IRÁNTUNK.

Esti előkészület. — Holnap azokat az okokat veszem vizsgálat alá, amelyek a lelki szárazságot, kedvetlenséget, undort és az elhagyatottság érzését előidézhetik. — Vajjon nem találok-e bennük magyarázatot saját lelkiállapotomra?

Megfigyelem, hogyan jár el Isten azzal a lélekkel szemben, amely ilyen állapotba sodorta magát; meglátom, hogy a szigorúság, bölcsesség és jóság az Ő szeretetének csodálatos eszközei.

Istenem, Atyám, ha én is ilyen lanyhaságban élek, könyörülj rajtam és minden eszközöd felhasználásával szabadíts ki engem belőle! — Ha pedig még nem lennék benne, de már útban vagyok felé, kérlek, állíts meg fenyítéseiddel, vagy ha érdemesnek tartasz reá, szereteted ösztönzésével.

Első pont. — A tökéletlen lélek megpróbáltatásainak oka rendszerint önmagában van. — Amint az eddigiekben láttuk, a megpróbáltatás általában véve minden emberi élet föltétele, az a megpróbáltatás pedig, mely lelki szárazságban nyilvánul, főleg a jámborságé. Egyszer, mint általában a nagy lelkeknél, közvetlenül Istentől és egyedül Tőle ered, máskor, mint általában a tökéletlen lelkeknél, főleg saját hűtlenségüknek a következménye. Az előbbieknél csupán csak megpróbáltatás, az utóbbiaknál azonban gyakran büntetés jellegű. Ez utóbbi esetben Isten rendszerint másodlagos okokat használ fel eszközül, vagyis nem ő küldi a megpróbáltatást, hanem megengedi, hogy az létrejöjjön. De azért, amint látni fogjuk, ez esetben is megtartja gondviselészerű, jötevő szerepét.

1. Az imában és szentáldozásban való szárazságnak többnyire hanyagságunk az oka: nem készítettük elő lelkünket kellő összeszedettség által, nem választottuk meg jól a megfelelő helyet és időt, nem elég gondnal helyezkedtünk Isten jelenlétébe, vagy imánk végeztével azonnal olyan munkába vetettük bele magunkat, amely lefoglalta egész lelkünket. — Az ilyen hanyagságok kiterjesztik hatásukat Istennel való minden viszonyunkra, még szentáldozásainkra is. Mert, mint már gyakran megfigyelhattuk, a láthatatlan dolgoknak, ahhoz, hogy komoly hatást gyakorolhassanak reánk, kedvező környezetbe kell kerülniök.

2. Ugyanezt eredményezik a gyakori és huzamos külső szórakozások, nagy gondok, erős vágyak, vagy aggodalmak is, ha nem eléggé uraljuk azokat . . . az áhítat érzelmei, ha ilyen erőszakos érzésekkel találják magukat szemben, visszavonulnak.

3. Talán nagyon hajsztoltuk és élveztük az emberi örömöket, amilyenek: az érzékiség, jólét, önző megelégedettség, zavaró érzelmek . . . Természetfölötti

ízlésünk ezáltal megromlott, minek következtében az isteni érzelmeket unalmasaknak találjuk.

4. Hasonló eredményt idéz elő a túlhajtott elfoglaltság még akkor is, ha az a jó érdekében történik, mert elfordítja és elnyeli figyelmünket; Istenre gondolásunk egyre határozatlanabbá válik, az imát szórakozottság tölti be s az így hidegen hagyja a szívet.

**Második pont. — Isten része a nem eléggé hűség-
ges lelkek szárazságában és kelletlenségében.** — Eza szárazság és kelletlenség természetes eredménye az előbb felsorolt okoknak, a felelősség tehát teljes egészében bennünket terhel miattuk; Istennek abban semmi része sincs, Ő megelégszik azzal, hogy nem akadályozza meg. De azért, miután szeretetét a legcsekélyeb mértékben sem vonja meg ezektől a lelkektől sem, mindent elkövet, hogy azok még ebben az állapotban is megtalálhassák a fölemelkedés lehetőségét. Néha erőteljesen érezteti velük viselkedésük méltatlan voltát, máskor emlékezteti őket azokra a lelki örömökre, melyeket buzgóságuk idején élveztek. Észrevéteti velük szentbeszédekben, vagy könyvekben azokat a gondolatokat, melyek felvilágosítják, vagy fellelkesítik őket. Az is megtörténik, hogy valami olyan szenvedést küld reájuk, mely mintegy kényszeríti őket arra, hogy Hozzá forduljanak: csalódást, sikertelenséget, betegséget. Máskor azt az elhatározást sugallja nekik, hogy lelkiatyjukhoz forduljanak segítségért, ami mindenesetre a leghatásosabb, sőt sokszor egyetlen eszköz arra, hogy lanyhaságukból kiemelkedjenek. Néha, sajnos, arra kényszerül, hogy egy-egy minden más eszköz iránt érzéketlen léleknek megengedje, hogy valami megalázó bűnbe essék, ami fölébreszti . . . Így talán felismeri végre az őt fenyegető két veszélyt: hogy egyre jobban gyengül és hogy a kegyelem lassankint elhagyni készül.

Így alakul át, ó isteni Bölcsesség és Irgalom, a Te kezedben orvossággá a rossz és megpróbáltatássá a büntetés. És atyai szíved csodája, Istenem, hogy ennek

a szegény léleknek a szenvedései, megaláztatásai éppúgy, mint fölemelkedésre irányuló erőfeszítései mind-megannyi érdemszerő cselekedetté válnak! . . . Ime egy nyomorult lélek, mely meggazdagodik, megszépül s az isteni szeretet és boldogság egyre nagyobb részének a befogadására készíti elő magát.

Érzelmek. — Istenem, imádom elhagyatottságomban megnyilatkozó atyai szigorúságodat. Hallgatásoddal azt a fájdalmat akarod éreztetni velem, melyet hálátlanságom Neked okoz!

Istenem, bámulom atyai bölcseségedet, mely jóra képes fordítani a rosszat is, orvosságot készítve abból nekem!

Istenem, szeretem megindító jóságodat, mely még a megérdemelt büntetésből is az érdem forrását fakasztja számomra!

Istenem, csodálom a Te sohasem csüggedő, hosszas türelmedet. Bármennyit késlekedem is közömbösségemben s bármennyire sokszorozom is hűtlenségeimet, Te sohasem vonod meg tőlem szeretetedet, még csak nem is kisebbíted azt mindaddig, míg én magam nem kényszerítelek a halálos bűnnel, hogy kitépjed azt szívemből.

Szeretnél nagylelkű és gyöngéd lenni irántam és én lanyhaságommal megakadályoztalak ebben! — Szeretnél szólni a szívemhez, de szavaid hiába hangzanak el üres szívemben! — Imáim már csak száraz formaságok s jámbor gyakorlataim nem egyebek, csak a megszokás maradványai. — Igaz, hogy súlyos vétkekkel nem akarlak megbántani, de a könnyebb megbántásokkal nem törődöm. Milyen gyöngédtelenség és milyen hálátlanság ez részemről! . . . Pirulok miatta . . . sőt fájni kezd . . . Miattad. — Szeretném, igen, egész lelkemből szeretném, ha végre teljes szabadságot tudnék engedni Neked, hogy úgy szeretess, ahogy kívánod és hogy ezt a szeretetet éreztethesd is szívemmel . . . Akkor nagylelkűvé válnék az én szívem is . . .

Elhatározások. — Kutatni fogom, milyen eszközökkel éleszthetném fel buzgóságomat; például: újra megkezdem valami abbahagyott gyakorlatomat, vagy fölélénkítem a csupán megszokásból végzettek valamelyikét. — Napközben gyakrabban mondok egy-egy röpimát. — Néhány könnyebb önmegtagadást végzek. — Meghatározott időközökben és gyakorlatibb formában gyónok. — Gyakrabban és komolyabb előkészülettel járulok a szentáldozáshoz.

75. ELMÉLKEDÉS.

AZ ELVESZETT ÉS MEGTALÁLT JÉZUS.

PÉLDA ÉS TANÍTÁS.

Esti előkészület. — Szűz Mária és szent József megpróbáltatása nemcsak vigasztalást és segítséget nyújt nekünk, hanem példát is mutat; azért holnap azt figyeljük meg, milyen lelkiállapotban fogadták és milyen erényeket gyakoroltak e közben.

A példa általában mindig a legmegkapóbb tanítás, de még nagyobb hatást ér el, ha olyan személyek adják, akiket tisztelünk és szeretünk. Hát még mit jelent akkor, ha bizonyosra vehetjük, hogy ezek a példaadók megértenek és támogatnak bennünket!

Légy áldott, ó Istenem, amiért ezt az új bátorítást készítetted elő számomra. — Ő Mária és József, legyetek áldottak ti is, amiért szerettétek szenvedés-teket, melynek valamikor bátorításomra és tanulságomra kellett szolgálnia.

Első pont. — **Mária és József szenvedésének mélysége.** — 1. Alig tudjuk elképzelni azt a megdöbbenést és szomorúságot, mely Máriát és Józsefet elfogta arra a gondolatra, hogy Jézust talán mindenkorra elvesztették! De némi fogalmat mégis alkotunk magunknak róla, ha tekintetbe vesszük egy-

részt természetük tökéletességét és szeretetük nagyságát, másrészt az elveszett kincs értékét.

A választott lelkek olyan élénk és mély érzékenységgel bírnak, mely kiterjed egész lényükre s megrezdíti legutolsó idegszálukat is: jogosan felizgatót képzeletük ilyenkor, mintegy élőképben, a legrettenetesebb lehetőségeket vonultatja el szemük előtt. Isten működése ezekben a nagy lelkekben legkevésbé sem kisebbíti ezt a hatást, sőt akárhányszor még erőteljesebbé teszi. „*Fokozom érzékenységedet*“, mondja egyszer a Szent Szív Alacoque Mária Margitnak. Mert a lelket megtámadó ilyen ostromok heves-ségében kitűnő alkalom kínálkozik nagyobb erkölcsi erő kifejtésére, nagyobb áldozat megvalósítására és a szeretet bizonyítására. Hogyne adta volna meg Isten Szűz Máriának és szent Józsefnek a kiváltságot, hogy többet és jobban szenvedhessenek, mint az összes többi szentek!

Ne tégy hát, jámbor lélek, szemrehányást magadnak, ha a fájdalmat nagyon élénken érzed: ez nem alacsonyabbrendűség vagy gyöngeség benned. A fájdalom készséges elfogadása így még sokkal érdem-szerzőbb és szebb.

2. Lássuk most az elveszett kincs értékét. Jézusról van szó, egy végtelenül szeretetreméltó Lényről, akihez szívük legmélyéből ragaszkodnak . . . egy felsőbbrendű Lényről, aki csodálattal tölti el őket . . . egy emberré lett Istenről, akit az ő gondjaikra bíz-tak . . . És ők elvesztették! . . . Három nap és három éjjel hiába keresték! . . . Szívük kínpadon gyötrődik. Már szinte nem is élnek. Számukra semmi sem létezik többé a földön. Csak mennek-mennek vigasztalan szomorúságukban, mint valami sötét, nehéz éjtszaká-ban . . .

Képzeljük el magunknak ezt az állapotot; olvas-suk azt le halavány arcukról; érezzük ki remegő hangjukból. — Viseltessünk részvételt fájdalmuk iránt. — Hasonlítsuk hozzá a magunkét . . .

Második pont. — A tanítások. — 1. A lelki béke és méltóság tanítása. Igen! Mert ezt az éles, mélységes fájdalmat tökéletes önuralommal viselik. A leghevesebb érzelmek hatása alatt állanak, de uralják azokat: semmi hangos megnyilvánulás, semmi méltatlan panasz, vagy kifakadás. Ez az igazi fájdalom, a maga fönségében. Állandó szenvedésük egyúttal állandó megadás is.

Belső megpróbáltatásokban első kötelességünk nekünk is megőrizni lelki békességünket: semmi megzavarodás, semmi felindulás, bármilyen nagy legyen is félelmünk, aggodalmunk; — semmi magaelhagyás; — semmi feltűnéskeltés; fogódzunk Isten kezébe, higgyünk az Ő jóságában és őrizzük meg rendületlenül bizalmunkat.

3. *Tanítás:* az alázatosság és a lelkiismeret érzékenysége. — Hátha én vagyok a hibás, hátha én vagyok az oka, hogy elhagyott? . . . Ime, ezt a kérdést teszi fel magának először a megpróbáltatott lélek. És hiszi, sőt látja, hogy így van; azt hiszi, világos bizonyosságait látja.

Szegény lélek, nézz Máriára és Józsefre. Bizonyára ők is elmondják magukban: Miért nem vigyáztunk Reá jobban? A mi hibánk, hogy elment. Valami fájdalmat okoztunk Neki . . . Talán nem jól érezte magát nálunk és ezután másutt akar élni . . . Emlékezetükben átfutják az eltelt éveket; de hiába keresnek, kutatnak bennük, egyetlen olyan pillanatot sem találnak, melyet nem Jézusnak szenteltek volna; de azért nem tartják magukat hibátlanoknak: mi azt hitük, hogy jól szolgáljuk, hogy igazán szeretjük Őt — mondogatják — de bizonyára mégis elkövettünk valami gyöngédsétséget, amit mi magunk nem ismertünk fel, de ami az Ő isteni világossággal látó Lényét megbántotta. Hogy így van, arra a legnagyobb bizonyosság — teszük hozzá — hogy egyetlen szó nélkül távozott tőlünk. Csak az megy el így, akit megbántottak . . .

Ha éreztél már valaha hasonló aggodalmat, próbára tett hűséges lélek, úgy szolgáljon megnyugtató-

sodra ez a nagy példa. Ha szereteted valóban mély, ha semmi határozott hibát sem tudsz magadban fölfedezni, ha nem emlékszel semmi szándékos ellenkezésre a kegyelemmel szemben . . . aggodalmad akkor nem más, mint egy megpróbáltatás következménye.

Te pedig, szegény, tökéletlen lélek, aki a megpróbáltatásban hanyagságod megérdemelt büntetését szenveded el, meríts mindjárt két tanulságot. Mindezekelőtt tanulj a hallottakból nagyobb lelkiismeretbeli érzékenységet.

Ezek a szent lelkek a nélkül, hogy megérdemelnék, szemrehányásokat tesznek maguknak, míg te, bár megérdemelnéd azokat, alig veszed észre hibáidat és nem igen szenvedsz miattuk, . . . vizsgálj meg tehát figyelmesebben és komolyabban a lelkedet; kérd Istent, világosítsa meg a benned uralkodó homályt és tegye szívedet érzékenyebbé.

A másik tanulság számodra a bizalom. Ezek a végtelenül érzékeny lelkek, akik pedig bizonyára rosszabbnak képzelik magukat, mint te magadat, nem mulasztják el, hogy Istenhez folyamodjanak és segítségét kérik. — A te szegény nyomorúságodnak is joga van Isten irgalmához menekülni. A bánkódó szív imája lefegyverzi az isteni igazságosságot. A felébredő gyermeki szeretet meglágyítja Isten atyai szívét. — Tedd ugyanazt, amit ezek az ártatlan lelkek, akik vétkesnek gondolva magukat, előtted mennek és utat nyitnak neked. — Számíts közbenjárásukra is: Szűz Mária és szent József, visszaemlékezve erre a megpróbáltatásukra, készségesen nyújtják feléd segítő kezüket.

Érzelmek. — Isten útjainak csodálata; — hála; — üdvös vágyak; — komoly lelkiismeretvizsgálat; — sajnálkozás, bánat kifejezése; — zavar; — segélykérés.

Ó, Jézusom, ha most még nem is találnálak meg, a keresést azért nem hagyom abba . . . Akkor is tovább megyek, ha sötétség veszi körül a lelkemet . . . mert tudom, hogy vársz reám . . .

Elhatározások. — A nagylelkűségnek valami ténye; — egy kis elégtétel; — egy újra megkezdett, vagy jobban végzett áhítatgyakorlat; a jóságnak valami ténye.

Őrizzük meg lelki békénket: a nyugalom a bátorság alapja.

76. ELMÉLKEDÉS.

AZ ELVESZETT ÉS MEGTALÁLT JÉZUS.

MEGPRÓBÁLTATÁSBAN — A CSELEKVÉS KÖTELEZETTSÉGE.

Esti előkészület. — A megpróbáltatásban első kötelességünk, hogy *akarjunk* kijutni belőle. Ez okból kutassuk az okokat, amelyek előidézhették és keressük meg az orvoslására alkalmas eszközöket. Nagy segítségünkre lesz ebben a Jézust kereső Mária és József példája.

Az ő megpróbáltatásuk aránylag rövid volt. — Elmélkedésünk folyamán meglátjuk, miért hosszabbítja meg Isten a mienket és mit tehetünk mi, hogy azt esetleg megrövidíthessük.

Ezideig sokat emlegettük a belenyugvást. Most azonban elérkezett az ideje, hogy szembenézzünk a cselekvés kötelezettségével is, ami a legfontosabb dolgok egyike. Istenem, most még a szokottnál is jobban könyörgök atyai támogatásodért.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Hogyan keresi Mária és József Jézust.** — Isten, aki megkívánja a megpróbáltatás elviselését, éppúgy megkívánja azt is, hogy igyekezzünk kijutni abból. Ebben a kettős akaratban a legcsekélyebb ellenmondás sincs: a megpróbáltatás javulásunkat célozza, az az erőfeszítés pedig, mely minden erőforrásunkat munkába állítja, kifejleszti és megszilárdítja

az erényeket. A fájdalomba való bezárkózás inkább a gyávaságnak és önzésnek egyik formája.

Nézzük Máriát és Józsefet Jézus eltűnésének a pillanatában. Amint észreveszik, azonnal keresésére indulnak. Kérdezősködnek utána a különböző csoportokban, fölkeresik azokat a helyeket, ahová útközben betérhetett; a szó szoros értelmében befutják érte egész Jeruzsálemet; megkísérelnek mindent, ami csak megkísérelhető.

Ha elvesztettük érezhető buzgóságunkat, forduljunk mi is vissza és vizsgáljuk át eddig követett utunkat: vajjon elég éber, elég okos voltam-e? Nem engedtem-e szívembe lopódnai hiú tetszelgést a nekem jutott megtiszteltetések fölött; többé-kevésbé bevallott irigységet, ellenszenvet, vagy éppen ellenkezően, túlságosan heves vonzódást? Ha sok gondom volt, nem temetkeztem-e teljesen beléjük, a helyett, hogy tettem volna valamit ellenük? — Különös figyelmet fordítunk a mulasztásokra és hanyagságokra. Nem hagytam-e abba ezt, vagy azt az áhítatgyakorlatot, penitenciát, vagy más olyasmit, ami serkentő erővel szokott hatni reám? Nem fordítottam-e kevesebb gondot összedettségemre, nem fogyott-e nagylelkűségem bizonyos kötelességek irányában?

Ne elégedjünk meg egy fölületes pillantással. Ha semmi jelentékenyebb dologra nem akadunk, meg kell hosszabbítanunk kutatásunkat. Utánozzuk Mária és József kitartását, mely nem ismer fáradságot: mindaddig, míg meg nem találják Jézusukat, nem tartanak számon sem napot, sem éjszakát, sem fáradságot. Buzgalmukon nem vesz erőt a csüggedés, sőt minden csalódás növeli azt.

Mennyi megbánnivalónk van a múltban, — és mennyi jóföltételt kell tennünk a jövőre nézve! . . .

Második pont. — Miért tartott Mária és József megpróbáltatása csak három napig. — Ha netalán eszünkbe ötlene a gondolat, hogy az ő megpróbálta-

tásuk aránylag rövid volt, míg a mienk a végtelenbe nyúlik, erre a következő magyarázatot találhatjuk:

1. Az a fájdalom, amit ez a három nap magába zár, jóval fölülmúlja mindazt, amit mi egész életünkön át szenvedni képesek vagyunk. Amint előbb láttuk, lelkük érzékenysége ezerszer nagyobb és élénkebb volt, mint a mienk, továbbá ők elvesztették, hitük szerint valóban elvesztették Fiukat, Istenüket. Itt két mérhetetlenséggel állunk szemben.

2. De íme, egy másik meggondolás is, mely magyarázatot adhat a dolgokra. Ha Isten megpróbáltatást küld, azt meghatározott céllal teszi. Amint célját elérte, a megpróbáltatás elveszti létjogosultságát. Azzal a megpróbáltatással, melyet e két nagy lélek kapott, Istennek különböző, nagyon jelentős szándékai voltak; ezek azonban mind megvalósultak e három nap alatt. Egyik célja az volt, hogy teljes fényében ragyogtassa csodálatraméltó erényüket, hogy vesztességük rémületének ürességével még elevenebbé tegye szeretetüket és végül, hogy határtalanul növelje érdemeiket. Elismert tény, hogy bár a szokások általában a gyakran megismételt cselekedetek útján fejlődnek ki, de egyetlen tény is kialakíthatja őket, ha az rendkívül erős. Ugyanez áll a növekedés fokozatára nézve is, akár szeretetről, akár érdemről legyen szó.

Milyen megszámlálhatatlan mennyiségben és milyen végtelen bensőséggel áradhattak e napok alatt, mindkettőjük szívéből Jézus felé a szeretet érzelmei! . . . A szenvedő szeretetnek fölülmúlhatatlan kifejező ereje van! . . . De nem tökéletesedésük értékével akarunk itt foglalkozni, elég, ha azt egyszerűen megemlítjük. Tekintsük ezúttal inkább a bennünket személyesen érdeklő részt: Mária és József példája számunkra vigasztalás forrása, bátorítás és hasznos tanítás. Ennek a célnak az elérésére egy aránylag rövid megpróbáltatás is elég. Mert milyen nagy vigasztalást ad nekünk az a tudat, hogy saját tapasztalatukon keresztül megértik és sokkal gyöngédebb együttérzéssel kísérik szenvedéseinket! — Milyen báto-

ritás számunkra az a tény, hogy Isten azokat sem kíméli meg a megpróbáltatástól, akiket legjobban szeret és hogy a megpróbáltatás gyakran egyáltalán nem jelent büntetést. — Ami pedig a tanítást illeti, azt viselkedésükben találhatjuk meg, amelyről az imént elmélkedtünk.

Jegyezzük meg jól: az időtartam nem elengedhetetlen feltétele a hatásnak, bármilyen nagy hatásról legyen is szó. Az isteni Üdvözítő szenvedése rövid volt s mégis napról-napra új kincseket fedezünk fel benne s gazdagsága nem fogy ki soha.

Ha a mi megpróbáltatásunk hosszabb ideig tart, vajjon nem az-e ennek a szomorú ténynek az oka, hogy az isteni Bölcsesség még nem érte el vele bennünk a célját: inkább csak elviselt, semmint szeretett szenvedések; állhatatlan elhatározások; elhanyagolt eszközök; komoly lendületet nélkülöző igyekezetek; és egyéb tökéletlenségek hosszú sorozata? . . . Nem sajnálkoztam-e túlzottan, gyáván önmagam fölött, és nem panasztoltam-e el szükség nélkül a fájdalmamat? . . . Istennek az volt a célja, hogy alkalmat adjon nekem az erényekben való növekedésre. Miután azonban célját még nem érte el, a megpróbáltatásnak továbbra is megvan a létjogosultsága. — Nem vettem-e még észre, hogy a megpróbáltatások a szenteknél általában átmenetiek? Ellenben bizonyos átlag lelkeknél szinte örökkétartóknak látszanak? . . . Szegény lelkem, kövess hát el mindent, ami tehetségedtől telik; főként pedig légy kitartó. Ha egy hatalmas szárnycsapással nem is vagy képes elérni a megfelelő magaslatot, lassankint, lépésről-lépésre haladva elérheted, még ha közben néha el is esel, és újra meg újra talpra állasz . . . Fogadd hát készségesen a hosszantartó megpróbáltatást. Őrizd meg lelki békédet. Légy alázatos. Szeresd megaláztatásodat. Remélj és maradj rendíthetetlen a bizalmadban.

Érzelmek. — Jóságos Istenem, most már értem, miért tart lelki szárazságom olyan sokáig és miért

ismétlődik meg olyan gyakran; saját hibámból nem tudom visszanyerni buzgóságomat és még kevésbbé vagyok képes azt sokáig megtartani . . . Kérlek, figyelmeztess ezután is hallgatásoddal, titokban azért továbbra is támogatva engem. Belátom, nélküled már régen abbahagytam volna bizonyos áhítatgyakorlatokat, amelyek — be kell vallanom — úntatnak, s áldozásaimat, melyeket — sajnos — csak kötelességből végzek; régen beszüntettem volna már mások iránt való jószágomat is a szeretetművekben, amelyekben kedvem ellenére veszek részt . . . Mikor így észrevétlenül segítesz engem, önkénytelenül azokra az édesanyákra gondolok, akik büntetésből száraz kenyérre fogják gyermeküket, de közben elrejtőznek, hogy titokban valami felüdítő étket készítsenek neki . . . Milyen gyöngéd szeretet, milyen finomság! — Olyan jó volna karodba borulni, kisírni magamat szíveden és elmondani Neked, mennyire vágyódom Utánad! . . . Ó, legalább néhány pillanatra add meg nekem ezt az édességet; annyi erőt merítenék belőle! . . . De azért jószágos és végtelenül bölcs Atyám, Te jobban tudod, mire van szükségem és hogyan üdvösebb számomra; és engedd még hozzátennem azt is: tégy velem úgy, ahogy az nagyobb tetszésedre és nagyobb dicsőségedre szolgál.

Elhatározások. — A helyett, hogy a megpróbáltatásban átengedném magamat a szomorúságnak, inkább áldom Istent; megígérem, hogy semmit sem hagyok abba; azután pedig igyekszem fölélnétkíteni buzgóságomat és könyörögni fogok Isten segítségéért még akkor is, ha úgy érezném, hogy azt lélektelenül és hiába teszem, mert úgy sem nyerek meghallgatást.

AZ ELVESZETT ÉS MEGTALÁLT JÉZUS.

A MEGPRÓBÁLTATÁS ALATT.

Esti előkészület. — A zsoltárok könyvében áll: „A hegyekre emelem szemeimet, onnét jó segítség nekem.”

Nem! Saját erőmből képtelen vagyok kiszabadulni a megpróbáltatásból. A szabadulásnak felülről kell jönnie, imáimnak ott kell segítséget keresniök. Azért holnap az ima szükségességéről fogok elmélkedni, megpróbáltatás idején. Kutatni fogom, mit mondhatnék Istennek, ami megindítaná Őt. Majd felteszem azt a kérdést is, vajjon szabad-e panaszsra fakadnom, ha azzal egyedül csak Hozzá fordulok? Ebben is, mint mindig, Szűz Máriát és szent Józsefet veszem példaképül.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Az ima szerepe a megpróbáltatásban.** — Istent csak az Ő saját segítségével találhatjuk meg újra. Ő az egyedüli, aki megmutathatja nekünk a Hozzá vezető utat és aki támogathatja gyöngeségünket. Hiába fordulunk a teremtményekhez és hiába kiáltjuk feljűk: *Nem láttátok az én szerelmeseimet? Mutassátok meg nekem a helyet, ahol pihen,* — panaszos kérésünkre csak mélységes hallgatás felel . . . Isten akkor tér vissza, amikor jönnek látja . . . De siettetni ezt a pillanatot, ha kérjük Őt.

Mária és József állandóan ég felé forduló gondolatokkal keresték Jézust. Istentől kérték vissza Jézusukat. Ha emberi segítséget használtak fel, azt csak eszköznek tekintették, melyet Isten bocsátott rendelkezésükre. — Mert emberi eszközökhöz folyamodni kötelesség, de túlságosan sokat várni tőlük, szomorú csalódást eredményez. Mária és József ezt tapasztalatból láthatták: a teremtmények a legcsekélyebb

útbaigazítással sem tudtak szolgálni nekik. Isten ezt is megengedte a mi nagyobb vigasztalásunkra és irányításunkra. Mert megtörténhetik, hogy megpróbáltatásunk idején éppen legkedvesebbjeink, hozzánk legközelebb álló szeretteink nem lesznek mellettünk, talán képtelenek bennünket megérteni, vagy nem találják meg a kellő szavakat, melyekkel szívünkhöz férközhetnének.

Mária és Józsefszünetlenül ugyanazt az imát ismételték: Könyörülj rajtunk, a mi nagy fájdalunkon; bocsásd meg, ha hibáztunk valamiben; add vissza gyermekünket, ezentúl jobban vigyázunk reá; de legfőképpen azt tedd meg, hogy legalább Ő ne szenvedjen és továbbra is szeressen bennünket.

Az ő példájuk nyomán kérjük mi is Isten irgalmát, — könyörölgünk bocsánataért, — tegyünk ígéreteket a jövőre. — Gondoljunk arra a fájdalomra, amit kétségtelenül okoztunk Neki; — nem kellene-e azt jobban éreznünk, mint a magunkét? — Örvendjünk, hogy vannak vigasztalására tökéletes, nagylelkű, szép, szerető lelkek, olyanok, amilyeneknek nekünk is lennünk kellene! — De azért kérjük, hogy mi is szolgálatára lehessünk valamiben, hogy valami örömet mi is szerezhessünk Neki . . .; bele lehet nyugodni mindenbe, csak abba nem, hogy Őt ne tiszteljék és ne szeressék eléggé.

Ó, Jézus jóságos Szíve, nézz szeretettel reám a távolból! Ó, irgalmas Szív, közeledj felém! Ó, szeretett Jézusom, fogadd és vedd karodba szomorú gyermekeidet! . . . De azért legyen meg a Te akaratod; ha továbbra is sötét éjszakában, Tőled távol hagysz, akkor a legbiztosabb helyre menekülök: bezárákódom szent akaratodba.

Ha pedig oly szerencsés lennék, hogy távolmaradásod csak megpróbáltatás volna; ha hidegségem, szárazságom, irtózásom és rossz ösztöneim fölébredése nem hanyagságomnak, gyávaságomnak, vagy talán valami titkos gőgömnek a büntetése volna, ó Jézusom, akkor hagyj vigasztalás nélkül, ameddig Neked tetszik. Ha tudom, hogy az enyém vagy, úgy várlak, mint ahogy

biztosan visszaérkező szereteteinket várjuk. A boldog remény átvilágítja szomorúságomat.

Második pont. — Megengedett panasz. Fiam, miért cselekedted ezt velünk? Látod, atyád és én bánkódva kerestünk Téged . . . Talán szemrehányás volt ez a néhány szó? Távolról sem! Mária sohasem engedte volna azt meg magának Jézussal, a végtelen Fölséggel, a határtalan Bölcseséggel szemben . . . Nem! Ez csak panasz volt, a nagy fájdalom kifejezése, alapjában véve a szeretet fölkiáltása.

Ha egy jámbor lélek kiszabadul végre kemény belső megpróbáltatásából és ott látja maga előtt mosolyogva azt, akit már elveszettként siratott, meglepetése hasonló szavakban tör ki: *Miért hagytál el? Miért engedted, hogy annyi aggodalmat, annyi félelmet, annyi rettenetes kísértést éljek át? . . . Hol voltál akkor?* — kérdi majd egykor sienai szent Katalin. *„Ott voltam, a szívedben.”*

De nemcsak a visszatérő vigasztalás pillanatában tör ki így a fájdalom és szeretet panasza, hanem a megpróbáltatás nehéz óráiban is. Nem hangzottak-e el a keresztfán az isteni Üdvözítő ajkáról is azok a szívszaggató szavak, melyek azóta annyi szomorú lélek vigasztalására szolgáltak: *„Istenem, Istenem, miért hagytál el engem!”*

Vajjon a panasz valóban a gyöngeség jele volna, mint ahogy azt néhány szigorú bölcsező állítja? Az erős léleknek el kellene fojtania fájdalmát és mint egy hullámverte sziklának rendíthetetlenül kellene állania? . . . Aki így vélekedik, az rosszul ismeri az érzékenységgel átítatott emberi természetet; ez nagyon szűkkeblű felfogása az önuralom kötelezettségének. Hogy elhagyatottságunkban el tudjuk fojtani a fájdalmat, ahhoz előbb el kellene nyomni a szeretetet, mely okozza azt . . . Nem megalázó volna ez? . . . Hogyha ez a fájdalom kitar és gyötri a szívet, ha panaszban és sóhajokban tör ki, ez a panasz és ezek a sóhajok úgy szólnak az ég felé, mint az Isten iránt való

szeretetnek talán legszebb és legmeghatóbb kifejeződései, mint annak a bizalomnak a megnyilvánulásai, mely nagy szükségében Istenhez fordul: ez voltaképen az embernek hódolata — bár talán öntudatlanul — az isteni Atyaság előtt.

A panasz egyébként önmagában véve nem jelent semmiféle szándékos ellenkezést. Csupán a mélyen át-
éztett fájdalomról tanúskodik s eljuttatja azt Ahhoz, aki orvosolhatja. Ennél tovább azonban nem szabad mennie: sem méltatlankodást, sem visszautasítást nem szabad magában foglalnia. Saját föntségét csorbítaná, ha keserűvé, türelmetlenné válnék.

A panasz akkor tökéletes, ha nincs benne határozott kérdés. Elmondhatja: *Vedd el tőlem ezt a kelyhet*, — de ennek a kérdésnek igazi értelmét akkor adja meg, mikor hozzát teszi: „*Fiat*“ *ne az én akaratom legyen meg, hanem a Tied!* — A határozott kérdés sem volna ugyan bűn, csak egyszerűen egy kevésbé tökéletes cselekedet.

Érzelmek. — A lélek állapotának megfelelőek.

Harmadik pont. — Tájékoztatás. — *Jézust a templomban találták meg.* Ez a tény útmutatás, tájékoztatás keresésünkben. Jézust nem az országúton, nem is a nyilvános terek valamelyikén, sőt még csak nem is a rokonok és közeli ismerősök között találják meg, hanem a templomban. Ez átlátszó szavak mögül könnyen kiolvashatjuk, hogy Isten az összeszedettségben, a hit szellemében és a szándék tisztaságában található meg.

Hogy a megpróbáltatás idején eloszlassuk szomorúságunkat, emberi eszközökhöz is folyamodhatunk, pl. szórakozáshoz, munkához, szívünk kiöntéséhez. Az okosság mindezt megengedi, sőt néha egyenesen tanácsolja. De az így nyert megkönnyebbülés majdnem mindig csak pillanatnyi s csakhamar újra szembe kell néznünk fájdalomunkkal. Igazi nyugalmat csak Istenben találunk. Ebben a nyugalomban talán nincs mindig öröm, de valódi és tartós nyugalmat ad.

És Istennel nincs úgy, mint a jeruzsálemi templommal, hogy csak egy bizonyos helyen van. Isten mindenütt jelen van. Keressük Őt minduntalan megnyilvánuló akarataiban; felebarátainkban, akikben rejtőzik; jámbor olvasmányokban, ahol felfedi magát előttünk. Mindenekfölött azonban a szentségekben keressük Őt, ahol valóságosan nekünk adja magát.

Aki állhatatosan keresi, az meg is találja.

Tegyünk állapotunknak és szükségleteinknek megfelelő elhatározásokat.

78. ELMÉLKEDÉS.

AZ ELVESZETT ÉS MEGTALÁLT JÉZUS.

A BUZGÓSÁG SZEREPE A MEGPRÓBÁLTATÁSBAN.

Esti előkészület. — Amint így fokozatosan lepereregnek szemünk előtt Isten tervei a megpróbáltatásban, olyan mértékben látjuk azt növekedni és emelkedni. Holnap arról a csodálatos kiváltságról fogunk elmélkedni, hogy jól elviselt megpróbáltatásaink által milyen hatásos segítséget nyújthatunk más lelkeknek. — Vajjon ez a képesség csak a nagy erények számára van fenntartva? — Vagy bizonyos mértékben sajátja a tökéletlen lelkeknek is? Holnap majd meglátjuk.

Isten tervei hatalmas kiterjedésűek; mindent összhangzó egészbe tudnak foglalni. És miután a kegyelem állapotában lévő lelkek, még ha tökéletlenek is, valóságosan élik az Ő életét, egyáltalán nem meglepő, hogy Isten kölcsönösen segítő befolyást létesít köztük. — Másoknak segítségére lenni, milyen nemes ösztönző erő számunkra!

Ő Mária, aki megpróbáltatásod által annyi kegyelmet, annyi segítséget érdemeltél ki számunkra, engedd meg nekünk, méltatlan gyermekeidnek, hogy ebben a szép hivatásban hozzád csatlakozhassunk.

Jézus. — Megpróbáltatott lélek, hűséges lélek, szívemnek kedves lélek, szüntesd be panaszkodat, mert nagy örömet jelentek neked. Azok az érzelmek, melyek most fájdalmat okoznak neked, beletartoznak az én megváltó terveimbe. Mert a megpróbáltatást nem csupán a te érdekedben küldöm reád, hanem azt akarom, hogy az más lelkek javát is szolgálja. A te szenvedésed egyúttal engesztelés a bűnösökért, segítség a gyöngék számára és megnyugvás forrása a szenvedés súlya alatt roskadozóknak. — Amint láttad, Anyám megpróbáltatása ugyanezt a célt szolgálta a te érdekedben. Most te is tedd meg másokért, amit ő tett érted. Hogy Anyám nem akkor mindjárt, hanem csak később ismerte fel világosan ezt a fönséges célt, azon ne csodálkozzál; én el szoktam rejtteni a lélek elől mindazt, ami enyhítené a megpróbáltatás szigorát. Ilyenkor én lépek a helyébe s magam ajánlom fel azt, amit ő akkor még nem tud felajánlani.

Ha egy lélek az enyém, akkor minden, ami az övé, az enyém is; ha minden szándékát belekapcsolta az enyémbé, akkor szándékai az enyéme és a nélkül, hogy erről felvilágosítanám őt, felhasználom azokat terveimhez; ily módon — én általam — Anyám már akkor felajánlotta érdemeit teéretted. Később készséges szívvel csatlakozott ő maga is ehhez a fölajánláshoz. Tégy te is úgy, mint ő. Ha látnád, milyen eredményei voltak szenvedéseidnek már eddig is, — nagyok, igen nagyok! — elfelejtenéd minden szenvedésedet. Majd az égben fölfedem előtted.

A lélek. — Hogyan, Jézusom, lehetséges volna, hogy míg én lanyhaságban, érzéketlenségben, tehetetlenségben élek, Te ebből a nyomorúságból segítséget merítenél más lelkek részére és megtennéd, amit én magam nem merek, hogy felajánlanád azokat . . . Igen, ó igen Uram, nyúlj bele ez érdemekbe s végy belőlük számlálás nélkül, teli kézzel. De mielőtt rendelkeznél

velük, szorítsd őket egy pillanatig szeretettől égő Szívedhez, hogy így termékennyé váljanak.

Alig merek hinni egy ilyen nagy kiváltságban. De olyan szívtől, amilyen a Tied, már nem lep meg semmi sem. Az enyém immár teljesen a Tied; ó, add, hogy ennek a szép szerepnek a gondolatából ne vigasztalást, hanem bátorságot merítsek; hagyj meg engem kételyeim sötétségében, gyötrődéseimben; sőt, ha akarod, szaporítsd azokat a tőlem várt segítség mértéke szerint; nem várok egyéb világosságot, egyéb örömet, mint azt, amit a mennyben készítesz számomra. Ide lent nem akarok látni, itt csak hinni akarok; nem akarok élvezni, inkább szenvedek Veled, Érted és azokért a lelkekért, akiket szeretsz.

Ha pedig mégis éreztetnéd szívemmel jelenléted édességét, abban ezentúl nem a nyugalmat és örömet fogom keresni, hanem eszköznek tekintem ahhoz, hogy még többet adhassak Neked. A szeretetben kitérő szív gazdagabb, erősebb és adakozóbb; a megvigasztalt szív fájdalmasabban érzi mások szomorúságát. De ha a fájdalom termékenyebb, mint az öröm, akkor én . . . az előbbi választom.

Egy másik lélek. — Sajnos, én nem tartozom azok közé a hűséges lelkek közé, akiket ezek az ígéretek megilletnek. Én csak egy közönséges, gyáva lélek vagyok. Az én hidegségem nem megpróbáltatás, hanem a lelkem rendes állapota. Kisebb hibáimmal nem sokat törődöm, áhítatgyakorlataimat elhanyagolom, a kényelmet túlságosan szeretem, szóval lanyha vagyok . . . És mégis, úgy vágyom rá, hogy szeress engem, Jézusom! Igaz, hogy ebben a szeretetben is csak magamat keresem, vagyis azt a gyönyörűséget, amit néhányszor már éreztettél velem. De különben is, mit tehetnék én másokért? Hiszen az én szenvedésem büntetés, hogy lehetne tehát helye megváltó terveidben.

Jézus. — Szegény gyermek, te nem ismered a kegyelem értékét és hatalmát. Elismerem, hogy tökéletlen és hibás vagy. Belső szenvedésed, sötétséged és hidegséged valóban büntetés. De te zúgolódás nélkül

viseled és így az eltörli hibáidat, megtisztít és amint már tudod, növeli érdemeidet is. — Ismerd meg most, hogy ennél még nagyobb jelentősége is van. Éppen úgy, mint a szép lelkek szenvedése, ez is hasznos lehet a bűnösök, a tökéletlenek, a hozzád hasonló gyöngé lelkek számára . . . Látom, mint emeled most hirtelen föl a fejedet és mint vetsz kérdő pillantást reám. Kétkelkedel állításomban? Figyelj ide: nem, te igazán nem ismered a kegyelem értékét és hatalmát. Szenvédeseid felajánlásának ténye már maga is a kegyelem sugallatának következménye és át van itatva vele, tehát természetfölötti. A Szentlélek valami istenit ad belé: Ő kezdeményezi, Ő támogatja és Ő fejezi azt be . . . Kiviteléhez a bennem égő tűzből juttat valamit beléd; az én érdemeimből merít és az én kéréssemre cselekszik . . . Érted-e már, milyen értéke és milyen hatalma van jól elviselt szenvedéseidnek? Az én segítségével lelkeket mentesz! . . . Ugy-e, mennyire föl-emel önmagad szemében ez a váratlan kegy! Milyen nagylelkű elhatározásokra sarkal! S az örömmel milyen fontos, tiszta és jótékony sugaraival árasztja el szenvedésedet!

Érzelmek. — Élénk hála; — csodálat, dicsőítés, zavar; — hogy egy megérdemelt büntetés útján, lelkek megmentője lehetek? — Hogy gyöngeségemmel lelkeket erősíthetek meg? — Hogy én, aki magam olyan alacsonyan állok, mégis segítségére lehetek más lelkeknek az emelkedésben? — Vágyódás. — Ima. — Elhatározások.

79. ELMÉLKEDÉS.

AZ ELVESZETT ÉS MEGTALÁLT JÉZUS.

A MEGPRÓBÁLTATÁS UTÁN.

Esti előkészület. — Holnap igyekszem gyakorlati következtetéseket levonni az elmélkedéseim folya-

mán fölfedezett igazságokból: önmagam teljes, bízó és nagylelkű alávetése Isten akaratának, — elfogadása, már előre, a reám váró megpróbáltatásoknak.

Magamévá teszem a tiszteletteljes félelem érzését is, magamra alkalmazva azt a látszólagos szemrehányást, melyet Jézus intézett Máriához. — Keresni fogom értelmét, nem azért, hogy titokzatos homályát földerítsem, hanem hogy hasznos tanulságot merítsek belőle. Mert hiszen mindez azért történt és jegyeztett fel az Evangéliumban, hogy előmenetelünkre szolgáljon.

Istenem, ki eddigi elmélkedéseim során annyi világosságban részesítettél, add, hogy végre igazán megértsem a megpróbáltatást; hogy mikor reám küldöd, lelkem tisztulására és fölemelésére használjam azt fel; hogy bármilyen hosszan tartson is, sohase csüggedjek el; de azért is, hogy a hibák és hanyagságok elkerülésével óvakodhassam azoktól a veszedelmektől, melyek a megpróbáltatásnak okozói lehetnének.

ELMÉLKEDÉS.

Első tanulság. — Bizalom és önátengedés. —
A megpróbáltatás, akár büntetés, akár egyszerűen csak megpróbáltatás, mindig azt eredményezi, hogy megmutatja, kik vagyunk, vagy kik lennénk, ha magunkra volnánk hagyatva. Igyekeznünk kell tehát felkeltenünk magunkban az üdvös félelmet, mely ösztönzi tevékenységünket és ébren tartja lelkiismeretünk érzékenységet, mert ebből fakadnak az erős elhatározások a jövőre.

Ez az érzés azonban tökéletlen volna, sőt veszedelmes is lehetne, ha nem kísérné, nem egészítené ki, sőt nem uralná bizonyos tekintetben annak a pártfogó jósnak a tudata, mely eddig őrzött és ezután is megőríz bennünket. Ennek a tudatnak a következménye, önmagunk gyermeki átengedése.

Igen! Isten ezután megsokszorozhatja megpróbáltatásaimat; sötétségben, hidegségben és az elhagyatottság érzésében hagyhat; kiszolgáltatathat a legförtelmesebb

kísértéseknek is, én azért megőrzöm lelki békémet, mert számítok segítségére: a múlt, a jövő biztosítéka számomra. Elbizakodottságomnak, önbizalmamnak és becsvágyamnak mindenesetre szüksége van rá, hogy erre a tanulásra gyakran és hosszasan visszaemlékezzem; mert különben könnyen elfeledném, hogy önmagamtól semmire sem vagyok képes és nem gondolnék eléggé arra az állandó segítségre, melyben Isten részesít . . . E visszaemlékezés nélkül hálám, odaadásom és szeretetem túlságosan távol maradna attól, amit kapok . . . Ha netán a közömbösség és kelletlenség megpróbáltatása huzamosabb időre helyet foglalna jámbor életemben, akkor is rendíthetetlenül fönntartom meggyőződésemet: Isten nem hagy el engem . . . Igyekezem ezeket a gondolatokat egyre jobban magamévá tenni abból a célból, hogy általuk állandóan szemem előtt tartsam semmiségemet és nyomorúságomat, hogy valóban alázatos legyek és megszabaduljak önmagamtól s rendíthetetlenül bízam abban a támogató szeretetben, melyet talán sehol másutt nem látok, mint éppen kitartásomban, mely lehetetlen volna nélküle. Ez az érezhető és meggyőző bizonyítékom azonban meglesz mindaddig, míg hűséges maradok.

Ó Jézusom, minden gyöngeségem ellenére is legfőbb vágyam, hogy megőrizhesselek, hogy soha többé el ne veszítselek, hogy szívemben állandó menedéket ajánlhassak föl Neked, hogy átengedjem Neked az uralmat minden érzésem fölött, hogy csak rendelkezésed szerint cselekedjem, szóval mindent elkövessek, hogy élj, növekedj és örömedet találd bennem; de mindezt csak Te magad valósíthatod meg bennem . . . — Tudom, hogy méltatlan vagyok erre a szerepre. És ha csak nyomorúságomat nézném, nem is mernék reménykedni benne. De ezúttal nem magamra gondolok, hanem Reád; a Te javad, a Te örömed, a Te dicsőséged lebeg szemem előtt. Bármilyen unottan vonszoló is magamat előre, bármilyen hideg és néma vagyok is színed előtt, bármilyen régóta tart is már ez az állapotom, mégis a Tied vagyok és Tied akarok maradni megpróbáltatá-

som egész ideje alatt . . . — Nem látok semmit, nem érzek semmit, de *hiszek* és *akarok*. Hiszek jóságodban, mely elvisel, sőt még szeretetére is méltat engem; hiszek hatalmas segítségedben, mely napról-napra csodát művel, mikor szinte önmagam ellenére fönn tart engem . . . És hidegségem, szomorú közömbösségem ellenére is akarom mindazt, ami tetszésedre és dicsőségedre szolgál; akarom azt a jámbor életet is, melyet olyan unalommal követek; akarom azoknak a lelkeknek a javát is, akik felé olyan kelletlenül, csupán csak kötelességből megyek . . . — Vajjon mindennek a szeretet volna a rúgója, én Istenem? Nem tudom, de szeretném, ha úgy volna . . . Ő igen, alapjában véve mi is lehetne más az állhatatosságom, ha nem a Te nagy szeretetednek és az enyémnek titkos egyesülése!

Második tanulság. — Jogos tartózkodás. —
A Szűzanya panaszára Jézus így felel: *Miért kerestek? Nem tudtátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem?*

Ezek a szavak titokzatos fenségről tanúskodnak. Isten nem kíméli meg barátait időnként az ilyen felvilágosításoktól. Megtalálhatjuk azt legnagyobb szentjeink életében is. Célja ezzel emlékeztetni őket arra a végtelen távolságra, mely különös kegyei mellett is fönn áll a Teremtő és teremtménye között. Az ember egyébként képes volna erről megfélemedezni s bizonyára kevésbé érezné azt át, ha Istent mindig gyöngédnek és leereszkedőnek látná. — A mindig kedves és engedelmes kis Jézus láttára, hajlandók volnánk Őt magunkkal egyenlőnek nézni, miáltal Isten veszítene valamit fölségéből, a mi szeretetünk pedig nélkülözné a csodálatot; egymáshoz való viszonyunk kevésbé magas szinten állana; mert a tisztelet minden szeretetet fölemel, az imádat pedig a természetfölötti szeretetet emeli.

Máriának nem volt szüksége erre a leckére, de nekünk annál inkább. Miattunk kellett azt megadni és később leírni. Hogy ez a megpróbáltatás nem megrovás

akart lenni, azt bizonyítja, hogy Jézus azonnal alávette magát Mária és József fensőbbiségének és *követte őket*; majdpedig, ahogy azt az Evangélium gondosan kiemeli, továbbra is: *engedelmes vala nekik*.

Erre a jelenetre azonban mégis némi titokzatos-ság árnyéka borul. Isten szándékosan hagyja azt így. Azt akarja, hogy bizonyos félelem maradjon vissza bennünk: *Senki sem lehet biztos a felől, vajjon szeretetének, vagy gyűlöletének tárgya-e*. Ennek az aggódo tudatlanságnak a meghagyásával is csodálatos célt szolgál: önmagunk vak átengedését kívánja, olyan átengedést, mely a legtisztább hiten alapul. Ő az úr, Ő igazságos, jó és könyörületes. Ez a bizonyosság elég, de a belőle fakadó önátengedésben marad valami gyöngye kis félelem, mely a szeretetet megtartja alárendelt és esdeklő mivoltában.

Elmélkedjünk kissé behatóbban a Szűzanya szelíd panaszára adott feleleten: *Nem tudtátok-e?* . . . Nem. Mária csakugyan nem gondolt erre. Ő, aki annyi mélységes dolgot tudott Isten terveiből, ebben az esetben nem ismerte Fiának előtte is elrejtett szándékát. A kegyelmek határtalan áradata mellett, mellyel eddig elhalmozta, most egy kis megaláztatást juttatott neki, hogy azzal kiemelje fölötte álló magasságát; mint a festő, aki egy hatalmas emlékmű mellé odarajzolja néhány járókelő piciny alakját. Mintha azt mondaná neki: Jusson eszedbe, hogy ki vagyok és ki vagy te. Hogy olyan csodálatos mértékben fölfedtem előtted titkaimat, az különös kegy volt részemről. Jogod nem volt hozzá. Aminek bizonyága, hogy íme, most tudatlanságban hagytalak távozásom felől és engedtem, hogy három napig hiába keress.

Nem tudtátok-e, hogy az én feladatomban, kezembem venni Atyám ügyeit? . . . Kétségtelen, hogy Mária ezt igen jól tudta. Ebben a pillanatban azonban nem gondolt rá. Isten azért engedte meg ezt, hogy megmutassa nekünk, mennyire elégtelen önmagában a legnagyobb erény is. — Hány nagyon jól ismert igazságot tévesztünk mi is szem elől, bizonyos órákban! . . .

Milyen könnyen utat tévesztenek gondolataink, ha a természetes dolgok árnyéka rávetődik az istenire és eltakarja azt! Az árnyék itt . . . az anya volt.

Igen, Jézus miattunk intézte ezt a látszólagos szemrehányást ehhez a tökéletes és semmiképen sem hibás lényhez. Amikor megengedte, hogy anyai szeretete ezúttal a feledékenységek árnyékát borítsa lelkének megszokott világosságára, azzal Jézus az összes anyákat, az összes szülőket és az összes földi érzelmeiket figyelmeztette: óvakodjatok túlságosan természetes érzelmeitektől és túlságosan emberi megítéléseitektől. Gyermekeitek, barátaitok sokkal inkább az anyák, mint a tieitek. Nekem jogomban áll kizárólagos szolgálatomba hívni őket, bárha ez fájdalmas sebet is üt szíveteken és üressé teszi otthonotokat. *Nem tudtátok-e, hogy Atyám jogai mindenek előtt valók?*

Íme a természetfölötti készséges alárendeltség elve az apák és anyák számára, akiket Isten, a szerzetesi hivatás útján, megfoszt gyermekeiktől. — A vigasztalás és erő elve a gyermekek számára, akik kénytelenek megtörni a nekik oly drága szíveket s elszakítani az olyannyira hatalmas kötelékeket. — A természetfölötti lemondás elve olyan személyekkel szemben, akiket legjobban szeretünk, s olyan támaszokkal szemben, melyeket nélkülözhetetleneknek gondolunk . . .

Elhatározások: a mutatkozó szükség szerint, — és hajlandóságunk szerint is.

80. ELMÉLKEDÉS.

A BENSŐ ÉLET NÁZÁRETBEN.

JÉZUS LELKE.

Esti előkészület. — Eddig látható oldaláról vizsgáltuk a názáreti szent Család életét s abban az erények olyan példáira találtunk, amelyek megfelelnek minden léleknek: a gondolatokban emelkedettségét, a

viselkedésben megfontoltságot és az érzelmekben az emberinek és isteninek szerencsés keverékét láttuk. Jézus, Mária és József tehát a külső élet tökéletes mintaképei, akiknek példája követhető és csodálatos.

De ez a külső élet, bárha példa számunkra, ugyanakkor fátyol is, mely egy másik, láthatatlan életet takar; egy másik életet, mely a szemlélődés magas szférájában folyik. (A szemlélődés meghitt és állandó társalgás az éggel, folyton növekvő egyesülés Istennel, egyre kifejezettebb hasonlóság Vele.)

Vajjon merjük-e megközelíteni ezt a láthatatlan oldalt is? Nem haladja-e az túlságosan felül értelmünket? — És különben is, mire jó az életnek egy olyan formájáról elmélkednünk, mely sohasem lesz a mienk? . . . Ő én lelkem, bontakozz ki tévedésedből és végy bátorságot; Isten kegyelme betöltheti tehetetlenségedet, megnyithatja előtted az utat ebbe a titokzatos világba is és polgárjogot adhat neked abban . . . Nem rebben-e meg vágyakozásod szárnya erre a meglepő lehetőségre? . . . Igen, ebbe a magasabbrendű életbe te is fölemelkedhetsz; . . . előbbre is haladhatsz benne; és ha nem is érheted el Jézus, Mária és József magas röptét, megközelítheted ugyanazokat a térségeket, megfürödhetsz ugyanabban a világosságban és egyre növekvő mértékben egyesülhetsz az abszolút jóval, aki maga Isten.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — Jézus lelkének benső elfoglaltsága. — Jézus munkásruhában, isteni kezében szerszámokkal, amint naphosszatt durva tárgyakat formál . . . Jézus, amint eszik, pihen és alszik, éppúgy mint mi . . . Jézus, amint Názáret lakósaival a mindennapi élet dolgairól beszélget: íme, ez az a fátyol, mely mögött benső élete rejtőzik . . . Még pedig milyen élet! . . . Jézus mindenkorra az egyetlen a földön, aki Isten boldogító színélátását a Végtelen Szépség látását élvezzi; ez a látomás teljesen betölti lelkét és leköti minden

képességét; ez a látomás nagy lelkében a szeretet indulatait szüntelen hullámvásban tartja, majd ismét kimondhatatlan gyönyörűségben pihenteti el . . .

Isten fölségének, nagyságának, mindenhatóságának, magasztos bölcsességének, imádandó szentségének, túláradó jóságának és végtelen szeretetreméltóságának mindig változó és mindig új képei vonulnak el szeme előtt éjjel-nappal, mindig és mindenütt, akár dolgozik, akár beszél . . . Az égben térdreborulva hódoló Szeráfok imádása nem olyan mély, mint az Övé és a Kerubok szeretet-lángolása nem is hasonlítható az Ő szeretetének nagyságához.

Jézus ilymódon dicsőségbe burkolt lelkének e szerint nélkülöznie kellett volna szabadságát és ennek következtében az érdemszerzés lehetőségét is. E kimondhatatlan gyönyörűség élvezete közben képtelennek kellett volna lennie arra, hogy érezze a szenvedést. De nem így volt; egy csoda felfüggesztette ezeket a következményeket: Isten boldogító színelátása lelkének legfelsőbb rétegében maradt, mint ahogy a nap állandóan megvilágítja a magas hegycsúcsokat, míg az alacsonyabban fekvő lejtőket felhők sötétítik el és viharok korbácsolják.

Jézusom, gondolatom gyönyörűséggel merül el, de ugyanakkor megzavarodik e láthatatlan csodákban! Milyen nagy, milyen szép mindez! És én olyan boldog vagyok, hogy Téged ilyen nagynak és szépnek tudlak! . . . Köszönöm, hogy csekélységem előtt fölfedted e nagyszerűségeket és megengeded, hogy elmélkedésemben, ha azt valóban komolyan végzem, átfuthassak elragadtatásain . . .

Második pont. — E benső élet értéke. — Ha pusztán emberi szemmél nézzük ezt az életet, az ember szinte hajlandó volna azt mondani: íme, egy teljesen értéktelen élet, mely sem Istennek, sem az embereknek nincs hasznára. Milyen feltűnő dolgokat, milyen magasztos műveket végezhetett volna Jézus harminc esztendő alatt!

Szegény emberi szem, milyen rövidlátó vagy, vagyis inkább mennyire nem vagy képes behatolni a láthatatlanba; megállsz a felszínen; sűrű fátyol fedi el előled mindazt, ami belül végbemegy . . . Haszontalanul eltöltött harminc esztendő! de hiszen ez a harminc esztendő a legfőnségesebb imádás, amit a Végtelen Lény csak kaphat; harminc esztendei olyan hálaadás, amelynél méltóbb nem szállhat a legfőbb Jótevő felé; harminc esztendei dicsőítés, mely ha nem is egyenlő tárgyával, amely végtelen, mégis olyan hódolatban részesítette az isteni tökéletességet, amelyet az összes teremtmények az egész örökkévalóságon át sem adhattak volna; egy Istennek harminc esztendei szakadatlan társalgása egy Istennel, aki az Ő Atyja: meghitt, mély, tüzes társalgás, egy kiáradásában határt nem ismerő, végtelen szeretet közlései egyik szívből a másikba . . . Állj meg itt én lelkem, nézz és elmélkedj: nincs a világon semmi, ami olyan nagy volna, mint Isten dicsősége; és ez a dicsőség az, melyre egymásra torlódó hullámként árad ez a látszólag érték és haszon nélkül lefolyt harminc esztendő . . . Néma maradhat az egész világmindenség, Jézus hangja elég arra, hogy kárpótolja ezt a csendet; ez a hang egymagában betölti a világégyetem három kiterjedését, az időt és örökkévalóságot. — Ha az emberek föl is keltik majd Isten igazságos haragját megbántásaikkal, ennek a harminc esztendőnek az érdemei mindig képesek lesznek azt lecsillapítani. — Ezeknek az érdemeknek egy másik, még gyöngédebb szerepe, hogy lehívja a buzgó lelkekre a világosság, a nagylelkűség és isteni egyesülés kegylmeit, melyek megteremtik bennük is azt, amit Jézusban annyira megcsodálunk, a benső élet nagyságát és gyönyörűségeit.

Harmadik pont. — Hasznos élet az emberek számára. — Vajjon ez a külső cselekvés nélküli élet semmi hasznot sem jelent az emberek számára? De hiszen mindez az imádás, mindez a dicséret értük emelkedik Istenhez; azért, hogy magával vonja és el-

fogadtassa az ő dicséretüket is; azért, hogy kitöltse azt a hatalmas és szálnalmas űrt, amit a mi közömbösségünk alkot.

Ez az élet eszközli ki a kegyelmek legbősegebb kiadását az emberekre: a végtelen bocsánat kegyelmeit, a megőrzés és előrehaladás kegyelmeit, a vigasztalás kegyelmeit, a világosság és szeretet kegyelmeit s végül az egyesülés kegyelmeit, melynek fokozatai a keresztség által nyert állapottól a hőies szentségig terjednek . . . E harminc esztendő ezer meg ezer ténye útján; a kegyelmek pazar bősege halmozódott össze; érdemük végtelen, miután végtelen az a tetszés, mellyel Isten fogadta azokat! . . . Kimeríthetetlen óceán ez, mely állandóan nyitva áll törekvéseink, és szükségseink számára!

Érzelmek. — Csodálat, köszönet. — Jogos szemrehányás önmagunknak: miért nem meritettünk ebből a kifogyhatatlan forrásból? Ó, hiszen én vagyok az, aki kihasználatlanul hagytam Jézus harminc esztendei életét!

Ó Jézusom, aki oly nagy vagy látszólagos kicsinységben, imádlak szépséged ragyogásában, közbenjárásod hatalmában és abban a hasonlíthatatlan dicsőségben, mely imádott Személyedet teljesen átalakítja . . . A durva ruházatú, kérges kezű munkás eltűnik, mert hiszen az csak fátyol volt, s mögötte most azt a benső életet szemlélhetem, amelyre eddig nem gondoltam!

Ó Jézusom, milyen nagy volt a Te jóságod! Már akkor szerettél engem és jövőbe látó gondolatod a távolból örködött fölöttem . . . Úgy néztél érdemeidre mint egy előrelátó, gondos apa, aki boldogan gyűjti a vagyont gyermekeinek, s így szóltál magadban: ezt értük tesztem; azért a szegény lélekért, aki egy napon majd elmélkedés közben rájön, mit tettem érte.

Dicsőség, dicséret és szeretet benső életednek, ó Jézusom!

Elhatározás. — A benső élet nagy megbecsülése.

A BENSŐ ÉLET NÁZÁRETBEN.

MÁRIA ÉS JÓZSEF.

Esti előkészület. — Mária Názáretben alacsonyabb benső szférában élt ugyan, mint amilyenben Jézus gondolatai mozogtak, viszont azonban sokkal magasabban, mint amilyenbe az emberek és angyalok képesek emelkedni. Az ő szemlélődése nem Isten valóságos színelátása, amely kiváltság egyedül csak Fiának volt fönntartva; de azért ugyanazon tárgy mély és világos látása az övé is, a titok fátyolán keresztül.

Szent József, a hűséges szolga tiszteletteljes távolságából követi Máriát szárnyalásában. Ő a mi szféránkban marad, de annak legmagasabb csúcsát foglalja el.

Úgy egyiknél, mint másiknál föltehető azonban, hogy szemlélődésük folytonos. Külső elfoglaltságuk nem ragadhatta ki őket belőle és a földi gondok nem követhették őket ezekbe a magasságokba. — Holnapi elmélkedésünkben ezt az azonos szeretetben összeforrt két lelket nem választjuk külön. A távolságot az előbbieken megjelöltük s ez elég; nem egyformán tökéletes mintaképeink-e mindaketten?

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Benső életük tárgya.** — 1. Jézus azért öltött emberi testet, hogy érzékeink által korlátozott szellemünknek megmutassa, hogyan emelkedhetik föl a láthatatlan Isten tiszta eszméjéig. Mária és József szemlélődésének első tárgya tehát egy látható Lény volt, aki ott élt szemük előtt; egy minden szeretetreméltósággal teljes Lény; egy kizárólagosan, egyedül szeretett Lény . . . Hányszor pihenhetett rajta hosszasan a tekintetük! . . . és milyen boldog felindulással! . . . Milyen mindig megújuló meglepődés és elragadtatott csodálat tölthette be szívüket! . . . És

milyen átszellemült szeretet! . . . Mennyire vágyódhattak rá, hogy teljesen odaadhassák, neki szentelhesék magukat mindhalálig! . . . És mikor karjukba ölelhatték ezt az isteni Gyermecket, az egyesülésnek milyen mély érzése járhatta őket át!

2. Lassankint, fokozatosan feltárul szemlélődésük előtt Jézusban az Isten. Ahogy imáik és szeretetük új meg új kegyelmeket szereznek számukra, ugyanolyan mértékben vetnek ezek a természetfölötti szépségek fokozatosan élenkülő világosságot tágra nyílt lelkükbe . . . A Gyermekek azonban azért nem tűnik el, csak felölti magára ezeket a ragyogó sugarakat, mert hiszen joga és célja, hogy megismertesse és megszerettesse magát Istenben. Ő Mária és József, milyen boldog meglepetéssel fedezhették fel Fiatokban azokat az egyre főnségesebb, egyre magasztosabb tulajdonságokat, melyek arra indítottak, hogy napról-napra jobban szeressétek Őt! Mintegy szakadatlan vetélkedés folyt közöttetek: ahogy fokozódott bennetek a szeretet, úgy azzal egyidejűleg növekedett számotokra Isten magasztos képe Jézusban; és minél nagyobb szépségben bontakozott ki előttetek ez a kép, annál mélyebben hatolt bele szemetek ebbe a végtelenségbe . . .

3. Isten tökéletességei, az Atya, Fiú és Szentlélek maghitt egysége, terveinek és műveinek nagyszerűsége egyre jobban kibontakozott figyelő lelkük előtt, betöltötte, buzdította és varázsának hatása alatt tartotta őket. Mint egy átlátszó légkör vette őket körül, úgy, hogy azon keresztül láttak mindent. Az ideigvaló élet és az örökkévalóság, a föld és az ég dolgai ilymódon helyes megvilágításba kerültek. Az előbbiekről lefoszlott mindaz, ami hamis és mesterkéltnak volt rajtuk, az utóbbiak pedig egyre növekvő arányban és fényben bontakoztak ki előttük. Ez ugyan nem a nap volt, a maga teljes, vakító világosságában, mint Jézusnál, hanem csak a sötét égboltozat, melyet azonban éjjel csillagok világítanak meg . . . Gyönyörű látomás! . . . Édes órák! . . . A mindig meghittebbé,

bensőségesebbé váló örömek kezdete, bevezetése! — Köszönjük meg Jézusnak, hogy így felfedte előttük istenségének titkait. Adózzunk csodálattal Máriának és Józsefnek, akik ilyen nagy kegyelmeket érdemeltek ki. — Örülünk együtt velük, a rájuk árasztott boldogságért.

Második pont. — Hogyan szolgál Isten dicsőségére a benső élet. — Mária és József azért, hogy életük szentségével Istent tisztelték, hogy gyermeki imáikkal megörvendeztették és hasonlíthatatlan dicséreteikkel dicsőítették Őt, valóban Istennek éltek. Számukra minden nap az előrehaladás egy-egy állomását jelezte; minden közetköző nap csodálatosan megnövekedve, megszépülve, magasabbra emelkedve találta őket, ami viszont lehetővé tette, hogy Istenben egyre mélyebben lássanak, hogy szeretetük nagyobb lendülettel szálljon Felé és hogy dicséreteik szava egyre hatalmasabbá váljék.

Vajjon meddig juthatott ez a haladás, ilyen életben eltöltött harminc esztendő alatt? Ki tudná ezt megmondani? A valóságot semmiféle számítás sem közelíthetné meg. — Vajjon milyen sajátos kegyekkel tisztelte meg őket az ég? Ezt is csak az égben tudhatjuk majd meg; az emberi gondolat úgy sem foghatná föl, ami nem az ő világából való. Mindössze annyi lehetséges számunkra, hogy a saját világunkból vett hasonlatok útján igyekszünk valami fogalmat alkotni róla.

Gyűjtsük egybe mindazt, amit a legnagyobb lelkek tettek Istenért és éreztek Iránta, mindazt a rendkívüli kegyet, amit kaptak, mindazt a magasztosat, amit kifejezésre juttattak és azután mondjuk: Mária és József többet tettek és többet kaptak, mint ezek a lelkek valamennyien.

És ki csodálkozhatnék ezen? Nem Mária-e az egyetlen Szepplőtelen? az egyetlen teljesen szép, az egyetlen Istenanya, az egyetlen, aki a hypostatikus rend küszöbéig juthatott, az egyetlen, aki Fiának művében segítőtársa lehetett? . . . És szent József! Nem

ő volt-e a Megváltás biztosítására kiválasztott eszköz? Hűsége, odaadása, szeretete, bátorsága nem érték-e el a hősiesség legmagasabb fokát? — Hogyne juttatta volna hát el lelkét, a Jézussal bensőséges meghittségben eltöltött harminc év a teljes tökéletességre? Tökéletességre gondolataiban és felfogásában, tökéletességre érzelmeinek finomságában, tökéletességre az egyesülő szeretetben, mely a szüntelen együttlét folytán átvitte Isten e nagy szolgájának lelkébe azoknak az erényeknek nagy részét, melyek forrón szeretett Fiának lelkét betöltötték. — Szent József, aki olyan közel állt az örök élet forrásához és annyira vágyakozott annak vizére! — És milyen boldog lehetett maga a forrás is, hogy ilyen tiszta edénybe ömölhetett! — Ugyan mit nem nyerhetett volna ő meg egy háladatos Istentől? . . . Háladatos Isten! Milyen idegenszerűen hangzik ez egy olyan Lényről, akitől minden ered! És mégis igaz. — Az adósság, amivel tartozik neki: harminc esztendő, melyet Érte élt és amelyet Ő elfogadott! Önmagának tartozik azzal, hogy fejedelmi módon fizessen neki. De volt-e szükség egyáltalán ezekre a meg-gondolásokra, mikor mindennél többet mondott a szíve! Harminc éven át, minden pillanatban látni és érezni ezt a kizárólagosan reá irányuló szeretetet és nem viszonozni azt bőkezű szeretetének legnagyobb adományaival, erre Jézus képtelen lett volna.

Ezek szerint tehát Máriával és Józseffel Jézus sokkal jobban és bensőségesebben közölte magát, mint ahogy azt a századok folyamán valaha is tette, vagy tenni fogja azokkal a szép lelkekkel, akiket szeretetük megnyilatkozásaiért és a nekik juttatott kegyekért csodálunk. Bátran elfogadhatjuk tehát azokat a magas sztos, lelkes és végtelenül gyöngéd szavakat, melyeket a nagy hippói püspök mondott róluk. — Szeráfi szent Ferenc szeretettől lángoló szívében lássuk az ő szívüket, mely még az övénél is lángolóbb volt. Mi az az egy emlékezetes éjtszaka, mely ennek az egyetlen elragadtatott kifejezésnek a szüntelen ismétlésében telt el: „Istenem, mindenem!”, ahhoz a harminc esztendő-

höz képest, melyet ők állandó elragadtatásban töltöttek? — Jussanak eszünkbe azok a szent szenvedélyből fakadó sóhajok és felkiáltások is mind, melyeket a szent Gertrúdok, szent Katalinok, szent Teréziák és annyian mások küldtek az ég felé . . . Írásaikban olvasva, szinte hallani véljük őket, annyira igazak és megragadók . . .

Harmadik pont. — A benső életet jutalmazó kegyek. — Ha Isten így ragyogtatta ingyenes adományait ezekben a nagy lelkekben, hogyan tagadhatta volna meg azokat e mindnyájuknál nagyobb két lélektől, akiket valamennyiüknél jobban szeretett? . . . Ezek az adományok nem alkotják ugyan a szentséget, de mindenesetre díszítik. Istenben való elmerülés, elragadtatás, a sóvárgásban mindig kielégíttetlenül maradó szív szeretetesei, az egész lélek Istenbe ömlése és boldog belemerülése . . . íme, ezek azok a rendkívüli kegyek, melyeket kétségtelenül szabad szemlélnünk Názáretben!

Ó, Mária és József, milyen lehetett a ti buzgóságtok e kegyek hatása alatt és hogyan képzeljük el azokat a dicsőítéseket, melyek elragadtatásaitokból Istenhez emelkedtek? . . . Az Ő dicsősége, az Ő legnagyobb dicsősége! — ez volt Jézus minden óhaja és ez volt a tettek is . . . És e dicsőség sugara! Fiatok homlokát övezték, onnan ragyogtak vissza reátok és ti ott szemlélhettétek szépségét! . . . Ó, milyen keveset gondoltatok ti magatokra! . . .

E rejtett élet csodáiból semmi sem jutott el hozzánk. Isten akarta így. De vajjon miért? Nem azért-e, hogy ez a benső megismerés legyen jutalma lelkünk tisztaságának és az elmélkedéseinkben megnyilvánuló erőfeszítéseinknek? Ezek azok a „*rejtett kincsek*“, melyekről a Szentírás beszél; ezek azok, a *titkok*, amiket Isten meghittjeinek tart fenn. — De nem tartotta-e vissza Istent az is, hogy ha kinyilvánítja azokat mindenki előtt, azzal kiszolgáltatja őket a közöny-

nek, mely nem törődik velük és a rossz indulatnak, mely megveti, sőt talán nevetségessé teszi őket . . .

Miért ne tartozhatnék én azok közé a lelkek közé, akik keresnek és kérnek? azok közé, akik igyekeznek megtisztulni és magasabbra emelkedni, hogy tisztábban és messzebbre láthassanak . . .

Elhatározás. — A benső élet vágya.

82. ELMÉLKEDÉS.

BENSŐ ÉLET.

A MEGHIVATÁS.

Esti előkészület. — Vajjon a benső élet csak egyes kiválasztott lelkeknek volna fenntartva? Bizonyos természetek számára viszont elérhetetlen, a tevékeny élettel pedig összeegyeztethetetlen volna? — Nincsenek-e ebben a tekintetben téves nézeteim, amelyek gátolják törekvéseimet? . . . Holnapi elmélkedésemben mindenekelőtt ezt fogom szemügyre venni.

Majd azt vizsgálom, mi lehet az oka, hogy minden jóakaratom ellenére is egy helyben maradok és nem haladok előre ezen a fölfelé vezető úton. Talán nem elég jól ismerem az ösvényeket? Melyek hát azok, amiken az előre haladó szép lelkek járnak?

Ó, Jézus, Mária és József, küldjétek meg nekem az égből a hiányzó világosságot és bátorságot . . . Engedjétek, hogy Názáret éltető levegőjét szívjam; tanítsatok példátok által; emeljétek magatokkal szárnyalásaitokban; éljük együtt ezt az Isten keblére rejtőző fonséges életet.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — **Meghívás a benső életre.** — Nem, a benső élet nem csupán egyes kiválasztott lelkeknek fenntartott út, hanem nyitva áll mindenki előtt.

Sőt, mi több, — és ez első pillanatra talán meglepőnek látszik — minden keresztény léleknek kötelessége arra törekedni, minthogy a teológia tanítása szerint törekedni kell a tökéletességre. Már pedig nincs kötelesség a teljesítéséhez szükséges kegyelmek nélkül. Senkinek sem áll tehát jogában azt mondani: ez az élet túlságosan magas nekem; az én természetemmel nem érhető el; az én helyzetemmel nem egyeztethető össze.

Kétségtelen, hogy vannak olyan természetek, amelyek kevésbé alkalmasak erre a belső összeszedettségre. Szólítsátok fel őket, hogy feküdjenek neki, hogy adják át magukat akár a leghálátlanabb és legfárasztóbb munkának is, arra mindig készen találjátok őket. Az ő istenszolgálatuknak ez a módja és a szépséget ez sem nélkülözi, de azért tökéletlen marad, ha nem járul hozzá, legalább bizonyos mértékben, a benső élet, a maga éltető lehelletével.

Más, ugyancsak jámbor lelkek nehézsége helyzetükben, elfoglaltságukban áll, mely idejüket, szellemüket, sőt még szívüket is igénybe veszi . . ." Hogyan és mikor mélyedjek magamba — mondják — hiszen sem időm, sem helyem nincs rá; alig akad néhány pillanatom egy-egy rövid kis imára, de sajnos, még azt is ezerféle gond zavarja meg!"

Ó, te szegény lélek, aki nem érzel hajlandóságot a benső életre, hát teljesen elfelejted, hogy a kegyelemnek éppen az a feladata, hogy segítségére siessen a természetnek és megvan hozzá a hatalma, hogy szükség esetén megfelelően át is alakítsa azt? Nem tudod-e, hogy a megismételt erőfeszítések teremtik meg a szokást úgy az erkölcsi, mint a fizikai életben? Megpróbálkoztál-e már a jól megválasztott elmélkedő olvasmányokkal, nyugodtan elmélyedve annak gondolataiban és a nyomában támadt érzelmekben? Igyekeztél-e néha e gyakorlat alatt belehelyezkedni abba a tudatba, hogy Isten néz téged, s megkísérelted-e a szeretet érzésével hosszasan megmaradni abban, majd napközben is többször fölidézni azt magadban?

. . . Állhatatos voltál-e ebben az igyekezetekben? Mert ez az egésznek a kulcsa. Erős önfegyelmeléssel lassankint még az elmélyedésre legkevésbé hajló természetek is el tudnak jutni erre az összeszedettségére.

És te, akit valósággal elnyel elfoglaltságaid tömege, bizonyos vagy-e benne, hogy ezek az anyagi gondok nem foglalnak el több helyet az életedben, mint amennyi megilleti őket? Mennyi önámítás van ebben a tekintetben! Ha néhány percet, sőt talán egy órácskát is szentelnél a lelkednek, vajjon az csakugyan kárára volna érdekeidnek, vagy szeretteid érdekeinek? . . . És végső esetben nem lehetséges-e legalább rövid összeszedettség útján különválnod mind az emberektől, mind pedig a dolgoktól? . . . A magunkra parancsolt hallgatás, a gyakori és egyre bensőségesebb Istenhez fordulás, az igyekezet, hogy mérsékeljük hangunkat és mindig megőrizzük arcunk nyugodt kifejezését: ezek az összeszedettségnek olyan hatalmas és egyszerű eszközei, melyek mindenkinek rendelkezésére állanak . . . És nem érdemli-e meg a benső élet a komoly erőfeszítést, sőt ha a szükség úgy kívánja, még az igazi áldozatot is? . . . A holnap elmélkedésben majd fontolóra vesszük ezt is.

Második pont. — A benső életben való előhaladás. — Jámor lélek, aki azon szomorkodik, hogy nem tudsz tovább jutni ezen az úton, melyen pedig már régen elindultál s aki azt kérdezed, milyen eszközök segíthetnének előre, talán hasznodra válik, ha megismered azokat az eszközöket, melyeket mások már eredményesen használtak fel. Ime egynéhány:

1. Az első abban áll, hogy egyszerűsítsd imádságodat. Ha egy lélek gyakran elmélkedett a keresztény igazságok fölött; ha lépésről-lépésre követte Jézust földi életének útján; ha tudomással bír arról a működéséről, melyet a Szentlélek útján bennünk végez, akkor minderről olyan általános képe van, hogy az egyes részletekbe való külön elmélyedés nélkül is

hatásuk alatt áll . . . És lám, valami túlságosan félénk okosság mégis arra készíti, hogy úgy elmélkedjék, mint jámbor élete kezdetén, vagyis hogy sorra átvegye egy elmélkedési könyv megfontolásait . . . De ha kinyitod, kedves, bensőséges lélek a szemedet, mindezeket a megfontolásokat megtalálhatod magadban, mert ott laknak benned, mint állandó vendégek, akikkel az ember nem foglalkozik ugyan folytonosan, de azért tudja, hogy ott vannak . . . Ez a kép, még ha talán kissé zavaros is, elég ahhoz, hogy felébressze az Istennel való egyesüléshez szükséges érzelmeket, ami a benső élet igazi célja.

2. Azáltal, hogy így kisebbitetted a megfontolásokra eső részt, nagyobb teret engedteél az érzelmeknek. De ne állapodj meg itt se, hanem próbálkozzál meg egy további egyszerűsítéssel, még pedig maguknak az érzelmeknek az egyszerűsítésével. Kétségtelen ugyan, hogy ha kifejezést adsz egymásután valamennyinek, az mind visszhangot kelt szívedben, kifejleszti sajátos erényeidet és fokozza érdemeidet. De ha az érzelmek sokaságának meg is vannak a maga értékes előnyei, viszont, ha minden erőnket egyetlenegyre összpontosítjuk, ez az erőfeszítés egy sokkal fontosabb jót biztosít számunkra: Isten felé fordulásunknak hatalmasabb lendületet ad az emelkedésre és az egyesülésre. Ha hosszasabban megmaradok egy érzésnek, pl. a csodálatnak, vagy a szeretetnek a hatása alatt, ez a benyomás egyre jobban megfog, áthat és végül odáig jutok, hogy bizonyos formában szinte érzem az Istennel való érintkezést . . . Ha erősebb, tovább tart, sokszor egész napon át is; ha édesebb, akkor pedig jobban megindítja és ösztönzi a szívemet.

3. Vajon mehet-e a lélek még messzebb is az egyszerűsítés útján? Talán . . . Próbáljon meg néha hallgatni, azért, hogy hallhasson . . . A lélek ilyenkor nem foglalkozik semmi határozott gondolattal, hanem mély hallgatásba merül és vár . . . Mire vár? egy benső szóra . . . egy világos meglátásra . . . egy titkos érintésre . . .

4. A gondolatoknak és érzelmeknek ez a leegyszerűsítése, ez a hallgatás és várakozás még nem jelent misztikus állapotot. Ez még a rendes úton marad. Egyszerűsíteni, figyelmünket lerögzíteni, várni, — mindezek még olyan tények, melyek a rendes segítő kegyelem támogatásával tőlünk függnék. A kegyelem, amint már sokszor láttuk, szívesen szolgálatába állítja a természetet. Mikor felhasználom a hallgatást és a várakozást, ezzel alkalmat és teret nyujtok a bennem állandóan működő titkos erőknek a munkára, mellyel hirtelen új meglátásokat és váratlan érzelmeket ébreszt-hetnek bennem.¹

5. Az elmélkedés a benső életnek legfőbb hajtó ereje, de maga a benső élet nem csupán ebből áll; annak alapja az állandó összeszedettség. Ennek fönntartására és élénkítésére ugyanazok az eszközök szolgálnak: egyszerű szemlélődés — érzelmek kifejezése — csend, amelyben megnyílik a lélek Isten működése számára.

6. Ehhez a leegyszerűsítéshez és hallgatáshoz valami kiindulópont-ra van szükségünk. Keressük azt — I. — az Evangélium valamelyik kifejezésében, *Krisztus Követése* könyvében, a szentek (különösen avilai szent Teréz) írásaiban; — II. — Isten tökéletességeinek szemléletében, amilyenek: imádandó Szépsége, gyöngéd Jósága, csodálatraméltó Bölcsesége . . . Mélyedjünk el Örökkévalóságában . . . veszítsük el magunkat Mérhetetlenségében . . . hatoljunk bele mindenütt Jelenvalóságába, egészen a fűszálig és a porszemig s járjunk a természetben úgy, mintha templomban volnánk . . . Lássuk meg, mint jön szolgálatunkra teremtményei útján Isten maga, mint ahogy azt szent Ignác tanácsolja a tökéletes lelkeknek. — III. — Miért ne közelítenők meg magát a hatalmas Szent-

¹ Ebben az esetben is Isten működik a lélekben, de közvetve, másodlagos okok felhasználásával. Ezeket az okokat azonban kedve szerint nélkülözheti is, egyedül hozva létre ugyanezeket az eredményeket. Ez a közvetlen cselekvés jellemzi a misztikus állapotokat, melyekkel azonban itt nem foglalkozunk.

háromságot is, akár csodálatos Személyeiben tekintve, akár életében, mely folytonos születés és folytonos elragadtatás? — IV. — Emeljük gondolatainkat az örökkévaló boldogságra tündöklő látomásaival, leírhatatlan gyönyörűségeivel a Végtelennel való mély egyesülésével. — V. — Kövessük a testté vált Igét és a Szentlelket, amint megteremtik és növelik bennünk az isteni életet . . . Lássuk, amint lelkünk Velük egyesülve dicsóíti Istent . . . A szemlélődésre alkalmas pontok sora végtelen. Kiki választhat belőlük hajlandósága szerint.

Harmadik pont. — Kerülendő eltévelyedések.
— A benső élet gyakorlatában mindenekelőtt a szellem feszültségét kell kerülnünk. Az összeszedettségre irányuló törekvésnek állandónak, de emellett mérsékeltnek és nyugodtnak kell lennie. Túlhajtottsága és hevessege nagyon is emberi eljárásra vallana és gyakran fizikai zavarokban, vagy veszedelmes elernyedésben végződhetnék.

A szellemhez hasonlóan a szívnek is megvannak ezen az úton a maga veszedelmei. A minden emberi érzelemtől való elszakadás csak azoknál a lelkeknél csodálatot érdemlő és dicséretre méltó, akiknek arra sajátos hivatásuk van és akiket nem vár semmi más kötelesség. Ez az eset áll fenn bizonyos szerzetes hivatásoknál, valamint olyan világiaknál is, akiknek semmi családi kötelezettségük nincsen. A többiek, pl. apa, anya, gyermek, élettárs részéről az nemhogy tökéletesség, hanem ellenkezőleg, elfajulás volna. Egy Istentől nyert küldetést nem szabad ily módon elhanyagolnunk. Kötelességünk nemcsak abból áll, hogy örökösünk hozzátartozóink egészsége, jövője, anyagi és erkölcsi javai fölött, hanem szeretnünk is kell őket; valóságosan, szívünkben szeretni. Ez a számunkra kiszabott rend útja és aki eltér attól, az nem éri el a számára kijelölt célt. A szeretet hiányát lehet ugyan észrevétlenné tenni, de az mégis megérzik: a kapcsolatok elvesztik vonzó jellegüket, sőt néha még szilárd-

ságukat is . . . Igazi, átértzett gyöngédség hiányában a gyermek szíve rosszul fejlődik; a férj szíve elszakad attól a feleségtől, aki csak gondosságával veszi őt körül, de szeretetével nem.

A legforróbb Istenszeretet élhet sőt kell is élnie, minden egyéb helyes és jogos szeretetünk mellett is, amint ezt a názáreti szent Család életében láttuk. Szívünkben minden dolognak megvan a maga helye, amit más nem foglalhat el: Istent, akit mindenekfelett kell szeretnünk, nem szerethetjük úgy, mint gyermekünket, vagy élettársunkat. Az Ő szeretetének uralnia kell mindent, de árnyékában élhet minden más helyes szeretetünk is. Bár a benső életet élő lélek gyönyörűséggel merül el Isten hasonlíthatatlan szépségében, azért nem kell undorral elfordulnia a föld apró, sápadt örömeitől, mert hiszen azokat Isten teremtette és a Gondviselés helyezte mellénk . . .

Elhatározások. — Milyen eszköz fölhasználásával haladhadnék jobban előre a benső életben? — Milyen akadályokat kellene eltávolítanom? — Milyen gyakorlatot kellene bevezetnem? — Legalább a benső élet után való vágyódásomat fejezzem ki, ha érzek ilyet, ha pedig nem érzek, akkor kérem Istent, hogy adja meg azt nekem.

83. ELMÉLKEDÉS.

BENSŐ ÉLET.

AZ EMELKEDÉS ÚTJA.

Esti előkészület. — Természetfölötti átalakulásának ténye folytán minden keresztény lélek hivatott a benső életre. Hát még mit mondjunk azokról a jámbor lelkekről, akik ismerik annak titkait? Az bizonyos, hogy Isten törvénye mindenekelőtt cselekedeteket kíván, de nem éppen a benső élet-e a leginkább tet-

tekre buzdító környezet. Nincs jámborság benső élet nélkül; még maga a buzgóság sem nélkülözheti azt.

Ó, Jézus, Mária és József, akik ennek az Istenben való életnek olyan csodálatos titkait fedték fel előttem, mondjátok a lelkemnek: Jöjj velünk; várunk. A mi társaságunkban megtalálod a nagylelkűséget, mellyel most nem bírsz és a boldogságot, melyet az élet megtagad tőled. Ilymódon szebben dicsőítheted Istent, a saját átistenített lényednek pedig lehetővé teszed, hogy majd egykor az égben mérhetetlen arányokban élvezhesd Isten látását és szeretetét.

ELMÉLKEDÉS.

Első pont. — A benső élet tárgya. — A benső életnek két tárgya van: a lélek és Isten. — A lélek a maga gondolataival, érzelmeivel, törekvéseivel és külső megnyilvánulásaival. — Isten az Ő tulajdonságaiban, megnyilatkozásaiban, benső meghittségében, műveiben és kegyelmeiben . . .

A kezdők inkább a saját lelkükkel foglalkoznak, míg a haladók figyelme elsősorban Istenre irányul.

1. A saját magával való foglalkozás, önmagában véve, nem is igen nevezhető benső életnek és ha nem törekszik magasabbra, akkor csak önző, szűk és előre nem haladó jámborságot eredményez. — De megvetnünk és elhanyagolnunk azért nem szabad. Mert ez készít elő bennünket az isteni meghittsége, amennyiben eltávolítja lelkünkől az akadályul szolgáló hibákat és kiegyensúlyozó erkölcsi fegyelemben tart bennünket. Hagyjuk meg tehát ennek is a maga szerepét, amennyire azt többé-kevésbé tökéletlen természetünk, vagy figyelmünket szétszóró elfoglaltságokkal túlhalmozott helyzetünk megkívánja.

2. Ez a tartózkodás azonban egyáltalában nem szól a benső élet másik tárgyára, mely nem más, mint *élet Istenben*, Istennel és Istenért. Minden keresztény lélek legnagyobb elfoglaltságának Istenre kellene irányulnia, ami magától érthető, mert hiszen a kegyelem

által természetünk olyan új tulajdonságokat nyer, melyekkel már itt a földön valóban isteni tetteket vihet végbe s amelyek arra képesítik, hogy majd egykor az égben *szemtől-szembe láthassa a Végtelent, mint ahogy Ő látja önmagát* . . . Megelégedhetnék-e ez a lélek egy egyszerűen becsületes, vagy közepes keresztény élettel? . . . Isten a keresztény lelket bensőséges meghittsége hívja, amennyiben felfedi előtte Lényének titkát, az Atya, Fiú és Szentlélekben, s bevezeti őt királyi családjába. Nem fogadott-e a legfölségesebb Atya gyermekeivé bennünket? Nem lett-e testvérünk, mikor a Megtestesülés titkában a mi testünket vette magára, és táplálékunkká, mikor a szentáldozásban saját testét adja nekünk? És a Szentlélek, nem éltető eleme-e természetfölötti életünknek, vagyis nem Ő-e a lelkünk lelke? . . .

Második pont. — Hogyan teszi a benső élet magáévá a tárgyat. — Ezek az igazságok mindnyájunk közös tulajdonai, az igaz. A kis gyermek megkapja őket a katekizmusban; az átlag keresztény hiszi; a teológus elmélyed bennük . . . mit tesz ennél többet a benső életet élő lélek? Hogy mit tesz? Mélyére hatol, szemléli, átéli! A gyermek, az átlag keresztény, sőt még a tudós számára is többé-kevésbbé csak *formula* az egész. A benső életet élő lélek számára azonban *valóság*. Más dolog valamit *ismerni* és más dolog *látni*.

Ha egy földrajzi atlasz fölé hajolok, magam előtt látom bizonyos vidék térképét. Minden pontosan megvan jelölve rajta: a városok, a falvak, az utak, a folyók, a hegyek, az erdők és a megművelt területek. Ezek a teljes és pontos megjelölések mindennel megismertetnek; . . . és mégis, ha elindulok a térképen látott vidék felé, mely fölkellettte érdeklődésemet és vonz, ha fölmegek magaslataira, ahonnan áttekinthetem az egészet, ha bejárom utait és meglátogatom városait, ezer meg ezer ismeretlen benyomás ragad meg:

Újnak látok mindent . . . mert most a *valóság*-

gal állok szemben és közvetlen kapcsolatba kerültem vele. A térkép megismertetett ugyan mindennel, de az életet magát nem tudta megadni. Pontosan ismertem a hegyek magasságát, de méltóságteljes fönségüket mégsem sejtettem; nem láttam őket kibontakozni a hajnal pirkadó világosságában és nem láttam beleveszni az est ködös homályába. — Az erdők hullámszó, változatos zöldje sem tárult szemem elé és nem hallottam a szél zúgását a lombok között . . . Semmiféle felindulás nem vett erőt rajtam, mert nem pillantottam meg messziről egy-egy égbenyúló tornyot, mely a még láthatatlan falu közelségét jelezte, s nem ragadta meg figyelmemet a vizeken itt is ott is felcsillanó fény. Nem érezhettem a nap melegétől fölhevült föld kipárolgását, sem a nyíló virágok illatát . . . most azonban mindez él és beszél hozzám . . .

Ó, természetfölötti igazságok, ti sem vagytok a benső életet élő lélek számára csupán egyszerű igazságok, hanem valóságok, melyek kapcsolódnak velünk; élő lények, akik látnak, szeretnek és hívnak bennünket. Tudatos összeköttetéseket létesíthetünk veletek. A hit, a maga éles, átható tekintetével, a jövőben megvalósuló látás magva; a remény mintegy előre birtokába veszi a végtelen javakat; és a szeretet, amely nem változik, máris az isteni szeretetreméltóságot öleli. E három magasztos erény hatása alatt az összes többi erény is emelkedik és fejlődik. A megvilágítások élesebbé válnak, a vágyak hevesebbé és az egyesülés egyre szorosabbá . . . A benső élet a folytonos haladás élete, melynek határa a . . . végtelen . . . Ó, ti benső életet élő lelkek, kiváltságos lelkek, akik megkaptátok az Evangélium tíz és öt talentumát, milyen csodálatosan értékesítitek azt! Imádkozzatok a keresztyényeknek azért a nagy sokaságáért, amely miután csak egy talentumot kapott, sajnos, tétlenül heverteti azt és hagyja, hogy az belevevessék a világ gondjainak a tömegébe.

Harmadik pont. — A benső élet nem más,

mint a názáreti élet, az pedig magának Istennek az élete. — Míg szemem mély figyelemmel követi az isteni igazságoknak előttem elvonuló képeit, azokra gondolok, amelyek Jézus, Mária és József szeme előtt peregetek le Názáretben és csodálkozva állapítom meg, hogy azok ugyanazok, mint az enyéme. Igaz, hogy én nem fogom fel őket olyan tökéletesen, mint ők, de a kép maga egy és ugyanaz és valóban én, szegény kis teremtmény vagyok az, aki megközelíthetem ezeket a határtalan térségeket, aki megfürödhetem e tündöklő világosság levegőjében, és akinek ugyanaz az elragadtatás lüktet a szívében, mint az övékben! . . . Názáret benső életét élhetni! Milyen meglepetés! Milyen vigasztalás! Milyen serkentő erő! Milyen boldog felindulások és milyen túláradó érzések forrása!

De menjünk tovább, hágyunk még magasabbra: a benső életet élő lélek úgy él, mint ahogy a végtelen Isten él a mennyben . . . Lehetséges volna ez? Isten élete lényegében a három isteni Személynek, az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek egymáshoz való viszonyában áll. Az Atya teljesen megismeri önmagát abban a végtelen ismeretben, mely imádandó lényegéből ered és ez az Ő lényegi képmása, az Ige, aki kinyilatkoztatja Őt . . . Hasonló dolog történik a benső életet élő lélekben is: Isten képe kirajzolódik benne, egyre határozottabb formát ölt és egyre szépül, abban a mértékben, amint a lélek előbbre halad a világosságban. — De a közeledés nem áll meg itt. Az Atya és az Ige egymást szemlélve kölcsönös szeretetre gyúlnak s a szeretetük éppen olyan nagy, mint a szépségük. Ebből a mérhetetlen szeretetből származik a Szentlélek, aki Lényüknek és boldogságuknak tökéletesége . . . Bensőséges lélek, minél többet szemlél ez örök fényességeket, annál inkább érzed növekedni és lüktetni magadban az isteni szeretetet, mely benned is elvégzi lényed tökéletesítését. Isten ragyogó tulajdonságai bevésznek értelmébe, az Ő érzelmei hozzák lüktetésbe szívedet és így egyre istenibbé válsz magad is!

Tanulság és figyelmeztetés. — Benső életet élő lélek, értsd meg nagyságodat és légy méltó reá. A világi embert kevélyé teszik magas és előkelő összeköttetései. A te összeköttetésed Istennel egészen más képen magas és előkelő. Olyan különálló osztályba emel téged, amely fölülmúl minden emberi megkülönböztetést. Ehhez méltóan kell tehát viselkedned és sem érzelmeidben, sem külsődben nem szabad magadnak megengedned olyasmit, ami alacsony, durva, vagy egyszerűen csak közönséges. Nem látunk-e akárhányszor olyan szép lelkeket, akik bár nem részesültek jobb nevelésben, mégis megőrzik lelki méltóságukat? Egy benső, szent ösztön vezeti őket. Náluk nem találjuk azt a szűk látókörű ítélkezést és azt a kicsinyeskedést, melytől a közönséges jámborság nem mindig mentes.

Bensőséges lélek, értsd meg boldogságodat és örülj neki: Isten gyönyörködik benned . . . Nyugvóhelyül szolgálni a mindenekfelett szeretett Istennek és örömeire lenni, milyen mély és nem remélt boldogság! . . . Annyi szív zárva marad Előtte, annyi ellenség bántalmazza Őt, annyi szánalmas barát közeledik Hozzá szentségtörően! . . . De benned vigasztalásra talál; a te szeretetedben, amely olyan kedves Neki, a te engesztelésedben, mely helyreállítja dicsőségét.

Bensőséges lélek, értsd meg hatalmadat és légy éber. Isten dicsősége minden. Hogy mit tehetsz érte? Tudd meg, hogy vannak lelkek, akik egymagukban több dicsőséget adnak Istennek, mint egy egész város összes lakossága. Életüknek egyetlen órája annyit képes juttatni Neki, mint egy közönséges jámborságban eltöltött egész élet, sőt az is megeshetik, hogy mindazt a dicsőítést, amit Isten egy egész egyházközségtől vár, egy egyszerű parasztasszony, egy magas műveltségű keresztény, vagy egy anyagi lelkületű tizenöt éves gyermek egyedül képes megadni Neki. Hányszor látjuk ezeket a nagy lelkeket alázatosan, békésen menni köztünk az utcán, és senki sem sejtí rólok, hogy gyöngé válluk tartja fönn az egész várost.

— Így volt ez veled is, szegény kis názáreti ház. Te adtál menedéket a Végtelennek, az Örökkévalónak, az emberré lett Istennek és isteni Anyjának s nevelő Atyjának . . . tehát mindannak, ami a világon a legnagyobb . . . És a járókelők tekintete mégsem fordult rejtett fényességed felé. A természet is érzéketlen és néma maradt körülötted: a nap nem árulta el tündöklőbb sugaraival titkodat, az éjszaka még suttozva sem mert számodra üdvözlést küldeni és a fölötted elsuhanó szellők sem hoztak neked üzenetet . . . Isten műve homályban és csendben készült . . . Az érdemnek és dicsőségnek kincsei ebben a rejtekben halmozódtak egymásra napról-napra, óráról-órára, harminc esztendőn át! . . .

Bensőséges lelkek, ismeretlen lelkek, minden jónak mennyei munkásai, élveztétek ti is a homályt és a csöndet, mely eltakar benneteket a világ elől s nem engedi, hogy máshonnan lássanak titeket, mint az égből . . .

És ti, hűséges és szerető lelkek, akik nem tudtok eljutni erre a benső életre nagy elfoglaltságtok miatt, melyre állapotbeli kötelességtek, vagy talán éppen a lelkek iránt való nagy szeretet kényszerít benneteket, ne gondoljátok azért kitagadottaknak magatokat ti sem. Az Istennel való egyesülésnek többféle módja van. Ha legszebb kifejlődését a szemlélődő összeszedettségben éri is el, eredményesen gyakorolható olyan tevékenységben is, melyet a hit szelleme hat át: emelkedett és tiszta szándékok; — nagylelkű és mélységes szeretet; — gyakori Istenhez-fordulás ilyen és hasonló fohászokkal: Istenem, a Te nagyobb dicsőségedre! — A Te kedvedért! — A Te szent akaratod szerint! Igen, ebbe az akaratba akarok bezárkózni és ebben akarok élni! . . . Ezek az érzelmek úgy emelkednek ki elfoglaltságaink zűrzavarából, mint a zászlók a harcban, maguk után vonva a cselekedetek egész seregét. — Egyébként ki tudja, vajjon erőfeszítéseid, állhatatos vágyaid nem eszközlik-e ki végül számodra a szemlélődő összeszedettség kegyelmét, vagy nem

érdemelnek-e ki neked, ha talán csak életed végén is, néhány nyugodalmas évet, melyet ebben a rég áhított meghittségben tölthetsz?

Elhatározások. — 1. Nagy szegénységemben legalább annyit teszek, hogy üdvözlőm Istent és kifejezem Előtte örömömet, amiért talál úgy köztünk, mint a kolostorokban olyan lelkekre, akik vigaszára és dicsőítésére szolgálnak. A mai nap folyamán többször és jó szívvel elismétlem Előtte ezeket az érzéseimet.

2. Ha valóban előbbre akarok haladni az összeszedettségben, miért ne hívhatnám segítségül érzékeim és ízlésem megtagadását, megtartóztatását?

3. Nem hosszabbíthatnám-e meg bizonyos áhítatgyakorlatomat s nem fordulhatnék-e fohászaimmal napközben gyakrabban Istenhez?

4. És végül, nem engedem, hogy a csüggedés valaha is erőt vegyen rajtam: a szívós kitartás a győzelem biztosítéka.

TARTALOM.

1. A Szeplőtelen Fogantatás	9
A szépségben	9
2. A Szeplőtelen Fogantatás.	14
Irtózás a bűntől	14
3. Mária a templomban	18
Az előkészület	18
4. Mária a templomban	22
A Megváltó eljövetelét siettető vágyódás	22
5. Az angyali üdvözlét	26
6. Az angyal távozása után	29
7. A megtestesült Ige	33
8. A Szentlélek	36
Műve Jézusban	36
9. A Szentlélek	39
Működése Jézusban	39
10. Jézus élete Máriában	42
A megtestesülés és a szentáldozás	42
11. Jézus élete Máriában	45
A természetfölötti élet	45
12. Szent János, az előhírnök	50
Példaképünk	50
13. Mária látogatása	54
Az isteni élet kiárasztása	54
14. Mária látogatása	59
A Magnificat	59
15. Mária látogatása	62
Szent Erzsébet	62
16. Szent József és szerepe	65
17. Az önmegtagadás három remekműve	68
18. Szent József aggodalma	71
Mária hallgatása	71
19. Isten útjai	75
20. Elhagyatva	79
21. Jézus születése	82
22. Dicsőség Istennek	86

23. Béke Istennel	89
24. Béke az emberek között	92
25. Az angyalok a jászol előtt	96
26. A pásztorokkal	100
27. Egy egyszerű lélek imádása	103
28. A kicsinyek és alázatosak	105
29. A kisded Jézus előtt	110
30. Mária bensőséges viszonya Jézussal	112
31. Mária kedveskedései	114
32. Az isteni Gyermekek az én karomban	117
33. Mária táplálja Jézust	119
34. Egyesülve szent Józseffel	122
35. Gyakorlati kivitel	125
36. A bölcsek meghívása	128
37. A bölcsek útja	132
38. A bölcsek a titok előtt	136
39. A bölcsek ajándékai	140
40. A kegyelem visszautasítása	144
41. Az üldözés. — A menekülés	147
42. Tökéletes engedelmesség	151
43. Az aprószentek	155
44. Isten eljárásának igazolása a szenvedésben	159
45. A körülmetéltetés	162
46. Jézus szent neve	165
Ez a név személyére emlékeztet	165
47. Jézus szent neve	167
Egy név tisztelete	167
48. Jézus szent neve	170
Nagy ez a név	170
49. Jézus szent neve	172
Ez a név mindenható	172
50. A bemutatás	176
Első kilépés a világba	176
51. A bemutatás	179
Isten, aki felajánlja magát	179
52. A bemutatás	183
Simeon	183
53. A bemutatás	187
Anna és a buzgó lelkek kis száma	187
54. A bemutatás	190
Anna és a jámborság	190
55. A bemutatás	193
Anna és a buzgóság	193

56. A bemutatás	197
Mária örömei	197
57. A bemutatás	202
Az öröm és a fájdalom Isten tervében	202
58. A bemutatás	206
Mária és a eljövendő szenvedések	206
59. Rejtett élet. — Közönséges élet	209
Isten terve	209
60. Rejtett élet. — Közönséges élet	214
Egy Isten példaadása	214
61. A szegénység Názáretben	219
A szegénység és a természetfölötti lény	219
62. A szegénység Názáretben	223
A szegénység különböző nemei	223
63. Az alázatosság Názáretben	228
Tanulságai	228
64. Az alázatosság Názáretben	232
Nagyság és áldozat	232
65. Munkás élet Názáretben	237
A munka természete és értéke	237
66. A munka Názáretben	242
A munka megválasztásáról és annak indokairól	242
67. A munka Názáretben	245
Lelkiismeretvizsgálat Jézus lábainál	245
68. A családi élet Názáretben	249
Az isteni és az emberi	249
69. A családi élet Názáretben	252
Az egység eszménye	252
70. A családi élet Názáretben	258
A kölcsönös szeretet	258
71. Az elveszett és megtalált Jézus	263
A Gondviselés terve	263
72. Az elveszett és megtalált Jézus	269
A megpróbáltatás értéke	269
73. Az elveszett és megtalált Jézus	273
A jámbor lelkek megpróbáltatása	273
74. Az elveszett és megtalált Jézus	277
Isten könyörületessége irántunk	277
75. Az elveszett és megtalált Jézus	281
Példa és tanítás	281
76. Az elveszett és megtalált Jézus	285
Megpróbáltatásban. — A cselekvés kötelezettsége	285
77. Az elveszett és megtalált Jézus	290

	A megpróbáltatás alatt	290
78.	Az elveszett és megtalált Jézus	294
	A buzgóság szerepe a megpróbáltatásban	294
79.	Az elveszett és megtalált Jézus	297
	A megpróbáltatás után	297
80.	A benső élet Názáretben	302
	Jézus lelke	302
81.	A benső élet Názáretben	307
	Mária és József	307
82.	Benső élet	312
	A meghívás	312
83.	Benső élet	318
	Az emelkedés útja	318

